

ספר הזוהר

שחבר התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי
עם לשון הקדש מנגד

לש"ס דף היומי מסכת פריתות

והוא: זוהר המחולק לשבע שנים
לכבוד דף זוהר היומי עם דף גמרא היומי

ספר זוהר חדש בדרך י'
לפי ספר הזוהר 10 פרקים (70 פרקים) עמיתים קב-רו
[מזהר חדש שיר-השירים דף פז: עד מדרש רות דף צמ].

סדרנו בעזרת ה' כל ספר הזוהר על פי סדר מסכתות הש"ס ללמוד
דף היומי, ללמוד 2-3 דקות ביום, ובזאת ידע ויגמין כי כל דברי הז"ר
הקדושים הם סודות נוראים (הקדמות המהרה"ו לעץ חיים), ובזה יזכה להכנס
לגן עדן העליון (זוהר חדש שיר השירים - כי בלי למוד הזוהר חוזר בגלגול [זוהר, תרמ"ק,
והאר"י]). וכך יוכל לשמוע תורה מפי הקב"ה בישיבת כל מסכתות הש"ס
בעו"ם הבא (פסבאר בהקדמה), יכולים ללמוד גם את זוהר לשון הקדש (שיר
הסוד, ולשון הקדש היא לשון הקב"ה, זוהר תרמ"ה), וכך ישראל ילמדו ש"ס עם זוהר
ובזה יכנסו בתבת נח להנצל מדור המבול ומפצצת אטום. וזוהי חובה על
כל מגידי השיעורים בדף היומי, לצרף את הלמוד הקדוש הזה דף היומי
זוהר ביחד עם למוד הש"ס, ובזה יקראו מצדיקי הרבים פמוכבים לעו"ם
ועד (תפיני זוהר הקדמה, זוהר נשא כ"ד).

יו"ר ע"י מפעל הזוהר העולמי - ט"ו מנחם אב תשע"ב
רח' נחל לכיש 24/8 - בית שמש תובב"א

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gros
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות, לכל החברים וידידים,

ולכל אחד ואחד מישראל, לקרב הגאולה שלימה בב"א

וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים

ולכל ההבטחות הרשב"י זיע"א

אלו שלא לומדים זוהר וש"ס בנחד הם מחריבים את העולם,
כדברי המהר"ח וז"ל: "... כי בלי ספק בהיותם עוסקים בפשטיה
ובספוריה לבדם היא לובשות בגדי אלמנותה ושק הושת פסותה
וכל האמות יאמרו לישראל "מה דודך מדוד", מה תורתכם
מתורתנו, הלא גם תורתכם ספורים בהכלי העולם. אין עלבון
תורה גדול מזה, ולכן אוי להם לבגרות מעלבונה של תורה ואינם
עוסקים בחכמת הקבלה שהיא נותנת כבוד לתורה, כי הם
מאריכים הגלות וכל הרעות המתרגשות לבוא בעולם, עכ"ל.

מפעל הזוהר העולמי

רחוב נחל לכיש 24/8

רמת בית שמש - ארץ ישראל

טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

hazohar.com@gmail.com

הקדמה

י'שמחו ה'לומדים ו'העוסקים ה'זוהרים, בהופעת דבר נשגב זה אשר תחזינה עיניכם, שיוצא עכשיו לאור, בעזרת ה' יתברך ויתעלה.

החיבור הזה, הינו חיבור גדול וקדוש, אשר בודאי יקרבת את הגאולה במהרה, בעת שהתחילו בעזרת ה' יתברך, אלפים ורבבות של כל קהל עדת ישראל, את לימוד הדף היומי, יחד שבטי ישראל, כולם כאחד יחד, ועת רצון הוא זה, להנחיל לאוהבי יש ואוצרותיהם אמלא, בעוד דבר קדוש ונשגב, והוא שכל אחד, ביחד עם דף היומי, ילמד גם קטע זוהר בכל יום, בנוסף לדף היומי, וכך יהיה מאותם שמחזיקים את העולם, ומאלו המגינים על ארצנו, מהרשעים ימ"ש שרוצים וחפצים מאוד עפ"ל, ברוחניות ובגשמיות.

התכנית היא, שכל אחד ילמד בנוסף לדף היומי ש"ס דף היומי זוהר בשתים שלוש דקות, ובסיימו את כל הש"ס, יסיים את כל הזוהר גם כן, ויעשה סיום על שניהם יחד, ודאי שיעשה נחת רוח לה' במאוד מאוד, ובזכות הלימוד הקדוש יקבל את תפילותינו ברחמים וברצון אמון כן יהי רצון.

המוציאים לאור

פתח דבר

ברוך ה' אלקי ישראל מהעולם ועד העולם ואמר כל העם אמן הללו-יה, כל הנשמה תהלל י-ה הללו-יה..

כל עם ישראל ששים ושמחים בשמחת התורה, בלימוד הש"ס בצירוף הזוהר, לאחר שנים שמפעל הזוהר העולמי, מנסה להחדיר בכלל ישראל את לימוד הזוהר, שכל אחד ילמד בקביעות את ספר הזוהר הקדוש, נפלה ההחלטה והיא לצרף ולאחד את לימוד הזוהר עם לימוד תלמוד בבלי, על ידי דפוסים חדשים גם ישנים שיאחדו את לימוד הגמרא והזוהר, שיהיה בבחינת וילכו שניהם יחדו, ועל ידי לימוד שניהם יזכו לערוך סיום הש"ס וסיום הזוהר יחדו, אז ויבואו אל המקום אשר אמר לו האלקים, שכל עם ישראל יזכו להגיע אל המקום אשר אמר האלוקים לאברהם בגאולה העתידה במהרה.

ועל כן, אנו קוראים לכל אחינו בני ישראל, החסידים הליטאים הספרדים התימנים, וכל המגזרים, יחד שבטי ישראל, כולנו כאחד יחד, להתחיל בלימוד קדוש זה דף היומי ביחד עם הזוהר הקדוש, בקביעות יום יום ידרשון, בהתמדה בשמחה באהבה, לעשות נחת רוח ליוצרנו, וכמו שבסיום הש"ס הנוכחי היו כמאה אברכים שיודעים את כל הש"ס בעל פה יהיה בעזרת ה' בסיום הבא עוד כמאה שיודעים גם ש"ס בעל פה וגם זוהר בעל פה,

ואז נעשה כולנו סיום ענק על הגמרא ועל הזוהר יחד, כולנו כאחד יחד נשמח בפה מלא, משה רעיא מהימנא ישמח עמנו, ור' שמעון בר יוחאי ישמח עמנו, וכל התנאים הקדושים שמוזכרים בזוהר ובגמרא ישמחו עמנו.

ידוע לכל מעלת הקביעות בלימוד התורה, שכל דבר הנלמד בקביעות יש לו סיעתא דשמיא, כמו קביעות מקום לתפלה, כמו כן קביעות מקום ללימוד גמרא וזוהר, שכל אחד יקבע לו מקום לגרוס הדף היומי והזוהר היומי, בזמן

קבוע ובמקום קבוע, שכן אז בטוח שלא ישכח ללמדו אף יום, ובטוח שיזכה לגמור בסיומם של כל ישראל.

וטוב ביותר שיהיה זה בבית המדרש, או בבית הכנסת וכדומה, שממנו יראו וכן יעשו, ועל ידי קנאת סופרים תרבה חכמה, ואחרים יתחילו לעשות כמותו, וירבו הלומדים בישראל.

איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק, צריכים הרבה חיזוק, כמו דאיתא דברי תורה צריכים חיזוק תמיד, וכל שכן לימוד שמגרה את השטן, והוא מנסה בכל כוחו למעט את לימוד הזוהר, כמו שהכל יודעים, והוא מלביש זאת באיצטלא דרבנן, ומביא ראיות שונות ומשונות, וכמו שכל אחד יודע את כל הטענות שהוא ממציא, אבל אף על פי כן אנו נתחזק איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק, האחד יעזור לשני, וכן הלאה, וכך נהיה כולנו מיוסדים וחזקים ונקרב את ביאת משיח צדקנו.

עתה בעת אשר אנחנו יוצאים עם התוכנית היחודית וכל הכלול בזה, הננו רוצים לקרוא גם כן לכל אלו שיש להם כבר סדר מיוחד לחזור על לימודם, הדף היומי שלומדים היום ומחר חוזרים, וכן לאחר שבוע וכדומה, כל סדרי החזרות, אנו קוראים לכל אלו שיחזרו גם כן על הזוהר שלמדו, שלא ישכחו את קטעי הזוהר שלמדו, ועל ידי שיחזרו יוכלו לזכור לתמיד, ויהיה לנגד עיניהם דברי הזוהר, וישאר בליבם כיתד שלא תימוט, ואם מתעוררים מקטע מסוים בזוהר ואחר מכן שוכחים, חבל על דאבדין, ולמה שלא יזכרו על ידי חזרה.

וכל אחד יערוך לעצמו חשבונותיו בזמנו הפנוי, וכן על זה הדרך ישתדל כל אחד לעשות את המקסימום שביכלתו לגמור ולסיים את הזוהר הקדוש גם כן, ויקויים בנו כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה ואהבתך אל תסיר ממנו לעולמים.

ויקויים בנו מקרא שכתוב כימי צאתכם ממצרים אראנו נפלאות ויקויים

בנו עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלים, בלע המות לנצח ומחה ה' אלקים דמעה מעל כל פנים, וערבה לה' מנחת יהודה וירושלים כמי עולם וכשנים קדמוניות, ותחזינה עינינו בשובך לציון במהרה בימינו, ונזכה לגאולה שלמה, בנין בית המקדש, קיבוץ נדחי ישראל, על ידי משיח צדקנו במהרה בימינו אמן ואמן.

ואלו הם התכניות שעושים למען דבר זה:

תכנית מספר 1: להדפיס את הזוהר הקדוש 64 דף במסכת ברכות שיהיה לכל הלומדים דף היומי במה ללמוד את הזוהר ביחד עם לומדי דף היומי, לחלקם חינם.

תכנית מספר 2: להדפיס מסכת ברכות עם הזוהר ביחד דף זוהר ודף גמרא ממסכת ברכות, וכך יחלקו רק ללומדי זוהר יחד עם ש"ס חינם.

תכנית מספר 3: לסדר לאלו שלומדים 7 דפים גמרא ביום לסדר להם גם לימוד 7 דפים זוהר ביום.

תכנית מספר 4: לוח ללומדי דף היומי ש"ס: לעשות לוח ללומדי דף היומי ש"ס שידעו בדיוק היכן ללמוד, בכמה הוצאות הזוהר שהוצאנו לאור עד עתה, וכך יוכלו ללמוד בלי שיהיה להם הספרים החדשים, רק כל אחד לוקח איתו את הזוהר של 10 כרכים או 70 כרכים ויכול ללמוד ביחד עם לומדי הש"ס או אצלו בבית.

ופשוט, שלכל התכניות האלו צריכים להשקיע הרבה ממון. לכן כל אחד יחשב לעצמו כמה הוא יכול לתת למפעל הקדוש הזה, כדי שיוכלו להוציא את כל התכניות לאור עולם.

בכבוד רב - המוציאים לאור

וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא רָצָה
בַּתְּשׁוּבָחוֹת בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן, כְּמוֹ
שֶׁשָּׁנִינוּ (שמות יד) וְלֹא קָרַב זֶה אֶל
זֶה כָּל הַלְּיָלָה. וְהוּא הַשְּׂתִיק
אוֹתָהּ מִתּוֹךְ תְּשׁוּבָחוֹת הָאֲהָבָה
שֶׁהִתְחִילָה.

צֵא וּרְאֵה, כִּלְהַשְׁעוֹמֶדֶת בְּאֲהָבָה
לְרֵאוֹת בַּעֲלָהּ, כְּשֶׁרוֹאֶה אוֹתוֹ,
מִתְעוֹרֶרֶת אֲהָבָה אֵלָיו, וּמִתְחִילָה
לְשַׁבַּח לוֹ. וְאִם הוּא לֹא רוֹצֵה
בַּתְּשׁוּבָחוֹת, מִשְׂתַּקֵּה בַּשְּׂתִיקָה
מִהִתְעוֹרְרוֹת הָאֲהָבָה שֶׁהִתְחִילָה.
אֵיךְ שׁוֹכֵף לְבָהּ וּרְצוֹנָה?

בֵּינָן שֶׁטָּבְעוּ כָּל אוֹתָם הַסּוֹסִים
וְהַמְּרַכְּבוֹת שֶׁל פְּרָעָה בַּיָּם, וְרָאוּ
יִשְׂרָאֵל כָּל אוֹתָם גְּבוּרוֹת וְנִסִּים
שֶׁעָשָׂה לָהֶם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
שִׁבְחוּ יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ תְּשׁוּבַחַת
בְּשִׁבְלָהּ. וְקָבַל אוֹתָם הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא, שֶׁפְּתוּב (שמות טו) אֶז
יִשִּׁיר מִשֶּׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת
הַשִּׁירָה הַזֹּאת לֵה'. אַחַר כֵּן
כְּשֶׁחֲזְרָה הַבָּאָר, שִׁבְחוּ יִשְׂרָאֵל
תְּשׁוּבַחַת בְּשִׁבְלָהּ, שֶׁפְּתוּב אֶז
יִשִּׁיר יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת.
כֹּא הַשִּׁירָה הַזֹּאת וְשִׁבַּח תְּשׁוּבַחַת
בְּשִׁבְלָהּ. בָּאוּ דְבוּרָה וּבְרָק
וְשִׁבְחוּ תְּשׁוּבַחַת בְּשִׁבְלָהּ.

בֵּינָן דְּבָנָה שְׁלֵמָה שְׁלֵמָה אֶת בֵּית
הַמִּקְדָּשׁ, וְכָל הָעוֹלָמוֹת הָיוּ
בְּמִשְׁקַל אֶחָד, אֶז הָיָה עוֹרְרָה
אֲהָבָה וְתְּשׁוּבַחַת עֲלֵיוֹנָה, וְאָמְרָה
דְּבָרִים עֲלֵיוֹנִים אֵלָיו שֶׁל תְּשׁוּבַחַת
וְאֲהָבָה אֵלָיו.

אֶז הוּא, מִתּוֹךְ אֲהָבָה וְתְּשׁוּבַת
הַכֹּלָה, רָצָה לְהַזְכִּיר לָהּ אוֹתָהּ
שְׂתִיקָה שֶׁעָשָׂה לָהּ לְשִׂתָּק, וְלֹא
רָצָה בַּתְּשׁוּבַחַת. פְּתַח וְאָמַר, (שיר
א) לְסִסְתֵי בְּרַכְבֵי פְּרָעָה. כְּשֶׁאוֹתָם
הַסּוֹסִים וְהַמְּרַכְּבוֹת שֶׁל פְּרָעָה הָיוּ
בָּאִים וְרוֹדְפִים אַחֲרֵי יִשְׂרָאֵל -
דְּמִיתִיךְ רַעֲיָתִי, הַשְּׂתִיקָתִי אוֹתָךְ
כִּהְשִׂיקָה דְּמִיתִיךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
וַיִּדַם אֶהְרֵן. שְׁמֵשׁ בְּגִבְעוֹן דּוֹם.

וְקוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא בְּעֵי בְּתוֹשְׁבַחַתָּא בְּהוּא
זְמַנָּא, כְּמָא דְתַנִּינָן דְכִתְיִב (שם יד כ) וְלֹא
קָרַב זֶה אֶל זֶה כָּל הַלְּיָלָה. וְאִיהוּ אֲשִׁתִּיק לָהּ
מִגּוֹ תוֹשְׁבַחַתָּא דְרַחֲמֵי דְשָׂרִיאַת.

בּוֹק חֲזִי, כִּלְהַשְׁעוֹמֶדֶת בְּרַחֲמֵי דְלְמַחֲמֵי
לְבַעֲלָהּ, כִּד חֲמַאת לִיה, אֲתַעֲרַת רַחֲמֵי
לְגַבְיָהּ, וְשָׂרִיאַת לְשַׁבְּחָא לְגַבְיָהּ. וְאִי אִיהוּ לָא
בְּעֵי בְּתוֹשְׁבַחַתָּא, מִשְׂתַּקֵּה בַּשְּׂתִיקוֹ
מֵאֲתַעֲרוֹתָא דְרַחֲמֵי דְשָׂרִיאַת. אֵיךְ שִׁכִּיף לְבָהּ
וּרְעוֹתָהּ.

בֵּינָן דְּטָבְעֵי כָּל אֵינוֹן סוֹסוֹן וְרִתִּיכִין דְפְּרָעָה
בְּיָמָא, וְחֲמוּ יִשְׂרָאֵל כָּל אֵינוֹן גְּבוּרָאן
וְנִסִּין דְעַבְד לוֹן קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא, שִׁבְחוּ
יִשְׂרָאֵל בְּאֶרְעָא תוֹשְׁבַחַתָּא בְּגִינָהּ, וְקָבַל לוֹן
קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא, דְכִתְיִב, (שם טו א) אֶז יִשִּׁיר
מִשֶּׁה וּבְנֵי (דף פ"ח ע"א) יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת
לִי. לְבַתֵּר כִּד אֲהַדְר בִּירָא, שִׁבְחוּ יִשְׂרָאֵל
תוֹשְׁבַחַתָּא בְּגִינָהּ. דְכִתְיִב, אֶז יִשִּׁיר יִשְׂרָאֵל אֶת
הַשִּׁירָה הַזֹּאת. אֲתָא יְהוֹשֻׁעַ וְשִׁבַּח תוֹשְׁבַחַתָּא
בְּגִינָהּ. אֲתוּ דְבוּרָה וּבְרָק וְשִׁבְחוּ תוֹשְׁבַחַתָּא
בְּגִינָהּ.

בֵּינָן דְּבָנָה שְׁלֵמָה בֵּי מְקַדְשָׁא, וְעֲלָמִין הָיוּ
כִּלְהוּ בְּשִׁיקוּלָא חָדָא, כִּדִּין אִיהִי אֲתַעֲרַת
רַחֲמֵי וְתוֹשְׁבַחַתָּא עֵילָאָה, וְאָמְרַת מִילִין
עֵילָאִין אֵילִין דְתוֹשְׁבַחַתָּא וְרַחֲמֵי לְגַבְיָהּ.

כִּדִּין אִיהוּ, מִגּוֹ רַחֲמֵי וְתִיאוּבְתָא דְכִלְהָ, בְּעָא
לְאֲדְפוּרֵי לָהּ הֵהוּא שְׂתִיקוֹ דְעַבְד לָהּ
לְמִשְׂתַּק, וְלֹא בְּעָא בְּתוֹשְׁבַחַתָּא, פְּתַח וְאָמַר,
לְסִסְתֵי בְּרַכְבֵי פְּרָעָה, כִּד אֵינוֹן סוֹסוֹן וְרִתִּיכִין
דְפְּרָעָה הָיוּ אֲתִינָן וְרַדְפִין אֲבַתְרִיהוֹן דִּישְׂרָאֵל,
דְּמִיתִיךְ רַעֲיָתִי, אֲשִׁתִּיקִית לָךְ בְּאֲשִׁתוּקָא.
דְּמִיתִיךְ: כְּמָא דְאֲתַמַּר, (ויקרא י א) וַיִּדַם אֶהְרֵן.
(יהושע י ב) שְׁמֵשׁ בְּגִבְעוֹן דּוֹם.

ועם כל זה כף צריך, שהרי באותו זמן עד עתה, הבנים והאוכלוסים שבארץ וכל התקונים שלך לא היו שלמים כראוי, ואת לא היית מתעטרת בהם כראוי בתקוניך.

אבל עכשו נאוו לחיך בתורים, כמה נאים כל התקונים שלך, וכמה יפים הם בתורים, שפכר קבלו תורה, תורה שבכתב ותורה שבעל פה, והתעטרה בהם מה שלא היית מקדם לכן.

ומשום כף דמיתוך רעיתי, ולא רציתי בתשבחותיך והתעוררות אהבתך, משום שאת ערום ועריה, ולא היית מתקנת בתקונים. וכעת כמה נאים התקונים שלך, ורצוני כף, וכדברי תשבחתך. צוארך - הרי יש לך בית מקדש בארץ, בגון של כל הציורים העליונים, וכמה צדיקים וחסידים נכנסים לתוכו.

ועכשו שאת מתעטרת בתקוניך ובשלמות שלךם, הרי כל המקורות העליונים וכל הדרגות והאיברים הרי הם אליך, לקבלך, ולתקן אותך בתקונים עליונים. ועל זה (שיר א) תורי זהב נעשה לך. נעשה ודאי. לא כתוב אעשה, אלא נעשה, מראש הנקדה העליונה עד היסוד הפחתון נתקן אותך, ונעשה לך מן הצד של זהב, ששם התעוררות של אהבה. עם נקדות הפסך - מצד הזמין.

להראות, שהרי ההתעוררות של מעלה אין מתעוררת ואין מתקנת אליה, אלא כשהוא מתקן בראשונה בתקוני העולם הזה. כיון שנתתנו בה תקוני העולם הזה כראוי, אזי התקונים שלמעלה מתקנים בה, ונותנים לה תורי זהב עם נקדות הפסך. תורי, כמו שנאמר (אסתר ב) תור אסתר בת אביחיל.

ועם כל דא, הכי אצטרך, דהא בההוא זמנא עד כען, בנין ואכלוסין דארעא, וכל תיקונין דילך, לא הוו שלמין בדקא יאות, ואת לא הוית מתעטרא בהו בדקא יאות בתיקוניך.

אבל השתא נאוו לחיך בתורים, כמא יאין כל תיקונין דילך, וכמה שפירין אינון בתורים, דכבר קבילו אורייתא, תורה שבכתב ותורה שבעל פה, ואתעטרת בהו. מה דלא הוית מקדמת דנא.

ובגין כף דמיתוך רעיתי, ולא בעינא בתושבחתך, ואתערו דרחימו דילך, בגין דאת ערום ועריה, ולא הוית מתתקנא בתיקונין. והשתא כמא יאין תיקונין דילך, ורעותא דילי כף, ובמילי תושבחתך. צוארך, הא אית לך בי מקדשא בארעא, בגוונא דכלהו ציורין עילאין וכמה צדיקים וחסידים עאלין בגויה.

והשתא דאת מתעטרא בתיקוניך, ובשלימו דלהון, הא כל מקורין עילאין, וכל דרגין ושייפין הא אינון לגבך, לקבלא לך, ולא תקנא לך בתיקונין עילאין.

ועל דא תורי זהב נעשה לך, נעשה ודאי, אעשה לא כתיב, אלא נעשה, מרישא דנקודה עילאה, עד יסודא תתאה, נתקן לך, ונעביד לך מסטרא דזהב, דתמן אתערו דרחימו. עם נקודות הפסך, מסטרא דימינא. להחזאה, דהא אתערו דלעילא, לא אתער ולא אתתקן לגביה, אלא פד אתתקנא

איהו בקדמיתא בתיקוני דהאי עלמא. כיון דתיקונין דהאי עלמא אתתקנו בה בדקא יאות, כדין תיקוני דלעילא מתתקני בה, ויהבי לה תורי זהב עם נקודות הפסך. תורי, כמה דאת אמר (אסתר ב טו) תור אסתר בת אביחיל.

ועל דא, פד רדפין סוסוון דרכבי פרעה, דמיתיד, דלא תשבח ולא תתער רחימו לגבאי. בגין דתיקונין דילך לתתא לא הויין. והשתא יאות הוא, דהא נאוו לחייך בתורים וגו', ודאי תורי זב נעשה לך וגו', ונתתקן לך פדקא יאות. וכל חד וחד כפום אורחוי, ומלין הכי מתקשרן.

לססתי ברכבי פרעה וגו', פתיב (שמות יג כא) וה' הולך לפנייהם יומם בעמוד ענן וגו'. בשעתא דאפיק לון קודשא בריה הוא לישראל ממצרים, לא הוו פעאן למיזל במדברא באורח נגיבו. דהוו רגילין במצרים, דהווא פגנתא דעדן, פמה דאת אמר, (בראשית יג ט) כגן ה' פארץ מצרים. דהוו אזלין פאתר נגיבו באורחא, פחורבא בלא יישובא.

מה עבד קודשא בריה הוא, שדר קדמייהו שכינתא, דהות אזלת בכל גוונין דזהרא, בכל גוונין דתיאובתא, והוו רהיטי אבתרה למחמי בתיאובתא. ובגין כך הוו רהיטי אבתרה, ואזלי, ולא הוו מתעפבי. וקודשא בריה הוא עביד לון הכי, פי היכי דלא יתעפב קדושא דשמא על ימא, דאיהו (נ"א בגין דלא יתעפב יקרוו דשמייה בעלמא איהו) הוה בעי לאתנקרא בגו פל עממין דארעא.

בגוונא דאלין אזלין בבהילו, אוף הכי עבד פרעה ברתיוכי וסוסוון דיליה, בגין למרדף בבהילו, דלא יתעפבון רתיוכי באורחא. מה עבד. נטל סוסוון נוקבי וסוסוון דכוורי, ושוי נוקבי לקמייהו ודכוורי מאחורא, דכוורי הוו רהטי בתר נוקבי, ונוקבי הוו רהטי מקמי דכוורי, ואלין ואלין הוו רהטי בבהילו. ודא עבד פרעה פחכמתא, למרדף בבהילו אבתרייהו דישראל.

ועל זה, פשרודפים הסוסים של רכבי פרעה - דמיתיד, שלא תשבח ולא תעיר אהבה אלי, משום התקונים שלך שלמטה אינם. וכעת נאה הוא, שהרי נאוו לחייך בתורים וגו', ודאי תורי זב נעשה לך וגו', ונתתקן אותך פראוי, וכל אחד ואחד כפי דרכו, והדברים הללו נקשרים.

לססתי ברכבי פרעה וגו' (שיר א). פתיב (שמות יג) וה' הלך לפנייהם יומם בעמוד ענן וגו'. בשעה שהוציא אותם הקדוש ברוך הוא את ישראל ממצרים, לא היו רוצים ללכת במדבר בדרך יבשה, שהיו רגילים במצרים שהיתה כמו גן עדן, כמו שנאמר כגן ה' פארץ מצרים. שהיו הולכים במקום יבש בדרך, פחרכ בלי ישוב.

מה עשה הקדוש ברוך הוא? שלח לפנייהם שכינה, שהיתה הולכת בכל הגונים של זהר, בכל הגונים של תשוקה, והיו רצים אחריה לראות בתשוקה. ומשום כך היו רצים אחריה, והולכים, ולא היו מתעפבים. והקדוש ברוך הוא עשה להם כך, כך שלא יתעפב קדוש השם על הים, שהוא (כדי שלא יתעפב כבוד שמו בעולם הזה) היה רוצה להתפבד בתוך כל עמי הארץ.

כמו שאלה הלכו בחפזון, אף כך עשה פרעה במרפבות והסוסים שלו, כדי לרדף בחפזון, שלא יתעפבו מרפבותיו בדרך. מה עשה? נטל סוסות נקבות וסוסים זכרים, ושם הנקבות לפנייהם והזכרים מאחור. הזכרים היו רצים אחר הנקבות, והנקבות היו רצות מלפני הזכרים, ואלו ואלו היו רצים בחפזה, וזה פרעה עשה בחכמה, לרדף בחפזון אחרי ישראל.

בֵּין דְּאֲדַבֵּיק לֹוֹן, וּבַעַא לְאַגְחָא קְרָבָא
 בִּישְׂרָאֵל, נָטַל נוֹקְבֵי וְחָגַר לֹוֹן לְאַחֲזָרָא,
 וּדְכוּרֵי לְקַמֵּייהוּ, בְּגִין לִיאֲשָׁא רְתִיכוּי. כֶּף
 בְּקַדְמִיתָא כְּתִיב, וְה' הִלֵּךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם,
 וּלְבַתֵּר כְּתִיב, (שמות יד יט) וַיִּסַּע מִלֶּאֶךָ הָאֱלֹהִים
 הַהִלֵּךְ לִפְנֵי מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל וַיִּלְךְ מֵאַחֲרֵיהֶם.
 וַיִּסַּע, בְּגִין דִּיתֵיִיאֲשׁוּן יִשְׂרָאֵל, וַיְהוֹן נְטִירִין.
 וְכָל אִינוּן גִּירִין, וּבִלְסַטְרָאִין, וְאַבְנִין, וְקוּלְפִין,
 דְּהוּוּ רָמָאן לְגַבֵּייהוּ דִּישְׂרָאֵל, לָא מָטוּ לֹוֹן.
 וְהֵינּוּ דְכְּתִיב, (שם יד יג) הִתְיַצְּבוּ וּרְאוּ, וּבְגִין כֶּף
 דְּמִיתִיף, בְּהֵוּא גְּוּנָא מִמָּשׁ.

בֵּין דְּאִינוּן אוּכְלוּסִין אַתְעַבְרוּ, וְחָמוּ כָּל אִינוּן
 נְסִין וּגְבוּרִין דְּעַבְד קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא עַל
 נְמָא, כְּדִין נָאוּ לְחֵיף בְּתוֹרִים, אַתְתַּקְנוּ
 יִשְׂרָאֵל בְּרָזָא דְמַהִימְנוּתָא, דְכְּתִיב (שם יד לא)
 וַיֹּאמְרוּ בְּה' וּבַמֶּשֶׁה עַבְדוֹ. וְקָבִילוּ יִשְׂרָאֵל
 אוּרְיִיתָא עַל טוֹרָא דְסִינֵי, תוֹרָה שְׂבַכְתָּב וְתוֹרָה
 שְׂבַעַל פֶּה, וּכְדִין אַתְתַּקְנוּ כּוּלָא, עֵילָא וְתַתָּא
 כְּדָקָא יָאוּת.

נָאוּ לְחֵיף בְּתוֹרִים, תָּא חֲזִי, כָּל גְּוּוּנִין דְּלָגוּ,
 וְכָל מַחְשְׁבִין וְרַעוּתִין דְּעַלְמָא דְּאִינוּן גּוּ
 לְבָא, כּוּלְהוּ אַתְחִזּוּן בְּאַנְפִין. וּבְאַנְפִין
 אֲשַׁתְּמוּדְעָא בַר נֶשׁ מֵאֵן אִיהוּ. אִי עוּבְדוּי לְטַב,
 אִי עוּבְדוּי לְבִישׁ. כְּמָה דְּאֵת אָמַר, (ישעיה ג ט)
 הִפְרַת פְּנִיָּהֶם עֲנָתָה בָּם. וְהַשְׁתָּא דִּיתִיקוּנִין
 דְּכֹלָא כְּלָהוּ כְּדָקָא יָאוּת, בְּתִיקוּנִין דְּכְּשָׂרָאן,
 בְּתִיקוּנִין דְּעוּבְדִין טְבִין, מִיַּד נָאוּ לְחֵיף בְּלָא
 כִּיסוּפָא כְּלָל.

וְכֹר דָּא הוּי בּוּזְמָנָא דְאַתְבְּנֵי בִי מְקַדְשָׁא,
 וְעַלְמִין כּוּלְהוּן בְּחֻדּוּא, עֵילָא וְתַתָּא,
 וּכְדִין אַתְתַּקְנוּ אַנְפִין כְּדָקָא חֲזִי. אַתְחַבְּרוּ
 אַנְפִין בְּאַנְפִין כְּדָקָא חֲזִי.
 רְחִיף, וְלֹא כְּתִיב פְּנִיף, בְּגִין דְּכוּלָא חַד, אֲבָל

בֵּין שֶׁהִשִּׁיג אוֹתָם, וְרָצָה לַעֲרֹף
 קָרַב עִם יִשְׂרָאֵל, נָטַל הַנִּקְבוֹת
 וְחָגַר אוֹתָן לְאַחֹר, וְהִזְכְּרִים
 לִפְנֵיהֶם, כְּדִי לִזְרוּ אֶת מַרְכָּבוֹתָיו.
 כֶּף בְּרֵאשׁוֹנָה כְּתוּב וְה' הִלֵּךְ
 לִפְנֵיהֶם יוֹמָם, וְאַחַר כֶּף כְּתוּב (שם
 יד) וַיִּסַּע מִלֶּאֶךָ הָאֱלֹהִים הַהִלֵּךְ
 לִפְנֵי מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל וַיִּלְךְ
 מֵאַחֲרֵיהֶם. וַיִּסַּע, כְּדִי שִׁיזְדָּרוּ
 יִשְׂרָאֵל וְיִהְיוּ שְׂמוּרִים, וְכָל אוֹתָם
 חֲצִים וּבִלְיִסְטְרָאוֹת וְאַבְנִים
 וּמַקְלוֹת שֶׁהָיוּ זוֹרְקִים עַל יִשְׂרָאֵל,
 לֹא הִגִּיעוּ אֲלֵיהֶם. וְהֵינּוּ מַה
 שְׂכָתוּב הִתְיַצְּבוּ וּרְאוּ, וּמִשׁוּם כֶּף
 דְּמִיתִיף, בְּאוֹתוֹ גּוּן מִמָּשׁ.

בֵּין שְׂאוֹתָם הָאוּכְלוּסִים עֲבָרוּ,
 וְרָאוּ כָּל אוֹתָם נְסִים וּגְבוּרוֹת
 שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל
 הַיָּם, אֲזִי נָאוּ לְחֵיף בְּתוֹרִים,
 הִתְתַּקְנוּ יִשְׂרָאֵל בְּסוּד הָאֵמּוּנָה,
 שְׂכָתוּב (שם) וַיֹּאמְרוּ בְּה' וּבַמֶּשֶׁה
 עַבְדוֹ. וְקָבִילוּ יִשְׂרָאֵל תוֹרָה עַל
 הַר סִינַי, תוֹרָה שְׂבַכְתָּב וְתוֹרָה
 שְׂבַעַל פֶּה, וְאֵז הַכֹּל הִתְתַּקְנוּ,
 מַעְלָה וּמַטָּה כְּרָאוּי.

נָאוּ לְחֵיף בְּתוֹרִים (שיר א). בֹּא
 וּרְאֵה, כָּל הַגְּוִוִּים שְׂבַכְפְּנִים, וְכָל
 הַמַּחְשְׁבוֹת וְהַרְצוּנוֹת שֶׁל הָעוֹלָם
 שֶׁהֵם בְּתוֹף הַלֵּב, כֹּלָם נִרְאִים
 בְּפָנִים. וּבְפָנִים נוֹדַע מִיְהוּ הָאֵדָם,
 אִם מַעֲשִׂיו לְטוֹב וְאִם מַעֲשִׂיו
 לְרַע, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הִפְרַת פְּנִיָּהֶם
 עֲנָתָה בָּם. וְעַכְשָׁו שֶׁהִתְקוּנִים שֶׁל
 הַכֹּל כֹּלָם כְּרָאוּי, בְּתִיקוּנִים
 כְּשָׂרִים, בְּתִיקוּנִים שֶׁל מַעֲשִׂים
 טוֹבִים, מִיַּד נָאוּ לְחֵיף, בְּלֹא
 בּוּשָׁה כְּלָל.

וְכֹר זֶה הִיָּה בּוּזְמָן שֶׁנִּבְנְהָ בֵּית
 הַמִּקְדָּשׁ, וְכָל הָעוֹלָמוֹת בְּשִׂמְחָה,
 מַעְלָה וּמַטָּה, וְאֵז הִתְתַּקְנוּ הַפְּנִים
 כְּרָאוּי, הִתְחַבְּרוּ פְּנִים בְּפָנִים
 כְּרָאוּי.

רְחִיף, וְלֹא כְּתוּב פְּנִיף, מִשׁוּם
 שֶׁהַכֹּל אַחַד, אֲבָל לְחֵיָּם, הֵם

מִתְקַנְיִם צְפָצוּף וְדָבוּר לְהַסְתַּפֵּל בָּהֶם. וּמִשּׁוּם כֶּף הַשִּׁירָה הַזֶּה הַתְּתַקְנָה עֲכָשׁוּ יוֹתֵר מִשָּׂאֵר הַזְּמַנִּים שֶׁל הָעוֹלָם.

בְּתוֹב (בראשית טו) וְהִנֵּה דָבָר ה' אֵלָיו לֵאמֹר לֹא יִירָשֶׁךָ זֶה כִּי אִם אֲשֶׁר יֵצֵא מִמֶּעֶיךָ הוּא יִירָשֶׁךָ. וְכִי אֲבָרְהָם שֶׁהִיָּה הוֹלֵךְ בְּשִׁלְמוֹת אֶצֶל הַמֶּלֶךְ הַקְּדוּשׁ, אֵיךְ לֹא הָאֵמִין בְּמֵאֵמֶר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכַמָּה פְעָמִים שָׁאֵמֶר לוֹ שִׁיְהִי לוֹ בָּנִים, שְׁכָתוּב (שם ה) וַיּוֹצֵא אֹתוֹ הַחֻצָּה, (שם יב) לְזַרְעֶךָ אֲתָן אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת, וְאַחֲרַי כֶּף הוּא אוֹמֵר וְהִנֵּה בֶן בֵּיתִי יוֹרֵשׁ אֹתִי?

הַבֵּט לְרֹאשׁ הַפְּסוּק, מֵה פְתוּב? (שם) וְאֲנֹכִי הוֹלֵךְ עֲרִירִי. וְכָתוּב (שם) הֵן לִי לֹא נִתְּתָה זָרַע וְהִנֵּה בֶן בֵּיתִי יוֹרֵשׁ אֹתִי. אֲלֵא בְּרֵאשׁוֹנָה אֲבָרְהָם הִיָּה מֵאֵמִין בְּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהִיָּה מְסַתְּפֵל בְּפּוֹכְבִּים וּבַמְּזֻלּוֹת הַלָּלוּ, וְהִיָּה רוֹאֵה שְׁלֹא יִהְיֶה לוֹ בֶן, מִשּׁוּם שֶׁעַד עַתָּה לֹא הִיָּה דָבָר בְּדַבְּקוֹת שֶׁל רַבּוֹנוּ.

בֵּינָן שְׁכָתוּב וַיּוֹצֵא אֹתוֹ הַחֻצָּה, הוֹצִיא אוֹתוֹ מִן אוֹתָהּ הַדְּרָךְ, וְקָרְבוּ אֵלָיו לְעַבּוֹדָתוֹ, לְדַעַת דְּרָכִים אַחֲרוֹת שֶׁל חֲכָמָה, וְהוֹצִיאוּ מֵאוֹתָם הַנְּחוּשִׁים שֶׁל הַמְּזֻלּוֹת, וְאָמַר לוֹ: אֲבָרְם אֵינּוּ מוֹלִיד, אֲבָרְהָם מוֹלִיד. וְזֶה וְלֹא יִקְרָא עוֹד אֶת שְׁמֶךָ אֲבָרְם וְהִיָּה שְׁמֶךָ אֲבָרְהָם כִּי אִב הַמּוֹן גּוֹיִם נִתְּתִיךָ.

מֵה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שָׂאִין בְּכָל הָאוֹתוֹת אוֹת שְׁמִתְקַנָּת לְהוֹלִיד, פָּרַט לְאוֹת ה'. הָאוֹת הַזֶּה הִיא מְתַקְנָת לְעִשׂוֹת פְּרוֹת וְתוֹלְדוֹת יוֹתֵר מִכָּל שָׂאֵר הָאוֹתוֹת, וּמִשּׁוּם כֶּף הִיא פְתוּחָה מִכָּל הַצְּדָדִים. וְאִם תֵּאֵמֶר, הָאוֹת הַזֶּה לֹא צָרִיךְ לוֹ לְאֲבָרְהָם לְהַתּוֹסֵף לוֹ, שֶׁהִרִי

לְחַיִּים, אֵינּוֹן מְתַקְנָן צְפָצוּפָא וּמִילּוּלָא לְאַסְתַּפְּלָא בְּהוּ. וּבְגִין כֶּף, שִׁירְתָּא דָּא (דף פ"ט ע"ב) אֶתְתַּקְנָא הַשְּׂתָא, יִתִּיר מִשָּׂאֵר זְמַנִּין דְּעֵלְמָא.

בְּתוֹב, (בראשית טו ד) וְהִנֵּה דָבָר ה' אֵלָיו לֵאמֹר לֹא יִירָשֶׁךָ זֶה כִּי אִם אֲשֶׁר יֵצֵא מִמֶּעֶיךָ הוּא יִירָשֶׁךָ. וְכִי אֲבָרְהָם דְּהוּא אֲזִיל בְּשִׁלְמוֹ לְגַבֵּי מְלָכָא קְדִישָׁא, אֵיךְ לֹא הָאֵמִין בְּמֵאֵמֶר דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּכַמָּה זִמְנִין דְּאָמַר לִיה דְּלְהוֹוִן לִיה בְּנִין, דְּכְתִיב (שם ה) וַיּוֹצֵא אֹתוֹ הַחֻצָּה, (שם יב ז) לְזַרְעֶךָ אֲתָן אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת. וּלְבַתֵּר אִיהוּ אָמַר, וְהִנֵּה בֶן בֵּיתִי יוֹרֵשׁ אֹתִי. שְׁפִיר לְרִישִׁיָּה דְקָרָא, מֵה פְתוּב, וְאֲנֹכִי הוֹלֵךְ עֲרִירִי. וְכְתִיב (שם ג) הֵן לִי לֹא נִתְּתָה זָרַע וְהִנֵּה בֶן בֵּיתִי יוֹרֵשׁ אֹתִי. אֲלֵא בְּקְדָמִיתָא אֲבָרְהָם הָוּה הֵימִין בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְהָוּה מְסַתְּפֵל בְּכּוֹכְבֵיָא וּבַהֲנִי מְזֻלְיָא, וְהָוּה חֲזִי דְלֹא יְהֵא לִיה בֶּר. בְּגִין דְּעַד כְּעַן לֹא הָוּה דְּבִיק בְּדַבְּקוֹ דְּמֵאֲרִיָּה.

בֵּינָן דְּכְתִיב וַיּוֹצֵא אֹתוֹ הַחֻצָּה, אֲפִיק לִיה מֵהוּא אֹרַח, וְקָרִיב לִיה לְגַבֵּיָה לְפּוֹלְחַנֵּיה, לְמַנְדַּע אֹרַחִין אַחֲרֵינִין דְּחֲכָמָתָא, וְאֲפִיק לִיה מֵהוּא טִיּוּרֵי דְּמְזֻלֵי, וְאָמַר לִיה, אֲבָרְם אֵינּוּ מוֹלִיד, אֲבָרְהָם מוֹלִיד. וְדָא (שם יז) וְלֹא יִקְרָא עוֹד אֶת שְׁמֶךָ אֲבָרְם וְהִיָּה שְׁמֶךָ אֲבָרְהָם כִּי אִב הַמּוֹן גּוֹיִם נִתְּתִיךָ.

מֵאִי טַעְמָא, בְּגִין דְּלִית בְּכָל אֲתוּוֹן אֶת דְּמִתְתַּקְנָא לְאוּלְדָא, בֶּר אֶת ה'. הֵאִי אֶת, אִיהִי מִתְתַּקְנָא לְמַעַבְד פִּירִין וְאִיבִין יִתִּיר מִכָּל שָׂאֵר אֲתוּוֹן. וּבְגִין כֶּף אִיהִי פְתִיחָא מִכָּל סְטָרִין.

וְאִי תִימָא, אֶת דָּא לֹא אֲצִטְרִיךְ לִיה לְאַבְרָהָם לְאַתּוּסְפָּא לִיה, דְּהָא לָאו דִּילִיָּה הוּא, ה' אִיהִי נוֹקְבָא בְּכָל אֲתֵר,

אינה שלו היא, ה' היא נקבה בכל מקום, ותהיה נוחה לשרה להיות האות הזו רשומה בתוכה.

אלא שפי ההי"ן הן, אחת עליונה ואחת פתונה. האחת - עולם הזכר, והאחת עולם הפתוח - עולם של הנקבה. פיון שנוספה ה' באברהם, האור הראשון שבה' הזו מתעטפת בו, יצא ועשה פרות. ונרשם אברהם באותה הדרגה העליונה שלו, בפח של ה' העליונה הזו, שהרי אין פח ותקף לאותו האור הראשון, פרט לה'. ומשום כפ נוטל אותו האור הראשון האות ה' עמו, ומתישב בדרגתו, שהרי עולה להיות עושה תולדות.

שתי אותיות רשומות כאן, שהם עליה לעולם העליון, והם ה"ם. האות ה' היא מן העולם העליון. מה ביניהם בין האות ה' ובין האות ה', שהרי שפיהן מן העולם העליון?

אלא כשנסתר הכל בתוך הממשכה העליונה, והנקדה היא לא התפשטה, והסתיר לפנים. כל אותם השבילים העליונים והאותיות הנסתרות, הסתיר הכל באות ה'. והיו כל אותם שבילים ואותיות העליונות נסתרות כלולות באות הזו. פיון שעלה ברצון להתגלות ולהוציא תולדות, האות ה' הזו נפתח, ונעשית האות ה'.

לא השתנו זה מזה, אלא שנפתח להוציא תולדות ולהתגלות בלחש, שהרי האות הזו לא התגלתה אלא בפה גלוי, ולא נזכרה. ואף על גב שהיא בלחש, היא בפה גלוי. ומשום כפ, בפעם שהתגלה ונפתח, אזי עתיד להוליד.

שהרי שבטרם עומד בפתיחות של ה', הכל נסתר בתוכה באות ה'. אחר שנפתחה, עושה תולדות באות ה'.

ותינה לשרה למהוי את דא רשימא בגויה. אלא תרי ההי"ן אינון, חד עילאה, וחד תתאה. חד עלמא דדכורא, וחד עלמא

תתאה, דאיהו עלמא דנוקבא. פיון דאתוסף ה' באברהם, אור קדמאה דהוה האי ה' מתעטף ביה, נפיק ועבד איבין. ואתרשים אברהם בהווא דרגא עילאה דיליה, בחילא דהאי ה' עילאה, דהא לית חילא ותוקפא להווא אור קדמאה, בר ה'. ובגין כך נטיל ההוא אור קדמאה, את ה' עמיה, ואתישב בדרגיה, דהא סליק למהוי עביד תולדין.

תרין אתוון רשימין הכא, דאינון סליקו לעלמא עילאה, ואינון ה"ם. את ה' מעלמא עילאה איהי. מאי ביניהו בין את ה' ובין את ה', דהא תרוניהו מעלמא עילאה אינון.

אלא פד סתים כולא גו מחשבה עילאה, והאי נקודה לא אתפשטא, ואסתים לגו. כל אינון שבילין עילאין, ואתוון סתימין, אסתים כולא באת ה'. והווי כל אינון שבילין ואתוון עילאין סתימין כלילין באת דא. פיון דסליק ברעו לאתגלאה, ולאפקא תולדין, האי את ה' אתפתח, ואתעביד את ה'.

לא אשתנו דא מדא, אלא דאתפתח לאפקא תולדין ולאתגלייא בלחישו. דהא את דא לא אתגלייא אלא בפום גלי. ולא אדפר. אף על גב דאיהי בלחישו, הוא בפום גלי. ובגין כך, בשעתא דאתגלי ואתפתח, פדין זמין לאולדא.

דהא בעוד דלא קיימא בפתיחו דה', כולא סתים בגויה באת ה'. לבתר דאתפתח, עביד תולדין באות ה'.

וְאִינְיָן תּוֹלְדִין לָא נִפְקִי לְבַר, בַּר בְּחַד אַבְר, שְׁיִיפֵא קְדִישָׁא דְאַתְתַּמְקֵן (נ"א דְאַתְתַּמְקֵן) גְּבִיּהּ, וְעָאל בְּאֵת ה' בְּתַרְיִיתָא. מֵאֵת ה' נִפְיֵק, וּבְאֵת ה' עֵייל, בְּהֵוּא אַבְר דְאַתְתַּמְקֵן גְּבִי ה' בְּתַרְיִיתָא.

וּבְשַׁעְתָּא דְאַתְפַּתַּח, וְאַתּוּסַף אֶת דָּא, ה' עֵילָאָה, כְּדִין אֲתַמְקֵן בְּתִיאֻבְתָּא, וְהָאִי אַבְר צְדִיקָא דְעֵלְמָא אֲתַמְקֵן עֲלֵיהּ. וְעַל דָּא, כַּד אֲתַמְקֵן הָאִי אַבְר בְּתִיאֻבְתָּא, (וְהוּהוּ כְּמִיד וְגַנְיָ גְרַע ה') אֲתוּסַף בִּיהּ ה'. וְכַד אַבְר דָּא לָא הוּי בְּתִיאֻבְתָּא, וְהוּהוּ מ' בְּלַחֲוֹדוּי, לְאַתְחַזְזָא דְהָא לָא קִיַּמָּא לְאוּלְדָּא.

וְרָזָא דָּא אַבְרָם, אַב"ר מ', דָּא אִינוּ מוֹלִיד, דְהָא מ' סְתִימָא אִיהִי, וְלָא קִיַּמָּא לְאוּלְדָּא. כַּד אֲתוּסַף ה', הֵהוּא מ' אֲתַפְתַּח, וְאַתּוּסַף ה', וְקִיַּמָּא בְּהֵוּא אַבְר לְמַעַבְדַּ תּוֹלְדִין. וְרָזָא דָּא אַבְרָהָם, אַב"ר ה"ם, דָּא, מוֹלִיד וְעַבִּיד אִיבִין.

וּבְגִין כְּהָ אַבְרָם אִינוּ מוֹלִיד, אַבְרָהָם מוֹלִיד. בְּגִין דְהֵוּא אַבְר לָא אֲתַמְקֵן עַד דְאַתִּי ה'. וּבְכָל אֲתֵר ה"א קִיַּמָּא לְתוֹלְדִין וְאִיבִין, וְעַל דָּא שְׁמָא גְרָיִם.

וּמְנָא לָן דְהֵוּא אַבְר לָא אֲתַמְקֵן אֶלָּא בְּגִין ה'. דְהָא בְּזַמְנָא דְהוּהוּ שְׁמִיָּה אַבְרָם, לָא אֲתַגְזֹר הֵוּא אַבְר, וְלָא אֲתַמְקֵן. בְּתֵר דְאַתָּא ה', אֲתַמְקֵן הֵוּא אַבְר, וְאַתְגְּזֹר, לְמַעַבְדַּ אִיבִין בְּהֵוּא ה' בְּתַרְאָה. וּבְעוֹד דְאִיהוּ עֵלְמָא עֵילָאָה סְתוּם בְּאֵת מ', הֵהוּא אַבְר לָא אֲתַמְקֵן, וְקִיַּמָּא עֲרָלָה בְּלָא גְזִירוּ.

וְדַרְגָּא תַּתְּאָה קִיַּמָּא מְגוּ עֲרָלָה, בְּאֵת ד', גוּ מְסַכְּנָו. כַּד עֵלְמָא עֵילָאָה גוּ סְתִימָו בְּרָזָא דְאַת מ', עֵלְמָא תַּתְּאָה בְּמְסַכְּנָו בְּרָזָא דְאַת ד' (נ"א מ').

וְאִתְּרַבָּה הַתְּחַתּוּנָה עוֹמְדַת מִתּוּךְ הַעֲרָלָה, בְּאוֹת ד', תּוּךְ עֲנִיּוֹת. כְּשֶׁהַעוֹלָם הַעֲלִיּוֹן תּוּךְ הַסֵּתֵר בְּסוּד הָאוֹת מ', הַעוֹלָם הַתְּחַתּוּן בְּעֵנִי בְּסוּד הָאוֹת ד' (מ').

וְאִתְּרַבָּה הַתְּחַתּוּנָה עוֹמְדַת מִתּוּךְ הַעֲרָלָה, בְּאוֹת ד', תּוּךְ עֲנִיּוֹת. כְּשֶׁהַעוֹלָם הַעֲלִיּוֹן תּוּךְ הַסֵּתֵר בְּסוּד הָאוֹת מ', הַעוֹלָם הַתְּחַתּוּן בְּעֵנִי בְּסוּד הָאוֹת ד' (מ').

וְאִתְּרַבָּה הַתְּחַתּוּנָה עוֹמְדַת מִתּוּךְ הַעֲרָלָה, בְּאוֹת ד', תּוּךְ עֲנִיּוֹת. כְּשֶׁהַעוֹלָם הַעֲלִיּוֹן תּוּךְ הַסֵּתֵר בְּסוּד הָאוֹת מ', הַעוֹלָם הַתְּחַתּוּן בְּעֵנִי בְּסוּד הָאוֹת ד' (מ').

וְאִתְּרַבָּה הַתְּחַתּוּנָה עוֹמְדַת מִתּוּךְ הַעֲרָלָה, בְּאוֹת ד', תּוּךְ עֲנִיּוֹת. כְּשֶׁהַעוֹלָם הַעֲלִיּוֹן תּוּךְ הַסֵּתֵר בְּסוּד הָאוֹת מ', הַעוֹלָם הַתְּחַתּוּן בְּעֵנִי בְּסוּד הָאוֹת ד' (מ').

וְאִתְּרַבָּה הַתְּחַתּוּנָה עוֹמְדַת מִתּוּךְ הַעֲרָלָה, בְּאוֹת ד', תּוּךְ עֲנִיּוֹת. כְּשֶׁהַעוֹלָם הַעֲלִיּוֹן תּוּךְ הַסֵּתֵר בְּסוּד הָאוֹת מ', הַעוֹלָם הַתְּחַתּוּן בְּעֵנִי בְּסוּד הָאוֹת ד' (מ').

וְאִתְּרַבָּה הַתְּחַתּוּנָה עוֹמְדַת מִתּוּךְ הַעֲרָלָה, בְּאוֹת ד', תּוּךְ עֲנִיּוֹת. כְּשֶׁהַעוֹלָם הַעֲלִיּוֹן תּוּךְ הַסֵּתֵר בְּסוּד הָאוֹת מ', הַעוֹלָם הַתְּחַתּוּן בְּעֵנִי בְּסוּד הָאוֹת ד' (מ').

וְאִתְּרַבָּה הַתְּחַתּוּנָה עוֹמְדַת מִתּוּךְ הַעֲרָלָה, בְּאוֹת ד', תּוּךְ עֲנִיּוֹת. כְּשֶׁהַעוֹלָם הַעֲלִיּוֹן תּוּךְ הַסֵּתֵר בְּסוּד הָאוֹת מ', הַעוֹלָם הַתְּחַתּוּן בְּעֵנִי בְּסוּד הָאוֹת ד' (מ').

בשנפתח העולם העליון מהאזות
 ס', ונעשה ה', אז נתמקן הברית,
 והערלה מעברת. וכיון שנתמקנה
 הברית הזו, יוצאות שתי
 האותיות הללו, ונכנסות אותיות
 אחרות. יוצאות שתי אלו ד"ם.

וכך מילה שלא יוצאת ממנה דם
 אינה מילה, שהרי אלה מעברות,
 ונכנסות שתי אחרות. במקום
 האות ס' נכנסת ה'. במקום האות
 ד' נכנסת ה'. ואז הכל עומד
 להוליד.

וזה סוד (ישעיה ט) לם רבה המשרה
 ולשלוש אין קץ על פסא דוד ועל
 ממלכתו להכין אתה ולסעדה. ס'
 רבה, למרבה. סוד זה, כשלאות
 ס' רבה המשרה, שמרבים גדל
 עליון, שנפתח ונעשה ה', אז
 ולשלוש אין קץ. מה זה ולשלוש?
 אלא ולשלוש, זהו איבר ההוא
 היסוד של העולם, שנעברה
 ממנה הערלה, אותו שנקרא קץ
 כל בשר, ודאי ולשלוש אין קץ,
 שהרי נעבר. ויושב שלום על
 פסא דוד, ועל ממלכתו, להכין
 אתה ולסעדה במשפט ובצדקה.
 וכך זה, כשעוברת ס' ונפתחת,
 אז עוברת הערלה, ומעברת ד',
 כמו שנתבאר. וזה סוד (שמות כד)
 הנה דם הברית אשר פרת ה'.
 שצריך להוציא ממנו ד"ם ברית.
 שתי האותיות הללו.

ועל הסוד הזה, אברהם אבר ה',
 שנפתחת האות ס', כדי לשמש
 האיבר הזה בעולם שלמטה.
 ובשביל זה יצחק לא יצא, עד
 שהעברה הערלה מאותו האיבר
 הקדוש העליון. ומשום כך,
 הקדוש ברוך הוא, כל מה שעשה
 בארץ, הכל הוא בסוד השמוש
 כמו למעלה, להראות שהרי
 הוציא כל השמות בחכמה
 עליונה, כמו הסוד שלמעלה,
 הכל כראוי.

פולאו בחכמתא עילאה, פגוונא דרזא דלעילא, פלא פדקא יאות.

בר אתפתח עלמא עילאה מאת ס', ואתעבדת
 ה', פדין, אתתקן ברית, ואתעבר ערלה.
 וכיון דאתתקן האי ברית, נפקין אלין תרין
 אתוון, ועיילי אתוון אוחרנין. נפקין תרין
 אלין ד"ם.

וכך גזירו דלא נפיק מיניה דם, לאו איהו
 גזירו. דהא אלין מתעברן ועיילין תרין
 אוחרנין. באתר דאת ס', עייל ה'. באתר דאת
 ד', עייל ה'. פדין פולא קיימא לאולדא.

ורזא דא (ישעיה ה) לם רבה המשרה ולשלוש
 אין קץ על פסא דוד ועל ממלכתו להכין
 אתה ולסעדה. ס' רבה, למרבה. רזא דא, פד
 לאת ס' רבה המשרה, דאסגיאו רבו עילאה,
 דאתפתח ואתעבד ה', פדין ולשלוש אין קץ.
 מאי ולשלוש. אלא ולשלוש, דא ההוא אבר
 יסודא דעלמא, דאתעבר מניה ערלה, ההוא
 דאקרי (שם ו יג) קץ כל בשר, ודאי ולשלוש אין
 קץ, דהא אתעבר. ויתיב שלום על פסא (ד' ט
 ו) דוד, ועל ממלכתו, להכין אתה ולסעדה
 במשפט ובצדקה.

וכך דא, פד אתעבר ס' ואתפתח, פדין אתעבר
 ערלה, ואתעבר ד', פמא דאתמר. ורזא
 דא, (שמות כד ח) הנה דם הברית אשר פרת ה'.
 דאצטריך לאפקא מיניה ד"ם ברית, תרין
 אתוון אלין.

ועל רזא דא, אברהם אבר ה' דאתפתח את
 ס', בגין לשמשא האי אבר בעלמא
 דלתתא. ובגין האי, יצחק לא נפיק, עד
 דאתעבר ערלה מההוא אבר קדישא עילאה.
 ובגין כך, קודשא בריך הוא כל מה
 דעבד בארעא, פולא איהו ברזא דשימושא
 פגוונא עילאה, לאחזאה דהא אפיק שמחן

פולאו בחכמתא עילאה, פגוונא דרזא דלעילא, פלא פדקא יאות.

וְהִנֵּה דָבָר ה' אֵלָיו לֵאמֹר לֹא יִרְשָׁף זֶה (בראשית טו). מִהַ הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁהָיָה עֶבֶד מִשְׁפִּיל. וְאָז אָמַר, הֵן לִי לֹא נִתְּתָה זְרַע וְהִנֵּה בֶן בֵּיתִי כו'. מִשּׁוֹם שֶׁזֶה הוּא הָיָה מִסְתַּפֵּל וְרוֹאֵה בְּנִחוּשִׁים שֶׁלֹּא יוֹלִיד. וּבִשְׁעָה שֶׁנִּמּוֹל אֲבָרָהָם, נִשְׁתַּלֵּם כָּל בָּאוֹת ה"א, שֶׁנִּפְתְּחָה מִן הָאוֹת ס' וְהָאוֹת ד' אֲךָ פָּךְ. אִז נִכְנַס אֲבָרָהָם בְּדַרְךָ שֶׁל חֲכָמָה, וְהֵעֵבֶר מֵאוֹתָהּ דְרָךְ אַחֲרַת שֶׁל כּוֹכְבִים וּמְזָלוֹת.

בֵּא וְרֵא, בִּשְׁעָה שֶׁהִיָּתָה בּוֹ עֲרָלָה, שֶׁלֹּא נִמּוֹל, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא הִתְגַּלָּה לוֹ אֶלָּא בְּמַחְזֵה, מִשּׁוֹם שֶׁהָעוֹלָם הֶעְלִיז הָיָה סְתוּם בָּאוֹת ס', וְהָעוֹלָם הִתְחַתָּן הָיָה בְּעֵינֵי בָאוֹת ד'. כִּינֵן שֶׁהָעוֹלָם הֶעְלִיז נִפְתַּח בָּאוֹת ה', וְאֲבָרָהָם הֵעֵבֶר אוֹתָהּ הָעֲרָלָה, וְהֵעֵבֶר הָעוֹלָם הִתְחַתָּן מֵאוֹתָהּ ד', אִז כְּתוּב וַיֵּרָא אֵלָיו ה', אִז הִתְגַּלָּה הַכֹּל, וְנִפְתַּח מֵהַ שֶׁלֹּא הָיָה אִז מִקֶּדֶם לְכֵן.

כְּגוֹן זֶה מִמֶּשׁ, כָּל פַּעַם שֶׁצְדִיקִים וְחַסִּידִים מִתְרַבִּים בְּעוֹלָם, אִז הַכֹּל מִתְגַּלָּה וְנִפְתַּח. בְּזִמְנָן שֶׁשְׁלֹמֹה הִמְלִיךְ בְּנֵה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְהָיוּ יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם צְדִיקִים וְחַסִּידִים, שׁוֹקֵטִים כִּינֵן עַל שְׁמֵרָיו, אִז הַכֹּל נִפְתַּח, וְנִתְגַּלְתָּה הַשִּׁירָה הַזֹּאת מֵעַלָּה וּמִטָּה.

בָּאוֹתָהּ שְׁעָה כְּתוּב (שיר א) לְסַסְתִּי בְּרִכְבֵּי פָרְעָה דְמִיתִיךָ רַעֲיָתִי. מֵהַ הַסּוֹסִים שֶׁל מִרְכָּבוֹת פָּרְעָה הָיוּ מְזִינִים כָּל מִינֵי קָרָב - אֲךָ כָּךְ אֵת הָיִית מְלַבֶּשֶׁת בְּכֶמֶה מִינֵי קָרָב, לְעֶרֶךְ קָרָב. וּמֵה סוֹסֵי פָרְעָה הָיוּ טְעוּנִים בְּכֶמֶה כְּלֵי זִין שֶׁל קָרָבוֹת, אֲבָנִים, חֲצִצִּים, בְּלִיסְטְרָאוֹת, כְּלֵי הַרְיָגָה, כֻּלָּם טְעוּנִים לְעֶרֶךְ קָרָב - אֲךָ כָּךְ אֲנִי טְעַנְתִּי כָּךְ כָּל מִינֵי קָרָבוֹת, לְעֶרֶךְ

וְהִנֵּה דָבָר ה' אֵלָיו לֵאמֹר לֹא יִרְשָׁף זֶה (בראשית טו). מִי טְעַמָּא, בְּגִין דְהוּא עֶבֶד מִשְׁפִּיל.

וְכַדִּין אָמַר, (שם י"ג א) הֵן לִי לֹא נִתְּתָה זְרַע וְהִנֵּה בֶן בֵּיתִי וכו'. בְּגִין דְהָא אִיהוּ הוּא מִסְתַּפֵּל וְחָמֵי בְטִיּוּרֵי דְלֹא יוֹלִיד. וּבִשְׁעָתָא דְאַתְגָּזֵר אֲבָרָהָם, אֲשֶׁתְּלִים בְּכוֹלָא בָּאת ה"א, דְאַתְפַּתַּח מֵאַת ס' וְאַת ד' אוֹף הָכֵי. כְּדִין עָאל אֲבָרָהָם בְּאוֹרָה דְחֲכָמְתָא, וְאַתְעֵבֶר מֵהוּא אוֹרְחָא אַחֲרָא דְכוֹכְבֵיא וּמְזָלֵי.

תָּא חֲזִי, בִּשְׁעָתָא דְהוּא בִּיהַ עֲרָלָה, דְלֹא אַתְגָּזֵר, קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לֹא אַתְגָּלִי לִיהַ אֶלָּא בְּמַחְזֵה. בְּגִין דְעֵלְמָא עֵילְאָה הוּא סְתוּם בָּאת ס', וְעֵלְמָא תַּתְּאָה הוּא בְּמִסְכְּנֵוּ בָּאת ד'. כִּינֵן דְעֵלְמָא עֵילְאָה אַתְפַּתַּח בָּאת ה', וְאֲבָרָהָם אֵעֵבֶר הוּא עֲרָלָה, וְאַתְעֵבֶר עֵלְמָא תַּתְּאָה מֵהוּא ד', כְּדִין כְּתִיב, (שם י"ח א) וַיֵּרָא אֵלָיו ה', כְּדִין אַתְגָּלִי כּוֹלָא, וְאַתְפַּתַּח מֵאִי דְלֹא הוּא מִקְדָּמַת דְנָא כְּדִין.

בְּהַאי גּוּוֹנָא מִמֶּשׁ, כָּל זְמַנָּא דְצְדִיקֵי וְחַסִּידֵי אֲסַגִּיאוּ בְּעֵלְמָא, כְּדִין כּוֹלָא אַתְגָּלִיא וְאַתְפַּתַּח. בְּזְמַנָּא דְשְׁלֹמֹה מְלָכָא בְּנֵה בֵּי מִקְדָּשָׁא, וְהוּוּ יִשְׂרָאֵל כּוֹלְהוּ צְדִיקֵי וְחַסִּידֵי, שְׁקֵטֵי כְּחֻמְרָא עַל דְּוִרְדֵּייהַ, כְּדִין אַתְפַּתַּח כּוֹלָא, וְאַתְגָּלִי שִׁירְתָּא דָּא עֵילָא וְתַתָּא.

בְּהַאי שְׁעָתָא כְּתִיב, לְסַסְתִּי בְּרִכְבֵּי פָרְעָה דְמִיתִיךָ רַעֲיָתִי. מֵהַ סוֹסוֹוֹתָא דְרִתִּיכִין דְפָרְעָה הוּוּ מְזוּיָנִין בְּכָל זִינֵי קָרָבָא, אוֹף הָכֵי אֲנֵת הוּיִת מִתְלַבֶּשָׁא בְּכֶמֶה זִינֵי קָרָבָא, לְאַגְחָא קָרָבָא. וּמֵה סוֹסוֹוֹן דְפָרְעָה הוּוּ טְעוּנִין בְּכֶמֶה מֵאֲנֵי זִינֵי קָרְבִין, אֲבָנִין, גִּירִין, בְּלִיסְטְרָאִין, קְסוּרִין, כּוֹלְהוּ טְעוּנִין לְאַגְחָא קָרָבָא, אוֹף הָכֵי אֲנָא כְּךָ טְעִינָא כָּל זִינֵי קָרְבִין, לְאַגְחָא

קרבין, לאתקדשא בך לעיניהון דכולא, ולאגחא קרבא בהון.

והשתא חמינא לך בגוונא אחרא, בכמה תיקונין יאין, בכמה תיקונין שפירין. נאוו לחיין בתורים, בתרי ההי"ן, דהא פולא אתפתח לגביך ואתגלייא. ה' עילאה חדי בך, ויאיי לקבלך, ואתפתח. ואתעברת מאת ד', ועיילת באת ה'. ואלין תרין, נאוו ואתתקנו לגביך, דאינון תרין ההי"ן, אינון תורים, תורה שבכתב ותורה שבעל פה. צוארך בתרוזים תיקונין עילאין, דכל מקורין דאתתקנו לגביך. ודא איהו דאיהו דכיר לגבה פחביבו ורחימו סגיי, בגין דתיאובתיה לגבה, ולנחמה ולמללא על לבה, ולאחזאה לה רחימו סגיי. ועל דא אמר לגבה, תורי זהב וגו', מפאן ואילך אית לאוספא לך שפירו על שפירו, תיקונין על תיקונין.

בתיב, (שמות כד יב) ויאמר ה' אל משה עלה אלי ההרה והיה שם ואתנה לך את לחת האבן והתורה והמצוה אשר כתבתי להורתם. האי קרא אוקמוה חברייא. אבל עלה אלי ההרה, זפאה חולקא דעבדא, דמריה סליק ליה לגביה ברתיכיה. הדא הוא דכתיב, עלה אלי ההרה, ההרה ודאי. דהא הדר מפעי ליה. והו"ה שם, הכא אתמסר ליה למשה, מה דלא אתמסר ליה מקדמת דנא. דהא ההוא שמא דרתיכא קדישא, אתמסר ליה בידיה. ואי תימא הא כתיב (שם ג ה) של נעליך. ודאי פקיד ליה לאתפרשא מאתתיה מכל וכל, אבל זיוגא אחרא לא אתמסר ליה עד השתא. בשעתא דאמר ליה קודשא בריך הוא, והי"ה שם, כדין מסר ליה שמא גליפא, וחקיק ליה לגבי משה בארעא.

קרבנות, להתקדש בך לעיני כל, ולערוך בהם קרב.

וכעת ראיתי אותך בגון אחר, בכמה תקונים נאים, בכמה תקונים נאים. נאוו לחיין בתורים, בשתי ההי"ן, שהרי הכל נפתח אליך והתגלה. ה' העליונה שמחה בך, ונאה לקבלך, ונפתחת. ואת עוברת מהאות ד', ונכנסת לאות ה'. ואלו השנים נאוו והתתקנו אליך, שאותן שתי ההי"ן הן תורים, תורה שבכתב ותורה שבעל פה. צוארך בתרוזים - תקונים עליונים, של כל המקורות שהתתקנו אליך. וזהו שהוא זוכר אצלה בחיבות ואהבה רבה, משום שתשוקתו אליה, ולנחמה ולדבר על לבה, ולהראות לה אהבה רבה. ועל זה אמר לה, תורי זהב נעשה לך וגו', מפאן ואילך יש להוסיף לך יפי על יפי, תקונים על תקונים.

בתוב (שמות יד) ויאמר ה' אל משה עלה אלי ההרה והיה שם ואתנה לך את לחת האבן והתורה והמצוה אשר כתבתי להורתם. הפסוק הזה פרושהו החברים. אבל עלה אלי ההרה, אשרי חלקו של העבד, שרבונו העלה אותו אליו למרפכתו. זהו שכתוב עלה אלי ההרה, ההרה ודאי. שהרי הדר צריך לו.

והנה שם, פאן נמסר לו למשה מה שלא נמסר לו מקדם לכן, שהרי אותו השם של המרפכה הקדושה נמסר לו בידו.

ואם תאמר, הרי כתוב (שם א) של נעליך. ודאי צוה אותו להפרד מאשתו מכל וכל, אבל זיוג אחר לא נמסר לו עד עתה. בפעם שאמר לו הקדוש ברוך הוא והי"ה שם, אז מסר לו שם החקיק, וחקק אותו למשה בארץ.

בְּרֵאשׁוֹנָה כְּשֶׁהָיָה בְּמִצְרַיִם, חָקַק בֵּיהֶם שְׁמָא
 בּוֹ שֵׁם שֶׁל אֱלֹהִים, שְׁכָתוּב (שם ט)
 רָאָה נִתְחַדָּק אֱלֹהִים לְפָרְעָה. הַשֵּׁם
 הַזֶּה וְדָאֵי נִחְקַק בּוֹ בְּרֵאשִׁית
 נְבוֹאָתָא. כִּינּוּן שֶׁהִתְעַלָּה בְּעֻלְיָ
 אַחֲרָא, חָקִיק בֵּיהֶם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁמִיה
 מִמֶּשׁ, בְּגִין לְאַסְתַּלְקָא עַל שְׁמָא דְאֱלֹהִים דְּהוּא
 בֵּיהֶם בְּקִדְמִיתָא. וְהִשְׁתָּא חָקִיק בֵּיהֶם שְׁמָא
 קְדִישָׁא דִּילֵיהּ, בְּגִין לְאַזְדוּוּגָא בֵּיהֶם בְּשְׁמָא
 קְדָמָא, וְלִמְהוּי בְּאַרְעָא שְׁמָא שְׁלִים, כְּגוּוּנָא
 דְלְעִילָא, יְהוּ"ה אֱלֹהִים, דְּהוּא שְׁמָא שְׁלִים.

וְשֵׁם שְׁלֵם הָיָה בִּימֵי מֹשֶׁה בְּאַרְץ.
 אֱלֹהִים, אוֹתוֹ הַזְּדוּגָא שְׁלוֹ. יְהוּ"ה,
 הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ בּוֹ. וְטָרַם שְׁנִחְקַק
 בְּמֹשֶׁה הַשֵּׁם הַזֶּה, לֹא הַזְּדוּגָא בּוֹ
 הַשֵּׁם שֶׁל אֱלֹהִים. כִּינּוּן שְׁכָתוּב
 עֲלָה אֵלֵי הַהֲרָה, נִתְנָה לוֹ רְשׁוּת
 לְשַׁבֵּת עַל כֶּסֶף הַמֶּלֶךְ. אֲזִי,
 כְּשֶׁהִמְלִיךְ נִתְּן לוֹ כֶּסֶף, נִתְּן לוֹ
 שְׁמוֹ מִמֶּשׁ, שְׁכָתוּב וְהִי"ה שֵׁם,
 הַנִּיחַ אוֹתוֹ בְּמִקוּמוֹ בְּכָל.

בְּשָׂתֵי דְרִגּוֹת הִתְעַלָּה מֹשֶׁה
 בְּאוֹתוֹ זְמַן מַה שְׁלֹא הִתְעַלָּה כִּף
 אִישׁ בְּעוֹלָם. נִתְּן לוֹ כֶּסֶף הַמֶּלֶךְ,
 וְהִמְלִיךְ מִסֵּר לוֹ אֶת שְׁמוֹ. אֲשֶׁרִי
 חִלְקוֹ שֶׁל מֹשֶׁה.

וְאַתְנָה לְךָ אֶת לַח"ת הָאֲבָן, וְהָרִי
 פְּרָשׁוּהָ לַחֲוֹת הָאֲבָן כְּמִשְׁמַעַן.
 אֲלֵא כָל הַמִּפְתָּחוֹת נִמְסְרוּ לוֹ
 לְמֹשֶׁה. מִשְׁמַע שְׁכָתוּב וְאַתְנָה
 לְךָ, ל"ך וְדָאֵי שְׁהָרִי כְּשֶׁהִתְעַלָּה
 בְּשֵׁם הַזֶּה וְהִי"ה שֵׁם, וְנִמְסֵר לוֹ
 הַכֶּסֶף שֶׁל הַמֶּלֶךְ, אֲזִי עֶשֶׂר אוֹתוֹ
 בְּכָל, שְׂיִהִי תִקּוּן שְׁלֵם, תִּקּוּן
 עֲלִיּוֹן.

וְהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה - אֵלּוּ שְׁתֵּי
 זְרוּעוֹת, מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה. אֲשֶׁר
 כְּתִבְתִּי - אֵלּוּ שְׁתֵּי הִיָּרְכִים.
 לְהוֹרְתָם - זוּהִי דְרָגַת הַיְסוּד
 הָאֲחֻת, שְׁמִמְנָה יוֹצְאִים כָּל
 הַטְּעָמִים לְהוֹרוֹת לְמִטָּה, וְהַכֵּל
 נִמְסֵר לְמֹשֶׁה, כְּדִי לְעַטֵּר אוֹתוֹ

בְּקִדְמוּתָא כַּד הוּא בְּמִצְרַיִם, חָקַק בֵּיהֶם שְׁמָא
 דְאֱלֹהִים, דְכָתִיב (שם ט) רָאָה נִתְחַדָּק

אֱלֹהִים לְפָרְעָה. שְׁמָא דָא וְדָאֵי אֶתְחַקַּק בֵּיהֶם
 בְּשִׁירוּתָא דְנְבִיאוּתֵיהּ. כִּינּוּן דְאַסְתַּלְקַּק בְּעֻלְיָ
 אַחֲרָא, חָקִיק בֵּיהֶם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁמִיה
 מִמֶּשׁ, בְּגִין לְאַסְתַּלְקָא עַל שְׁמָא דְאֱלֹהִים דְּהוּא
 בֵּיהֶם בְּקִדְמִיתָא. וְהִשְׁתָּא חָקִיק בֵּיהֶם שְׁמָא
 קְדִישָׁא דִּילֵיהּ, בְּגִין לְאַזְדוּוּגָא בֵּיהֶם בְּשְׁמָא
 קְדָמָא, וְלִמְהוּי בְּאַרְעָא שְׁמָא שְׁלִים, כְּגוּוּנָא
 דְלְעִילָא, יְהוּ"ה אֱלֹהִים, דְּהוּא שְׁמָא שְׁלִים.

וְשְׁמָא שְׁלִים הוּא בְּיּוֹמֵי דְמֹשֶׁה בְּאַרְעָא.
 אֱלֹהִים, הַהוּא זְדוּגָא דִּילֵיהּ. יְהוּ"ה,
 שְׁמָא קְדִישָׁא בֵּיהֶם. וְעַד דְלֹא אֶתְגַּלִּיף בֵּיהֶם
 בְּמֹשֶׁה שְׁמָא דָא, לֹא אֶזְדוּוּגָא בֵּיהֶם שְׁמָא
 דְאֱלֹהִים. כִּינּוּן דְכָתִיב עֲלָה אֵלֵי הַהֲרָה, אֶתְיַהִיב
 לִיָּה רְשׁוּת לְמִיתַב עַל כֶּסֶף הַמֶּלֶךְ. כְּדִין
 כַּד מְלָפָא יְהִיב לִיָּה כֶּסֶף הַמֶּלֶךְ, יְהִיב לִיָּה שְׁמִיה
 מִמֶּשׁ, דְכָתִיב וְהִי"ה שֵׁם, אֲנַח לִיָּה בְּאַתְרֵיהּ
 בְּכוּלָא.

בְּתַרִּין דְרִגִּין סְלִיק מֹשֶׁה בְּהַהוּא זְמַנָּא, מַה
 דְלֹא אֶסְתַּלִּיק הָכִי בַר נָשׁ בְּעֻלְמָא.
 אֶתְיַהִיב לִיָּה כֶּסֶף הַמֶּלֶךְ, וּמְלָפָא מְסֵר
 לִיָּה שְׁמִיה, זַכָּאָה חוּלְקִיהָ דְמֹשֶׁה.

וְאַתְנָה לְךָ אֶת לַח"ת הָאֲבָן, וְהָאֵא אֻקְמוּהָ
 לַחֲוֹת הָאֲבָן כְּמִשְׁמַעַן. אֲלֵא כָל
 מִפְתָּחֵן אֶתְמְסְרוּ לִיָּה לְמֹשֶׁה. מִשְׁמַע דְכָתִיב
 וְאַתְנָה לְךָ, ל"ך וְדָאֵי. דְהָא כַּד אֶסְתַּלְקַּק בְּשְׁמָא
 דָא וְהִי"ה שֵׁם, וְאַתְמְסֵר לִיָּה כֶּסֶף הַמֶּלֶךְ, אֲלֵא
 כְּדִין אֶעְטֵר לִיָּה בְּכוּלָא, לְמְהוּי תִיקּוּנָא שְׁלִים,
 תִיקּוּנָא עִילָאָה.

וְהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה, אֵלּוּן תַּרִּין דְרוּעִין, מְסִטְרָא
 דָא, וּמְסִטְרָא דָא. אֲשֶׁר כְּתִבְתִּי, אֵלּוּן
 תַּרִּין יָרְכִין. לְהוֹרוֹתָם, דָא אִיהוּ דְרָגָא יְסוּדָא

בסוד עליון, להיות שני שמות חקוקים, שהם שם שלם בארץ. ועל זה אמר המלך דוד, (תהלים מו) לכו חזו מפעלות אלהים אשר שם שמות בארץ. אל תקרי שמות אלא שמות. אותם שני שמות שהם שמות חקוקים, ועולים לשם שלם, שיהיה השם שלם בארץ, כמו שלמעלה.

בין שבא שלמה ונבנה בית המקדש, מה כתוב? (דברי הימים א-כט) וישב שלמה על כסא יהוה למלך. אזי הכסא הזה התעטר מעלה ומטה, ועלה בתשבת למעלה.

בין שעלה בתשבת, הושיט לה המלך את הימין לקבל אותה, וקבל אותה בין זרועותיו, ואמר לה דברי אהבה, וצוה לתת לה מתנות ואוצרות וכבוד רב. ואמר (שיר א) תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף. תורי זהב - הם פסוקי הטעמים, משום שהם מלמדים דרך להורות, אם לימין ואם לשמאל.

ועל מה נקראים תורי? משום שפשמגיע התור והזמן של הדרגה הזו לתת לה על ידי אותו היסוד, עושה בה רשם להורות וללכת באותה דרך שרוצה ללכת. וכן כשדרגה אחרת מגיע התור והזמן לתת בה, עושה בה רשם בגון אחר להורות וללכת באותו דרך ממש. ועל זה הסוד (הושע יד) ישרים דרכי ה'. אלו הן התנועות של הטעמים, כל אחד ואחד פראוי לו.

תורי זהב, משום שהטעמים כף תלויים על האותיות, כמו שתלויים גזרי הנזמים על האזנים. כמו תלשא, ושאר התנועות שהם נזמים ונזרים של התקונים של האותיות.

ונזרי, דתיקונין דאתוון.

חדא, דמיניה נפקין כל טעמין, לאענאה לתתא, וכלא אתמסר ליה למשה, בגין לאעטרא ליה ברזא עילאה, למהוי תרין שמהן (דף פט ע"ב) גליפן, דאינון שמה שלים בארעא. ועל דא אמר דוד מלכא, (תהלים מו ט) לכו חזו מפעלות אלהים אשר שם שמות בארץ. אל תקרי שמות, אלא שמות. אינון תרין שמהן, דאינון שמהן גליפן, וסלקן לשמה שלים, למהוי שמה שלים בארעא, בגוונא דלעילא.

בין דאתא שלמה, ואתבגי בי מקדשא, מה כתיב. (דה"א כט כג) וישב שלמה על כסא יהוה למלך. פדין האי כסא אתעטרת עילא ותתא, וסלקא בתושבתתא לגבי עילא.

בין דסלקא בתושבתתא, אושיט לה מלכא ימינא, לקבלא לה. וקביל לה בין דרועוי, ואמר לה מילי דרחימו, ופקיד למיהב לה מתנן ונבזבזן ויקר סגי, ואמר תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף. תורי זהב, אינון פסוקי טעמי. בגין דאינון אולפין אורח לאענאה, אי לימינא ואי לשמאלא.

ועל מה אקרון תורי. בגין דכד מטא תור וזמנא דהאי דרגא, למיהב לה על ידא דההוא יסודא. עביד בה רשימו לאענאה, ולמהך בההוא אורח דבעי למהך. וכן כד דרגא אחרא, מטא תור וזמנא למיהב בה, עביד בה רשימו בגוונא אחרא, לאענאה ולמהך בההוא אורח ממש. ועל רזא דא, (הושע יד) ישרים דרכי ה'. אלין אינון תנועי דטעמי, כל חד וחד כדקא חזי ליה.

תורי זהב, בגין דטעמי הכי תליין על אתוון, כמא דתליין נזורין דנזמין על גבי אוזנין. כגון תלשא, ושאר תנועי דאינון נזמין

תבות בלי טעמים ושאין בהן תנועות, כף הם כמו אָזני הכלה בלי נזרים ועגילים, שהם משללים מתקון. תבות בלי נקודות הן כאֶשֶׁה בלי לבושים, שאין יכולה ללכת לשום מקום בעולם. משום כף תקוני האותיות הם טעמים ותנועות. אלו ואלו תקונים ומלבושים הם לאותיות. ועל זה תורי זָהב, אותם התנועות של הטעמים.

ומה שאמר זָהב, משום שהם באים מראש המלף, לתת דעת והשפל לכל האותיות. משום כף כלם עומדים בסוד אחד.

הנקודות והטעמים הם שתי דרגות. אלו ואלו הצטרכו להתפקן בהם האותיות. האותיות הן רשומות בסודות עליונים, שהרי כלם יוצאים מסוד החכמה העליונה, באותם שלשים וששים שבילים שיוצאים מן החכמה.

וכֹּל האותיות חקוקות למטה, ויורשת אותם תורה שבעל פה. וכשפֶּלֶן באות לתקן אותה בסוד אותן האותיות, עושים בה נקודות וטעמים, כמו שנתבאר. ועל זה תורי זָהב וכו'.

ובאן סודות עליונים לאותם יודעי דין, כל האותיות רשומות בסוד, ונקראות גופי תורה, שעומדים ללמד ולדעת את הסודות העליונים.

הנקודות הן יוצאות מסוד המס, לקיים את האותיות על תקונן, ובנקודה אחת משפנה התבנה, ומעבירה את אותה התבנה מקיומה בגון אחר.

הניצוץ הקשה, כשהכה אותו האויר הטהור במס, הכה ולא הכה, מגיע אל אותו המס, ומסתלק ממנו. מגיע ולא מגיע.

תיבין בלא טעמי, ולא אית בהו תנועי, הכי אינון פאודנין דכלה, בלא נזורין ועגולין, ושלילא מתקונא. תיבין בלא נקודי, אינון פאתתא בלא לבושין, דלא יכלא למיהך לאתר דעלמא. בגין כף תיקוני דאתון, אינון טעמי ותנועי. אלין ואלין תיקונין ומלבושין אינון לאתון. ועל דא תורי זָהב, אינון תנועי דטעמי.

ומה דאמר זָהב, בגין דאינון אתין מרישא דמלפא, למיהב דעתא וסכלתנו לאתון פלהו. בגין כף פולהו ברזא חדא קיימין.

נקודי וטעמי, תרין דרגין אינון, אלין ואלין אצטרכו לאתקנא בהו אתון. אתון אינון רשימין ברזין עילאין, דהא פולהו נפקן מרזא דחכמתא עילאה, באינון תלתין ותרין שבילין דנפקא מחכמתא.

ואתון פולהו חקיקין לתתא, וירתא לון תורה שבעל פה. וכד פולהו אתין לאתקנא לה ברזא דאינון אתון, עבדי בה נקודי וטעמי, כמה דאתמר. ועל דא תורי זָהב וכו'. והכא רזין עילאין, לאינון דידיעי מדין. אתון פולהו רשימין ברזא, ואקרון גופי תורה, דקיימין למילף ולמנדע ברזין עילאין. נקודין אינון נפקין מרזא דמוחא, לקיימא אתון על תיקונייהו, ובנקודה חדא אשתני תיבה, ואעבר לההיא תיבה מקיומה, בגוונא אחרא.

בוצינא דקרדינותא, פד בטש ההוא אוירא דכיא במוחא, בטש ולא בטש, מטא לגביה דההוא מוחא, ואסתליק מגיה, מטא ולא מטא. כדין ההוא בטישו נפיק לגבי אתון מגו מוחא, ואתון אתנקידו.

אזי אותה ההפאה יוצאת לאותיות מתוך המס, והאותיות מתנקדות

ואם תאמר, הנקדות הוא תקון סופרים - חס ושלום! שאפלו כל נביאי העולם יהיו כמו משה, שקבל תורה מהר סיני, אין להם רשות לחדש אפלו נקדה קטנה באות אחת, אפלו אות קטנה של התורה.

בין שאותה ההפאה התישבה במח מתוך האויר הטהור שנתפס, משום שיש אויר טהור שאין נתפס כלל. וזה שנתפס, פשהתישב במח הזה, אותה ההפאה העליונה. אז יוצאים כל התנועות והטעמים, והטעמים הם כמו מתג לסוס ללכת בדרך ישרה, לימין ולשמאל, לכל רצון שהולכים הטעמים, ופוסקים ושבים, ורצים והולכים בגאונה ובשפלות, ואין רשות לכל האותיות ללכת לצד זה ולצד זה, רק ברשות, כמו שהטעמים מנהיגים אותם, והדבר נשמע בשבילם, כדי ללכת בדרך ישרה. ועל כן, כל האותיות פאות ללכת בסוד שני אלה, עם נקדות וטעמים יחד. וזה סוד תפוחי זהב במשפיות פסוק דבר דבר על אפניו. תפוחי זהב - הם טעמים ותנועות. במשפיות פסוק - אלו הנקדות. דבר דבר על אפניו, שהרי אין דבור כראוי, פרט בשני אלה, ומשום כך תורי זהב נעשה לך.

בתוב (בראשית א) ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו וירדנו וגו'. הפסוק הזה העירו בו החברים, ודאי שהקדוש ברוך הוא אמר את זה למחנות העליונים, והתיעץ בהם לברא אדם כמו מלך בתוך צבאותיו. אבל יש להסתפל, אם בסוד שלמעלה היה, שאלהים הזה הוא אלהים חיים, הסוד של העולם העליון. ואם הוא אלהים סוד העולם התחתון, איך התתקן נעשה לצד זה ולצד זה?

ואי תימא נקודי תיקון סופרים הוא. חס ושלום. דאפילו כל נביאי דעלמא יהון כמשה, דקביל אורייתא מטורא דסיני, לית לון רשו לחדתא אפילו חדא נקודה זעירא באת חד, אפילו את זעירא דאורייתא.

בין דההוא בטישו אתיישב במוחא, מגו אוירא דכיא דאתפס, בגין דאית אוירא דכיא דלא אתפס כלל. והאי דאתפס בד אתיישב בהאי מוחא, ההוא בטישו עילאה. פדין נפקי כל תנועי דטעמי, ואינון טעמי כמתג לסוסיא, למהך באורח מישר, לימינא, ולשמאלא, לכל רעותא דטעמי אזלי, ופסקי, ותבי, ומרהטי, אזלי בגאותא, ובשפלי, ולית רשו לכל אתוון למהך לסטרא דא ולסטרא דא, בר ברשו, כמה דטעמי מדברי לון. ומלה בגינהון אשתמע, בגין למהך באורח מישר. ועל דא, אתוון פלהו אתיין למיהך ברזא דהני

תרין. בנקודי וטעמי פחדא. ורזא דא, (משלי כה יא) תפוחי זהב במשפיות פסוק דבר דבר על אפניו. תפוחי זהב, אינון טעמי ותנועי. במשפיות פסוק, אלין נקודי. דבר דבר על אפניו, דהא לית מלה פדקא יאות, לבר בתרין אלין. ובגין כך, תורי זהב נעשה לך.

בתוב (בראשית א כו) ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו וירדנו וגו'. האי קרא אתערו ביה חבריא, ודאי קודשא בריך הוא אמר דא, למשריין עילאין, ואתייעט בהו למברי אדם כמלכא גו חילוי.

אבר אית לאסתפל, אי ברזא דלעילא הוה, דהאי אלהים איהו אלהים חיים, רזא דעלמא עילאה. ואי איהו אלהים רזא דעלמא תתאה. איך אתתקן נעשה להאי סטרא ולהאי סטרא.

אָרְא וְדַאי, כּוֹלָא אִיהוּ כְּגוּוֹנָא חֲדָא, וּבְרָזָא חֲדָא. אָדָם כְּלִיל בְּכַל סְטְרִין, רְזָא דִילִיָּה אִיהוּ בְּכוּלָא, וּמְרָזָא דְאֱלֹהִים אֲשַׁתְּפַח אָדָם. וְלֹא אֲשַׁתְּפַח מְרָזָא דְשָׂאֵר שְׁמֵהֶן. הֲדָא הוּא דְכֹתִיב, (שם כז) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים. בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם - לָמָּה הֵם שְׁנֵי צַלְמִים? אֵלֹא אֶחָד לְזָכֹר וְאֶחָד לְנִקְבָּה.

שְׁנֵי אֱלֹהִים פָּאן, אֶחָד זָכֹר וְאֶחָד נְקֵבָה. בְּצַלְמוֹ - זָכֹר. בְּצֶלֶם אֱלֹהִים - נְקֵבָה. וְעַל זֶה, וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ - זֶה הָעוֹלָם הָעֲלִיוֹן. בְּצֶלֶם אֱלֹהִים - זֶה הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. וְזֶה סוּד שֶׁל נַעֲשֶׂה, כָּלֵל אֶחָד, כְּמוֹ שְׂאֵמְרֵנוּ. בְּשַׁעֲרָה שְׁנִבְרָא אָדָם, כָּל הָאוֹתוּתוֹת נִבְרָאוּ, נִגְלָמוּ וְהִצְטִירוּ. בְּשַׁעֲרָה שְׁנִנְשְׁבָה בּוֹ הַרוּחַ, יֵצְאוּ הַנְּקֻדּוֹת וְהִתְיַשְׁבוּ בְּאוֹתוּתוֹת. בְּשַׁעֲרָה שֶׁהִתְמַקֵּן בְּהַשְׁכֵּל וּמַדְעַ, יֵצְאוּ הַתְּנוּעוֹת שֶׁל הַטְּעָמִים וְהִתְיַשְׁבוּ עַל הַנְּקֻדּוֹת וְהָאוֹתוּתוֹת. וְכָל הַתְּקוּן שֶׁל סוּד שֶׁל אָדָם כִּף הוּא בְּכָל צַדֵּי הָעוֹלָם. בְּסוּד שֶׁל אָדָם הַכֵּל הִתְיַשֵּׁב, כְּמוֹ שְׁנִתְבָּאֵר. וְאִין אָדָם, רַק בְּכָל הַתְּקוּנִים הַלָּלוּ.

אָמַר לוֹ אֱלִיָּהוּ, רַבִּי, פְּתַח פִּיךָ וְיֵאִירוּ דְבָרֶיךָ, שֶׁהָרְשׁוֹת שֶׁלְמַעַלָּה נִמְסְרָה בְּיָדְךָ. פְּתַח וְאָמַר, בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים. הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאַרְנוּהוּ בְּכִמְהָ מְקוּמוֹת. אֲבָל בֵּא וּרְאֵה, עַל הַסוּד שֶׁל הָעֵקֶר הַזֶּה כְּמוֹ שְׂאֵמְרֵנוּ, שֶׁהָרִי אִם יִבְאוּ כָּל הַנְּבִיאִים הַנִּצְמָנִים שֶׁל הָעוֹלָם, וַיִּתְעַלּוּ בְּנִבּוּאָתָם בְּעֲלִית הַנְּבִיאָה שֶׁל מֹשֶׁה, לֹא יִכּוֹלִים לְחַדֵּשׁ אֶפְלוּ נִקְדָּה אַחַת שֶׁל הַתּוֹרָה.

כִּמְהָ הַטְּעָם? מִשּׁוּם שֶׁכָּל הָאוֹתוּתוֹת לֹא יֵצְאוּ אֵלֹא מִתּוֹךְ נִקְדָּה קְטַנָּה, וְהָאוֹתוּתוֹת הֵן הַכֵּלֵל שֶׁל הַתּוֹרָה. וְהָרִי אִין רְשׁוֹת לְכָל הָאוֹתוּתוֹת

אֵלֹא וְדַאי, כּוֹלָא אִיהוּ כְּגוּוֹנָא חֲדָא, וּבְרָזָא חֲדָא. אָדָם כְּלִיל בְּכַל סְטְרִין, רְזָא דִילִיָּה אִיהוּ בְּכוּלָא, וּמְרָזָא דְאֱלֹהִים אֲשַׁתְּפַח אָדָם. וְלֹא אֲשַׁתְּפַח מְרָזָא דְשָׂאֵר שְׁמֵהֶן. הֲדָא הוּא דְכֹתִיב, (שם כז) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים. בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם, תְּרִין צַלְמִין אֲמַאי אִינוּן. אֵלֹא חַד לְדְכוּרָא, וְחַד לְנוּקְבָא. תְּרִין אֱלֹהִים הֵכָא, חַד דְּכֹר, וְחַד נוּקְבָא. בְּצַלְמוֹ, דְּכֹר. בְּצֶלֶם אֱלֹהִים, נוּקְבָא. וְעַל דָּא וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, דָּא עֲלֵמָא עֵילְאָה. בְּצֶלֶם אֱלֹהִים, דָּא עֲלֵמָא תַּתָּא. וְרְזָא דָּא נַעֲשֶׂה, כְּלָלָא חֲדָא. כְּדָקָא אָמַרְן.

בְּשַׁעֲרָה דְאַתְבְּרִי אָדָם, אַתְוּוֹן כְּלֵהוּ אַתְבְּרִיאוּ, אַתְגְּלִימוּ, וְאַצְטִיירוּ. בְּשַׁעֲרָה דְאַתְנַשִּׁיב בֵּיהּ רוּחָא, נְפָקוּ נְקוּדֵי וְאַתְיִישְׁבוּ בְּאַתְוּוֹן. בְּשַׁעֲרָה דְאַתְתַּקֵּן בְּסוּכְלַתְנוּ וּבְמַדְעַ, נְפָקוּ תְּנוּעֵי דְטְעָמִי וְאַתְיִישְׁבוּ עַל נְקוּדֵי וְאַתְוּוֹן. וְכָל תִּיקוּנָא דְרְזָא דְאָדָם הֵכִי אִיהוּ, בְּכָל סְטְרִין דְעֲלֵמָא. בְּרְזָא דְאָדָם, אַתְיִישְׁב כּוֹלָא כְּמָא דְאַתְמַר. וְלִית אָדָם, בַּר בְּכָל הַיְי תִּיקוּנִין.

אָמַר לִיָּה אֱלִיָּהוּ, ר', אַפְתַּח פּוּמְךָ, וַיִּנְהַרְן מִיְלָךְ. דְרִשׁוּ דְלַעֲיָלָא אַתְמַסֵּר בְּיָדְךָ. פְּתַח וְאָמַר, (בראשית א א) בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים. הָאִי קָרָא אוּקִימָנָא לִיָּה בְּכִמְהָ דוּכְתִי. אֲבָל תָּא חֲזִי, עַל רְזָא דְעִיקְרָא דָּא (ד' צ' ו' א"א) כְּדָקָא אָמַרְן, דְהָא אִי יִיתוּן כָּל נְבִיאֵי מְהִימְנֵי דְעֲלֵמָא, וַיִּסְתַּלְקוּן בְּנִבּוּאָתְהוֹן בְּסִלְיקוּ דְנִבּוּאָה דְמֹשֶׁה, לֹא יִכְלִין לְחַדְתָּא אֶפְילוּ חֲדָא נְקוּדָה דְאוּרִייתָא.

כּוֹמֵי טְעָמָא, בְּגִין דְאַתְוּוֹן כּוֹלָהוּ לֹא נְפָקוּ אֵלֹא מִגּוֹ נְקוּדָה זְעִירָא, וְאַתְוּוֹן אִינוּן כְּלָלָא

לְנִסְעַ לְצַד זֶה וּלְצַד זֶה, רַק עִם נִקְדוּת.

כִּי הָאוֹתוֹת כְּגוֹף בְּלִי נֶפֶשׁ. כְּשִׁבְאוֹת הַנִּקְדוּת, הָרִי הַגּוֹף מִתְקַיֵּם בְּקִיּוּמוֹ, וְאֵז (שם ב) וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה כְּתוּב. וְכִלְזָן יוֹצְאוֹת מִסוּד שֶׁל נִקְדָּה אַחַת.

בְּשַׁעֲרֵה שְׁהֵאוֹתוֹת יֵצְאוּ מִן הָעוֹלָם הַבָּא, כִּלְמֵ הַתְּגַלְמוֹ בְּסוּד שֶׁל אָדָם, וְהִיוּ גוֹף בְּלִי נֶפֶשׁ.

עַד שֶׁהִתְעוֹרְרָה הַנִּקְדָּה הָעֲלִיּוֹנָה הַזֶּה, וְנִכְנְסָה בְּסִתְרָ לְתוֹךְ הָעוֹלָם

הַבָּא. וְכֵל הַנִּקְדוּת יֵצְאוּ מִתּוֹךְ הַנִּקְדָּה הַזֶּה, לְקַיֵּם אֵת הָאוֹתוֹת

עַל קִיּוּמָן. וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית בְּרֵא אֱלֹהִים. רֵאשִׁית זֶה הַנִּקְדָּה

הָעֲלִיּוֹנָה, שֶׁבָּהּ בְּרֵא אֱלֹהִים, וְהִתְקַיֵּן אֵת כָּל הַנִּקְדוּת, תְּקוּנֵי

הָאוֹתוֹת, שֶׁהֵם סוּד שֶׁל שְׁמַיִם וְאַרְצָן. וְאֵם לֹא הִרְאשִׁית הַזֶּה, סוּד

הַנִּקְדָּה הָעֲלִיּוֹנָה, לֹא הִתְנַקְדוּ הָאוֹתוֹת, וְלֹא הָיָה בָּהֶם קִיּוּם.

דְּבַר אַחַר בְּרֵאשִׁית, בְּרֵאשִׁית הַזֶּה סוּד הַנִּקְדָּה הָעֲלִיּוֹנָה. בְּרֵא

אֱלֹהִים, בְּכַח הַנִּקְדָּה הַזֶּה יֵצְאוּ הָאוֹתוֹת וְהִצְטִירוּ בְּתִקּוּנָם,

לְהִיטוֹת סוּד הַגּוֹף בְּאִיבָרִים יְדוּעִים, בְּלִי נֶפֶשׁ. וּמִשׁוּם כִּף

כְּתוּב בְּרֵא, מִשׁוּם שֶׁלֹּא יֵצְאָה נֶפֶשׁ לַגּוֹף לְעַמֵּד בְּקִיּוּמוֹ.

בֵּינָן שֶׁהִתְעוֹרְרָה הַנִּקְדָּה הָעֲלִיּוֹנָה לְתוֹךְ הָעוֹלָם הַבָּא, לְהוֹצִיא אֵת

הַנִּקְדוּת שֶׁל הַנֶּפֶשׁ, אֵז כְּתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר, הוֹאֲרוּ הָאוֹתוֹת בְּנִקְדוּת, שֶׁהֵן הַנֶּפֶשׁ.

אוֹר, זֶה הַנִּקְדָּה הִרְאשׁוֹנָה, שְׁמֵאִירָה מִתּוֹךְ הַנִּקְדָּה הַהִיא

הַסְתוּמָה הָעֲלִיּוֹנָה, שֶׁנִּסְתְּרָת וְלֹא יְדוּעָה. הַנִּקְדָּה הַזֶּה מֵאִירָה מִתּוֹךְ

הַסְתוּמָה הַזֶּה, הַנִּקְדָּה שֶׁנִּקְרָאת חוֹלָם, שְׁמֵאִירָה לְמַעְלָה עַל כָּל

הָאוֹתוֹת, בְּשִׁבְלֵי הַכְּבוֹד שֶׁל הַנִּקְדָּה הַסְתוּמָה.

וּמִשׁוּם שֶׁכָּל הָאוֹתוֹת הִתְכַּנְּסוּ

דְּאוֹרֵייתָא. וְהָא לִית לְכָל אֲתוּוֹן רִשׁוּ לְנִטְלָא לְהָאִי סְטָרָא וְלְהָאִי סְטָרָא, בַּר בְּנִקְוֵי דִי.

אֲתוּוֹן פּוּלְהוּ, כְּגוֹפָא בְּלֹא נֶפֶשׁא. כַּד אֲתִיין נִקְוֵי דִי, הָא גּוֹפָא אֲתִקְיִים בְּקִיּוּמֵיהּ,

וְכַדִּין (שם ב ז) וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה כְּתוּב. וְכִלְהוּ מִרְזָא דְחַד נִקְוֵה נֶפֶקִי.

בְּשַׁעֲרֵה דְאֲתוּוֹן נֶפְקוּ מְגוּ עֲלֵמָא דְאֲתִי, פּוּלְהוּ אַגְלִימוּ בְּרְזָא דְאָדָם, וְהוּוּ גּוֹפָא בְּלֹא

נֶפֶשׁא.

עַד דְּאֲתַעַר הָאִי נִקְוֵה עֵילְאָה, וְעָאֵל בְּטְמִירוּ גוּ עֲלֵמָא דְאֲתִי. וְנֶפְקוּ נִקְוֵי פּוּלְהוּ, מְגוּ

הָאִי נִקְוֵה, לְקִיּוּמָא אֲתוּוֹן עַל קִיּוּמֵיהוּ. וְדָא אִיהוּ בְּרֵאשִׁית בְּרֵא אֱלֹהִים, רֵאשִׁית דָּא נִקְוֵה

עֵילְאָה, דְּבָהּ בְּרֵא אֱלֹהִים, וְאֲתִקִּין כָּל נִקְוֵי תִיקוּנֵי דְאֲתוּוֹן, דְּאִינוּן רְזָא דְשְׁמַיִם וְאַרְצָן. וְאִי

לֹא הָאִי רֵאשִׁית, רְזָא דְנִקְוֵה עֵילְאָה, לֹא אֲתַנְקִידוּ אֲתוּוֹן, וְלֹא הָוָה בְּהוּ קִיּוּמָא.

דְּבַר אַחַר בְּרֵאשִׁית, בְּהָאִי רֵאשִׁית רְזָא דְנִקְוֵה עֵילְאָה, בְּרֵא אֱלֹהִים, בְּחֵילָא דְהָאִי

נִקְוֵה, נֶפְקוּ אֲתוּוֹן, וְאַצְטִיירוּ בְּתִיקוּנֵיהוּ, לְמַהוּי רְזָא דְגּוֹפָא בְּשִׁיפִין יְדִיעֵן, בְּלֹא נֶפֶשׁא. וְכַגִּין כִּף כְּתוּב בְּרֵא, בְּגִין דְלֹא נֶפְק נֶפֶשׁא

לְגוֹפָא לְקִיּוּמָא בְּקִיּוּמֵיהּ.

בֵּינָן דְּאֲתַעַר נִקְוֵה עֵילְאָה, גוּ עֲלֵמָא דְאֲתִי, לְאַפְקָא נִקְוֵי נֶפֶשׁא, כְּדִין כְּתוּב, (שם א ד)

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר, אֲתַנְהִירוּ אֲתוּוֹן בְּנִקְוֵי דִי, דְּאִינוּן נֶפֶשׁא.

אוֹר, דָּא נִקְוֵה קְדַמָּה, דְּנַהִיר מְגוּ הַהִיא נִקְוֵה עֵילְאָה סְתִימָא, דְּסִתִּים וְלֹא יְדִיעַ.

נִקְוֵה דָּא, דְּנַהִיר מְגוּ הַהִיא סְתִימָא דָּא, נִקְוֵה דְאִיקְרִי חוֹלָם, דְּנַהִיר לְעֵילָא עַל כָּל אֲתוּוֹן, בְּגִין יְקָרָא דְנִקְוֵה סְתִימָא.

וְכַגִּין דְּאֲתוּוֹן פּוּלְהוּ, אֲתַכְּנְשׁוּ בְּחִמְשׁ מָאָה

פְּרִסִי דְעִלְמָא דְאֵתִי, נְהִיר נְקוּדָה דָא חֲמִשׁ זְמַנִּין. וְרָזָא דָא, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר. וַיְהִי אֹר. וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב. וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין חֹשֶׁךְ. וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאֹר יוֹם.

בְּחִמְשׁ מֵאוֹת פְּרִסָּאוֹת שֶׁל הָעוֹלָם הֵבֵא, מֵאִירָה הַנִּקְדָּה הַזֶּה חֲמִשׁ פְּעָמִים. וְזֶה סוּד וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר. וַיְהִי אֹר. וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב. וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין חֹשֶׁךְ. וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאֹר יוֹם.

יְהִי אֹר דָּא נְקוּדָה חוֹלָם ו'. וַיְהִי אֹר, דָּא נְקוּדָה אַחְרָא דְאִקְרִי שְׂרָק. וּבְגִין דְנְקוּדָה קְדָמָאָה דְאִקְרִי חֹלָם, נְהִיר לְעִילָא, וְעַד דְלֹא אֲתַמְשֵׁף לְאַנְהָרָא לְתַתָּא, הָוּה סְתִים. פִּיּוּן דְאֲתַמְשֵׁף נְהִיר גּוֹ אֲמַצְעִיתָא, בְּרָזָא דְשְׂרָק ו'. וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב, דָּא חֲרָק. כִּד נְהִיר לְתַתָּא.

יְהִי אֹר - זֶה נְקֻדָּה חוֹלָם ו'. וַיְהִי אֹר - זֶה נְקֻדָּה אַחֲרַת שְׁנִקְרָאת שְׂרָק. מִשּׁוּם שֶׁהַנְּקֻדָּה הַרְאֵשׁוֹנָה שְׁנִקְרָאת חוֹלָם מֵאִירָה לְמַעְלָה, וְטָרַם שְׁנַמְשָׁכָה לְהֵאִיר לְמַטָּה, הִיֵּתָה סְתוּמָה. פִּיּוּן שְׁנַמְשָׁכָה, מֵאִירָה תוֹף הָאֲמָצַע, בְּסוּד שֶׁל שְׂרָק ו'. וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב - זֶה חֲרָק, כְּשִׁמְאִירָה לְמַטָּה.

בּוֹמְנָא דְנִפְקוּ נְקוּדִין לְאַנְהָרָא לְגוּפָא, אֹר קְדָמָאָה דְאִיהוּ חֹלָם, נְהִיר לְעִילָא, וְאֲתִישֵׁב בְּרִישָׁא דְגוּפָא, וַיְהִיב נְהִירוֹ לְכָל רִישָׁא: לְאַנְפִּין. לְעֵינִין. לְנְהִירוֹ דְרִישָׁא, לְכָל תִּיקוּנֵי רִישָׁא.

בּוֹמְנָן שְׂיַצְאוּ הַנְּקֻדּוֹת לְהֵאִיר לְגוּף, הָאֹר הַרְאֵשׁוֹן שֶׁהוּא חוֹלָם מֵאִיר לְמַעְלָה, וְהִתִּישֵׁב בְּרִישׁ הַגּוּף, וְנָתַן אֹר לְכָל הָרֵאשׁ: לְפָנִים, לְעֵינַיִם. לְאֹר הַרְאֵשׁ, לְכָל תְּקוּנֵי הָרֵאשׁ.

וְשְׂרָק שְׂאִרֵי בְּאֲמַצְעִיתָא, וְזִהִיר נְהִירוֹ לְקִיּוּמָא דְגוּפָא מִמְרָאָה מְתַנְיּוּ וּלְמַעְלָה, בְּכָל רְזִין דִּילִיָּה.

וְשְׂרָק שְׂרׁוּיָה בְּאֲמַצְעַ, וְזוּהִר הָאֹר לְקִיּוּם הַגּוּף מִמְרָאָה מְתַנְיּוּ וּלְמַעְלָה, בְּכָל הַסּוּדוֹת שְׁלוֹ.

חֲרָק שְׂאִרֵי לְתַתָּא, וַיְהִיב נְהִירוֹ וְקִיּוּמָא מִמְרָאָה מְתַנְיּוּ וּלְמַטָּה, בְּכָל תִּיקוּנֵין וְרְזִין דִּילִיָּה. כְּדִין וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב.

חֲרָק מִתְחִיל לְמַטָּה, וְנִתַּן אֹר וְקִיּוּם מִמְרָאָה מְתַנְיּוּ וּלְמַטָּה, בְּכָל הַתְּקוּנִים וְהַסּוּדוֹת שְׁלוֹ. אַזּ וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב.

כִּד אֲתַתְּקַן גּוּפָא דְאֲתוּוּן בְּאֵלִין נְקוּדִין, כְּדִין כְּתִיב, (ש) וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין חֹשֶׁךְ. לְעוֹלָם הַבְּדִלָּה בְּדְרוּעָא דְשְׂמָאלָא, דְאִית בֵּיה חֹשֶׁךְ. וְאַנְהִיר בְּנְקוּדַת סְגוּל, לְאַנְהָרָא מְגוֹ חֲשׂוּכָא לְלוֹאֵי.

כְּשֶׁהִתְתַּקַּן הַגּוּף שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת הִלְלוּ בְּנְקֻדּוֹת הַלְלוּ, אַזּוֹי כְּתוּב וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין חֹשֶׁךְ. לְעוֹלָם הַבְּדִלָּה בְּזְרוּעַ שְׂמָאל, שֵׁישׁ בּוֹ חֹשֶׁךְ. וּמֵאִיר בְּנְקֻדַת סְגוּל, לְהֵאִיר מִתּוֹף חֹשֶׁכָה לְלוּיִם.

וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאֹר יוֹם, דָּא נְקוּדַת צְרִי, דְאַנְהִיר וְאֲתִישֵׁב בְּדְרוּעָא יְמִינָא, וְאֲתַקִּין לִיה בְּכָל תִּיקוּנֵי.

וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאֹר יוֹם - זֶה נְקֻדַת צְרִי, שְׂמְאִירָה וּמִתְלַשְׁבֵּת בְּזְרוּעַ יְמִין, וּמִתְקַיְנָה אוֹתוֹ בְּכָל תְּקוּנֵי. וּבְשֶׁהִנְקִיבָה נְדַבְּקַת בֵּימִין וּבְשְׂמָאל וְנִתְּנַת בֵּינֵיהֶן, נְדַבְּקִים

וְכִד נּוֹקְבָא אֲתַדְּבַקַת בֵּימִינָא וּשְׂמָאלָא, וְאֲתִיהִיבַת בֵּינֵיהֶן, אֲתַדְּבַקוּ בֵּיה

בה שתי הנקודות הללו צריי וסגול, בקיום והפוך אחר, שאין מתישבים בה כף. צרי מתהפך ומאיר בה בדיוקן אחר, בלי לשוב כמו הנזכר, והוא שבא. וסגול מתהפך ומאיר בה בדיוקן אחר, והוא שורק של שלש נקודות. ולהראות את חביבות הנזכר לנקבה - הוא והיא הכל אחד, לפעמים שמאיר בהם הנזכר. מכאן התפשטו הנקודות לכל שאר האיברים של האותיות בגוף.

ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים - זו הנקודה פתח. התפשטות האור שמאיר בצד הנזכר, בצד השמאל, ומאיר לאותו הצד, וכעת התחלפו ונכללו הימין בשמאל, והשמאל בימין.

המים הם לימין, בסוד אותה הנקודה שמאיר בה צרי, בצד זה של הימין, נחלקו שני סוגי מימות, והרי בארנו. ומשום כף, צרי שתי נקודות מתישבים מימין, כנגד שנים, אחד למעלה ואחד למטה, כמו שנראה בנקודת שב"א.

אחר כף, ביין שהאיר הרקיע הזה, שהיא הנקודה שנקראת פתח, נכנסת הנקודה הזו בין נקודה לנקודה הצרי, בין מים למים, ומפרידה ביניהם, ונוטלת אותם אליה. ואז המים לצד השמאל בנקודת פתח. ועל הסוד הזה (דברים כח) יפתח ה' לך את אוצרו הטוב וכו', לתת מטר וכו', שהרי המים הם מצד של פתח. עוד התפשט רקיע מצד הימין, ונכנס בצד שמאל בין נקודת סגול, ונעשה קמץ. ואז נכנס השמאל בימין, ונכללים זה עם זה - הימין בשמאל, והשמאל בימין.

תרין נקודין אלין צריי וסגול. בקיומא והפוכא אחרא, דלא מתיישבן בה הכי. צרי אתהפך ואנהיר בה בדיוקנא אחרא, בלא יישובא פדכורא, ואיהו שבא. וסגול אתהפך ואנהיר בה בדיוקנא אחרא, ואיהו שרק דתלת נקודין. ולאחזאה חביבו דדכורא לגבי נוקבא, איהו ואיהי כולא חד, לזמנין דאנהיר בהו דכורא. מהכא אתפשטו נקודי לכל שאר שייפין דאתוון בגופא.

ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים (שם ו), דא נקודת פתח. פשיטו דנהירו דאנהיר בסטרא דדכורא, בסטר שמאלא, ואנהיר לה הוא סטרא, והשתא אתחליפו, ואתכללו ימינא בשמאלא, ושמאלא בימינא.

מים איהו לימינא, פרזא דההיא נקודה דאנהיר בה צרי, בסטרא דא דימינא, אתפליגו תרין מימין, והא אוקימינא. ובגין כף, צרי, תרין נקודין מתיישבן לקביל תרין מימין, חד לעילא וחד לתתא, כמה דאתחזי בנקודת שב"א.

לבתר, ביין דאתנהיר האי רקיע, דאיהו נקודה דאיקרי פתח, עאל האי נקודה בין נקודה לנקודה דצרי, בין מים למים, ואפריש ביניהו, ונטיל לון לגביה. וכדין מים לסטר שמאלא בנקודת פתח. ועל רזא דא, (דברים כח) יפתח ה' לך את אוצרו הטוב וכו', לתת מטר וכו', דהא מים מסטרא דפתח אינון.

תו אתפשט רקיע מסטרא דימינא, ועאל בסטר שמאלא, בין נקודת סגול ואתעביד קמץ. ועאל כדין שמאלא בימינא, ואתכליל דא בדא, ימינא בשמאלא ושמאלא בימינא.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקְוּ הַמַּיִם.
לְמַעַל הַמַּיִם כְּתוּב מִיָּם חָמֵשׁ פְּעָמִים:
יְהִי רִקִּיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם. וְיִהְיֶה
מִבְּדִיל בֵּין מַיִם לְמַיִם. וַיִּבְדֵּל בֵּין
הַמַּיִם כּו'. וּבֵין הַמַּיִם. הִנֵּה חָמֵשׁ
פְּעָמִים מַיִם, כַּנִּגַּד שְׁתֵּי נִקְדוֹת
שֶׁהֵן חָמֵשׁ, צָרִי וְסָגוּל. צָרִי
שְׁתֵּי, וְסָגוּל שְׁלֹשׁ. הִנֵּה חָמֵשׁ
אֵלֶּה מִתְיַשְׁבּוֹת בְּיָמִין וּבְשִׂמְאֵל.

הַנִּקְבָּה נִכְנָסֶת בֵּין הַיָּמִין
וְהַשְּׂמְאֵל, וּמִקְבֵּלֶת הַנִּקְדוֹת
הַלְלוֹ, לְתַתּ לָהּ דַּעַת בְּשִׂלְמוֹת.
וְלֹא מִתְיַשְׁבִּים בּוֹ כָּף, וּמִתְהַפְּכִים
בּוֹ בְּדֶרֶךְ קְלָה. הַצָּרִי מִתְהַפֵּף בָּהּ
לְנִקְדָה שְׂבָא בְּדֶרֶךְ קְלָה. הַסָּגוּל
מִתְהַפֵּף בָּהּ לְנִקְדָה שׁוּרָק בְּדֶרֶךְ
קְלָה.

וְרֵעוּלָם אִשָּׁה דַּעַתָּה קְלָה עֲלֶיהָ,
שְׁהִרִי לֹא יִכְלוּ לְהַתְיַשֵּׁב בָּהּ,
שְׁתַּהֲיָה בָּהּ דַּעַתָּה שְׁלֵמָה, כְּמוֹ
שֶׁהֵם לְמַעַלָּה. אֲלֵא חֲזוֹרוּ בָּהּ
בְּדֶרֶךְ קְלָה, וְנִמְצָאת דַּעַתָּה קְלָה
עֲלֶיהָ. כְּמוֹ שְׂאוֹתָן שְׁתֵּי נִקְדוֹת
צָרִי וְסָגוּל הֵן חָמֵשׁ, אֶף כָּף בָּהּ
שְׂבָא שׁוּרָק הֵן חָמֵשׁ, אֲבָל בְּלִי
יָשׁוּב כָּלֵל.

יִקְוּ הַמַּיִם, כָּל אוֹתָן הַחָמֵשׁ,
לְנִקְדָה אַחַת, שֶׁהִיא נִקְדַת שׁוּרָק,
שְׁעוֹמֶדֶת פַּחַת הַרְקִיעַ, קִמְץ. כָּל
אוֹתָם הַמַּיִם שֶׁל הַצַּד הַזֶּה, וְהַצַּד
הַזֶּה, כָּל אוֹתָן חָמֵשׁ הַנִּקְדוֹת
מִתְיַשְׁבּוֹת בְּנִקְדָה הַזֶּה. וְזוֹ
מִתְיַשְׁבֵּת וּמְאִירָה לְבְרִית
הַקְדוּשָׁה שְׂבָכָר, וְאֵת כָּל הָאוֹר
שֶׁל כָּל חָמֵשׁ הַנִּקְדוֹת זֶה יוֹרֵשׁ.
בֵּינָן שְׁזָה יוֹרֵשׁ אֵת כָּלֵם, אִזּוֹ
מְאִירָה הַנִּקְבָּה לְעִשׂוֹת פְּרוֹת
וְתוֹלְדוֹת, שְׂכַתוֹב תְּדַשָּׁא הָאֲרָץ
דְּשָׂא וְגו'. בְּכַח הַנִּקְדָה הַזֶּה
שְׁעוֹמֶדֶת לְמִטָּה, שְׁעוֹשָׂה בָּהּ
פְּרוֹת וְתוֹלְדוֹת.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֶת בְּרִקִּיעַ
הַשָּׁמַיִם - זוֹ נִקְדַת חֲטוֹף קִמְץ,
שְׂמְאִירָה אוֹר כְּמוֹ אוֹתוֹ הָאוֹר

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקְוּ הַמַּיִם (בראשית א ט), לְעִילָא
כְּתִיב מִיָּם חָמֵשׁ זְמַנִּין. יְהִי רִקִּיעַ בְּתוֹךְ
הַמַּיִם. וְיִהְיֶה מִבְּדִיל בֵּין מַיִם לְמַיִם. וַיִּבְדֵּל בֵּין
הַמַּיִם וְכו'. וּבֵין הַמַּיִם. הָא חָמֵשׁ זְמַנִּין מַיִם,
לְקַבֵּיל תְּרִין נִקְוֵי דְאִינוּן חָמֵשׁ, צָרִי וְסָגוּל.
צָרִי תְרִין, וְסָגוּל תְּלַתָּא, הָא חָמֵשׁ אֵלִין
מִתְיַשְׁבֵּן בְּיָמִינָא וּשְׂמְאֵלָא.

נוֹקְבָא עֲאֵלֶת בֵּין יָמִינָא וּשְׂמְאֵלָא, וּמִקְבֵּלָא
לְאֵלִין נִקְוֵי דִין, לְמִיָּהֵב לָהּ דַּעַתָּא
בְּשִׂלְמוֹ. וְלֹא מִתְיַשְׁבֵּן בֵּיהּ הָכִי, וּמִתְהַפְּכֵן
בֵּיהּ בְּאוֹרַח קְלִיל. צָרִי, אִתְהַפֵּף בָּהּ לְנִקְוֵדָה
שְׂבָא, בְּאוֹרַח קְלִיל. סָגוּל, אִתְהַפֵּף בָּהּ לְנִקְוֵדָה
שׁוּרָק בְּאוֹרַח קְלִיל. (דף צ ע"ב)

וְרֵעוּלָם אִתְתָּא דַּעַתָּה קְלִיל עֲלָהּ, דְּהָא לֹא
יִכְלוּ לְאִתְיַשְׁבָּא בָּהּ לְמִיָּהוּי בָּהּ דַּעַתָּה
שְׁלִים, כְּמָה דְאִינוּן לְעִילָא. אֲלֵא אִתְדְּרוּ בָּהּ
בְּאוֹרַח קְלִיל, וְאִשְׁתַּכַּח דַּעַתָּה קְלָה עֲלָהּ. כְּמָה
דְאִינוּן תְּרִין נִקְוֵי צָרִי סָגוּל אִינוּן חָמֵשׁ, אוֹף
הָכִי בָּהּ שְׂבָא שׁוּרָק אִינוּן חָמֵשׁ, אֲבָל בְּלֵא
יִשׁוּבָא כָּלֵל.

יִקְוּ הַמַּיִם, אִינוּן חָמֵשׁ פּוּלְהוּ, אֲזֵלִין לְנִקְוֵדָה
חֲדָא, דְּאִיְהִי נִקְוֵדַת שׁוּרָק, דְּקִיִּימָא תַּחְוֹת
רִקִּיעַ, קִמְץ. כָּל אִינוּן מִיִּין דְּהָאִי סְטְרָא, וְהָאִי
סְטְרָא, וְכָל אִינוּן חָמֵשׁ נִקְוֵי דִין מִתְיַשְׁבֵּן בָּהּ אִי
נִקְוֵדָה. וְדָא אִתְיַשְׁבֵּת, וְנִהִיר לְבְרִית קְדִישָׁא
דְּבִדְכוּרָא. וְכָל נְהוּרָא דְחָמֵשׁ נִקְוֵי דִין פּוּלְהוּ
יְרִית דָּא.

בֵּינָן דְּהָאִי יְרִית פּוּלְהוּ, כְּדִין אִתְנַהֲרַת נוֹקְבָא,
לְמַעַבְד פִּירִין וְאִיבִין. דְּכְתִיב, (שם יא) תְּדַשָּׁא
הָאֲרָץ דְּשָׂא וְגו'. בְּחִילָא דְּהָאִי נִקְוֵדָה דְּקִיִּימָא
לְתַתָּא, דַּעְבִּיד בָּהּ פִּירִין וְאִיבִין.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֶת בְּרִקִּיעַ הַשָּׁמַיִם (שם
(ט), דָּא נִקְוֵדַת חֲטוֹף קִמְץ, דְּנִהִיר נְהִירוֹ,

הראשון, נקדת החולם. ועל שלא מאיר בישוב כמוהו, מארת חסר הוא, שלא מאיר בישוב כמו ששהולם, אף על גב שעומדת בגון שלו.

ויאמר אלהים ישרצו המים שרץ נפש חיה - זהו בסוד של נקדת שב"א סגו"ל, שהרי סגו"ל נכללים המים באש. שורצים שרץ של אותה נפש חיה, אותה הדעת שנתנה לה משני צדדים, היא קלה עליה, וזה נקרא שרץ של נפש חיה, השרץ ששורץ ויוצא והולך בכל הנקודות.

ובא ראה, שב"א נקרא מהיר צדק, וכך הוא. ומשום כך נקרא נפש החיה ההיא שורק של שלש נקודות. בשעה שהאות ו' מסתלקת מפנה, מוציאה דעת אותה שנטלה מתוך למעלה, כמו שנתבאר, ובמקומה של האות ו' מוציא שורק, וכך הוא בכל מקום.

ועל זה כל הנקודות עומדות להאיר לאותיות, כמעשה שמים וארץ וכל העולמות כלם. ואין קיום ואור לכל האותיות, רק באור הנקודות, והכל נמסר בסוד של התורה בסניני. וכך הוא בסוד שלמעלה, והכל תקון של אדם, כמו שנתבאר.

ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו (בראשית א). כתוב (תהלים לו) מה' מצעדי גבר פוננו ונרכו יחפץ. בא וראה, כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם העליון והעולם התחתון, הכל היה בדיוקן אחד, שיהיה זה כמו זה. בשעה שרצה הקדוש ברוך הוא לברא אדם למטה, רצה לעשות אותו כמו שני העולמים. וכך הסודות של מעלה ומטה, הכל הוא באדם. הגלגלת של הראש שעומדת על הגוף היא

פגיונא דההוא אור קדמאה, נקודת חלם. ועל דלא אנהיר בישובא, פגיונא דיליה, איהו מארת חסר, דלא נהיר בישובא, פגיונא דחלם אף על גב דקיימא פגיונא דיליה.

ויאמר אלהים ישרצו המים שרץ נפש חיה (שם כ), דא איהו, ברזא דנקודת שב"א סגו"ל. דהא סגו"ל אתפליל מיין באשא. רחשין רחישו דההוא נפש חיה, ההוא דעתא דאתיהיב לה מתרין סטרין, איהו קלה עליה, ודא אקרי שרץ דנפש חיה, רחישו דרחיש ואזיל בכל נקודי.

ותא חזי, שב"א איקרי (ישעיה טז ה) מהיר צדק, והכי איהו. ובגין כך איקרי נפש דההיא חיה, שרק דתלת נקודין. בשעתא דאת ו' אסתלק מינה, אפיקת דעתא וההיא דנטלה מגו עילא, כמא דאתמר, ובאתריה דאת ו', אפיק שרק, והכי איהו בכל אתר.

ועל דא, נקודי פולהו קיימין לאנהרא לאתוון, פעובדא דשמיא וארעא וכל עלמין פולהו. ולית קיומא ונהירו לכל אתוון, בר בנהירו דנקודי, וכולא אתמסר ברזא דאורייתא בסניני. והכי איהו ברזא דלעילא, וכלא תיקונא דאדם, כמה דאתמר.

ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו (בראשית א כו), כתיב (תהלים לו כג) מה' מצעדי

גבר פוננו ונרכו יחפץ. תא חזי, כד ברא קודשא בריך הוא עלמא עילא וועלמא תתאה, כולא בדיוקנא חדא הוה, למהוי דא פגיונא דא. בשעתא דבעא קודשא בריך הוא למברי אדם לתתא, בעא למעבד ליה פגיונא דתרין עלמין.

וכך רזין דלעילא ותתא, כלא איהו באדם. גולגלתא דרישא דקיימא על גופא, איהו

בסוד העולם העליון, עם אותם התקונים של הראש. הגוף הוא בסוד של גוף, שהדרגות עומדות באיברים ידועים תחת הראש הזה. הירכים והרגלים, הכל בדרגות שלמטה, פראוי לו להיות כמו שלמעלה. כל הדמיות העליונות והמתחונות, את כלם חקק הקדוש ברוך הוא באדם, שיהיה הוא שלם בכל.

בא וראה, מה מצעדי גבר כוננו, כשקדוש ברוך הוא מרצה מהאדם, כל צעדיו וכל דרכיו הם מתקנים לפניו, והוא מתקן אותם כל אחד ואחד פראוי. ודרכו יחפץ, אפלו בדברי העולם.

עוד, מה מצעדי גבר כוננו - אם אדם ישים דעתו ורצונו ולבו למלך הקדוש, ללכת אחר דרכיו שהוא עושה, הקדוש ברוך הוא מרצה בו, פאלו הוא שלו ממש. בשעה שיצאו האותיות מתוך הסוד העליון, כמו שנתבאר, והתגלמו והצטירו בדמות של אדם, אחר כך יצאו הנקודות, ונשב בהן רוח חיים, והתקיימו האותיות, באדם שעומד על רגליו בקיום של הרוח.

אחר שהנקודות התקיימו על האותיות ונתנו בהן נפש, הצטרף להיות בדעת ובהשכל, ולנסע במסעותיו, ולתת מזון ותקף לאחר. וזהו בצלמנו כדמותנו. כמו שבארנו, בצלמנו - זה סוד העולם העליון. כדמותנו - זה סוד העולם התחתון.

דבר אחר, בצלמנו - אלו התנועות של הטעמים, שהם תקון ושלמות, בדעת ובהשכל, לדעת ידיעה להסתכל למעלה, כמו שהוא נסתר ולא התגלה. כמו מלך שהוא חכם בהשכל

ברזא דעלמא עילאה, באינון תיקונין דרישא. גופא איהו ברזא דגופא, דקיימין דרגין בשייפין ידיען תחות האי רישא. ירכין ורגלין, כולא בדרגין דלתתא, כדקא חזי ליה למהוי כגוונא דלעילא. כל דיוקנין עילאין ותתאין, כולהו חקיק קודשא בריך הוא באדם, למהוי איהו שלים ככולא.

תא חזי, מה מצעדי גבר כוננו, כד קודשא בריך הוא אתרעי ביה בכר נש, כל צעדוי וכל אורחוי אינהו מתתקנן קמיה, ואיהו מתקן להו כל חד וחד כדקא יאות. ודרפו יחפץ, אפילו במילי דעלמא.

תו. מה מצעדי גבר כוננו, אי בר נש ישוי דעתיה ורעותיה ולביה לגבי מלכא קדישא, למהך בתר אורחיה דאיהו עביר. קודשא בריך הוא אתרעי ביה, פאלו הוא דיליה ממש.

בשעתא דנפקו אתון מגו רזא עילאה, כמא דאתמר, ואתגלימו, ואצטיירו בדיוקנא דאדם. לבתר נפקו נקודי, ואנשיב בהו רוחא דחיי, ואתקיימו אתון, ככר נש דקאים על רגלוי בקיומא דרוחא.

לבתר דנקודי אתקיימו על אתון, ויהבו בהו נפשא, אצטריף למהוי בדעתא וסוכלתנו, ולנטלא במטלנו, ולמיהב מזונא ותוקפא לאתרא. ודא איהו בצלמנו כדמותנו. כמא דאוקימנא, בצלמנו דא רזא דעלמא עילאה. כדמותנו דא רזא דעלמא תתאה.

דבר אחר, בצלמנו: אלין תנוועי דטעמי, דאינון תיקונא ושליומו, בדעתא וסוכלתנו, למנדע ידיעה לאסתכלא לעילא, כמה דאיהו סתים ולא אתגלייא.

כמלכא דאיהו חכים בסוכלתנו בחכמתא, ולא נטיל לסטרא דא או

בְּחֻמָּה, וְאִינוּ נֹסֵעַ לְצַד זֶה אוֹ לְצַד זֶה, וְרַק בְּחֻמָּה וּבְהַשְׁכֵּל וּבְמַדְעָה. אַךְ כִּי, כְּמוֹ זֶה הַתְּנוּעוֹת שֶׁל הַטְּעָמִים, כָּל מַסְעֵיהֶם בְּחֻמָּה וּבְהַשְׁכֵּל וּבְמַדְעָה, כְּמוֹ שְׂרָאוּי, וְזֶהוּ בְּצַלְמֵנוּ.

בְּדְמוּתֵנוּ - אֵלּוּ סוּדוֹת שֶׁל הַנְּקֻדוֹת, שֶׁהֵם יֵצְאוּ מִתּוֹךְ דְּיוֹקָן אֶחָד שֶׁל נְקֻדָּה עֲלִיוֹנָה, מֵאוֹתוֹ דְּיוֹקָן נֶסְתֵּר שֶׁלֹּא נִרְאָה. וּמִתּוֹךְ שִׁיּוּצָאִים מִתּוֹךְ נְקֻדָּה אַחַת, נִקְרְאוֹת הַנְּקֻדוֹת דְּמוּת, הַדְּיוֹקָן שֶׁל הַנְּקֻדָּה הָעֲלִיוֹנָה.

שָׂאם תֹּאמַר הָאוֹתִיּוֹת - לֹא כִּי! שֶׁהֵרִי הַדְּיוֹקָן אִינוּ לְמַעְלָה, וְלֹא תִלְוִי שֵׁם דְּיוֹקָן, שֶׁהֵרִי לְאַחַר שִׁיּוּצָאִים מִסּוּד הָעוֹלָם הָעֲלִיוֹן, כֹּלֵם מִתְגַּלְמִים וּמִצְטַיְרִים מֵהַ שֶׁלֹּא הֵיחָ מִקֶּדֶם לְכֹן, שְׂאִין דְּיוֹקָן וְצִיּוּר לְמַעְלָה כִּלְלִי, וְעַל כֵּן לֹא יִדְוַע, וְאִין מִי שְׂמַכִּיר בּוֹ כְּלוּם.

הִרְאִישִׁית הַסְּתוּמָה שֶׁנִּגְלְתָה, וְלֹא יִדְוַע, הִיא נְקֻדָּה אַחַת סְתוּמָה. וְאוֹתָהּ הַנְּקֻדָּה לֹא יִדְוַע וְלֹא גִלוּיָהּ, וְאִין מִי שְׂמַכִּיר אוֹתָהּ. אֲבָל הָאוֹתִיּוֹת לֹא הִצְטַיְרוּ בָּהּ, וְאִין תְּלוּיּוֹת לְמַעְלָה, שֶׁהֵרִי אִין שֵׁם כִּלְלִי דְּיוֹקָן. וְעַל כֵּן, בְּדְמוּתֵנוּ - אֵלּוּ הַנְּקֻדוֹת בְּצַלְמֵנוּ - אֵלּוּ הַתְּנוּעוֹת, שֶׁהוּא הַשְּׁלֵמוֹת שֶׁל הַכֹּל.

כָּאֵן הַסּוּד לְיִדְוַעֵי דִין. הַתְּנוּעוֹת שֶׁהֵן שְׁלֵמוֹת הַכֹּל, אֵיפֹה הֵן בְּאֶדָם? אֵלּא זֶה סוּד בְּצַלְמֵנוּ, אֵלּוּ הֵם הַצְּלָמִים שֶׁל הָאָדָם מִבְּפָנִים וּמִבְּחוּץ. לְפָנִים - הַשְּׁכֵל וּמִדְעָה וְחֻמָּה, וּמִבְּחוּץ - אוֹתוֹ הַצְּלָם שֶׁהוּלָךְ עֲלָיו, וּמִנְהִיג אֶת הָאָדָם בְּשִׁמְרָה, שִׁיְהִיָּה שְׂמוּר מִן הַכֹּל. בְּעוֹד שֶׁהַתְּנוּעוֹת הֵלְלוּ הֵן בְּאֶדָם, הָאָדָם הוּא שְׁלֵם בְּכֹל, כְּמוֹ כֵּן בְּכֹל אוֹתָם הַסּוּדוֹת הָעֲלִיוֹנִים שֶׁלְמַעְלָה.

וְזֶה סוּד מֵהַ מַצְעָדֵי גֶבֶר כּוֹנְנוּ,

לְסִטְרָא דָא, בְּרַבְּחֻמָּתָא וּבְסוּכְלֵתָנוּ וּבְמַנְדַע. אוֹף הָכִי, כְּגוֹוֹנָא דָא, תְּנוּעֵי דְטְעָמִי, כּוּלְהוּ מִטְּלַנְיָהוּן בְּחֻמָּתָא וּבְסִכְלֵתָנוּ וּבְמַנְדַע, כְּמָה דְאַתְחַזִּי. וְדָא אִיהוּ בְּצַלְמֵנוּ.

בְּדְמוּתֵנוּ, אֵלּוּן רִזִּין דְנְקוּדֵי, דְאִינוּן נְפָקוּ מִגּוּ דְיוֹקָנָא חֲדָא דְנְקוּדָה עֲלִיָּאָה, מֵהֵוּא דְיוֹקָנָא סְתִימָא דְלֹא אַתְחַזִּי, וּמִגּוּ דְנְפָקִי מִגּוּ נְקוּדָה חֲדָא אֶקְרוּן נְקוּדֵי דְמוּת, דְיוֹקָנָא דְנְקוּדָה עֲלִיָּאָה.

דְאִי תִימָא אַתּוּן. לָאוּ הָכִי, דְהָא דְיוֹקָנָא, לָאוּ אִיהוּ לְעִילָא, וְלֹא תִלְיָא תַּמָּן דְיוֹקָנָא, דְהָא לְבַתֵּר דְנְפָקִי מִרְזָא דְעִלְמָא עֲלִיָּאָה, אֲגִלְמִי וְאַצְטַיְרוּ כּוּלְהוּ, מַה דְלֹא הָוֵת מִקְדָּמַת דְנָא, דְלָאוּ אִית דְיוֹקָנָא וְצִיּוּרָא לְעִילָא כִּלְלִי, וְעַל דָּא לֹא יִדְוַע, וְלִית מֵאן דְיִדְעַ בֵּיהּ כְּלוּם.

רִאשִׁיתָא סְתִימָא דְאַתְגַּלְיָא, וְלֹא יִדְוַע, חֲדָא נְקוּדָה סְתִימָא אִיהוּ. וְהֵוּא נְקוּדָה, לֹא יִדְוַע, וְלֹא אַתְגַּלְיָא, וְלִית מֵאן דְיִדְעַ בָּהּ. אֲבָל אַתּוּן, לֹא בָּהּ אַתְצַיְרִין, וְלֹא תִלְיִין לְעִילָא, דְהָא לִית תַּמָּן דְיוֹקָנָא כִּלְלִי. וְעַל דָּא, בְּדְמוּתֵנוּ אֵלּוּן נְקוּדֵי. בְּצַלְמֵנוּ, אֵלּוּן תְּנוּעֵי, דְאִיהוּ שְׁלִימוֹ דְכִלְלָא.

רְזָא הָכָא לְיִדְוַעֵי מַדִּין. תְּנוּעֵי דְאִיהוּ שְׁלִימוֹ דְכִלְלָא, אֵן אִינוּן בְּבֵר נֶשׁ. אֵלּא רְזָא דָא בְּצַלְמֵנוּ, הָא אִיהוּ צוּלְמִי דְבֵר נֶשׁ מְלָגוּ וּלְבֵר. לָגוּ, סוּכְלֵתָנוּ וּמִדְעָה וְחֻמָּה. לְבֵר, הֵוּא צוּלְמָא דְאַזְלָא עֲלֵיהּ, וּמִדְבְּרָא לִיהּ לְבֵר נֶשׁ בְּנִטְרִי, לְמַהוּי נְטִיר מְכֻלָּא. בְּעוֹד דְהֵינִי תְנוּעֵי אִינוּן בְּבֵר נֶשׁ, בְּרַב נֶשׁ אִיהוּ שְׁלִים בְּכִלְלָא. כְּגוֹוֹנָא דָא בְּכֹל אִינוּן רִזִּין עֲלִיָּאִין דְלְעִילָא. וְרְזָא דָא, מֵהַ מַצְעָדֵי גֶבֶר כּוֹנְנוּ, לְמִיטְל בְּמִטְלָנוּי, בְּאִינוּן תְּנוּעֵין דְטְעָמִי. וְדִרְכּוּ

לְנִסְעַ בְּמִסְעוֹתָיו, בְּאוֹתָן
הַתְּנוּעוֹת שֶׁל הַטְּעָמִים. וְדַרְכּוֹ
יִחְפֹּץ, בְּאוֹתָן הַנְּקֻדוֹת. מֵה',
מִמֶּנּוּ נִטַּל הַסּוּד הַזֶּה, שְׂיֵהִיָּה
לְמִטָּה הַכֹּל כַּגֵּוֹן אֶחָד וְסוּד אֶחָד.
מֵה' מִצְעָדֵי גִבֹר כּוֹנֵנוּ, כְּמוֹ אֲזֵלָא
מִקְפָּא לְפָנֵי שׁוֹפֵר הוֹלֵךְ, שֶׁהֵם
מִצְעָדֵי גִבֹר, שְׂמִתְקָנִים כֹּל אֶחָד
וְאֶחָד כְּרֵאוּי לוֹ, וְזֶהוּ כּוֹנֵנוּ. וְשֹׂאֵר
הַתְּנוּעוֹת, הֵן שְׂפָתוֹב וְדַרְכּוֹ
יִחְפֹּץ, הֵן בְּעִמּוּדָה, הֵן לְלֶכֶת, הֵן
לְהַפְסִיק, הֵן לְנַגֵּן בְּשִׂמְחָה, הֵן
לְשִׂתֵק, הֵן לְתַת דִּין - הַכֹּל הוּא
מִדְּעַ וְהַשְּׂכָל לְנִסְעַ בְּמִסְעוֹת
כְּרֵאוּי.

וְרָקָא, זֶהוּ נִגּוּן בְּשִׂמְחָה. כְּשֶׁבָא
הַנִּיּוֹץ הַקָּשָׁה בְּאוֹתָהּ הַפָּאָה שֶׁל
תוֹף הָאֹרִי הַזֶּה שֶׁלֹּא נִתְפַּס, נוֹתֵן
שִׂמְחָה וְחֻדוּהָ, וְזוֹרֵק מִרְחוֹק,
לְנַגֵּן בְּשִׂמְחָה לְמִי שֶׁלֹּא יָדוּעַ וְלֹא
נִתְפַּס כָּלֵל, וְעוֹמֵד בְּקִיּוּמוֹ, וְלֹא
מִתְיָשֵׁב לְדַעַת, עַד שֶׁקָּרַב בְּיוֹתֵר
הַשְּׂכָל. וְכֵן כֹּל הַתְּנוּעוֹת, כֹּל אַחַת
וְאַחַת כְּרֵאוּי.

וְטָרַם שֶׁהִגִּיעוּ הַתְּנוּעוֹת הַלְלוּ,
כֹּל אוֹתָם אֵיבְרֵי הַגּוֹף לֹא יְכוּלִים
לְנִסְעַ בְּמִסְעוֹת. שֶׁהָרִי כֹל אֵיבְרֵי
הַגּוֹף בָּהֶם נוֹטְלִים הַתְּחַלְקוֹת
בְּאוֹתֵיזוֹת, שֶׁהֵן עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם
אוֹתֵיזוֹת שֶׁהִתְגַּלְמוּ בְּפָרְקִים
וּבְאֵיבְרִים.

שְׁנַיִם עֶשֶׂר אֵיבְרִים, הֵם פָּרְקִים
שְׁנוּסְעִים. וְהַשְּׁנַיִם עֶשֶׂר הַלְלוּ לֹא
נוֹסְעִים בְּמִסְעוֹת כְּרֵאוּי, רַק בְּסוּד
שֶׁל שְׁתַּיִם עֲשָׂרָה תְּנוּעוֹת, שֶׁכֹּלֵם
עוֹשִׂים אֵת הַפָּרְקִים הַלְלוּ לְהַסִּיעַ
אוֹתָם. וְיֵשׁ תְּנוּעוֹת אַחֲרוֹת, לְתַת
הַשְּׂכָל וְחֻכְמָה וּמִדְּעַ לְכֹל הַגּוֹף
וְלְהַסִּיעַ כֹּל הַגּוֹף, וְלְתַת חֻדוּהָ
לְמַעַלָּה וְלְמַטָּה הַכֹּל כְּרֵאוּי.

עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתֵיזוֹת הֵם הַכֹּלֵל
שֶׁל סוּד הַגּוֹף, וְכֹלֵם הַתְּחַלְקוֹ
בְּאֵיבְרֵי הַגּוֹף. וּמִסוּד הַאוֹתֵיזוֹת
הַגּוֹף נִשְׁלָם. נִשְׁאָרוּ אוֹתֵיזוֹת

יִחְפֹּץ, בְּאֵינּוֹן נְקוּדֵי מֵה', מִיַּיְהוּ (דף צא ע"א)
אֲתַנְטִיל רְזָא דָא, לְמַהוּי לְתַתָּא כְּלָא כְּגוּוֹנָא
חָדָא וְרְזָא חָדָא.

מֵה' מִצְעָדֵי גִבֹר כּוֹנֵנוּ, כַּגֵּוֹן אֲזֵלָא מִקְפָּא מִקְמֵי
שׁוֹפֵר הוֹלֵךְ, דְּאֵינּוֹן מִצְעָדֵי גִבֹר,
דְּמִתְתַּקְנָן כֹּל חַד וְחַד כְּדָקָא חֲזִי לֵיהּ, וְדָא
אִיהוּ כּוֹנֵנוּ. וְשֹׂאֵר תְּנוּעֵי, אֵינּוֹן דְּכְתִיב, וְדַרְכּוֹ
יִחְפֹּץ, הֵן בְּזִקִּיפוֹ, הֵן לְמִיזֵל, הֵן לְמִיפְסֵק, הֵן
לְנַגֵּן בְּחֻדוּוֹ, הֵן לְמִשְׂתַּק, הֵן לְמִיֵּהֵב דִּינָא.
כְּלָא אִיהוּ מְנַדְעַ וְסוּכְלֵתְנוּ לְמִיטַל בְּמִטְלָנוּי
כְּדָקָא יָאוּת.

וְרָקָא, דָא אִיהוּ נִיגוּנָא בְּחֻדוּהָ, כִּד אֲתֵי בּוּצִינָא
דְּקַרְדִּינוּתָא, בְּהֵוֹא בְּטִישׁוֹ דְּגוֹ אֲוִירָא
דְּכֵיָא דְלָא אֲתַפֵּס, יְהִיב חֻדוֹ וְחֻדוּהָ, וְזַרִּיק
מִרְחוֹק, לְנַגֵּן בְּחֻדוּהָ, לְמֵאן דְּלָא יָדִיעַ וְלָא
אֲתַפֵּס כָּלֵל, וְקֵאִים בְּקִיּוּמִיהּ, וְלָא אֲתִישֵׁב
לְמְנַדְעַ, עַד דְּקָרִיב בְּסִכְלֵתְנוּ יִתִּיר. וְכֵן תְּנוּעֵי
כּוּלְהוּ, כֹּל חַד וְחַד כְּדָקָא יָאוּת.

וְעַד לָא מְטוּ אֵלִין תְּנוּעֵי, כֹּל אֵינּוֹן שְׂיִיפִין
דְּגוּפָא, לָא יְכֻלִין לְנִטְלָא בְּמִטְלָנִין. דְּהָא
כֹּל שְׂיִיפִין דְּגוּפָא בְּהוּ נְטֻלִין אֲתַפְלְגוּ בְּאַתְוּוֹן,
דְּאֵינּוֹן עֲשָׂרִין וְתַרִּין אֲתְוּוֹן, דְּאַתְגַּלְמוּ בְּפָרְקִין
וְשְׂיִיפִין.

תְּרִיסַר שְׂיִיפִין, אֵינּוֹן פָּרְקִין דְּנְטֻלִין. וְאֵלִין
תְּרִיסַר לָא נְטֻלִין בְּמִטְלָנִין כְּדָקָא
יָאוּת, בְּרַ בְּרִזָּא דְּתְרִיסַר תְּנוּעֵי, דְּכּוּלְהוּ עֲבָדִין
לְהַנִּי פָּרְקִין לְנִטְלָא לוֹן. וְאֵית תְּנוּעֵי אַחְרָנִין,
לְמִיֵּהֵב סוּכְלֵתְנוּ וְחֻכְמָה וּמִדְּעַ לְכֹל גּוּפָא,
וְלְנִטְלָא כֹּל גּוּפָא, וְלְמִיֵּהֵב חֻדוּהָ לְעֵילָא וְתַתָּא
כּוּלְא כְּדָקָא חֲזִי.

עֲשָׂרִין וְתַרִּין אֲתְוּוֹן, אֵינּוֹן כְּלָלָא דְּרְזָא דְּגוּפָא.
וְכֻלְהוּ אֲתַפְלְגוּ בְּשְׂיִיפִין דְּגוּפָא. וּמִרְזָא
דְּאַתְוּוֹן, גּוּפָא אֲשַׁתְּלִים. אֲשַׁתְּאָרוּ אֲתְוּוֹן

א' הוא אחד, וסוד של אחד, יוצא ומתגלם בסוד שלמטה, האיברים העליונים שמתחברים באחד, והם אחד. ועם כל זה אינו אלא איבר אחד.

משום שפשיוצאת א' ונתנת בראש, יוצאת באותו הדיוקן של האחרים הללו שהצטרכו להתחבר עמו, וכפשיוצאת א', מראה לשתי הדרגות האחרות שהצטרכו להתחבר עמו, שהם השמאל והאמצע, וכלם נאחזים יחד, ונראים בדיוקן שלו. כיון שנמצאו והתלשבו במקומם אותם שני האיברים האחרים, חוזרת א' ומתלשבת במקומה בראש, בצד הימין.

איך עשה הקדוש ברוך הוא? כפשיצאו האותיות, האות הראשונה שיצאה, הראש לכל האותיות, היא א'. מה עשה הקדוש ברוך הוא? התעטף באותה האות וכראש שמים. וכאות הזו ברא הקדוש ברוך הוא את סוד היחוד, שהם שלש דרגות, והם שמים, סוד אחד, כמו שבארנו, והרי זה נתבאר. כיון שנבראו שמים בסוד הזה, טרם שנקרשו ולא הגלידו השמים, שהרי היו טמירים בתוך המים, הסוד של האות א', שהיא לימין.

לאחר שנקרשו מתוך המים, יצאה האות ו', מצירת בציור של התגלמות בדיוקן של אדם. ועם כל זה לא נחסר מאותו דיוקן של האות א' כלום, וחזרה והתלשבה במקומה.

התחיל האור של האות הזו להאיר מראש העולם לסוף העולם. גנו את אורו באות אחרת, ועשה לאות הזו בי"ת אחד, לגנו אורו בתוכו, ונגנו אותו אור בתוכו.

א' איהו חד, ורזא דחד, נפיק ואגלים ברזא דלתתא, שייפין עילאין דאתחברן בחד, ואינון חד. ועם כל דא, לאו איהו אלא שייפא חד.

בגין דכד נפקא א', ואתיהיבת בראש, נפקא בההוא דיוקנא דהנהו אחרנין דאצטריכו לאתחברא בהדיה, וכד נפק א', אחזי לתרין דרגין אחרנין, דאצטריכו לאתחברא בהדיה, דאינון שמאלא ואמצעיתא, וכולהו אתאחדו כחדא, ואתחזון בדיוקנא דיליה. כיון דאשתפחו ואתיישבו בדוכתייהו אינון תרין שייפין אחרנין, אתהדר א' ואתיישב בדוכתייה בראש, בסטרא דימינא.

היך עבד קודשא בריהּ הוא. כד אתוון נפקו, את קדמאה דנפיק, ריש לכל אתוון, איהו א'. מה עבד קודשא בריהּ הוא. אתעטף בההוא את, וכראש שמים. ואת דא ברא ביה קודשא בריהּ הוא, רזא דייחודא, דאינון תלת דרגין, ואינון שמים, רזא חד. כמא דאוקימנא, והא אתמר. כיון דאתברו שמים ברזא דא, עד לא הוו קרישו ולא גלידו שמים, דהא טמירין הוו גו מייא, רזא דאת א', דאיהו לימינא.

לבתר דאקרישו מגו מייא, נפקת את ו', מתציירא בציורא, דגלימו בדיוקנא דאדם. ועם כל דא לא חסר מההוא דיוקנא דאת א' כלום, ואתהדר ואתיישב בדוכתייה. שארי נהירו דהאי את לאנהרא מרישא דעלמא לסייפי עלמא. גניז ליה נהוריה באת אחרא, ועביד להאי את בי"ת חד, לאגנזא נהוריה בגויה, ואתגניז ההוא אור בגויה.

ומהשעה ההיא נגנו ונטמן, ולא יצא לעולם, פרט לשביל דק אחד, שנמשך חוט אחד ממנו, וממנו נזון העולם ועומד במקומו.

מן האות הזו נבנה הכל. מהאות הזו נזון הכל. פאות הזו שמר הקדוש ברוך הוא את ישראל ושבר את שונאיהם לפניהם. זהו שכתוב (שמות טו) 'ימינה ה' נאדרי בכח ימינה ה' תרעץ אויב. בשעה שגרמו החטאים, מה כתוב? (איכה ב) השיב אחר ימינו. אז פאותו הזמן גלו ישראל מן הארץ, ושלטו בהם שונאיהם.

א' התישבה בזרוע, בסוד ותקף וכח, שהם שני צדדים אחרים שהחזיקו בו, והיא זרוע הימין. ב' נכללה בתוכה, וכונסת אותה כנגדה, כנגדה שנכנס לתוכה זכר. משום כך כל האותיות, אחת זכר ואחת נקבה.

א' התפשטה לאותיות אחרות, ונשלמו בשלמות, לטל שתי דרגות אחרות אלף, להיות השלמות שלו. וזה סוד והחוננים עליו מטה פלוני. והחוננים עליו - שתי דרגות באחת.

עד שעולות האותיות לששים רבוא, כחשבון שבטי ישראל, שהם שנים עשר, ועולים לששים רבוא. אף כך האותיות, כשהתמלאו עולים לששים. אלף בית גימל דלת הא וזין חית טת יוד כף למד מם נוז סמך עין פא צדי קוף ריש שין תו. אלו הם עלית האותיות לששים רבוא, כדי שתהיה שלמות בסוד האותיות בכל האיברים.

נשארו עדין שתיים עשרה אותיות, והן מם הסתומה, צדי ארפה, נוז, פא, כף, והן האותיות

אתון אחרנין כפולים,

ומההיא שעתא, אתגניז ואיטמר, ולא נפיק לעלמא, בר בחד שביל דקיק, דאמשך חד חוטא מיניה, ומיניה אתזן עלמא, וקאים בקיומיה.

מהאי את אתבני פולא. מהאי את אתזן פולא. ובאת דא נטיר לון קודשא בריך הוא לישראל, ואתבר שנאיהון קמייהו. הדא הוא דכתיב, (שמות טו) 'ימינה ה' נאדרי בכח ימינה ה' תרעץ אויב. בשעתא דגרמו חובין, מה פתיב. (איכה ב) השיב אחר ימינו. פדין בהוא זמנא אתגלון ישראל מארעא, ושלטו בהון שונאיהון.

א' אתיישב בדרועא, ברזא ותוקפא וחילא, דאינון תרין סטרין אחרנין דאתתקפו ביה, ואיהו דרועא דמינא. ב' אתפליל בגויה, וכניש ליה לקבליה, פנוקבא דעייל בגויה דכורא. בגין כך אתון פולהו, חד דכר, וחד נוקבא.

א' אתפשט לאתון אחרנין, ואשתלימו בשלימו, לנטלא תרין דרגין אחרנין אלף, למהוי שלימו דיליה. ורזא דא (במדבר ב) והחוננים עליו מטה פלוני. והחוננים עליו, תרי דרגין בחד.

עד דסלקין אתון, לשתיין רבוא, כחושבון שבטיהון דישראל, דאינון תריסר, וסלקין לשתיין רבוא. אוף הכי אתון, פד אתמלו סלקין לשתיין. (דף צא ע"ב) אלף בית גימל דלת הא וזין חית טת יוד כף למד מם נוז סמך עין פא צדי קוף ריש שין תו. אלין אינון סליקו דאתון, לשיתין רבוא. בגין למהוי שלימו ברזא דאתון, בשייפי פולהו.

אשתארו תו תריסר אתון, ואינון מם סתימא, צדי אריכא, נוז, פא, כף, ואינון

האחרות הכפולות מנצפ"ך. והן עולות לשמים עשרה אותיות. וכשכל האותיות נשלמו, עולות לשבעים אותיות אותיות, סוד השם הקדוש שהקדוש ברוך הוא נקרא בהן.

השבון ישראל שבעים נפש, ושתי אותיות שהם עדים בתוכם, ונכללות בהם, והן י"ה, שפתוב (תהלים קכב) ששם עלו שבטים שבטי י"ה עדות לישראל. ועל זה הסוד, הראובני השמעוני. והרי פשוטה, וכלן עולות לשבעים וששים.

כמו כן אלפ"א בית"א, שכל האותיות עולות לסוד של שבעים וששים אותיות, שהכל יהיה סוד של גוף שלם, הסוד של אדם, סוד המרפכה העליונה, סוד השם החקוק.

משום כך כל האותיות עולות בעלית המרפכה העליונה בדיוקנם וגופם, שהכל יהיה סוד אחד פראוי. כל האותיות, כשמתחברות ונחקקות בחקיקותיהן בסוד של שבעים וששים אותיות חקוקות, נעשות כלן גוף אחד.

מדרש רות

ויהי בימי שפט השפטים (רות א). רבותינו פותרים המקרא שפתוב (איוב לח) ברן יחד פוכבי בקר ויריעו כל בני אלהים. מי הם פוכבי הבקר? אותם המלאכים הקדושים ששולטים ביום. מי הם בני אלהים? אותם המלאכים הקדושים ששולטים בלילה.

בא וראה, כל מה שבא הקדוש ברוך הוא בעולמו, לא בא אלא ליקרא דיליה. שנאמר, (ישעיה ג ז) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. הקדוש ברוך הוא בא בר נש בעלמא, ויהיב ביה שמייה יהו"ה.

מנצפ"ך. ואינון סלקי לתריסר אתון. וכד אתון פולהו אשתלימו, סלקין לשבעין ותריין אתון, רזא דשמא קדישא דקודשא בריך הוא אתקרי בהו.

חושבן ישראל שבעים נפש, ותריין אתון דאינון סהדי בגוייהו, ואתכלילו בהו, ואינון י"ה. דכתיב, (תהלים קכב ד) ששם עלו שבטים שבטי י"ה עדות לישראל. ועל רזא דא, הראובני השמעוני. והא אוקמוה, וכלהו סלקו לשבעין ותריין.

בגוונא דא אלפ"א בית"א, דסלקא אתון פולהו לרזא דשבעין ותריין אתון, למיהוי פלא רזא דגופא שלים, רזא דאדם. רזא דרתיכא עילאה. רזא דשמא קדישא גליפא.

בגין כך אתון פלהו סלקין בסליקו דרתיכא עילאה, בדיוקנייהו וגופייהו, למיהוי פולא רזא חדא פדקא יאות. אתון פולהו, פד מתחברן ואתגליפו בגלופייהו, ברזא דע"ב אתון גליפין, אתעבידו פלהו גופא חדא. (דף צב ע"א)

מדרש רות

ויהי בימי שפט השפטים. רבנן פתרי קרא דכתיב, (איוב לח ז) ברן יחד פוכבי בקר ויריעו כל בני אלהים. מאי פוכבי בקר. אינון מלאכין קדישין דשלטין ביממא. מאן בני אלהים. אינון מלאכין קדישין דשלטין בלילה.

בא וראה, כל מה שבא הקדוש ברוך הוא בעולמו, לא בא אלא ליקרא דיליה. שנאמר, (ישעיה ג ז) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. הקדוש ברוך הוא בא בר נש בעלמא, ויהיב ביה שמייה יהו"ה.

הוא ברא אדם בעולם, ונתן בו את שמו 'הו"ה'. ה' - נפש. ו' - רוח. ה' - נקראת נשמה. ו' - נשמה לנשמה. וקראם י"ה - אב ואם. ו"ה - בן ובת.

הדגמא דברא רוח ונפשא דקדישא, כף ברא רוח ונפשאל. ובדוגמא דהוא היין על שמריו, כף הוא הרוח והנפש השכלית על רוח ונפש הבהמית. ולמה נקראת בהמית? על שהיא מצד השמאל של סמא"ל ונחש, שהם זכר ונקבה. ועל כן אמר שלמה המלך ברחמיו, (קהלת א) מי יודע רוח בני האדם העלה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ.

והצד הטמאה לא נתן הקדוש ברוך הוא את שמו, שנאמר (ישעיה מב) אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן ותהלתי לפסילים. אני - רמז כמו ויסרתי אתכם אף אני. ה' - רמז למדת הרחמים. לאחר לא אתן - רמז לאל אחר, שנאמר לא תשתחוה לאל אחר, שהוא בצד הטמאה.

פתח רבי ואמר, בסוד של יהוה. ו' נקרא בדגמא, זה אלימלך. ה' נקרא בדגמא, זו נעמי. ולמה נקראת שמה נעמי? שנאמר ויהי נעם ה' אליהנו עלינו וגו'. ו"ה דגמא, זו רות ובעלה.

רות הפכה שמה לתור, שנאמר (בראשית טו) ותור וגוזל. (שיר ב) יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה הראיני את מראיך השמיעני את קולך פי קולך ערב ומראיך נאווה. פתח ואמר, ומה זה ומעשה ידינו כוננה עלינו? זה המעשה שיעשה האדם. אם הם מעשים טובים - ישפן עליו הויה, ואם לא - יסתלק ממנו, שנאמר (משלי ט) חכמות נשים כנתה ביתה ואולת כנדיה תהרסנו. חכמות

ה', נפש. ו', רוח. ה', נקראת נשמתא. ו', נשמתא לנשמתא. וקראם, י"ה, אב ואם. ו"ה, בן ובת.

הדגמא דברא רוח ונפשא דקדישא, כף ברא רוח ונפשאל. ובדוגמא דהוא היין על שמריו, כף הוא הרוח והנפש השכלית, על רוח ונפש הבהמית. ולמה נקראת בהמית. שהוא מסטרא דשמאלא דסמא"ל ונחש, דאינון דכר ונוקבא. ועל דא אמר שלמה המלך ברחמיו, (קהלת ג כא) מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ.

ולסטרא דמסאבו, לא נהיב קודשא בריך הוא שמא דיליה. שנאמר, (ישעיה מב ח) אני וי' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן ותהלתי לפסילים. אני, רמז כמו (ויקרא כוכח) ויסרתי אתכם אף אני. ה', רמז למדת הרחמים. לאחר לא אתן, רמז לאל אחר, שנאמר (שמות לד יד) לא תשתחוה לאל אחר, דהוא בסטרא דמסאבא. פתח רבי ואמר, ברזא דיהוה. ו' אקרי בדוגמא, דא אלימלך. ה' אתקרי בדוגמא, דא נעמי. ולמה נקראת שמה נעמי, שנאמר (תהלים צא יז) ויהי נעם ה' אליהנו עלינו וגו'. ו"ה דוגמא, דא רות ובעלה.

רות הפכה לשמה תור. שנאמר, (בראשית טו ט) ותור וגוזל. (ש"ש ב יד) יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה הראיני את מראיך השמיעני את קולך פי קולך ערב ומראיך נאווה. פתח ואמר, ומה ומעשה ידינו כוננה עלינו. דא עובדא דיעבד בר נש. אי אינון עובדין טבין, ישפון עליה הויה. ואי לא, יסתלק מינה. שנאמר, (משלי יד א) חכמות נשים

נשים - זו הנשמה והנפש. ואולת
- זו נפש השמאלית שנקראת
ערפה.

פתח ואמר, מה זה שאמר (שיר ב)
הראיני את מראיך? כשנעשה
אדם מטפה בשלית אמו, כמו
שמתגדל (אחר ארבעים יום שנברא) -
מכניס בו הקדוש ברוך הוא מעט
מעט רוח ונפש, ונר נתן על ראשו
בלילה, שנאמר (איוב כט) בהלו נרו
עלי ראשי. ועמוד אור ביום,
שנאמר (שמות יד) ויסע עמוד הענן
וגו', (שם יג) ולילה בעמוד אש כו'
ללכת יומם ולילה. ונאמר (משלי ו)
כי נר מצוה ותורה אור.

ומלמדים אותו את כל התורה,
ומלמדים אותו את כל המצוות,
ואומרים לו: ראה, שזוהי דרך
עקלתון, שנקראת לילה. ובמקום
הזה יכניסו כל נפש של האיש,
שנאמר (איוב א) קטן וגדול שם הוא
ועבד חפשי מאדוניו.

ומראים לו בעמוד של אש,
שהוא על ראשו, כמה דבים
ונמרים ואניות ומלאכי חבלה
שיושבים שם. ושם הפלב. ועל
זה אמר דוד (תהלים כב) הצילה
מחרב נפשי מיד פלב יחידתי.
והמקום הזה הוא חשף, ומלאכי
החבלה קוראים אותם לילות.
ועל זה אמר מפחד בלילות.
לילות ממש נקראו.

ואומרים לו: אם תזכה למצוות,
כל מצוה ומצוה יעשו לך ממנה
מלאך טוב. ובזמן שתכנס למקום
הזה ותזכה למצוות, יאמרו: סלו
סלו פנו דרך הרימו מכשול מדרך
פלוגי זה, ולא ישלטו עליך (מלאכי
חבלה).

ובזו הדגמא ביום, יאמרו: אם
תזכה בתורה, כל אות ואות תהיה
מלאך, שיעזרך במקום הזה.

בנתה ביתה ואולת בידיה תהרסנו. חכמות
נשים: דא נשמתא ונפשא. ואולת, נפשא
דשמאלא שנקראת ערפה.

פתח ואמר, מה הוא דאמר, (שה"ש א יד) הראיני
את מראיך. כד יתעביד בר נש מטיפה,
בשלייתא דאמיה, כמה דאתרבי, (ג"א כתר ארבעין
ימין דאתברי) אעיל ביה קודשא בריך הוא זעיר
זעיר רוחא ונפשא. ונר יהיבת על רישיה
בליליא. שנאמר, (איוב כט ג) בהלו נרו עלי ראשי.
ועמודא דנהורא ביממא, שנאמר (שמות יג כא)
ויסע עמוד הענן וגו', ולילה בעמוד אש וכו'
ללכת יומם ולילה. ונאמר, (משלי ו כג) כי נר מצוה
ותורה אור.

ואולפי ליה כל אורייתא. ואולפי ליה כל
פיקודי. וימרון ליה, חזי, דדין הוא
דרך עקלתון, דאיתקרי לילה. ובאתרא הדין
יעלון כל נפשתא דאינשא. שנאמר, (איוב ג ט)
קטן וגדול שם הוא ועבד חפשי מאדוניו.

ואחזיין ליה, בעמודא דאישתא, דהיא על
רישיה, כמה דופין ונמריין ואריין
ומלאכי חבלה דיתבין תמן. וכלבא תמן, ועל
דא אמר דוד, (תהלים כב כא) הצילה מחרב נפשי
מיד פלב יחידתי. ודין אתרא הוא חשף,
ומלאכי חבלה קרון להון לילות. ועל דא
אמר, (שה"ש ג ח) מפחד בלילות. לילות ממש
אקרון.

וימרון ליה, אם תזכה למצוות, כל מצוה
ומצוה, יעבדון לך מינה מלאך טוב.
ובעידן דתיעול באתרא הדין, ותזכה למצוות,
יימרון, (ישעיה נז יד) סלו סלו פנו דרך הרימו
מכשול מדרך פלוגי דא, ולא ישלטון עליך
(מלאכי חבלה).

ובדוגמא דא ביממא, יימרון, אם תזכה באורייתא, כל אות ואות יהיה

והתורה שנקראת דרך, תלך בדרך הזו, שלא ישלטו עליך. ועל כן אמר לנחותם הדרך. ואחר זה יראו לו גן העדן, וכל חלק וחלק שיש לצדיק בפני עצמו. ומשביעים אותו שיקים כל התורה.

ואחר כן יאמרו לו, (בראשית יב) ויאמר ה' אל אברם לך לך וגו', (ס) ואעשה לגוי גדול וגו'. ויאמר ה' אל אברם - זו הנשמה, שהיא אב לרוח ורם לגוף. לך לך מארץך - זה גן העדן. וממולדתך - זו בטן האם, של בשר ודם. ומבית - זו השכינה. אביך - זה הקדוש ברוך הוא. שאין אביו אלא הקדוש ברוך הוא, ואין אמו אלא כנסת ישראל. אל הארץ - זה העולם השפל. ונותנים לו שבע ברכות כמו שאמרנו לעיל, מואעשה וגו', עד כל משפחות האדמה וגו'.

אם האדם יזכה, ויהיה צדיק, ומכיר את שם הקדוש ברוך הוא - מה אומרים לו כשסתלק מן העולם? (תהלים צא ה) לא תירא מפחד לילה וגו', (ס) על פנים ישאונך פן תגף באבן. מן האבן של דרך עקלתון. רגלך כו', עד פי ידע שמי.

ואם אדם לא יזכה לתורה ולמעשים טובים - כשסתלק מן העולם, יפגס לדרך החשוכה שאמרנו, ומזדעזעים כל מי שישנו באותו המקום, ויאמרו: הזאת נעמי, שהלכה בדרך הזה מלאה כל טוב, מלאה מתורה! עמוד הענן שהאיר לה במקום הזה ללכת ביום, ועמוד האש להאיר לה ללכת במקום הזה בלילה, ועם בעלה, נשמה לנשמה!

היא משיבה ואומרת, (רות א) אל תקראנה לי נעמי, קראן לי מרה,

מלאך, דיעזרך באתרא הדין. ואורייתא דאקרי אורחא, יהך באורחא הדין, דלא ישלטון עליך. ועל דא אמר, (שמות יג כא) לנחותם הדרך. ובתר דין יחזון ליה גינתא דעדן, וכל חלק וחלק שיש לצדיק בפני עצמו. ומשביעין ליה שיקיים כל התורה.

ובתר כן יימרון ליה, (בראשית יב א) ויאמר ה' אל אברם לך לך וגו' ואעשה לגוי גדול וגו'. ויאמר ה' אל אברם, דא נשמתא, דהיא אב לרוח, ורם לגוף. לך לך מארץך, דא גנתא דעדן. וממולדתך, דא בטן דאימא, של בשר ודם. ומבית, דא שכונתא. אביך, דא קודשא בריך הוא. שאין (דף צב ע"ב) אביו, אלא הקדוש ברוך הוא. ואין אמו, אלא כנסת ישראל. אל הארץ, זה העולם השפל. ויהבו ליה שבע ברכאן דאמירן לעיל, מואעשה וגו' עד כל משפחות האדמה וגו'.

אם בר נש יזכה, ויהיה צדיק, והוא ידע שמה דהקדוש ברוך הוא, מה יימרון ליה פד אסתלק מעלמא. (תהלים צא ה) לא תירא מפחד לילה וגו', על פנים ישאונך פן תגוף באבן. מן האבן של דרך עקלתון, רגלך וכו' עד פי ידע שמי.

ואם בר נש לא יזכה באורייתא, ולעובדין טבן, פד יסתלק מעלמא, יעול באורחא חשוכא דאמרנא, ואזדעזעו כל מאן דאית בהווא אתר, ויימרון הזאת נעמי, דאזלת באתרא הדין מלייא כל טובא, מלייא מאורייתא. עמוד הענן דנהר לה באתרא הדין למיהך ביממא. ועמודא דאישתא לאנהרא לה למיזל באתרא הדין בליליא. ועם בעלה נשמתא לנשמתא.

אתיבא איהי ואמרה, אל תקראנה לי נעמי

פי המר שדי לי מאד. שהנעיל אותי בגוף רע. אני מלאה הלכתי במקום הזה, וריקם השיבני ה'. באותה שעה היא אומרת, שבנה בנתי וגו', שנאמר ותאמר נעמי לכלתיה שבנה בנתי. משיבה רות הנפש הקדושה ואומרת, אל תפגעי בי לעזבך לשוב מאחריך כי אל אשר תלכי אלך ובאשר תליני אלין וכו'.

אבר ערפה, הנפש שהיא צד השמאל, הולכת לגוף ומתאבלת עליו, שנאמר (איוב יד) אף בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל. וכל זמן שמתאבל עליו, אומר הגוף לנפש הבהמית: בשביל האכילה והשתיה שנתת לי, הנשמה בצער גדול, ובלא תורה ובלא מצוות. טל מה שנתת לי. ונבקע הגוף.

אמר רבי, כתוב (תהלים מא) אשרי משכיל אל דל וגו'. מהו דל? איש נסתר. ויאמר מה תתן לי, וכי יותר רשע אני מכל האדם שבעולם? ויעשה מריבה עם הקדוש ברוך הוא. אשרי מי שמשכיל לו, שכתוב (ישעיה כז) או יחזק במעזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי.

שאמר רבי נהוראי, מה שאמר או יחזק במעזי וגו', וכי הקדוש ברוך הוא שהוא בעל השלום, עושה שלום במרומיו, צריך למי שיעשה לו שלום? והלא השלום שלו!

א"א העני, בשעה שרואה את עצמו בדחק, הוא עושה מריבה כלפי מעלה. והמחזיק בידו של עני ועושה עמו צדקה, כפיכול עם הקדוש ברוך הוא עושה שלום, לפי שגורם לעני שמבקש מחילה מלפניו יתברך על שהטיח דברים כלפי מעלה, ואז עושה שלום בינו לבין קונו. מי

קראנ' לי מרא פי המר שדי לי מאד. דהנעיל לי בגופא בישא. אני מלאה הלכתי באתרא הדין, וריקם השיבני ה'.

בההיא שעתא אמרה, שבנה בנתי וגו'. שנאמר, ותאמר נעמי לכלתיה שבנה בנתי. אתיבת רות נפשתא קדישא ואמרת, אל תפגעי בי לעזבך לשוב מאחריך פי באשר תלכי אלך ובאשר תליני אלין וכו'.

אבר ערפה, נפשתא דהיא סטרא דשמאלא, אזלא לגופא, ואתאבלת עליה. שנאמר (איוב יד כב) אף בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל. וכל זמן דאתאבל עליה, אמר הגוף לנפש הבהמית, בשביל האכילה והשתיה שנתת לי, הנשמה בצער גדול, ובלא תורה ובלא מצוות. טול מה שנתת לי. ונבקע הגוף.

אמר רבי, פתיב (תהלים מא ב) אשרי משכיל אל דל וגו'. מהו דל. איש נסתר. ויאמר מה תתן לי, וכי יותר רשע אני מכל האדם שבעולם. ויעשה מריבה עם הקדוש ברוך הוא. אשריו מאן דמשכיל ליה. דכתיב, (ישעיה כז ה) או יחזק במעזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי.

דאמר רבי נהוראי, מהו דכתיב (ישעיה כז ה) או יחזק במעזי וגו'. וכי הקדוש ברוך הוא שהוא בעל השלום, עושה שלום במרומיו, צריך למי שיעשה לו שלום, והלא השלום שלו.

א"א, העני בשעה שרואה את עצמו בדוחק, הוא עושה מריבה כלפי מעלה. והמחזיק בידו של עני, ועושה עמו צדקה, כפיכול, עם הקדוש ברוך הוא עושה שלום. לפי שגורם לעני, שמבקש מחילה מלפניו יתברך, על שהטיח דברים כלפי מעלה, ואז

גרם לו לעשות שלום? זה הנותן צדקה לעני, והחזיק בידו, שפתיב או יחזק במעזי וגו', וזהו הדל. והקדוש ברוך הוא מהו אומר? אין דנים את האדם לפי צערו.

וכך גם באיוב. שאמר רבי תנחום, אמר איוב לקדוש ברוך הוא, (איוב כג) מי יתן ידעתי ואמצאהו כו' אערכה לפניו משפט. עד שהטיח איוב דברים כלפי מעלה.

ויותר לא? והלא כבר בכמה מקומות בתחית המתים, והטיח דברים כלפי מעלה, וסקל איקונין של מלך?!

אלא, אמר רבי נהוראי, בההיא שעתא אמר המקטרג לקדוש ברוך הוא: איוב שאמרת עליו איש תם וישר וירא אלהים וסר מרע, הרי כבר בתחית המתים, והטיח דברים, וסקל איקונין של מלך! אמר הקדוש ברוך הוא: איוב לא בדעת ידבר!

בשעה שנתופח איוב עם הקדוש ברוך הוא, מה הוא אומר? (שם) הטוב לך כי תעשק פי תמאס יגיע כפייך וגו'. וכי הוא טוב זה העשק שתעשה לי? אבי ואמי עשו לי את הגוף, ואתה נעשית שתף עמהם, ונתת בי נשמה, ואמרת למקטרג רק את נפשו שמר. מה שלך - שמרת, מה של אבי ואמי - אמרת הנו בידך. וכי הוא טוב זה העשק שתעשה לי, כי תמאס יגיע כפייך, שהנפש מאוסה מצד יסורי הגוף? ועל עצת רשעים הופעת, סקל איקונין של מלך?!

והמקטרג קטרג על כל זה לפני הקדוש ברוך הוא. אמר לו הקדוש ברוך הוא: איוב לא בדעת ידבר, ואינו נתפס על צערו. וכיון שבא הקדוש ברוך הוא ונתופח עמו, חזר בו ואמר,

עושה שלום בינו לבין קונו. מי גרם לו לעשות שלום. זה הנותן צדקה לעני, והחזיק בידו, דכתיב או יחזק במעזי וגו', וזהו הדל. והקדוש ברוך הוא מהו אומר. אין דנין את האדם לפי צערו.

והכי נמי באיוב, דאמר רבי תנחום, אמר איוב להקדוש ברוך הוא, (איוב כג ב-ג) מי יתן ידעתי ואמצאהו וכו' אערכה לפניו משפט. עד שהטיח איוב דברים כלפי מעלה.

ותו לא. והלא בכמה מקומות כבר בתחית המתים, והטיח דברים כלפי מעלה, וסקל איקונין של מלך.

אלא אמר רבי נהוראי, בההיא שעתא אמר המקטרג להקדוש ברוך הוא, איוב שאמרת עליו (שם א א) איש תם וישר וירא אלהים וסר מרע, הרי כבר בתחית המתים, והטיח דברים, וסקל איקונין של מלך. אמר הקדוש ברוך הוא, (שם לד לה) איוב לא בדעת ידבר.

בשעה שנתופח איוב עם הקדוש ברוך הוא, מה הוא אומר, (שם י א) הטוב לך כי תעשק פי תמאס יגיע כפייך וגו'. וכי הוא טוב זה העושק שתעשה לי, אבי ואמי עשו לי הגוף, ואת אתעבידת אריס עמהון, ויהבת בי נשמתא. ואמרת למקטרג (שם ב ו), אף את נפשו שמר. מה דידך נטרת, מה דאבי ואמי, אמרת הנו בידך. וכי הוא טוב זה העושק שתעשה לי, כי תמאס יגיע כפייך. שהנפש מאוסה מצד יסורי הגוף. (שם י א) ועל עצת רשעים הופעת, סקל איקונין של מלך.

והמקטרג קטרג על כל זה לפני הקדוש ברוך הוא. אמר ליה הקדוש ברוך הוא, איוב לא בדעת ידבר, ואינו נתפס על צערו. וכיון שבא הקדוש ברוך הוא ונתופח עמו,

(שם מ) אחת דברתי ולא אענה ושתים ולא אוסיף. סגר פיו לפני הדין.

רבי פדת אמר, לא כתוב כי לא דברתם נכונה בעבדי איוב, אלא (שם מב) כי לא דברתם אלי נכונה. אלי לא דברתם נכונה. הוא עמד והצדיק את הדין, ובקש על עצמו על מה שאמר, והם לא בקשו על עצמם, על מה שהטעוהו במענה לשונם.

רבי יהושע שמסכנין בשם רבי יודא אמר, כל החושד בכשרים ראוי ללקות בצרעת, שכתוב (במדבר יב) אשר נואלנו ואשר חטאנו. וכתוב (שם) אל נא תהי פמת. חבריו של איוב חשדוהו במה שלא היה בו, ולא בקשו ממנו מחילה, ולא בקשו על נפשם, עד שבקש איוב עליהם רחמים. והקדוש ברוך הוא הודיע להם, שחטאו במה שחשדוהו. ולפיכך, ועבדי איוב יתפלל בעדכם.

ואמר רבי יוסי בן קסמא, מה שאמר (איוב מב) כי אם פניו אשא לבלתי עשות עמכם נבלה. מה זה נבלה? זו צרעת, שכתוב (במדבר יב) ואביה ירק ירק בפניה. ותרגם רבי יוסי, ואביה מנבל באפיה.

בא וראה, כשנגלה הקדוש ברוך הוא אל איוב, מה פתוב? (איוב לח) ויען ה' את איוב מן הסערה ויאמר. רבי יוסי בר חלפתא אמר, השיב לו על מה שאמר (שם ט) אשר בשערה ישופני. אמר איוב: רבוננו של עולם, שמא רוח סערה עברה לפניך, ונתחלף לך שמי איוב באיוב? זהו שכתוב (שם יג) ותחשבני לאיוב לך. לפיכך השיבו מן הסערה.

רבתינו אומרים, סערה של שטן, שהסעיר גופו של איוב.

חזר בו ואמר, (שם מה) אחת דברתי ולא אענה ושתים ולא אוסיף, אספר פומיה קמי דיניא.

רבי פדת אמר, (שם מב ז) כי לא דברתם נכונה בעבדי איוב לא כתיב, אלא פי לא דברתם אלי נכונה. אלי לא דברתם נכונה. הוא עמד והצדיק את הדין, ובקש על עצמו על מה שאמר. והם לא בקשו על עצמם, על מה שהטעוהו במענה לשונם.

רבי יהושע דסכנין בשם רבי יודא אמר, כל החושד בכשרים, ראוי ללקות בצרעת.

דכתיב, (במדבר יב יא) אשר נואלנו ואשר חטאנו. וכתוב, (שם יב) אל נא תהי פמת. חבריו של איוב חשדוהו במה שלא היה בו, ולא בקשו ממנו מחילה, ולא בקשו על נפשם, עד שביקש איוב עליהם רחמים. והקדוש ברוך הוא הודיע להם, שחטאו במה שחשדוהו. ולפיכך, (איוב מב ח) ועבדי איוב יתפלל בעדכם.

ואמר רבי יוסי בן קסמא, מהו דכתיב פי אם פניו אשא לבלתי עשות עמכם נבלה. מאי נבלה, זו צרעת. דכתיב, (במדבר יב יד) ואביה ירק ירק בפניה, ותרגם רבי יוסי ואביה מנבל ינבל באפיה.

בא וראה, כשנגלה הקדוש ברוך הוא אל איוב, מה פתיב. (איוב לח א) ויען ה' את איוב

מן הסערה ויאמר. רבי יוסי בר חלפתא אמר, השיב לו על מה שאמר, (שם ט ז) אשר בשערה ישופני, אמר איוב, רבוננו של עולם, שמא רוח סערה עברה לפניך, ונתחלף לך שמי איוב, באיוב. הדא הוא דכתיב, (שם יג כד) ותחשבני לאיוב לך. לפיכך השיבו מן הסערה.

רבנן אמרי, סערה של שטן, שהסעיר גופו של איוב. ומנלן דאיברי סערה. דכתיב,

ומניין לנו שנקראת סערה?
שכתוב (תהלים קמח) רוח סערה
עושה דברו. שאין לו רשות
לעשות שום דבר, אלא במאמרו
של הקדוש ברוך הוא.

רבי בון אומר, כתוב בשי"ן,
שכתוב אשר בשערה ישופני.
וכתוב בסמך, שכתוב מן הסערה.
כתוב כאן אשר בשערה, וכתוב
שם (ויקרא יז) לשעירם אשר הם
זנים אחריהם.

וזה שכתוב בשערה. רבי רחומאי
אמר, פעם אחת זכר, ופעם אחת
נקבה. פעם אחת זכר - שכתוב
(שם טז) ונשא השעיר עליו. וכתוב
(בראשית כז) הן עשו אחי איש שעיר.
פעם אחת נקבה - שכתוב (שם לו)
וישב ביום ההוא עשו לדרכו
שעירה, וכתוב בסמך, שכתוב מן
הסערה. מה הטעם? שמשעיר
גופו של אדם.

והרי כתוב (מלכים ב) ויעל אליהו
בסערה השמים. רבי נחמיה ורבי
יהודה אמרים, כשהעלה הקדוש
ברוך הוא אליהו לרקיע, עמד
מלאך המות כנגדו.

אמר לו הקדוש ברוך הוא: על
מנת פן בראתי שמים, שיעלה
אליהו לשם. אמר לו מלאך
המות: רבוננו של עולם, עכשו
יהיה פתחון פה לבריות. אמר לו
הקדוש ברוך הוא: אין זה כשאר
בריות, ויכול הוא להעביר אותך
מן העולם, ואינך יודע פחו. אמר
לו: רבוננו של עולם, תן לי רשות
וארד אליו. אמר לו רד. מיד ירד.
בין שראה אותו אליהו, הכריחו
פחו רגליו, ובקש להעבירו מן
העולם, ולא נתן לו הקדוש ברוך
הוא רשות. מיד כפף אותו
פחתי, ועלה לשמים, שכתוב
ויעל אליהו בסערה השמים.

בין שנגלה הקדוש ברוך הוא
כפופה, ולא פשוטה. כפף אותו

(תהלים קמח) רוח סערה עושה דברו. שאין לו
רשות לעשות שום דבר, אלא במאמרו של
הקדוש ברוך הוא.

רבי בון אומר, כתוב בשי"ן, דכתיב אשר
בשערה ישופני. וכתוב בסמך, דכתיב מן
הסערה. כתוב הכא אשר בשערה, וכתוב התם
(ויקרא יז) לשעירים אשר הם זונים אחריהם.

והאי דכתיב, בשערה. רבי רחומאי אמר, פעם
אחת זכר, ופעם אחת נקבה. פעם אחת
זכר, דכתיב (שם טז כב) ונשא השעיר עליו. וכתוב,
(בראשית כז יא) הן עשו אחי איש שעיר. פעם אחת
נקבה, דכתיב (דף צג ע"א) (שם לג טז) וישב ביום ההוא
עשו לדרכו שעירה, וכתוב בסמך דכתיב מן
הסערה. מאי טעמא. שמשעיר גופו של אדם.
והא כתיב, (מ"ב ב"א) ויעל אליהו בסערה השמים.
רבי נחמיה ורבי יהודה אמרי, כשהעלה
הקדוש ברוך הוא אליהו לרקיע, עמד מלאך
המות כנגדו.

אמר ליה הקדוש ברוך הוא, על מנת פן
בראתי שמים, שיעלה אליהו לשם.
אמר ליה מלאך המות, רבוננו של עולם,
עכשיו יהיה פתחון פה לבריות. אמר ליה
הקדוש ברוך הוא, אין זה כשאר בריות, ויכול
הוא להעביר אותך מן העולם, ואינך יודע
פחו. אמר ליה, רבוננו של עולם, תן לי רשות,
וארד אליו. אמר ליה רד, מיד ירד. בין שראה
אותו אליהו, הכריחו פחו רגליו, ובקש
להעבירו מן העולם, ולא נתן לו הקדוש ברוך
הוא רשות. מיד כפף אותו פחתי, ועלה
לשמים. דכתיב ויעל אליהו בסערה השמים.
בין שנגלה הקדוש ברוך הוא לאיוב, בההוא
סערה נגלה אליו. דכתיב, מן הסערה,

לאיוב, באותה סערה נגלה אליו, שכתוב מן הסערה. הנו"ן

הקדוש ברוך הוא פנחש הולך על גחון, ודבר עמו. מה אמר לאיוב? (איוב לח) איפה היית ביסדי ארץ. מיד שתק, ולא יכול לעמוד בתוכחתו. להורות שמעשיו של הקדוש ברוך הוא באמת.

רבי אלכסנדר פתח ואמר, (שם) ברוך יחד כוכבי בקר, כוכבים שבמרום שולטים בלילה, חוץ מאותם ששולטים בבקר. וכלם משבחים ומפארים ומיחדים שמו של הקדוש ברוך הוא. זהו שכתוב ברוך יחד כוכבי בקר, ולא כוכבי לילה, אף על פי שממלתם כרגע.

ויריעו כל בני אלהים (שם), למה ויריעו? אמר רבי אלכסנדר, בשעה שעולה עמוד השחר, אותם בני אלהים מריעים בתרועה, וכל אותם המלאכים והכוכבים הממנים בלילה מעבירים אותם ממקומם, ושולטים מלאכים אחרים במקומם להיותם ממנים ביום. רבי חסדאי אומר, כוכב אחד יש במרום, והקדוש ברוך הוא מוציא ממקומו, וילון שמו. והוא ממנה להכניס ולהוציא שאר הכוכבים, ומשמש כל הלילה. כיון שאותם כוכבי בקר שולטים, נגזו ונבלע במקומו.

אמר רבי שמואל, כתוב (שם ט) המרגיז ארץ ממקומה ועמודיה יתפלצון. כשהקדוש ברוך הוא רוצה להרגיז כל העולם, ולרגש ולהרעיש את עמודיו, לא מרעיש אותו אלא ממקומו. מי הוא מקומו? זו הנקודה של ציון.

רבי רחומאי אומר, מציון השתת העולם, שכתוב (תהלים ג) מזמור לאסף אל אלהים ה' דבר ויקרא ארץ ממזרח שמש עד מבוא.

הנו"ן כפופה, ולא פשוטה. כפף אותו הקדוש ברוך הוא פנחש הולך על גחון, ודבר עמו. מה אמר ליה לאיוב. (איוב לח ד) איפה היית ביסדי ארץ. מיד שתק, ולא יכול לעמוד בתוכחתו. להורות שמעשיו של הקדוש ברוך הוא באמת.

רבי אלכסנדר פתח ואמר, (שם פסוק ז) ברוך יחד כוכבי בקר, כוכבים שבמרום שולטים בלילה, חוץ מאותן ששולטין בבקר. וכלן משבחים ומפארים ומייחדין שמו של הקדוש ברוך הוא. הדיא הוא דכתיב, ברוך יחד כוכבי בקר, ולא כוכבי לילה אף על פי שממלתן כרגע.

ויריעו כל בני אלהים, אמאי ויריעו, אמר רבי אלכסנדר, בשעה שעולה עמוד השחר, אותן בני אלהים מריעין בתרועה, וכל אותן המלאכים והכוכבים הממונים בלילה, מעבירין אותם ממקומם, ושולטים מלאכים אחרים במקומם, להיותם ממונים ביום.

רבי חסדאי אומר, כוכב אחד יש במרום, והקדוש ברוך הוא מוציא ממקומו, וילון שמו. והוא ממונה להכניס ולהוציא שאר הכוכבים, ומשמש כל הלילה, כיון שאותן כוכבי בוקר שולטין, נגזו ונבלע במקומו.

אמר רבי שמואל, כתיב (שם ט) המרגיז ארץ ממקומה ועמודיה יתפלצון. כד קודשא בריך הוא בעי למירגז כל עלמא, ולארגשא ולארעשא סמכוהי, לא ארעיש ליה אלא ממקומו. מאן מקומו. דא נקודה דציון.

רבי רחומאי אומר, מציון הושפת העולם. דכתיב, (תהלים ג א) מזמור לאסף אל אלהים

וכתוב אחריו, מציון מכלל יפי
אלהים הופיע.

ואמר רבי שמלאי, כשברא
הקדוש ברוך הוא את העולם,
הכניס אור באור, והלביש זה
בזה, וברא שמים, שכתוב (שם קד)
עטה אור פשלמה נוטה שמים
פיריעה.

והאור הזה נקרא אור לבושו.
האור הראשון שהתלבש בו
הקדוש ברוך הוא. ואותו האור
התפשט בהוד והדר, ונברא
העולם, שכתוב הוד והדר לבשת
כו' נוטה שמים פיריעה.

רבי חזקיה אמר, כשנטל הקדוש
ברוך הוא את השלג וזרק לתוך
המים, מתחת פסא כבודו, נטל
כשעור שעלו, שכתוב (ישעיה מ) מי
מדד בשעלו מים.

רבי יודאי אמר, כשעור שלישי
זרת נטל, וזרק לתוך המים,
שכתוב (שם) וכל בשלש עפר
הארץ. וכתוב (איוב לו) פי לשלג
יאמר הוא ארץ.

ומתחת המים נקפא מקום אחד
בתחלה, באמצע התהום,
ונעשית משם אבן אחת משקעת
באמצע תהום, ועלתה למעלה
ונראית בציון, והיא נקדת
העולם.

רבי יוסי אמר, העגל והפדור
אין (ממתקים) מוקמים (הגלגל וחלקיו
לא מסתובבים) אלא מתוך נקדה אחת
באמצע, ואותה הנקדה היא
מקומו של עולם, ומשם
נתפשטה הארץ לכל רוחותיה.
רבי חזקיה אמר, כעין ברייתו של
אדם.

בשעה שנקפאה הארץ מתחת
המים, מה כתוב? (בראשית א) יקוו
המים מתחת השמים אל מקום

ה' דבר ויקרא ארץ ממזרח שמש עד מבואו.
וכתיב בתריה, מציון מכלל יופי אלהים
הופיע.

ואמר רבי שמלאי, כד ברא קודשא בריך הוא
עלמא, אעיל נהורא בנהורא, ואלביש
דא בדא, וברא שמים. דכתיב, (שם קד ב) עוטה
אור פשלמה נוטה שמים פיריעה.

והאי אור, אקרי אור לבושו. אור קדמאה,
דאתלבש ביה קודשא בריך הוא. וההוא
אור אתפשט בהוד והדר, ואיברי עלמא.
דכתיב, הוד והדר לבשת וכו' נוטה שמים
פיריעה.

רבי חזקיה אמר, כשנטל הקדוש ברוך הוא
את השלג, וזרק לתוך המים, מתחת פסא
כבודו, נטל כשיעור שעלו, דכתיב, (ישעיה מ יב)
מי מדד בשעלו מים.

רבי יודאי אמר, כשיעור שלישי זרת נטל,
וזרק לתוך המים. דכתיב, וכל בשלש
עפר הארץ. וכתוב, (איוב לו) פי לשלג הוא
ארץ.

ומתחת המים, נקפא מקום אחד בתחילה,
באמצע התהום, ונעשית משם אבן
אחת משוקעת באמצע תהום, ועלתה למעלה
ונראית בציון. והיא נקודת העולם.

רבי יוסי אמר, סגלגל וסגולגלתא לא (ממתקין)
מתמוקמי (ג"א הגלגל סגלגלותיה לא מסחר), אלא מגו
חד נקודה, באמצע, וההיא נקודה איהי
מקומו של עולם, ומשם נתפשטה הארץ לכל
רוחותיה. רבי חזקיה אמר, כעין ברייתו של
אדם.

בשעה שנקפאה הארץ מתחת המים, מה
כתיב, (בראשית א ט) יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה

אל מקום אחד ותראה

אחד ותראה היבשה. כיון שראו המים יבשה, היו עולים ונגבהים לכסותה כבראשונה, עד שגער בהם הקדוש ברוך הוא ונסו, שפיתוב (תהלים קד ז) מן גערתך ינוסון.

ואף על פי שהיו נסים, לא היו משתככים. מה הטעם? מפני שהיו מכסים עליה בתחלה, ועכשו נסים מפניה. מה עשה הקדוש ברוך הוא? נטל כמין צרור של חרש, וחקק בו שמו של שבעים ושנים שמות והשליף לתוף המים, ועמדו מיד ונשתככו.

ובאיזה מקום עמדו? בציון, שפיתוב (שם א) מציון מכלל יפי, זה שמו של הקדוש ברוך הוא. וכשהארץ מתמוטטת, אינה מתמוטטת אלא ממקום זה, שהוא מקום העולם.

רבי פדת אומר, הנשבע באמת בשמו של הקדוש ברוך הוא, צרור זה שחתום בו שמו, מסתלק למעלה בחדוה, ומתקיים בו, והעולם מתקיים. והנשבע לשקר, אותו צרור עולה ומסתלק, ורואה שהוא שוא, ואז העולם מתמוטט, ורוצה לחזור ובהוה. שאין העולם מתקיים, אלא על שמו החתום באמת. ועל זה כתוב (שמות ב) לא תשא את שם פתוב (שמות ב) לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא.

רבי חזקיה אומר, מקום כל העולם פלו הוא נקדה אחת, אשר עליה עומד הכל. והפכוד אינו ברוך אלא ממקומו, שפיתוב (יחזקאל א) ברוך פכוד ה' ממקומו.

מה זה ועמודיה יתפלצון (איוב ט)? רבי פרחיא אומר, אלו העמודים התומכים היסוד, וקיומו של העולם עליהם. וכמה הם? ז', שפיתוב (משלי ט) חצבה עמודיה שבעה. היסוד של אותם

היבשה. כיון שראו המים היבשה, היו עולים ונגבהים לכסותה כבראשונה, עד שגער בהם הקדוש ברוך הוא ונסו, דכתיב (תהלים קד ז) מן גערתך ינוסון.

ואף על פי שהיו נסים, לא היו משתככים. מאי טעמא. מפני שהיו מכסים עליה בתחילה, ועכשו נסים מפניה. מה עשה הקדוש ברוך הוא. נטל כמין צרור של חרש, וחקק בו שמו של ע"ב שמות, והשליף לתוף המים, ועמדו מיד, ונשתככו.

ובאיזה מקום עמדו. בציון. דכתיב, (שם ב) מציון מכלל יופי, זה שמו של הקדוש ברוך הוא. וכשהארץ מתמוטטת, אינה מתמוטטת אלא ממקום זה, שהוא מקום העולם.

רבי פדת אומר, הנשבע באמת בשמו של הקדוש ברוך הוא, צרור זה שחתום בו שמו, מסתלק למעלה בחדוה, ומתקיים בו, והעולם מתקיים. והנשבע לשקר, אותו צרור עולה ומסתלק, ורואה שהוא שוא, ואז העולם מתמוטט, ורוצה לחזור ובהוה. שאין העולם מתקיים, אלא על שמו החתום באמת. ועל דא כתיב, (שמות ב) לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא.

רבי חזקיה אומר, מקום כל העולם פלו, היא נקודה אחת, אשר עליה עומד הכל. והפכוד אינו ברוך אלא ממקומו. דכתיב, (יחזקאל א) ברוך פכוד ה' ממקומו.

מאי ועמודיה יתפלצון. רבי פרחיא אומר, אלו עמודים סמכין יסודא, וקיומא דעלמא עלייהו. וכמה אינון. שבעה. דכתיב, (משלי ט א) חצבה עמודיה שבעה. יסוד דאינון סמכין, צדיק אחד. דכתיב, (שם י כה) וצדיק יסוד

התומכים צדיק אחד, שכתוב (שם) וצדיק יסוד עולם. עמוד לא כתוב, אלא יסוד, היסוד שהכל עומדים עליו.

בנגד זה שבעה רקיעין הן. ושבעה פוכבים רצין וחוזרין הן. שבעה ארצות. שבעה ימים. שבעה תהומות. וכלם תלויים במאמר ההוא, שנאמר (עמוס ט 1) הבונה בשמים מעלותו. הם שבעה ספירות, מעלות גדולות, עמודים חקוקים בשמו הגדול, וכלם תלויים במאמר אחד, והם שמים העליונים.

ושבע ארצות קדושות שמזדווגין עמהן. ולא אית בהון פירווא. שנאמר, (בראשית א ה) ויהי ערב ויהי בקר יום אחד. יום שני, יום שלישי. יום רביעי. יום חמישי. יום ששית ימים עשה ה'.

ובנגדם שבעה עמודים חקוקים, שהם תלויים בשמים. והם שנים עשר שבטים, שהם תלויים במדת יעקב הנקרא שמים, שנאמר (מלכים א ח) ואתה תשמע השמים מכוון שבתך, וכתוב (דברים ט) שמע ישראל וגו'.

רבי רחומאי אומר, השבעה העליונים הם שמו של הקדוש ברוך הוא. (עמוס ט) ואגדתו - מה זה אגדתו? הם שבע מעלות למטה מהם, שעומדים על העולם ומנהיגים אותו. על ארץ - זו ארץ התחתונה. יסדה - זו ארץ העליונה הנקראת בינה, והיא תלויה בחכמה. ומה הוא? תבל, שנאמר (ירמיה יב ח) מכין תבל בחכמתו.

הקורא למי הים, (עמוס ט 1) ים אחד, והם שבעה. רבי פרוספדאי אומר, הלא ים אחד בעולם הוא? אמר רבי רחומאי, ימים פתוב, שכתוב ולמקוה הים קרא ימים.

עולם. עמוד לא כתיב, אלא יסוד, יסודא דכולא קיימין עליה.

בנגד זה, שבעה רקיעין הן. ושבעה פוכבים רצין וחוזרין הן. שבעה ארצות. שבעה ימים. שבעה תהומות. וכולם תלויים במאמר ההוא. שנאמר, (עמוס ט 1) הבונה בשמים מעלותו. הם שבעה ספירות, מעלות גדולות, עמודים חקוקים בשמו הגדול, וכלם תלויים במאמר אחד, והם שמים העליונים.

ושבע ארצות קדושות, שמזדווגין עמהן. ולא אית בהון פירווא. שנאמר, (בראשית א ה) ויהי ערב ויהי בקר יום אחד. יום שני, יום שלישי. יום רביעי. יום חמישי. יום ששית ימים עשה ה'.

ובנגדם שבעה עמודים חקוקים, שהם תלויים בשמים. ואינון שני עשר שבטים, דאינון (דף צג ע"ב) תלויין במדת יעקב, הנקרא שמים. שנאמר, (מ"א ח לט) ואתה תשמע השמים מכוון שבתך, וכתיב (דברים ו ד) שמע ישראל וגו'. רבי רחומאי אומר, השבעה העליונים, הם שמו של הקדוש ברוך הוא. ואגדתו, מאי אגדתו. הם שבע מעלות למטה מהם, שעומדים על העולם, ומנהיגים אותו. על ארץ, זו ארץ התחתונה. יסדה, זו ארץ העליונה הנקראת בינה, והיא תלויה בחכמה. ומאי איהו, תבל. שנאמר, (ירמיה יב ח) מכין תבל בחכמתו.

הקורא למי הים, (עמוס ט 1) ים אחד, והן שבעה. רבי פרוספדאי אומר, הלא ים אחד בעולם הוא. אמר רבי רחומאי, ימים פתיב. דכתיב, (בראשית א 1) ולמקוה הים קרא ימים. וכולן נכנסין לים הגדול, והם שבעה, וכלם

וְכַלֵּם נִכְנָסִים לַיָּם הַגָּדוֹל, וְהֵם שָׁבְעָה, וְכַלֵּם נִכְנָסִים בּוֹ, זֶה לַמַּטֵּה מִזֶּה, עַד הַתְּהוֹם, עַד שֶׁתִּמְצָא יָם הַגָּדוֹל שֶׁבְּעָה זֶה עַל זֶה, וְכַלֵּם תְּלוּיִם בְּמֵאֵמֶר אֶחָד. אָמַר רַבִּי שְׁמֵלָאִי, אֵימְתִי הָעוֹלָם מִתְּמוּטָט. בְּשָׁעָה שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְבִיט וְרוֹאֶה בּוֹ. שְׁנֵאמַר, (תהלים יד ב) ה' מִשְׁמַיִם הִשְׁקִיף עַל בְּנֵי אָדָם וְגו'.

רַבִּי נְהוֹרָאִי וְרַבִּי יִצְחָק קָמוּ בְּנֵהוֹרָא, כַּד נָהַר יַמְמָא, לְמִיָּהּ בְּאוּרְחָא. עַד לֹא נִפְקִי, זָקָף עֵינֹוהִי רַבִּי נְהוֹרָאִי, חָמָא בְּכוּכְבֵי בִקְר דְקָא מְרַתְתִי. אָמַר לִיה ר' יִצְחָק, חֲזִי אֵינֻן פּוּכְבֵי דְקָא מְרַתְתִי בְּדַחִילָא דְמַרְיָהוֹן, הַשְׁתָּא מְטִי זְמַנִּיָּהוּ לְזַמְרָא.

בְּגִין, דְּאֵינֻן בְּנֵי אֱלֹהִים, קָיִימוּ עַלְיֵיהוּ. וְכַד מְסִימוּ שְׁאָר חַיִּילִין דְקָא מְשַׁבְּחִין בְּלִילְיָא, אֵינֻן בְּנֵי אֱלֹהִים תּוֹקְעִין תְּרוּעָה, וּמִתְּפַנְסִין כָּל מְשַׁרְיִין דְשְׁלֹטִין בְּלִילְיָא לְאַתְרֵיהוּ.

בְּדִין אֵינֻן פּוּכְבֵי דְשְׁלֹטִין בְּיַמְמָא, בְּצַפְרָא, מְרַתְתִין וְדַחֲלִי וְסַלְקִי שִׁירְתָּא. וְהַשְׁתָּא מְטָא זְמַנִּיָּהוּ, לְשַׁבְּחָא לְמַרְיָהוּ, בְּזַמְנָא דָּא דְשְׁמַעִין הֵיא תְרוּעָה. דְכְתִיב, (איוב לח ז) בְּרִן יַחַד פּוּכְבֵי בִקְר וְיָרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים.

אֶקְדִימוּ וְאַזְלוּ, וְהוּוּה נְהִיר יַמְמָא. כַּד נִפְק שְׁמֵשׁא וְאַתְגְּלִי לְעֵלְמָא, אָמַר לִיה רַבִּי יִצְחָק לְרַבִּי נְהוֹרָאִי, תְּוֹוְהֵנָּא כַּד אֶסְתַּפְּלִנָּא בְּשְׁמֵשׁא, דְכִי נִפְק, נִפִּיק סוּמְקָא, וְלִבְתַר הָכִי אַתְהֵדֵר חוּוֹרָא. אַמְאִי.

וְדָא אֶדְפְּרָנָא מְלָה, דְאָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶן שָׁלוֹם, אָמַר רַבִּי יִצְחָק בֶּן יְהוּדָא, שְׁמֵשׁא כַּד נִפִּיק, נִפִּיק בְּתוֹקְפָא, כַּגְּבַר תְּקִיף. וּבְקַע תְּלִיסַר מְשֻׁקוּפִי חֲלוּנֵי דְרִקִיעָא. וְלִית בְּכָל אֵינֻן פּוּכְבֵי שְׁמֵיָא וּמְזִלֵי דְאֵיקְרִי וְהַמְזֹלוֹת שְׁנַקְרָא גְבוּר, פֶּרַט

וְכַלֵּם נִכְנָסִים לַיָּם הַגָּדוֹל, וְהֵם שָׁבְעָה, וְכַלֵּם נִכְנָסִים בּוֹ, זֶה לַמַּטֵּה מִזֶּה, עַד הַתְּהוֹם, עַד שֶׁתִּמְצָא יָם הַגָּדוֹל שֶׁבְּעָה זֶה עַל זֶה, וְכַלֵּם תְּלוּיִם בְּמֵאֵמֶר אֶחָד.

אָמַר רַבִּי שְׁמֵלָאִי, אֵימְתִי הָעוֹלָם מִתְּמוּטָט. בְּשָׁעָה שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְבִיט וְרוֹאֶה בּוֹ. שְׁנֵאמַר, (תהלים יד ב) ה' מִשְׁמַיִם הִשְׁקִיף עַל בְּנֵי אָדָם וְגו'.

רַבִּי נְהוֹרָאִי וְרַבִּי יִצְחָק קָמוּ בְּנֵהוֹרָא, כַּד נָהַר יַמְמָא, לְמִיָּהּ בְּאוּרְחָא. עַד לֹא נִפְקִי, זָקָף עֵינֹוהִי רַבִּי נְהוֹרָאִי, חָמָא בְּכוּכְבֵי בִקְר דְקָא מְרַתְתִי. אָמַר לִיה ר' יִצְחָק, חֲזִי אֵינֻן פּוּכְבֵי דְקָא מְרַתְתִי בְּדַחִילָא דְמַרְיָהוֹן, הַשְׁתָּא מְטִי זְמַנִּיָּהוּ לְזַמְרָא.

בְּגִין, דְּאֵינֻן בְּנֵי אֱלֹהִים, קָיִימוּ עַלְיֵיהוּ. וְכַד מְסִימוּ שְׁאָר חַיִּילִין דְקָא מְשַׁבְּחִין בְּלִילְיָא, אֵינֻן בְּנֵי אֱלֹהִים תּוֹקְעִין תְּרוּעָה, וּמִתְּפַנְסִין כָּל מְשַׁרְיִין דְשְׁלֹטִין בְּלִילְיָא לְאַתְרֵיהוּ.

בְּדִין אֵינֻן פּוּכְבֵי דְשְׁלֹטִין בְּיַמְמָא, בְּצַפְרָא, מְרַתְתִין וְדַחֲלִי וְסַלְקִי שִׁירְתָּא. וְהַשְׁתָּא מְטָא זְמַנִּיָּהוּ, לְשַׁבְּחָא לְמַרְיָהוּ, בְּזַמְנָא דָּא דְשְׁמַעִין הֵיא תְרוּעָה. דְכְתִיב, (איוב לח ז) בְּרִן יַחַד פּוּכְבֵי בִקְר וְיָרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים.

אֶקְדִימוּ וְאַזְלוּ, וְהוּוּה נְהִיר יַמְמָא. כַּד נִפְק שְׁמֵשׁא וְאַתְגְּלִי לְעֵלְמָא, אָמַר לִיה רַבִּי יִצְחָק לְרַבִּי נְהוֹרָאִי, תְּוֹוְהֵנָּא כַּד אֶסְתַּפְּלִנָּא בְּשְׁמֵשׁא, דְכִי נִפְק, נִפִּיק סוּמְקָא, וְלִבְתַר הָכִי אַתְהֵדֵר חוּוֹרָא. אַמְאִי.

וְדָא אֶדְפְּרָנָא מְלָה, דְאָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶן שָׁלוֹם, אָמַר רַבִּי יִצְחָק בֶּן יְהוּדָא, שְׁמֵשׁא כַּד נִפִּיק, נִפִּיק בְּתוֹקְפָא, כַּגְּבַר תְּקִיף. וּבְקַע תְּלִיסַר מְשֻׁקוּפִי חֲלוּנֵי דְרִקִיעָא.

וְלִית בְּכָל אֵינֻן פּוּכְבֵי שְׁמֵיָא וּמְזִלֵי דְאֵיקְרִי

לשמש. איזו גבורה עושה? אלא כשמתים היום ונכנס הלילה, מסתתמים כל אותם החלונות והמשקופים של הרקיע. בשעה שבא היום והשמש יוצא, מתעטר ונחנק באותיות של סוד השם הקדוש, ובתקף ובכח שלו הוא כונס את כל אותם הרקיעים, ובוקע את כל אותם החלונות, ונשפכים בשלהבותיו, ופותח אותם ויוצא החוצה.

ומנין לנו שנקרא גבור? שכתוב (תהלים יט) ישיש כגבור לרוץ ארח. וכתוב (שופטים ה) כצאת השמש בגבורתו. כגבור שנקנס למלחמה ונוצח, הוא אדם. כשנצח, חוזר לגונו הראשון. כך השמש, כשיוצא, נדלקים בו שלהבותיו, והוא אדם מרב גבורתו, ואחר כך חוזר לגון הראשון.

הלבו. כשהגיעו לשדה אחד, אמר רבי יצחק, יאמר מר מאותם הדברים המעלים שבקריאת שמע. פתח ואמר, (דברים ו) שמע ישראל ה' אלהינו ה' אלהינו ה' אחד. הפסוק הזה נוח בשעה שאמרו בני יעקב לאביהם, או משה לישראל, אבל עכשו, כל העולם אומרים שמע ישראל. לאיזה ישראל אומרים?

אלא, הנה שנינו, יעקב אבינו לא מת, והקדוש ברוך הוא חתם אותו בתוף פסא כבודו להיות תמיד עד על בניו, שמיוחדים שמו של הקדוש ברוך הוא פראוי בכל יום פעמים. וכשהם מיוחדים את שמו של הקדוש ברוך הוא, אומרים שמע ישראל, תהיה מעיד עלינו, שאנו מיוחדים את שמו של הקדוש ברוך הוא פראוי.

באותה השעה נוטלים את יעקב בארבעה כנפים, פרושים ומברך אותו בשבע ברכות. פותח

גבור, בר משמשא. מה גבורה עבד. אלא כד אסתיים ימא ועאל ליליא, אסתתמן כל אינון פוין ומשקופין דרקיעא. בשעתא דאתי ימא ושמשא נפק, אתעטר ואתגליף באתון דרזא דשמא קדישא, ובתוקפא ובחילא דיליה, פניס בכל אינון רקיעין, ובקע בכל אינון חלונין, ואתוקדון בשלהובוי, ופתח לון ונפק לבר.

ומנא לן דאתקרי גבור. דכתיב, (תהלים יט) ישיש כגבור לרוץ ארח. וכתיב, (שופטים ה לא) כצאת השמש בגבורתו. כגבור שנקנס למלחמה ונוצח, הוא אדם. כשנצח חוזר לגונו הראשון. כך השמש, כשיוצא, נדלקים בו שלהבותיו, והוא אדם מרב גבורתו, ואחר כך חוזר לגון הראשון.

אזרו, כד מטו בי חקל, אמר רבי יצחק, לימא מר מאינון מילין דמעלייתא דבקריאת שמע. פתח ואמר, (דברים ו ד) שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד. האי קרא, תינח בשעתא דאמרו בניו דיעקב לאבוהון, או משה לישראל, אבל השתא, כלא עלמא אמרי שמע ישראל, למאן ישראל אמרין.

אלא הא תנינא, יעקב אבינו לא מת, והקדוש ברוך הוא חתים ליה גו פורסא יקריה, למהוי תדיר סהדא על בנוי, דקא מיחדי שמיה דקודשא בריה הוא פדחזי, בכל יומא תרין זמני, וכד אינון מיחדין שמיה דקודשא בריה הוא, אמרי שמע ישראל, הוי סהיד עלן, דאנן מיחדי שמיה דקודשא בריה הוא פדקא חזי. בההוא שעתא, נטלי ליה ליעקב בארבע גדפין, פרישן לארבע סיטרי עלמא, וסלקי ליה לקמי קדישא עילאה, ומברך ליה בשבע ברכאן. פתח הקדוש ברוך הוא ואמר, לארבעת צדדי העולם, ומעלים אותו לפני הקדוש העליון,

הקדוש ברוך הוא ואמר: אשרי האב שהוליד את הנרע הזה בארץ! אשרי הבנים שמעטרים את אביהם כך! באותה השעה כל צבאות השמים פותחים ואומרים, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

ויעקב מתעטר בשלשה עשר נהרות אפרסמון זה, ועומד תמיד בקריה מקפת חומה על בניו לפני הקדוש ברוך הוא, ולא נותן לדין הקשה לשלט עליהם, וכל בני העולם אין יכולים להשמידם. זהו שכתוב (ישעיה מד) אל תירא עבדי יעקב.

פתח רבי יהודאי ואמר, בדגמא שיש שנים עשר שבטים למטה, שהם בני יעקב, כך יש יעקב העליון בשמים, ושנים עשר שבטים עליונים. ובדגמא שמיוחדים שמו של הקדוש ברוך הוא ישראל למטה, כך מיוחדים המלאכים הקדושים למעלה, והכל כמו שלמעלה.

פתח רבי נהוראי ואמר, (שם כט) לכן פה אמר ה' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו. וכי יעקב פדה את אברהם? ויעקב טרם נברא בעולם!

אלא בא וראה, בשעה שהיו מפילים את אברהם באור פשדים, הקדוש ברוך הוא פגס את הפמליא שלו ואמר: הצילו את אברהם מתוך השורפה שלו, שהוא אהובי.

אמרו לקדוש ברוך הוא: הרי יצא ממנו ישמעאל! אמר הקדוש ברוך הוא: הרי יצא ממנו יצחק! אמרו לקדוש ברוך הוא: הרי יצא ממנו עשו! אמר הקדוש ברוך הוא: הרי יצא ממנו יעקב! אמרו: הרי ודאי שבזכות יעקב אברהם, שבזכותו נצול אברהם.

זכאה איהו אבא, דזרעא דא אוליד בארעא. זכאין אינון בנין, דקא מעטרין לאבוהון הכי. בהיא שעתא, כל אינון חילי דשמאי, פתחי ואמרי ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

ויעקב מתעטר בתליסר נהרי אפרסמונא דכיא, וקאים תדיר בקרתא מקפא שור על בנוי קמיה דקודשא בריך הוא, ולא שבק דינא תקיפא לשלטא עליהו, וכל בני עולמא לא יכלין לשצאה להון. הדא הוא דכתיב, (ישעיה מד) אל תירא עבדי יעקב.

פתח רבי יהודאי ואמר, בדוגמא דאית תריסר שבטים לתתא, דאינון בני יעקב, כך אית יעקב עילאה בשמאי, ותריין עשר שבטין עילאין. ובדוגמא דמייחדי שמיה דקודשא בריך הוא ישראל לתתא, כך מייחדי מלאכי קדישין לעילא. וכולא בגוונא דלעילא.

פתח רבי נהוראי ואמר, (שם כט כב) לכן פה אמר ה' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו. וכי יעקב פדה את אברהם, ויעקב לא אברי בעלמא.

אלא תא חזי, בשעתא דהווי מפלי לאברהם באור פשדים, קודשא בריך הוא אכניש לפמליא דיליה, ואמר שזיכו לאברהם מגו יקינדא דיליה, דאיהו רחיקאי.

אמרו לקודשא בריך הוא, הא יפוק מיניה ישמעאל. אמר קודשא בריך הוא, הא יפוק מיניה יצחק. אמרו להקדוש ברוך הוא, הא יפוק מיניה עשו. אמר קודשא בריך הוא, הא יפוק מיניה יעקב. אמרו, הא ודאי בזכות יעקב ישתזיב. ועל דא אמר, אשר פדה את אברהם, דבזכותיה אישתזיב אברהם.

נצל. ועל זה אמר, אשר פדה את

אָמַר רַבִּי, בְּשָׁעָה דְכַפִּיתוּ לַחֲנֻנְיָהּ מִיִּשְׂרָאֵל
וְעֲזָרְיָה, דִּיפְלוּן לֹוּן בְּגוּ אַתּוּן נִוְרָא
יְקִידְתָּא. חֲנֻנְיָה אָמַר, (תהלים קיח ו) ה' לִי לֹא אֵירָא
מָה יַעֲשֶׂה לִי אָדָם. מִיִּשְׂרָאֵל אָמַר, (ירמיה כ ז-ח)
וְאַתָּה אֵל תִּירָא עַבְדֵי יַעֲקֹב וְאֵל תִּירָא עַבְדֵי
יַעֲקֹב וְאֵל תַּחַת יִשְׂרָאֵל כִּי אַתָּךְ
אָנִי נְאֻם ה'. עֲזָרְיָה אָמַר, שְׁמַע
יִשְׂרָאֵל וְגו'.

אָמַר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, (ישעיה מד)
זֶה יֹאמַר לֵה' אָנִי - זֶה חֲנֻנְיָה,
שְׂאֵמַר ה' לִי לֹא אֵירָא. וְזֶה יְקָרָא
בְּשֵׁם יַעֲקֹב - זֶה מִיִּשְׂרָאֵל, שְׂאֵמַר
וְאַתָּה אֵל תִּירָא עַבְדֵי יַעֲקֹב.
וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל יְכַנֶּה - זֶה עֲזָרְיָה,
שְׂאֵמַר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְכו'. לֹא
עַתָּה יְבוּשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עַתָּה פָּנָיו
יִחְוָרוּ.

וְרַמָּה לֹא הִיא דְנִיַּאל עִמָּהּ?
אֵלָּא דְנִיַּאל אָמַר, אָנִי נִקְרָא
בְּלִטְשָׁאצַּר, בְּשֵׁם הָאֱלִיל שְׁלוֹ,
שְׂנַאֲמַר (דניאל ד) בְּלִטְשָׁאצַּר בְּשֵׁם
אֱלֹהֵי כּוֹ, וְכַתּוּב (שם ב) אֲזַ הַמְלִיךְ
נְבוּכַדְנֶצַּר נָפַל עַל פָּנָיו וְהִשְׁתַּחֲוָה
לְדְנִיַּאל. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר,
פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ.
הַלֵּךְ וְלֹא הִיָּה עִמָּהּ.

מָה רָאוּ חֲנֻנְיָה מִיִּשְׂרָאֵל וְעֲזָרְיָה
שְׁנַפְלוּ לְאֵשׁ? אֵלָּא אָמְרוּ,
הַצְּפַרְדְּעִים הִפִּילוּ אֶת גּוֹפֵם בָּאֵשׁ
כְּדִי לְהִרְעֵ לְמִצְרַיִם, בְּמֵאֲמָרוֹ שֶׁל
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא - אֲנַחְנוּ עַל
אֲחַת פְּמָה וְכַמָּה בְּשִׁבִיל כְּבוֹד
רַבּוֹנוּ.

הֲלָכּוּ וְהִתְעַסְקוּ בַּתּוֹרָה. בֵּינְתִים
יָרַד הַשֶּׁמֶשׁ. אָמַר רַבִּי נְהוֹרָאִי,
נַעֲבַר מִהַדְרֵךְ וְנַעֲלָה לְהַר,
וְנִתְעַסַּק בַּתּוֹרָה, וְלֹא נִישָׁן.

בְּעוֹרָם יוֹשְׁבִים וּמִתְעַסְקִים
בַּתּוֹרָה זֶה עִם זֶה, שְׁמַעוּ קוֹל אֶחָד
שֶׁהִיא אוֹמֵר: קוֹמוּ עֲלִינוּנִים.
הַתַּחֲתוֹנִים הַיֹּשְׁבִים, שִׁשְׁנָה
בְּנַחֲרֵיהֶם, הַתְּעוֹרְרוּ! הִנֵּה
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה לְהַרְגִּיז

אָמַר רַבִּי, בְּשָׁעָה דְכַפִּיתוּ לַחֲנֻנְיָהּ מִיִּשְׂרָאֵל
וְעֲזָרְיָה, דִּיפְלוּן לֹוּן בְּגוּ אַתּוּן נִוְרָא
יְקִידְתָּא. חֲנֻנְיָה אָמַר, (תהלים קיח ו) ה' לִי לֹא אֵירָא
מָה יַעֲשֶׂה לִי אָדָם. מִיִּשְׂרָאֵל אָמַר, (ירמיה כ ז-ח)
וְאַתָּה אֵל תִּירָא עַבְדֵי יַעֲקֹב וְאֵל תִּירָא עַבְדֵי
יַעֲקֹב וְאֵל תַּחַת יִשְׂרָאֵל כִּי אַתָּךְ
אָנִי נְאֻם ה'. עֲזָרְיָה אָמַר, (דברים ו ד) שְׁמַע
יִשְׂרָאֵל וְגו'.

אָמַר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, (ישעיה מד)
זֶה יֹאמַר לֵה' אָנִי, זֶה חֲנֻנְיָה,
שְׂאֵמַר ה' לִי לֹא אֵירָא.
וְזֶה יְקָרָא בְּשֵׁם יַעֲקֹב, זֶה מִיִּשְׂרָאֵל, שְׂאֵמַר
וְאַתָּה אֵל תִּירָא עַבְדֵי יַעֲקֹב. וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל
יְכַנֶּה, זֶה עֲזָרְיָה, שְׂאֵמַר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְכו'.
לֹא עַתָּה יְבוּשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עַתָּה פָּנָיו יִחְוָרוּ.

וְרַמָּה לֹא הִיא דְנִיַּאל עִמָּהּ. אֵלָּא דְנִיַּאל אָמַר,
אָנִי נִקְרָא בְּלִטְשָׁאצַּר, בְּשֵׁם אֱלִיל שְׁלוֹ.
שְׂנַאֲמַר, (דניאל ד ה) בְּלִטְשָׁאצַּר בְּשֵׁם אֱלֹהֵי כּוֹ,
וְכַתּוּב, (שם ב מו) בְּאֲדִין מַלְכָּא נְבוּכַדְנֶצַּר (דף טז
ר"ב) נָפַל עַל אַנְפוּהֵי וּלְדְנִיַּאל סָגַד. וְהַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא אָמַר, (דברים ז כה) פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם
תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ, אֲזַל וְלֹא הִיא עִמָּהּ.

מָה רָאוּ חֲנֻנְיָה מִיִּשְׂרָאֵל וְעֲזָרְיָה דְנַפְלוּ בְּנוֹרָא.
אֵלָּא אָמְרוּ, צְפַרְדְּעִים אֲפִילוּ גּוֹפְהוֹן
בְּנוֹרָא, בְּשִׁבִיל לְאַבְאִישׁ לְמִצְרַאִי, בְּמֵאֲמָרוֹ
דְּהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. אֲנַחְנָא עַל אֲחַת פְּמָה
וְכַמָּה בְּשִׁבִיל יְקָרָא דְמֵאֲרָנָא.

אֲזַלְוּ וְאַתְעַסְקוּ בְּאוֹרֵייתָא, אֲדַהֲכִי רַמְשׁ
שְׁמֵשׂא. אָמַר רַבִּי נְהוֹרָאִי, נַעֲבַר
מֵאֲרַחָא, וְנִסְלַק לְטוֹרָא, וְנִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרֵייתָא,
וְלֹא נִדְמוּךְ.

עַד דְּהוּוּ יְתָבִי וּמִשְׁתַּדְּלִי בְּאוֹרֵייתָא דָּא עִם
דָּא, שְׁמַעוּ חַד קָלָא דְהוּוּ אָמַר, עֵילְאִין
קוֹמוּ. תַּתְּאִין דְּמִיכִין, דְּשִׁנְתָּא בְּחוֹרֵיהוֹן,
אִיתְעָרוּ. הָא קוֹדֶשׂא בְּרִיךְ הוּא בְּעֵי לְמַרְגְּזַי

את העולם, ואותם העמודים הקיימים, שהעולם סמוך עליהם, מרתתים. קול בכיה של עפר אילים, שבוכה על אריה אחד, שרשום תמיד בפסא הקדוש.

אמר רבי נהוראי לרבי יצחק, שמעת דבר? אמר לו, שמעתי, ועל זה אמרתי, שמעתי ותרגז בטני. אמר רבי נהוראי, ודאי הקדוש ברוך הוא רוצה לדון את העולם שלו, וטרם שייעשה הדין, הנה קול מתעורר, ומכריז תמיד בעולם. ודאי הרמים של הרמים עכשו יסתלקו בעולם. והכל ברור לנו, פרט לזה שאמר קול בכיה של עפר אילים שבוכה על אריה אחד, לא ידעתי מה הוא. אמר רבי נחמיה, לא ידעו בזה לפי שעה. לזמנים מועטים התגלה בעולם. ומהי הבכיה? זו הבכיה של רבי ישמעאל בן אלישע כהן גדול, שבכה על ראשו של רבן שמעון בן גמליאל. שאותה הבכיה לא עברה מפסא של המלך, עד שייעשה הקדוש ברוך הוא נקמות בשאר העמים.

אמר רבי רחומאי, בא וראה, בשעה שהקדוש ברוך הוא דן את העולם, את מי דן תחלה? את גדולי הדור דן תחלה, ואחר כך דן את העולם. מנין לנו? מפאן, שפתוב ויהי בימי שפט השפטים. שפט השפטים תחלה, ואחר כך ויהי רעב בארץ. רבי יוסי בר יהודה אמר, מפאן (מלכים א-ח) לעשות משפט עבדו ומשפט עמו ישראל. משפט עבדו תחלה, ואחר כך משפט עמו ישראל.

וירך איש מבית לחם יהודה (רות א). רבי יהודה ורבנן שאומרים, בזמן שהדין בא לעיר, יסלק אדם עצמו מאותה עיר, שפינן שניתן רשות למלאך

עלמא, ואינון סמכין קיימין, דעלמא סמיך עליהון, מרתתני. קל בכיאי, דחד אוזילא דאילתא, דקא בכיאי על חד ארייא, דאיתרשים תדירא בכורסייא קדישא.

אמר רבי נהוראי לרבי יצחק, שמעת מידי. אמר ליה, שמענא, ועל דא אמנא, (חבוקק

טו ג) שמעתי ותרגז בטני. אמר ר' נהוראי, ודאי קודשא בריך הוא בעי למידן עלמא דיליה, ועד לא יתעבד דינא, הא קלא איתער, ואכריז תדיר בעלמא. ודאי רמי דרמין יסתלקון השתא בעלמא. וכולא בריר לן, בר האי דאמר, קל בכיאי דחד אוזילא דאילתא, דקא בכי על חד ארייא, לא ידענא מאי איהו.

אמר רבי נחמיה, לא ידעו בהאי לפום שעתא, ליומין זעירין איתגלי בעלמא, ומאי איהו בכיאי. דא בכיאי דרבי ישמעאל בן אלישע כהן גדול, דבכה על רישיה דרבן שמעון בן גמליאל. דההיא בכיאי לא אתעבר מפורסא דמלפא, עד דייעביד קודשא בריך הוא נוקמין בשאר עמין.

אמר רבי רחומאי, בא וראה, בשעה שהקדוש ברוך הוא דן את העולם, למי דן תחלה, לגדולי הדור דן תחלה, ואחר כך את העולם. מנלן. מהכא, דכתיב, ויהי בימי שפט השפטים, שפט השפטים תחלה, ואחר כך ויהי רעב בארץ. רבי יוסי בר יהודה אמר, מהכא, (מ"א ח כט) לעשות משפט עבדו ומשפט עמו ישראל. משפט עבדו תחלה, ואחר כך משפט עמו ישראל.

וירך איש מבית לחם יהודה. רבי יהודה ורבנן דאמרי, בזמן שהדין בא לעיר, יסלק אדם עצמו מאותה עיר, שפינן שניתן רשות למלאך

רשות למלאך המות, אינו חושש לכל אדם, ואיש שפגע בו, יש לו רשות להזיקו.

בין שראה אלימלך שהדין בא לעולם, מיד ברח להסתלק מן הדין, ועם כל זה לא נצול ממנו. חכמים של קיסרין אומרים, אלימלך גדול הדור היה, והיה נכר למעלה, וכל מי שהוא נכר למעלה, הוא נתפס תחלה.

רבי יהושע אומר, מה פתיב בשונמית? (מ"ב ד יג) ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת. מכאן שצריך להכניס ראשו לתוך רבים, ולא יהא נרשם לבד.

מה פתיב בתחלה? וילך איש סתם, רצה להתביא ולהסתיר עצמו שלא יכירו בו. מי הזכירו? מדת הדין. ואמר, ושם האיש אלימלך, אדם נכר ונרשם הוא, אינו ראוי להתביא ולהסתיר. והאין זה אלימלך, פרנס העם?! והאין זה אלימלך שהיה סותם עיניו ממעשי העם?!

רבי פרחיא אומר, באותה השעה היה הקדוש ברוך הוא דן את העולם, ובית הדין שלמעלה עומד, והקדוש ברוך הוא היה מסתירו ואומר, וילך איש, סתם. עמדה מדת הדין והזכירו, ושם האיש אלימלך. מיד נגזר עליו הדין ועל בניו, פדכתיב וימת אלימלך וגו'.

רבי יהודה אומר, אלימלך, מי הוא שלא היה יודע מי זה אלימלך הנה? אלא בין שראה שהדור מבזים בגדולים, אמר, ודאי אלך מפאן, ולא אהיה נתפס בתוכם. ואלימלך גדול הדור היה, והיה יכלת בידו למחות, ולא מחה. והלך משם וברח, ולפיכך נזכר שמו ונענש.

ויהי בימי שפט השפטים (רות א). רבי יהושע אומר, כל מקום

המות, אינו חושש לכל אדם, ואיש שפגע בו, יש לו רשות להזיקו.

בין שראה אלימלך, שהדין בא לעולם, מיד ברח להסתלק מן הדין, ועם כל זה לא ניצול ממנו. רבנן דקיסרין אמרי, אלימלך גדול הדור היה, והיה נכר למעלה, וכל מי שהוא נכר למעלה, הוא נתפס תחלה.

רבי יהושע אומר, מה פתיב בשונמית. (מ"ב ד יג) ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת. מכאן, שצריך להכניס ראשו לתוך רבים, ולא יהא נרשם לבד.

מה פתיב בתחלה. וילך איש סתם, רצה להתביא ולהסתיר עצמו שלא יכירו בו.

מי הזכירו. מדת הדין. ואמר, ושם האיש אלימלך, אדם נכר ונרשם הוא, אינו ראוי להתביא ולהסתיר. ולא איהו דא אלימלך, פרנסא דעמא. ולא איהו דא אלימלך, דהוה סתים עינוי מעובדי עמא.

רבי פרחיא אומר, באותה שעה היה הקדוש ברוך הוא דן את העולם, ובית דין שלמעלה עומד, והקדוש ברוך הוא היה מסתירו ואומר, וילך איש סתם. עמדה מדת הדין והזכירו, ושם האיש אלימלך. מיד נגזר עליו הדין, ועל בניו. פדכתיב, וימת אלימלך וגו'.

רבי יהודה אומר, אלימלך, מי לא היה יודע דהוא אלימלך. אלא בין שראה שהדור מבזין בגדולים, אמר ודאי אלך מפאן, ולא אהיה נתפס בתוכם. ואלימלך גדול הדור היה, והיה יכולת בידו למחות, ולא מיחה. והלך משם וברח, ולפיכך נזכר שמו ונענש.

ויהי בימי שפט השפטים. רבי יהושע אומר, כל מקום שנאמר ויהי בימי, לשון צער

יִזְמָא חַד חָמָא עֲמָא דְסָרְחִי, דְהוּוּ מִסְפְּנֵי אֲזִילי, וְלֹא מִשְׁגִּיחִין עֲלֵיהּוּ. אָמַר, וְדַאי דִּינָא אֲתַחֲזִי הָכָא, קָם וְאֲזִיל לִיהּ.

יִזְמָא חַד חָלִישׁ דַּעֲתִיהּ, פִּגְעַע בְּכַפֵּר סִיכְנִין בְּרַמּוֹן, וְאֲדַמּוּף. שְׁמַע חַד קָלָא, לְחַד

תְּנָא דְלַעֲי בְּרַנְנָא דְאֹרִייתָא דְאָמַר, ^(דברים כב ו) כִּי יִקְרָא קִין צְפוֹר לְפָנָיָהּ וְכוּ'. קִין, זֶה תְּשׁוּבָה. בְּדָרָךְ, זֶה רַחֵל. שְׁנֵאמַר, ^(משלי ד יח) וְאַרְחַ צְדִיקִים כְּאוֹר נֶגְהַ הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד נֶכּוֹן הַיּוֹם. וְצְדִיקִים, תְּרִין בְּנִין, יוֹסֵף וּבְנֵימִין. וְהִיא נִקְרָאת לְבָנָה, הוֹלֶכֶת כָּל הַלַּיְלָה, וּמְאִיר לָהֶם, עַד נֶכּוֹן הַיּוֹם, שֶׁהוּא יַעֲקֹב.

בְּכָר עֵץ, כָּל, דָּא צְדִיק חֵי הָעוֹלָמִים. עֵץ, דָּא שְׂכִינָה. שְׁנֵאמַר, ^(שם ג יח) עֵץ חַיִּים הִיא לְמַחֲזִיקִים בָּהּ. עַל הָאָרֶץ, דָּא אָרֶץ הַתְּחַתּוֹנָה. אֶפְרוּחִים, דָּא שְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁבָטִים דְלַעֲיָלָא. אוּ בִיצִים, דָּא יִשְׂרָאֵל דְלַתְתָּא, דְאִינוּן כְּמַלְבוּשָׁא דְגוּפָא. וְהָאֵם רוּבְצַת עַל הָאֶפְרוּחִים וְכוּ', שְׁלַח תְּשַׁלַּח ^(ד' טז ע"ב) אֶת הָאֵם, שְׁנֵאמַר, ^(ישעיה נ א) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שְׁלַחָה אִמְכֶם.

וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ. אַרְכִּין רַבִּי בּוֹן אוּדְנוּי, וְשָׁמַע הָהוּא קָלָא דְאָמַר, חָס עַל דָּא, לֹא אָמַר וְלֹא כְלוּם. מֵאֵן דְּחָס, שְׂבַק אִימָא וּבְנֵהָא וְאֲזִיל לִיהּ. וּמַה דְאִימָא מִתְרַכָּא מִן הַקֵּן, מַה הִיא אוּמְרַת. אוּי שְׁהַחֲרַבְתִּי אֶת בֵּיתִי, וְשִׁרְפְתִי אֶת הַיִּכְלִי, וְהַגְלִיתִי אֶת בְּנֵי לְבִין הָאוּמוֹת. וְעַל דָּא יִרְחַם קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, דְהָא רַחֲמָנָא לֹא אֲשַׁתְּפַח אֲלָא הָכָא.

וְעַד דָּא שְׂכִינָה צוּעָקַת עַל בְּנֵיהּ. הָא כְּתִיב, שְׁלַח תְּשַׁלַּח, תְּרִין שְׁלוּחִין, דְאִינוּן בֵּית רֵאשׁוֹן וּבֵית שְׁנֵי. שְׁלַח תְּשַׁלַּח אֶפִּילוּ מֵאָה, זִימְנִין דְאִי אֶהְדֵּר עַל גּוֹזְלֵיהּ גּוֹ רַחֲמֵי דְבְנֵהָא,

הַשְּׁפָטִים וְגו'.

וְיָהּ בִּימֵי. רַבִּי בּוֹן כָּל יָמָיו הָיָה בְּקִיסְרִין. יוֹם אֶחָד רָאָה אֶת הָעָם שְׁסוֹרְחִים, שְׁהִיוּ הָעֲנִיִּים הוֹלְכִים, וְאִין מִשְׁגִּיחִים עֲלֵיהֶם. אָמַר, וְדַאי הַדִּין רְאוּי לְכָאן. קָם וְהוֹלֵךְ לוּ.

יוֹם אֶחָד חָלְשָׁה דַּעֲתוֹ. פִּגְעַע בְּכַפֵּר סִיכְנִין בְּרַמּוֹן, וְנָרְדַם. שְׁמַע קוֹל אֶחָד שֶׁל תְּנָא אֶחָד שְׁעוֹסַק בְּרִנַּת הַתּוֹרָה שְׁאוּמַר, ^(דברים כב) כִּי יִקְרָא קִין צְפוֹר לְפָנָיָהּ וְכוּ'. קִין - זֶה תְּשׁוּבָה. בְּדָרָךְ - זֶה רַחֵל, שְׁנֵאמַר ^(משלי ד) וְאַרְחַ צְדִיקִים כְּאוֹר נֶגְהַ הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד נֶכּוֹן הַיּוֹם. וְצְדִיקִים, שְׁנֵי בָנִים, יוֹסֵף וּבְנֵימִין. וְהִיא נִקְרָאת לְבָנָה, הוֹלֶכֶת כָּל הַלַּיְלָה, וּמְאִיר לָהֶם עַד נֶכּוֹן הַיּוֹם, שֶׁהוּא יַעֲקֹב.

בְּכָר עֵץ - כָּל זֶה צְדִיק חֵי הָעוֹלָמִים. עֵץ זֶה שְׂכִינָה, שְׁנֵאמַר עֵץ חַיִּים הִיא לְמַחֲזִיקִים בָּהּ. עַל הָאָרֶץ - זֶה אָרֶץ הַתְּחַתּוֹנָה. אֶפְרוּחִים - זֶה שְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁבָטִים שְׁלַמְעֵלָה. אוּ בִיצִים - זֶה יִשְׂרָאֵל שְׁלַמְטָה, שֶׁהֵם כְּמַלְבוּשׁ שְׁלַגוּף. וְהָאֵם רְבִצַּת עַל הָאֶפְרוּחִים וְכוּ', שְׁלַח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם, שְׁנֵאמַר ^(ישעיה נ) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שְׁלַחָה אִמְכֶם. וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ. הַרְפִּין רַבִּי בּוֹן אֲזִינוּ, וְשָׁמַע אֶת הַקּוֹל שְׁאוּמַר: חָבַל עַל זֶה, לֹא אָמַר וְלֹא כְלוּם. מִי שְׁחָס, מִשְׁאִיר הָאֵם וּבְנֵיהּ וְהוֹלֵךְ לוּ. וּמַה שְׁהָאֵם מְגַרְשֶׁת מִן הַקֵּן, מַה הִיא אוּמְרַת? אוּי שְׁהַחֲרַבְתִּי אֶת בֵּיתִי וְשִׁרְפְתִי אֶת הַיִּכְלִי וְהַגְלִיתִי בְנֵי לְבִין הָאוּמוֹת. וְעַל זֶה יִרְחַם הַקּוּדְשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁהֵרִי הַרְחֵמֵן אִין נִמְצָא אֲלָא כָאן.

וְעַד זֶה שְׂכִינָה צוּעָקַת עַל בְּנֵיהּ. הִנֵּה כְּתוּב שְׁלַח תְּשַׁלַּח, שְׁנֵי שְׁלוּחִים, שֶׁהֵם בֵּית רֵאשׁוֹן וּבֵית שְׁנֵי. שְׁלַח תְּשַׁלַּח - אֶפִּילוּ ק'

פְּעָמִים, שְׁאֵם חוֹזֶרֶת עַל גּוֹזְלִיָּה
תּוֹף אֶהְבֵּת בְּנִיָּה, שְׁלַח אֶפְלוּ כַּמָּה
פְּעָמִים, עַד שֶׁהוֹלֵךְ לוֹ וְסוֹתֵר אֶת
הַקֵּץ שְׁלָה, וַיִּטַּל הַבָּנִים הַנִּסְתָּרִים
בַּקֵּץ, לְהַטִּילֵם לַגַּג, הָרִי הַרְחֵמֶן
אִין נִמְצָא אֶלָּא כֶּף. וְהֶאֱרַכְתָּ יָמִים,
- שְׁיֵאֲרִיךְ רַגְזוֹ מִן שֵׁשֶׁת יָמִים,
שְׁנַקְרָאוּ בָּנִים. ה' ה' אֵל רַחוּם וְחַנוּן
וְחַנוּן אֲרֵךְ אַפַּיִם וְגו'.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר רַבִּי יוֹסִי
בֶּן קִיסְמָא אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל,
כְּשֶׁבָרָא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
הָעוֹלָם, בָּרָא אוֹתוֹ בְּשִׁלְשָׁה
קְשָׁרִים, וְהֵם חֲכָמָה וְתַבּוּנָה
וְדַעַת, שְׁכָתוּב (משלי ג יט) ה' בְּחֻכְמָה
יִסַּד אֶרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בְּתַבּוּנָה
בְּדַעְתּוֹ תְּהוֹמֹת נִבְקָעוּ.

וְכֵן הַקְשָׁרִים בְּאֶדָם. וְקָשֶׁר
הַתַּבּוּנָה שֶׁפָּקַע מֵהֶם, הַתַּפְּשֻׁט
בְּשָׂאֵר הַבְּרִיּוֹת, וּבְכֻלָּם יֵשׁ הַשֶּׁפֶל
לְפִי דְרָכּוֹ.

הָעוֹף הַזֶּה, כְּשֶׁפּוֹרַח מִגּוֹזְלִי
וְנִשְׁלַח מֵעַל בְּנֵי, מִצְפָּצֵף וְהוֹלֵךְ,
וְלֹא יוֹדֵעַ לְאִיָּה מְקוֹם הוֹלֵךְ,
נִוָּדֵד לְאֶבֶד אֶת עֲצָמוֹ. וְהַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא שְׁכָתוּב בּוֹ (תהלים קמ"ה)
וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו, אֶפְלוּ עַל
יְתוּשׁ קָטָן בְּעוֹלָם, רַחֲמָיו עַל
הַכֵּל. אוֹתוֹ הַמְּמַנֶּה עַל הָעוֹף
מִתְעוֹרֵר אֵל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.
וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְעוֹרֵר עַל
בְּנָיו. אִזּוֹ קוֹל יוֹצֵא לְפָנָיו וְאוֹמֵר:
כְּצִפּוֹר נִוָּדֵד מִן קִנְיָה בֵּן אִישׁ
נִוָּדֵד מִמְּקוֹמוֹ. אִזּוֹ הוּא מְעוֹרֵר
רַחֲמִים עַל כָּל אוֹתָם הַהוֹלְכִים
וְנִוָּדֵדִים מִמְּקוֹם לְמְקוֹם, וּמֵאֶתֶר
לְאֶתֶר אַחֵר. שְׁבוּרֵי לֵב, שְׁבוּרֵי
כַח. וּמְעוֹרֵר רַחֲמִים עַל כָּל
הָעוֹלָמוֹת וְחָס עֲלֵיהֶם, וְעוֹזֵב אֶת
חֲטָאֵי הַנִּוָּדֵדִים מִמְּקוֹמָם, וְחָס
עֲלֵיהֶם וְעַל כָּל הָעוֹלָם.

וְעַל כֵּן אָמַר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
אֲשֶׁרִי הַצִּפּוֹר בַּחוּץ. וְהִיא
מְעוֹרֶרֶת רַחֲמִים עַל כָּל הָעוֹלָם.

שְׁלַח אֶפְלוּ כַּמָּה זְמַנִּין, עַד דִּאֲזַל לִיָּה וְסִתֵּר
קֵץ שְׁלָה, וַיִּטּוֹל בְּנֵי טְמִירִין דְּקוֹנְטָרָא, לְמִיטַל
אֲגָרָא, הָא רַחֲמָנָא לָא אֲשַׁתְּכַח אֶלָּא הָכִי.
וְהֶאֱרַכְתָּ יָמִים, שְׁיֵאֲרִיךְ רוּגְזוֹ מִן שֵׁשֶׁת יָמִים,
שְׁנַקְרָאוּ בָּנִים. (שמות לד ו) ה' ה' אֵל רַחוּם וְחַנוּן
אֲרֵךְ אַפַּיִם וְגו'.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶּן קִיסְמָא
אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל, כַּד בָּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא עֲלָמָא, בָּרָא לִיָּה בְּתַלְתָּ קִיטְרִין, וְאִינוּן
חֲכָמָה וְתַבּוּנָה וְדַעַת. דְּכַתִּיב, (משלי ג יט) ה'
בְּחֻכְמָה יִסַּד אֶרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בְּתַבּוּנָה בְּדַעְתּוֹ
תְּהוֹמֹת נִבְקָעוּ.

וְכֵן הוּא קִיטְרִין בְּבַר נֶשׁ. וְקִיטְרָא דְתַבּוּנָה דְּפָקַע
מִינֵיהּ, אֲתַפְּשֻׁט בְּשָׂאֵר בְּרִיין וּבְכוּלֵיהוּ
אִית סוּכְלָתְנוּ לְפּוּם אוֹרְחִיָּה.

הָאִי עוֹפָא כַּד פָּרַח מִגּוֹזְלִיָּה, וְאֲשַׁתְּלַח מֵעַל
בְּנֵיָּה, מְצַפְצָפָא וְאֲזַלָּא, וְלֹא יוֹדֵעַ לְאֵן
אֶתֶר אֲזַלָּא, מְנַדְדָא לְמִיבַד גְּרָמָה. קוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא דְכַתִּיב בֵּיהּ (תהלים קמ"ה) וְרַחֲמָיו עַל כָּל
מַעֲשָׂיו, אֶפְלוּ עַל יְתוּשָׁא זְעִירָא בְּעֲלָמָא,
רַחֲמִין דִּילִיָּה עַל כָּלָּא. הַהוּא דְמִמְנָא עַל
עוֹפָא, אִיתְעַר לְגַבֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתַעַר עַל בְּנָיו, כְּדִין קָלָא
נְפָקָא קָמִיָּה, וְאֲמָרָה, (משלי כז ח) כְּצִפּוֹר
נִוָּדֵד מִן קִנְיָה בֵּן אִישׁ נִוָּדֵד מִמְּקוֹמוֹ. כְּדִין
אִיהוּ אֲתַעַר רַחֲמֵי, עַל כָּל אִינוּן דִּאֲזַלִּי מְנַדְדֵי
מֵאֶתֶר לְאֶתֶר, וּמִדּוּף לְדוּף אֲחֵרָא. תְּבִירֵי לְבָא,
תְּבִירֵי חִילָא. וְאִיתְעַר רַחֲמֵי עַל כָּל עֲלָמִין,
וְחָס עֲלֵיהוּ, וְשָׁבִיק חוּבֵי דְמְנַדְדֵן מֵאֶתְרֵיהוּ,
וְחָס עֲלֵיהוּ וְעַל כָּל עֲלָמָא.

וְעַל דָּא אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲשֶׁרִי צִפּוֹרָא
לְבַר, וְהִיא אִיתְעַרֶת רַחֲמִין עַל כָּל עֲלָמָא,
מֵאֵן גְּרִים לְמִיחָס עַל עֲלָמָא וְלֵאִיתְעַר רַחֲמִין

מי גרם לחוס על העולם ולעורר עליהם רחמים? אותו האדם ששולח אותה הצפור לצערה בשני גונים, כף מתעורר הקדוש ברוך הוא ומתמלא רחמים על כל אותם בעלי הצער, ועל כל אותם שנודדים ממקומם. ומשום כף, שכרו של האדם הזה, מה כתוב בו? (דברים כב) למען ייטב לך והארכת ימים.

קם רבי בון על רגליו, ושם ואמר: ברוך הרחמן ששמעתי את הקול הזה, ואלמלא לא באתי לעולם אלא לשמע את זה - די לי!

חזר אותו הקול כמו מקדם, פתח ואמר, (תהלים קד) מה רבו מעשיך ה' פלם בחכמה עשית וגו'. כל העולם לא באים אלא בחכמה, והאדם התמלא בכל. שאר הבריות, בציוור (בתוספת) של חכמה שושארה באדם.

ואף על גב שכל הבריות כף, לא היתה ברירה קלה לרדף אחר מעשה האדם כמו העוף. אדם בונה בנין לדיורו, והעוף בונה בנין לדיורו. אדם מביא מזון לבנו, העוף מביא מזון לבניו. אדם מרפא את המחלות בעשב, והעוף מרפא את המחלות בעשב. אדם אמן ועושה אגרות פים, והעוף נוטל גוזליו ומתקינם על חוף הים.

אדם משבח ומרומם את המלך העליון, והעוף מצפצף ומשבח את רבונו, שהוא האלוה העליון. ומשום כף, למען ייטב לך. לא כתוב איטיב לך, אלא ייטב לך. אותו השלוח של הצפור שמשלח, שמעורר על העולם להיטיב לך.

רבי בון קם והלך אליו, ומצא שהוא רבי ינאי הנזקן, מן לבי, כף ינחם הקדוש ברוך הוא

עלייהו. ההוא בר נש דשלה ההוא ציפור לצערה בתרין גוונין, הכי אתער קודשא בריך הוא, ואתמלי רחמין על כל אינון מארי דצערא, ועל כל אינון דמנדדי מדוכתייהו. ובגין כף, אגריה דהאי בר נש, מה פתיב ביה. למען ייטב לך והארכת ימים.

קם רבי בון על רגלוהי, וחדי, ואמר, בריך רחמנא דשמענא להאי קלא, ואלמלא לא אתינא לעלמא אלא למשמע דא, די.

אחר ההוא קלא כמלקדמין, פתח ואמר, (תהלים קד כד) מה רבו מעשיך ה' פלם בחכמה עשית וגו'. כל עלמא לא איתון אלא בחכמה. ובר נש אתמלי בכולא. שאר בריין בטופסא (נ"א בתוספתא) דחכמתא, דאשתאר בבר נש.

ואף על גב דכולהו בריין הכי, לא הוה ברירה קליל למירדף בתר עובדא דבר נש, פעופא. בר נש בנין בניין לדיוריה, עופא בנין בניין לדיוריה. בר נש אתינא מזוני לבריה, עופא אתינא מזוני לבניה. בר נש אסי למרעין בעשבא, עופא בעשבא מסי למרעין. בר נש אומנא ועביד ארבין בימא, עופא נטל גוזליה ואתקין ליה על ביה ימא.

בר נש משבח ומרומם למלכא עילאה, עופא מצפצפא ומשבחא למריה, דהוא אלהא עילאה. ובגין כף, למען ייטב לך, אטיב לך לא כתיב, אלא ייטב לך. ההוא שלוחא דציפורא דמשלח, דאתער על עלמא לאוטיב לך.

רבי בון קם ואזיל גביה, ואשבח דהוא רבי ינאי סבא, מן חברינא. עאל גבוי, ונשיק ליה ברישא. אמר, כמה דמנחמת לבאי, כף החברים. נכנס אצלו ונשקו בראש. אמר, כמו שנחמת את

אוֹתָךְ. לְשִׁבוּ יַחַד.

פִּתַח אוֹתוֹ הִזְקַן וְאָמַר, (רותא) וַיְהִי בַיּוֹם שֶׁפֶט הַשְּׁפֹטִים וַיְהִי רָעַב בְּאֶרֶץ. בְּזֶמֶן שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דָן אֶת הָעוֹלָם, אֵת מִי הוּא דָן תַּחֲלָה? אֵת אוֹתָם שֶׁהֵם דְּנִים אֵת הָעוֹלָם. הֵם דְּנִים אֵת הָעוֹלָם, מִי דָן אוֹתָם? הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. מִפְּנֵי קְלָקוּל הַדִּין רָעַב בָּא לְעוֹלָם.

בְּכָר זְמַן אֵינוֹ בָּא, אֲלֵא בַעֲוֹן רָאשֵׁי הָעָם. כְּמוֹ זֶה שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹדָאי, מֵה שִׁכְתוּב (משלי יג) רַב אָכַל נִיר רָאשִׁים וַיֵּשׁ נִסְפָּה בְּלֹא מִשְׁפָּט - כְּשֵׁשׁ סְפוּק אָכַל בְּעוֹלָם, נִיר רָאשִׁים, הֵם זוֹרְעִים וְאוֹכְלִים לְשִׁבַע. וְכִשְׂאִין אָכַל בְּעוֹלָם, יֵשׁ נִסְפָּה בְּלֹא מִשְׁפָּט, יֵשׁ מִי שֶׁעוֹמֵד בְּשִׁלְוָה, וְנִסְפָּה מִן הָעוֹלָם. עַל אֵיזָה עוֹן? עַל עוֹן שֶׁמְקַלְקְלִים אֶת הַדִּין וְאֵת הַמִּשְׁפָּט וּמַעֲוֹתֵים אוֹתוֹ.

וְאֵם תֹּאמַר, אִם הַגְדוֹלִים חוֹטְאִים בְּלֹא מִשְׁפָּט, שְׁלֵא עָשׂוּ מִשְׁפָּט בְּעוֹלָם, הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּא לְהַרְגֵּם הָעֲנִיִּים בְּשִׁבְלֵם? אֲלֵא הָעֲנִיִּים הֵם כְּלִיוֹ שֶׁל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהֵם קְרוֹבִים אֵלָיו. וְכִשְׁהָרַעַב בָּא לְעוֹלָם, הֵם צוֹעְקִים אֵלָיו, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵעַ לָהֶם, וּמַעֲיִן עַל הָעוֹלָם, וְדָן אֶת אוֹתָם שֶׁגָּרְמוּ הַצָּעַר הַזֶּה עַל הָעֲנִיִּים, וְנִסְפָּים מִן הָעוֹלָם קִדְּם זְמַנָּם, שִׁכְתוּב (שמות כב) אִם צָעַק יִצְעַק אֵלַי וְגו' וְשָׁמַעְתִּי כִּי חֲנוּן אֲנִי. וְאָמַר, (שם) וְחָרָה אַפִּי וְהִרְגַתִּי אֶתְכֶם בְּחָרֵב וְגו'.

בְּיָדָי בְּאוֹתוֹ זְמַן, יֵשׁ נִסְפָּה וּמִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם קִדְּם זְמַנוֹ, בְּלֹא מִשְׁפָּט - עַל שְׁלֵא הוֹצִיאוֹ הַמִּשְׁפָּט לְאוֹרָה, וְעַל שֶׁעוֹתוֹ וְקִלְקְלוֹ הַמִּשְׁפָּט. שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹסִי, כָּל דִּין שֶׁאֵינוֹ מִחְמִיר אֶת הַדִּין, אֵין מִחְמִירִין דִּינוֹ מִלְּמַעְלָה, וּמִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם קִדְּם זְמַנוֹ.

יְנַחֵם קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא לָךְ. יְתִיבוּ כַּחֲדָא. פִּתַח הוּא סָבָא וְאָמַר, וַיְהִי בַיּוֹם שֶׁפֶט הַשְּׁפֹטִים וַיְהִי רָעַב בְּאֶרֶץ. בְּזֶמֶן שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דָן אֶת הָעוֹלָם, לְמִי הוּא דָן תַּחֲלָה. לְאוֹתָם שֶׁהֵם דְּנִין אֵת הָעוֹלָם, הֵם דְּנִין אֵת הָעוֹלָם, מִי דָן אוֹתָם. הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. מִפְּנֵי קְלָקוּל הַדִּין, רָעַב בָּא לְעוֹלָם.

בְּכָר זְמַן אֵינוֹ בָּא, אֲלֵא בַעֲוֹן רָאשֵׁי הָעָם. כִּי הָא דְאָמַר רַבִּי יוֹדָאי, מֵאִי דְכַתִּיב, (משלי יג כג) רַב אָכַל נִיר רָאשִׁים וַיֵּשׁ נִסְפָּה בְּלֹא מִשְׁפָּט. כְּשֵׁשׁ סְפוּק אָכַל בְּעוֹלָם, נִיר רָאשִׁים, הֵם זוֹרְעִים וְאוֹכְלִים לְשׁוֹבַע. וְכִשְׂאִין אָכַל בְּעוֹלָם, יֵשׁ נִסְפָּה בְּלֹא מִשְׁפָּט, יֵשׁ מִי שֶׁעוֹמֵד בְּשִׁלְוָה, וְנִסְפָּה מִן הָעוֹלָם. עַל אֵיזָה עוֹן. עַל עוֹן שֶׁמְקַלְקְלִים אֶת הַדִּין וְאֵת הַמִּשְׁפָּט, וּמַעֲוֹתִין אוֹתוֹ.

וְאִי תִימָא, אִם הַגְדוֹלִים חוֹטְאִים בְּלֹא מִשְׁפָּט, שְׁלֵא עָשׂוּ מִשְׁפָּט בְּעוֹלָם, הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּא לְהַרְגֵּם הָעֲנִיִּים בְּשִׁבְלֵם. אֲלֵא, הָעֲנִיִּים הֵם כְּלִיוֹ שֶׁל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהֵם קְרוֹבִים אֵלָיו, וְכִשְׁהָרַעַב בָּא לְעוֹלָם, הֵם צוֹעְקִים אֵלָיו, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵעַ לָהֶם, וּמַעֲיִן עַל הָעוֹלָם, וְדָן לְאוֹתָן שֶׁגָּרְמוּ צָעַר זֶה עַל הָעֲנִיִּים, וְנִסְפָּים מִן הָעוֹלָם קִדְּם זְמַנָּם. כְּדַכְתִּיב, (שמות כב) אִם צָעַק יִצְעַק אֵלַי וְגו' וְשָׁמַעְתִּי כִּי חֲנוּן אֲנִי. וְאָמַר, וְחָרָה אַפִּי וְהִרְגַתִּי אֶתְכֶם בְּחָרֵב וְגו'.

בְּיָדָי בְּאוֹתוֹ זְמַן, יֵשׁ נִסְפָּה וּמִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם, קִדְּם זְמַנוֹ, בְּלֹא מִשְׁפָּט, עַל שְׁלֵא הוֹצִיאוֹ הַמִּשְׁפָּט לְאוֹרָה, וְעַל שֶׁעוֹתוֹ וְקִלְקְלוֹ הַמִּשְׁפָּט. דְאָמַר רַבִּי יוֹסִי, כָּל דִּין שֶׁאֵינוֹ מִחְמִיר אֶת הַדִּין, אֵין מִחְמִירִין דִּינוֹ מִלְּמַעְלָה, וּמִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם קִדְּם זְמַנוֹ.

מלמעלה, ומסתלק מן העולם קדם זמנו. זהו שכתוב (משלי יג) לש נספה בלא משפט.

יש מי שדן את הדין לאמתו, ומקבל שכר עליו מאת הקדוש ברוך הוא. ויש מי שדן דין אמת לאמתו ונתפש, כגון דין שמדקדק דקדוקים לזכות לרשע. שלמדנו, בית דין מכין ועונשין שלא מן התורה, כדי לעשות סיג לתורה, או מפני שהזמן גורם, והדין מסלק עצמו מן הדין ומלהענישו, ומדקדק בענין הדין למצא פתח לזכות אותו מן הדין ממש, והוא דין אמת. אפלו כן, כשהקדוש ברוך הוא דן את העולם, אותו הדין נתפס עליו, ומסתלק מן העולם קדם זמנו. ואם לא, עליו הכתוב אומר (איוב יד) לא נין לו ולא נכד בעמו.

יש מי שאינו (דף צה ע"א) דן את הדין לאמתו, ומקבל עליו שכר. כגון אבא, שראה אחד מחבקי לאשת איש, ומנשקה, אפיק לון לקולפין, וקטיל לון. לאו דבני הריגה נינהו, אלא לעשות סיג לתורה, דלא יימרון, דינינא אפיק לון מדין תורה, דלא מתחייבי קטול, אלא ועשו סיג לתורה. ודינינא דלא עביד סיג לתורה, לית ליה סיג בעלמא דין, של נין ונכד ויהיה עצור ועזוב. ובעולם הבא מעבירין ממנו אותם מעשים טובים, שהם לך לאדם לעולם הבא. כמו זה שאמר רבי נורי, עשו סיג לתורה כדי שתאריכו ימים בעולם הזה ובעולם הבא.

וייך איש - בכל מקום שנאמר איש, צדיק גדול בדורו הוא, שיוכל לעמד על עצמו ועל אחרים. כענין זה לגנאי - איש יודע ציד איש שדה, רשע ברשעו הורג, ומקפח בני אדם ולא פוחד.

הדא הוא דכתיב, יש נספה בלא משפט. יש מי שדן את הדין לאמתו, ומקבל שכר עליו מאת הקדוש ברוך הוא. ויש מי שדן דין אמת לאמתו, ונתפש. כגון דין שמדקדק דקדוקים לזכות לרשע, דתניא, בית דין מכין ועונשין שלא מן התורה, כדי לעשות סיג לתורה. או מפני שהזמן גורם, והדין מסלק עצמו מן הדין, ומלהענישו, ומדקדק בענין הדין, למצוא פתח לזכות אותו מן הדין ממש, והוא דין אמת, אפילו הכי כשהקדוש ברוך הוא דן את העולם, אותו הדין נתפס עליו, ומסתלק מן העולם קדם זמנו. ואם לאו, עליו הכתוב אומר, (איוב יח ט) לא נין לו ולא נכד בעמו. כשעצמו אינו נתפס, נתפס זרעו.

יש מי שאינו (דף צה ע"א) דן את הדין לאמתו, ומקבל עליו שכר. כגון אבא, שראה אחד מחבקי לאשת איש, ומנשקה, אפיק לון לקולפין, וקטיל לון. לאו דבני הריגה נינהו, אלא לעשות סיג לתורה, דלא יימרון, דינינא אפיק לון מדין תורה, דלא מתחייבי קטול, אלא ועשו סיג לתורה. ודינינא דלא עביד סיג לתורה, לית ליה סיג בעלמא דין, של נין ונכד ויהיה עצור ועזוב. ובעולם הבא מעבירין ממנו אותם מעשים טובים, שהם לך לאדם לעולם הבא. פי הא דאמר רבי נורי, עשו סיג לתורה, בגין דתורכון חיים בהאי עלמא ובעלמא דאתי.

וייך איש, בכל מקום שנאמר איש, צדיק גדול הוא בדורו, שיוכל לעמוד על עצמו, ועל אחרים. כענין זה לגנאי, (בראשית כה ט) איש יודע ציד איש שדה, רשע ברשעו קטיל, ומקפח בני נשא ולא דחיל.

אַלְיִמְךָ גְדוֹל הַדּוֹר הָיָה, וְרֵאיוּ לְעֲמוּד עַל עֲצָמוֹ, וְעַל אַחֲרִים. כִּיּוֹן שְׂרָאָה הָרַעַב, מִיַּד בְּרַח. לְפִיכָּךְ נִעְנְשׁ. מִבֵּית לָחֶם יְהוּדָה, מִמְּקוֹם סְנֵה־דְרִי גְדוֹלָה, מִנְּבִיעוֹ הַתּוֹרָה שְׁשָׁם, כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר (שְׁמוּאֵל-ב כג טו) מִי יִשְׁקֵנִי מִיָּם מִבּוֹר בֵּית לָחֶם אֲשֶׁר בַּשָּׂעַר.

זוה עקר רגליו מנביעת התורה של בית לחם יהודה, לגור בשדי מואב, ומשום כך נענשו. ואתה רבי, גלית עצמך במקום שנובעים החברים מעינות של תורה כאן? אמר, ברוך הרחמן ששלחני לכאן לשמע את דבריך. רבי בון היה הולך יום אחד בדרך. פגש בו תינוק אחד. אמר לו: רבי, התרצה שאלך עמך בדרך. ואשמע לפניך בדרך הזו? אמר לו: לך. הלך אחריו.

עד שהיה הולך, פגשו בו רבי חייא ורבי אבא ורבי יודא ורבי יוסי. אמרו לו: אתה לבדך, ואין מי שיטען אחריו? אמר להם: תינוק אחד כאן שהולך אחרי. אמר רבי חייא: כדאי הית שיתחייב בנפשך, שאין עמך עם מי שתדבר בדברי תורה. ישבו בשדה פחת אילן אחד.

פתח רבי חייא ואמר, (משלי ד) וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום. ההולך בדרך צריך להיות עמו מי שידבר בדברי תורה. וכן דרכן של צדיקים, הולך ואור, הולך ועמו דברי תורה, שכתוב (שם ו) ותורה אור. עד נכון היום, עד שתשתתף עמו השכינה ולא תזוז ממנו. ששנינו, בכל מקום שיש בדברי תורה, שכינה שם, שנאמר (שמות ב) בכל מקום אשר אזכיר את שמי וכו'.

פתח רבי יהודה ואמר, (משלי א) רפאות תהי לשרך וגו'. התורה

אַלְיִמְךָ גְדוֹל הַדּוֹר הָיָה, וְרֵאיוּ לְעֲמוּד עַל עֲצָמוֹ, וְעַל אַחֲרִים. כִּיּוֹן שְׂרָאָה הָרַעַב, מִיַּד בְּרַח. לְפִיכָּךְ נִעְנְשׁ. מִבֵּית לָחֶם יְהוּדָה, מִמְּקוֹם סְנֵה־דְרִי גְדוֹלָה, מִנְּבִיעוֹ הַתּוֹרָה שְׁשָׁם. כְּמָה דָּאת אָמַר, (ש"ב כג טו) מִי יִשְׁקֵנִי מִיָּם מִבּוֹר בֵּית לָחֶם אֲשֶׁר בַּשָּׂעַר.

וְדָא עָקַר רַגְלֵי מִנְּבִיעוֹ דְּאוּרִייתָא דְּבֵית לָחֶם יְהוּדָה, לְגוּר בְּשָׂדֵי מוֹאָב, וּבְגִין כֶּף אַתְּעַנְשׁוּ. וְאַנְתָּ רַבִּי, גְּלִית גְּרַמְךָ בְּאַתְרֵי דְּנִבְעִין חֲבַרְיָא מִבּוּעֵי דְּאוּרִייתָא הַכָּא. אָמַר, בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּשִׁדְרַנִּי הַכָּא, לְמִשְׁמַע מִיְלָךְ.

רבי בון, היה אזיל יומא חד באורחא, פגע ביה חד ינוקא. אמר ליה, רבי, תפעי דאיהך עמך באורחך, ואשמע קמך בהאי אורחא. אמר ליה, זיל. אזל אבתריה.

עד דהוה אזיל, פגעו ביה, ר' חייא ורבי אבא ורבי יודא ור' יוסי, אמרו ליה, את בלחודך, ולית מאן דטעין בתוך. אמר לון, חד ינוקא הכא דאזיל אבתראי. אמר רבי חייא, כדאי הוית לחוב בעצמך, דלית עמך עם מאן דתשתעי במילי דאורייתא. תבו בחקלא תחות אילן חד.

פתח ר' חייא ואמר, (משלי ד יח) וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום. ההולך בדרך צריך להיות עמו מי שידבר עמו בדברי תורה. וכך דרכן של צדיקים, הולך ואור, הולך ועמו דברי תורה. דכתוב, (שם ו כג) ותורה אור. עד נכון היום, עד שתשתתף עמו השכינה, ולא תזוז ממנו. דתנינן, בכל מקום שיש דברי תורה, שכינה שם. שנאמר, (שם כ כד) בכל מקום אשר אזכיר את שמי וכו'.

פתח רבי יהודה ואמר, (משלי ג ח) רפאות תהי

היא רפואה לאדם, לגוף ולעצמות, בעולם הזה ובעולם הבא. שאמר רבי נחמיה אמר רבי נהוראי, הרפואה לאדם בעולם הזה בכל יום - מי שקורא קריאת שמע על תקוניה.

ואמר רבי נהוראי, בקריאת שמע יש מאתים וארבעים ושמונה תבות, כמנין מאתים וארבעים ושמונה איברים של אדם. והקורא קריאת שמע בתקוניה, כל איבר ואיבר נוטל תבה אחת לעצמו, ומתרפא בו. וזה רפאות תהי לשרף ושיקוי לעצמותיך.

ביתנים הגיע אותו התינוק עיף מהדרף, וישב לפניו. שמע את הדברים הללו, קם על רגליו ואמר: והלא בקריאת שמע אין שם אלא מאתים וארבעים וחמש תבות? אמר לו רבי חייא: שב בני. ישב. אמר: השמעת בני בזה דבר?

אמר לו: כן שמעתי מאבא, שבקריאת שמע יש מאתים וארבעים ושמונה תבות חסר שלש למנין איבריו של אדם. מה תקנתו? תקנו שהשליח צבור חוזר על שלש התבות הללו, ומקו? ה' אלהים אמת. כדי להשלים מאתים וארבעים ושמונה תבות על הקהל, וכדי שלא יפסיק לאמת, לא פחות משלש, ולא יותר משלש.

ביתנים בא רבי יודא בנו של רבי פנחס, וישב אצלם, ואמר להם: במה עסקתם? אמרו לו: בדברי קריאת שמע, וכך אמר התינוק הזה. אמר: ודאי שכך הוא, וכך אמר רבי יוחנן בן נורי אמר רבי יוסי בן דורמסקית משמו של רבי עקיבא, חסידים הראשונים תקנו קריאת שמע כנגד עשרת הדברות, וכנגד מנין איבריו של אדם. והרי חסרו מהן שלש?

לשרף וגו'. התורה היא רפואה לאדם, לגוף ולעצמות, בעולם הזה ובעולם הבא. דאמר רבי נחמיה אמר רבי נהוראי, אסוותא לבר נש בהאי עלמא בכל יומא, מאן דקרי קריאת שמע על תקוניה.

ואמר רבי נהוראי, בקריאת שמע יש מאתים ושמונה וארבעים תיבות, כמנין מאתים ושמונה וארבעים איברים של אדם. והקורא קריאת שמע בתקוניה, כל איבר ואיבר נוטל תבה אחת לעצמו, ומתרפא בו. ודא איהו רפאות תהי לשרף ושיקוי לעצמותיך.

אדהכי, מטא ההוא ינוקא, לאי מאורחא, ויתייב קמיהו. שמע אליו מלין, קם על רגלוהי ואמר, והלא בקריאת שמע אין שם אלא מאתים וארבעים וחמשה תיבות. אמר ליה רבי חייא, תייב בני, יתיב, אמר, בני שמעת בהאי מידי.

אמר ליה, כן שמעתי מאבא, דבקריאת שמע יש מאתים ושמונה וארבעים תיבות חסר תלת, למנין איבריו של אדם. מאי תקנתיה. תקינו, דשליח ציבור חוזר שלשה תיבות אלו. ומאי נינהו. ה' אלהיכם אמת. כדי להשלים מאתים ושמונה וארבעים תיבות על הקהל. וכדי שלא יפסיק לאמת, לא פחות משלשה, ולא יותר משלשה.

אדהכי אתי רבי יודא בריה דר' פנחס, ויתייב לגבייהו, ואמר להו, במאי עסקיתו. אמרו ליה, במילי דקריאת שמע, והכי אמר האי ינוקא. אמר, ודאי הכי הוא, והכי אמר ר' יוחנן בן נורי אמר רבי יוסי בן דורמסקית, משמיה דר' עקיבא, חסידים הראשונים תקנו קריאת שמע כנגד עשרת הדברות. וכנגד מנין איבריו של אדם. והא חסרו מהם שלשה.

תקנו שיהא שליח ציבור חוזר ומשלים אותן. ומהן? ה' אלהיכם אמת.

בתפלה תקנו שלש ברכות ראשונות ושלש ברכות אחרונות. בקריאת שמע - שלשה שמות בראשונה, ה' אלהינו ה', ושלשה שמות באחרונה - ה' אלהיכם אמת. וכל הקורא קריאת שמע כמו זה, בידוע שאינו נזוק באותו יום.

וכך האומר קריאת שמע שלא עם הציבור, אינו משלים איבריו, מפני שחסר השלש תבות ששליח ציבור חוזר. מה תקנתו? יכון בחמש עשרה ווי"ם של אמת ויציב.

ועם כל זה היה קורא עליו אבא, (קהלת א טו) מענות לא יוכל לתקן וגו'. אותן שלש תבות שבקריאת שמע ששליח ציבור חוזר אותן, לא יוכל להמנות אותם לתשלום מאתים וארבעים ושמונה כשאר הציבור. אמר לאותו התינוק, פסק פסוקך! פתח ואמר, (שם ט) עיר קטנה ואנשים בה מעט.

רבי בון הטעין יום אחד אחרי רבי שמעון בן יוחאי בעלית סלע אחד, ביום ההר. ראו צפור אחת נודדת מגוזליה, ואחרים באים, ומרטו את כנפיה, ועליה אמר את הפסוק הזה, (משלי כג) כצפור נודדת מן קנה בן איש נודד ממקומו.

בעוד שהיו הולכים, ראו נחש אחד שהורג אדם והולך לו, וראו אריה שטורף און ואוכל. אמר רבי שמעון, מה תועלת לו לנחש הזה שטורף לחנם?

פתח ואמר, (איוב ט) אשר בשערה ישופני והרבה פצעי חנם. אשר בשערה - זה השטן, שדרפו כנחש, טורף והורג לחנם ולא מועיל לו. ישופני - כתוב כאן

תקנו שיהא שליח ציבור חוזר ומשלים אותם. ומאי ניהו. ה' אלהיכם אמת.

בתפלה תקנו, שלש ברכות ראשונות, ושלש ברכות אחרונות. בקריאת שמע, שלשה שמות בראשונה, ה' אלהינו ה', ושלשה שמות באחרונה, ה' אלהיכם אמת. וכל הקורא קריאת שמע פהאי גוונא, בידוע שאינו נזוק באותו יום.

וכך האומר קריאת שמע שלא עם הציבור אינו משלים איבריו, מפני שחסר השלשה תיבות ששליח ציבור חוזר. מאי תקנתיה. יכוון בחמשה עשר ווי"ן דאמת ויציב.

ועם כל זה היה קורא עליו אבא, (קהלת א טו) מענות לא יוכל לתקן וגו'. אותן שלשה תיבות שבקריאת שמע, ששליח ציבור חוזר אותם, לא יוכל להימנות אותם לתשלום מאתים ושמונה וארבעים כשאר הציבור. אמר לההוא ינוקא, אימא קראך. פתח ואמר, (שם ט) עיר קטנה ואנשים בה מעט.

רבי בון, טעין יומא חד, אבתרוי דרבי שמעון בן יוחאי, בסליקו דחד טינרא, ברמאה דטורא, חמו חד צפורא מנדדא מגוזלא, ואתיין אחרנין, ואמרטון אגפיה, ואמר האי קרא עליה, (שם כז ח) כצפור נודדת מן קנה בן איש נודד ממקומו.

עד דהו אלו, חמו חד חוויא, דקטיל בר נש, ואזיל ליה. וחמו אריא, דטריף אודנא, ואכיל. אמר רבי שמעון, מאי אהני ליהאי חוויא, דטריף למגנא.

פתח ואמר, (איוב ט יז) אשר בשערה ישופני והרבה פצעי חנם. אשר בשערה, דא שטן, דאורחיה פחיוויא, טריף וקטיל למגנא, ולא אתהני מיניה. ישופני, פתיב הכא ישופני,

ישופני, וכתוב שם הוא ישופך ראש. ומשום שבשערה ישופני, הרבה פצעי חנם. שדרכו להזיק חנם, וטורף טרף לחנם.

ואם תאמר שעושה בלי רשות - והנה פתוב רוח סערה עשה דברו? וכתוב (קהלת י) אם ישף הנחש בלוא לחש. נחש אינו נושף עד שלוחשים לו מלמעלה. שאמר רבי שמעון, יש שלוחשים לו מלמעלה, ולא נודע אליו אותו הנחש, והורג את מישהו אחר. אשרי מי שלא נודע אליו ולא נרשם לפניו.

מה פתוב באלימלך? (רות א) ושם האיש אלימלך. פיון שגורשם אצלו, הסטין בדין עליו, עד שהרג אותו, שפתוב וימת אלימלך. פיון שהתחיל בו, התחיל בבניו, והכל בענש של הדין, שאין ענש בענש של הדין. שלא יאמר הדין שהוא נענש לבדו, אלא הוא ובניו וכל ביתו יתפסו בחטא הדין.

הדין יש לו לרדף ולדעת אחרי מעשי בני העיר, מפני שהוא נתפס בחטאיהם. שלא יאמר הדין, אני פדי לדון דין בין איש לחברו, ולא יותר. אלא כל מעשי בני העיר תלויים על צוארו. ואם אוטם עיניו ממעשי העיר, הוא נתפס בחטאיהם.

אלימלך יכול היה לעמד ולהגן על דורו, וצדיק היה. בשעה שהקדוש ברוך הוא התעורר בדין על העולם, הוא משגיח בראשי העם, ורצה לכסות על אלימלך. בראשונה מה פתוב? איש סתם, ולא כתוב מי הוא. מיד קם המקטרג ואמר, ושם האיש אלימלך, שהוא נרשם ונודע הוא וכל ביתו.

מבאן למדנו, שאין דין בכל דור ודור שלא נרשם ונודע אצלו

וכתיב הַתָּם (בראשית ג טו) הוא ישופך ראש. ובגין דבשערה ישופני, הרבה פצעי חנם, דאורחיה לאבאשא חנם, וטורף טרפא למגנא.

ואי תימא בלא רשות קא עביד. והכתיב, (תהלים קמח ח) רוח סערה עושה דברו. וכתוב, (קהלת

י יא) אם ישף הנחש בלא לחש. (דף צה ע"ב) חיויא לא נשף, עד דלחשין ליה מלעילא. דאמר רבי שמעון, אית דלחשין ליה מלעילא, ולא אשתמודע לגביה ההוא חווא, וקטיל ליה לאתרא. זפאה מאן דלא אשתמודע גביה, ולא אתרשים קמיה.

מה פתיב באלימלך. ושם האיש אלימלך, פיון דאתרשים לגביה, אסטין בדינא עלוהי, עד דקטל ליה. דכתיב, וימת אלימלך. פיון דשרי ביה שארי בבנוי וכולא בעונשא דדיינא, דלית ענשא בענשא דדינא. די לא יימא דיינא דאיהו אתענש בלחודוי, אלא איהו ובנוי וכל בייתיה יתפסון בחובא דדינא.

דיינא, אית ליה למירדף ולמדע בתר עובדי דבני מתא, דאיהו איתפס בחובביהו. דלא יימא דיינא, אנא למידן דינא בין גברא לחבריה, ולא יתיר. אלא כל עובדי מתא תלויין על קודליה. ואי אטים עינוי מעובדי מתא, איהו אתפס בחובביהו.

אלימלך יכול הוי למיקם ולאגנא על דריה, וזפאה הוה. בשעתא דאיתער קודשא בריה הוא בדינא על עלמא, אשגח בראשיהן דעמא, ובצעא לחפיא על אלימלך. בקדמיתא מה פתיב. איש סתם, ולא כתיב מאן הוא. מיד קם מקטרגא ואמר, ושם האיש אלימלך, דאתרשים איהו ואשתמודע הוא וכל בייתיה.

מבאן אוליפנא, דלית דיינא בכל דרא ודרא,

למעלה. ובשעה שמתעורר הדין על העולם, הוא נדון בראשונה, שכתוב שפט השפטים.

ושם שני בניו מחלון וכליון. רבי פדת ורבי פרחיא אמרו, מחלון שמתל לו הקדוש ברוך הוא לאחר זמן, על שהיה מוחה בידו של אביו, ומשתדל בו על המשפטים. כליון - על שגילה מן העולם.

רבי יוסי בן קיסמא אמר, כשם שהיו הם - כך היו נשותיהם. ערפה - על שמה נדונית, קשת ערף, שלא רצתה שיהיה לה חלק עם ישראל, כמו שנאמר כי פנו אלי ערף ולא פנים. רבנן אמרים, לפי שהחזירה ערף לחמותה. רות - על שם תור, שהוא כשר על המזבח. כך רות כשרה לבא בקהל, שעליה נתקיימה הלכה: עמוני ולא עמונית, מואבי ולא מואבית. רות - שיצא ממנה בן שרוה לקדוש ברוך הוא בשירות ותשבחות.

רות אשת מחלון, באתה בקהל. מחלון, שמתל לו הקדוש ברוך הוא להיות שמו נזכר. ערפה אשת כליון, לא באתה בקהל, שפלה אותם הקדוש ברוך הוא. כליון לא נזכר שמו בישראל.

ועל התקון הזה, נעמי - נשמה. אלימלך - נשמה לנשמה. מחלון - רוח השכלית. רות - נפש השכלית. כליון - רוח הבהמית. ועל זה אמר שלמה, (קהלת א) ומי יודע רוח בני האדם העלה היא למעלה ורוח הבהמה הירדת היא למטה לארץ. רוח האדם - זה מחלון. רוח הבהמה - זה כליון, שהוא מצד השמאל. נפש הבהמית - זו ערפה, שהיא מקשת ערף, והיא מצד השמאל. ועל כן כליון לא נזכר שמו בישראל.

דלא אתרשים ואשתמודע לגביה עילא. ובשעתא דאתער דינא על עלמא, איהו איתדן בקדמיתא, דכתיב שפט השפטים.

ושם שני בניו מחלון וכליון. רבי פדת ורבי פרחיא אמרו, מחלון: שמתל לו הקדוש ברוך הוא לאחר זמן, על שהיה מוחה בידו של אביו, ומשתדל בו על המשפטים. כליון: על שגילה מן העולם.

ר' יוסי בן קיסמא אמר, כשם שהיו הם, כך היו נשותיהם. ערפה, על שמה נידונת, קשת קדל, דלא בעאת למיהוי לה חולקא עם ישראל. כמו דאת אמר, (ירמיה ב כז) כי פנו אלי ערף ולא פנים. רבנן אמרי, לפי שהחזירה ערף לחמותה.

רות: על שם תור, שהוא כשר על המזבח. כך רות, כשירה לבא בקהל, שעליה נתקיימה הלכה, עמוני ולא עמונית, מואבי ולא מואבית. רות: שיצא ממנה בן, שריוה להקדוש ברוך הוא בשירות ותשבחות.

רות אשת מחלון, באתה בקהל. מחלון, שמתל לו הקדוש ברוך הוא, להיות שמו נזכר. ערפה אשת כליון, לא באתה בקהל, שפילה אותם הקדוש ברוך הוא, כליון לא נזכר שמו בישראל.

ועל תיקונא דא. נעמי, נשמה. אלימלך, נשמתא לנשמתא. מחלון, רוח השכלית. רות, נפש השכלית. כליון, רוח הבהמית. ועל דא אמר שלמה, (קהלת ג כא) ומי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה הירדת היא למטה לארץ. רוח האדם, דא מחלון. רוח הבהמה, דא כליון, שהוא מסטרא דשמאלא. נפש הבהמית, דא ערפה, שהיא מקשת קדל, והיא מסיטרא

דשמאלא. ועל דא, כליון לא נזכר שמו בישראל.

וַיִּקְחוּ לָהֶם נָשִׁים מוֹאֲבִיּוֹת, אָמַר רַבִּי רְחוּמַאי, בְּנוֹת עַגְלוֹן מִלֶּךְ מוֹאֵב הָיוּ. וּמִפְּנֵי מָה זָכָה עַגְלוֹן לְכָךְ? אָמַר רַבִּי רְחוּמַאי, כְּשָׁבָא אַהוּד וְאָמַר (שׁוֹפְטִים ג כ) דְּבַר אֱלֹהִים לִי אֵלֶיךָ וַיִּקָּם מֵעַל הַפֶּסֶא. אָמַר לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, אַתָּה קִמַּת מִכְּסָאךָ בְּשָׁבִיל כְּבוֹדִי - חַיִּיךָ, מִמָּךְ יֵצֵא מִי שְׂיִשֵּׁב עַל כֶּסֶּאי, שְׁנָאֵמַר (דְּבַרֵי הַיָּמִים א-ב טז) וַיֵּשֶׁב שְׁלֵמָה עַל כֶּסֶּא ה'.

רַבִּי בּוּן אָמַר, אֲלֵמְלָא הֵייתִי שָׁם, כְּשֶׁהִתְקַיְמָה הַהֲלָכָה מוֹאֲבִי וְלֹא מוֹאֲבִית - הֵייתִי חוֹלֵק עָלָיו וְאָמַר, מוֹאֲבִית וְלֹא מוֹאֲבִי. וּמָה מִי שְׁפָתוֹב בְּהֵם (בַּמְדַּבֵּר כח) וַיִּחַל הָעַם לְזִנוֹת אֵל בְּנוֹת מוֹאֵב וַתִּקְרָאנָה לָעַם לְזִבְחֵי אֱלֹהֵיהֶן. וְכַתוּב (שׁם לא) הֵן הִנֵּה הָיוּ לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל בְּדַבְּרֵם בַּלְעָם וַתְּהִי הַמַּגְפָּה בַּעֲדַת ה'. הֵם גָּרְמוּ לְכָל זֶה, וְהַגְּבֵרִים אֲסוּרִים וְהֵן מִתְרוֹת? וּמִיָּד אָמַר, חֲזַרְתִּי בִּי! וּמָה מִשָּׁה וְאֵלְעָזָר קִבְּלוּ אוֹתוֹ, שְׁפָתוֹב (שׁם) אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ מִשְׁכַּב זָכָר הַחַיּוֹ לְכֶם. מָה הַטַּעַם? שֶׁבְּהִכְרַח עֲמָדוֹ בְּנוֹת מוֹאֵב בְּאוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה. שְׁאָמַר רַבִּי חֵלְקִיָּה אָמַר רַבִּי אֲסִיא בֶּן גּוּרִיּוֹן, הָאֲנָשִׁים בָּאִים וּמְבִיאִים אוֹתָן בְּעַל כְּרַחַן, וְהֵיא שְׁלֹא קִבְּלָה - הוֹרְגִים אוֹתָהּ. עַד שֶׁנִּמְצְאוּ מוֹאֲבִיּוֹת כִּלְּן שָׁם בְּהִכְרַח. וְעַל כֵּן וְדַאי הָאֲנָשִׁים אֲסוּרִים, וְהַנָּשִׁים מוֹתְרוֹת. וְעוֹד, כְּתוּב בַּתּוֹרָה שְׁנֵי טַעְמִים - עַל דְּבַר אֲשֶׁר לֹא קָדְמוּ אֶתְכֶם בְּלָחֶם וּבְמַיִם, וְאֲשֶׁר שָׁכַר עֲלֶיךָ אֶת בַּלְעָם, שְׁעָקַר הַדָּבָר גְּבָרִים הָיוּ. אָמַר רַבִּי חֲסֵדָאִי, וְהָרִי שְׁנִינוּ, שְׁנַחֲל שְׁטִים מְגַדֵּל הַנְּאוּף שֶׁל נָשִׁים הוּא, וְאַתָּה אִמְרַת שְׁבַעַל כְּרַחַן הָיוּ שָׁם?! וְאָמַר רַבִּי אוֹשְׁעִיא, מָה שְׁפָתוֹב (יִואל ד) וּמַעֲיָן מִבֵּית ה' יֵצֵא וְהִשְׁקָה אֶת נַחַל

וַיִּקְחוּ לָהֶם נָשִׁים מוֹאֲבִיּוֹת, אָמַר רַבִּי רְחוּמַאי, בְּנוֹת עַגְלוֹן מִלֶּךְ מוֹאֵב הָיוּ. וּמִפְּנֵי מָה זָכָה עַגְלוֹן לְכָךְ. אָמַר רַבִּי רְחוּמַאי, כְּשָׁבָא אַהוּד וְאָמַר, (שׁוֹפְטִים ג כ) דְּבַר אֱלֹהִים לִי אֵלֶיךָ וַיִּקָּם מֵעַל הַפֶּסֶא. אָמַר לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, אַתָּה קִמַּת מִכְּסָאךָ בְּשָׁבִיל כְּבוֹדִי, חַיִּיךָ, מִמָּךְ יֵצֵא מִי שְׂיִשֵּׁב עַל כֶּסֶּאי. שְׁנָאֵמַר, (דח"א כט כג) וַיֵּשֶׁב שְׁלֵמָה עַל כֶּסֶּא ה'.

רַבִּי בּוּן אָמַר, אֲלֵמְלָא הוֹינָא הָתָם, כַּד אַתְקִימָא הַלָּכָה, מוֹאֲבִי וְלֹא מוֹאֲבִית, פְּלִיגְנָא עָלָיו, וְאִמְיָנָא, מוֹאֲבִית וְלֹא מוֹאֲבִי. וּמָה מָאן דְּכַתִּיב בְּהוּ, (בַּמְדַּבֵּר כה א) וַיִּחַל הָעַם לְזִנוֹת אֵל בְּנוֹת מוֹאֵב וַתִּקְרָאנָה לָעַם לְזִבְחֵי אֱלֹהֵיהֶן. וְכַתִּיב, (שׁם לא טז) הֵן הִנֵּה הָיוּ לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל בְּדַבְּרֵם בַּלְעָם וַתְּהִי הַמַּגְפָּה בַּעֲדַת ה'. אִינוּן גְּרַמִּין כּוּלֵי הָאִי, וְגוּבְרִין אֲסִירֵי וְאִינוּן שְׂרִיין.

וּמִיָּד אָמַר, הַדְרִי בִּי. וּמָה, מִשָּׁה וְאֵלְעָזָר קִבְּלוּן. דְּכַתִּיב, (שׁם יח) אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ מִשְׁכַּב זָכָר הַחַיּוֹ לְכֶם. מֵאִי טַעְמָא. דְּבִהִכְרַח עֲמָדוֹ בְּנוֹת מוֹאֵב בְּאוֹתוֹ מַעֲשֶׂה, דְּאָמַר רַבִּי חֵלְקִיָּה אָמַר רַבִּי אֲסִיא בֶּן גּוּרִיּוֹן, הָאֲנָשִׁים בָּאִין וּמְבִיאִין אוֹתָן בְּעַל כְּרַחַן, וְהֵיא שְׁלֹא קִבְּלָה, הוֹרְגִין אוֹתָהּ. עַד שֶׁנִּמְצְאוּ מוֹאֲבִיּוֹת כִּלְּן שָׁם בְּהִכְרַח. וְעַל דָּא וְדַאי הָאֲנָשִׁים אֲסוּרִים, וְהַנָּשִׁים מוֹתְרוֹת. וְעוֹד, כְּתִיב בְּאוֹרֵייתָא תְּרֵי טַעְמֵי, (דְּבָרִים כג ה) עַל דְּבַר אֲשֶׁר לֹא קָדְמוּ אֶתְכֶם בְּלָחֶם וּבְמַיִם, וְאֲשֶׁר שָׁכַר עֲלֶיךָ בַּלְעָם, עֵיקְרָא דְּמִילְתָא גּוּבְרִין הוּוּ.

אָמַר רַבִּי חֲסֵדָאִי, וְהָא תְּנִינָן, דְּנַחֲל שִׁיטִּים מְגַדֵּל הַנְּאוּף דְּנָשִׁים הוּא, וְאַתָּה אִמְרַת בְּעַל כְּרַחַן עֲמָדוֹ שָׁם. וְאָמַר רַבִּי אוֹשְׁעִיא, מֵאִי דְּכַתִּיב, (יִואל ד יח) וּמַעֲיָן מִבֵּית ה' יֵצֵא

השטים, שבאותו זמן עתיד הקדוש ברוך הוא לרפאת את כל העולם, ומפני שנחל שטים מרבה נאוף, יצא מעין מבית ה' לרפאת אותו הנחל. אם כן, הרי לך פי בשביל הנאוף הן באות מעצמן.

אמר רבי מנסיא, חס ושלום! גלוי וידוע, שבמקום שבעליהן ואביהן שם, שאינן באות מעצמן בפרהסיא, אלא הם הפקירו אותן בעל פרחן בעצת בלעם.

אמר רבי יוסי בן קסמא, תמה אני אם מגלה זו לא באה אלא כדי ליחס זרע דוד שבא מרות המואביה - לא יספר יותר, ולמה לי כל זה? לכתב היחס מבעז, כשנשא את רות, ויאמר אלה תולדות פרח, עד וישי הוליד את דוד. אלא הכל הצטרף בשביל הצדקת הזו, שבאה להתגיר ולחסות תחת כנפי השכינה, ולהודיע ענותנותה וצניעות שבה וצדקותה.

רבי אלעזר ברבי יוסי אמר, להודיע זרע דוד, שהיא (תהלים יב) כסף צרוף בעליל לארץ. שהרי פרח ועובד כסף צרוף הוא, ככסף הזה שנצטרף פעם ושטים.

ואם תאמר, מפני מה באו מן האמהות בענין זה? אלא כסף מזקק מתוך סגים שבה. וזרע דוד צרוף מצד זה ומצד זה, שכתוב (דברים ו) ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך וגו', בשני יצריך, ביצר הטוב וביצר הרע. הכל צריך פאחד. וזרע דוד צריך כף.

פתח רבי ואמר, כף אדם הראשון - נשמה לנשמה. חנה - נשמה. קין והבל - הבל ממין אחד עם אדם וחוה, ונקרא רוח הקדש. קין רוח של טמאה של השמאל, ונקרא פלאים. והיה ערבוניה שלא צריך. הצד האחר, שלא

והשקה את נחל השטים, שבאותו זמן, עתיד הקדוש ברוך הוא לרפאות את כל העולם, ומפני שנחל שטים מרבה נאוף, יצא מעין מבית ה' לרפאות אותו הנחל. אם כן הרי לך פי בשביל הנאוף הן באות מעצמן.

אמר רבי מנסיא, חס ושלום. גלוי וידוע, דבמקום שבעליהם ואביהם שם, שאינן באות מעצמן בפרהסיא, אלא הם הפקירו אותן בעל פרחן בעצת בלעם.

אמר רבי יוסי בן קסמא, תמיה אני, אם מגילה זו לא באה אלא כדי ליחס זרע דוד, שבא מרות המואביה, לא יספר יותר, ולמה לי פולי האי, ליכתוב יוחסא מבעוז, כשנשא את רות, ויאמר אלה תולדות פרח, עד וישי הוליד את דוד. אלא כולא איצטרף, בגין צדקת זו, שבאה להתגיר, ולחסות תחת כנפי השכינה, ולהודיע ענותנותה וצניעות שבה וצדקותה.

רבי אלעזר ברבי יוסי אמר, להודיע זרע דוד, שהיא (תהלים יב ז) כסף צרוף בעליל לארץ. דהא פרח ועובד כסף צרוף הוא, ככסף זה שנצטרף פעם ושטים.

ואם תאמר, מפני מה באו מן האמהות בענין זה. אלא כסף מזוקק מתוך סגים שבה. וזרע דוד צרוף מצד זה ומצד זה. דכתיב, (דברים ו) ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך וגו', בשני יצריך, ביצר הטוב וביצר הרע. הכל צריך פאחד. וזרע דוד איצטרף הכי (דף צו ע"א).

פתח רבי ואמר, הכי אדם הראשון, נשמתא לנשמתא. חנה, נשמתא. קין והבל, הבל, מזינא חדא עם אדם וחוה, ואתקרי רוח דקודשא. קין, רוח דטומאה דשמאלא, ואתקרי פלאים. והוי ערבוניה, דלא אצטרף.

מִהֵמִין שֶׁל אָדָם וְחֹהָה. וְעַל זֶה, לֹא תַחְרַשׁ בְּשׂוֹר וּבַחֲמוֹר יַחְדָּיו. וְעַל זֶה אֵל תִּכְנִיס בְּרִית הַקֹּדֶשׁ בְּרִשׁוֹת אַחֲרָת, לֹא יִהְיֶה לָךְ אֱלֹהִים אַחֲרַיִם עַל פָּנָי.

וְאָדָם הוּא דוֹגְמָא שֶׁל מַעְלָה. אֱלֹהִים אַחֲרַיִם - זֶה חֲמוֹר וְאַתּוֹן, זָכַר וּנְקֵבָה. וְעַל זֶה, מִי שֶׁמְכַנֵּס בְּרִית קֹדֶשׁ בְּרִשׁוֹת אַחֲרָת, כְּתוּב בּוֹ (הוֹשֵׁעַ ה) בְּה' בְּגָדוּ פִי בָנִים זָרִים לָדוֹ. וְאִין קִנְאָה לְקֹדֶשׁ בְּרוּף הוּא פָּרַט לְזֶה שֶׁל בְּרִית הַקֹּדֶשׁ. בְּרָא הַקֹּדֶשׁ בְּרוּף הוּא בְּאָדָם י"ה ו"ה, שֶׁהוּא שְׁמוֹ הַקֹּדֶשׁ, נִשְׁמָה לְנִשְׁמָה, וְזֶה נִקְרָאת אָדָם, וּמִתְפַּשְׁטִים הָאוֹרוֹת בְּתַשְׁעָה אוֹרוֹת, וְהֵם מִשְׁתַּלְשְׁלִים מִן י', וְהוּא אוֹר אֶחָד בְּלִי פְרוּד. וְעַל זֶה גּוֹף הָאָדָם נִקְרָא הַלְבוּשׁ שֶׁל אָדָם.

ה' נִקְרָאת נִשְׁמָה, וְתוֹדוֹג עִם י', וּמִתְפַּשְׁטֵת לְכַמָּה אוֹרוֹת, וְהוּא אֶחָד. י"ה בְּלִי פְרוּד. וְעַל זֶה, וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצִלְמֵ אֱלֹהִים בְּרָא אֹתוֹ, זָכַר וּנְקֵבָה בְּרָאָם כּו', וַיִּקְרָא אֶת שְׁמֵם אָדָם.

ו' נִקְרָאת רוּחַ, וּנְקֵרָא בֶן י"ה. ה' נִקְרָאת נֶפֶשׁ, וּנְקֵרָאת בַּת. וְעַל זֶה, אָב וְאִם בֶּן וּבַת. וְסוּד הַדְּבָר יו"ד ה"א וְא"ו ה"א, נִקְרָא אֲדָם. וּמִתְפַּשְׁט אוֹרוֹ לְחַמְשָׁה וְאַרְבָּעִים אוֹרוֹת, וְזֶהוּ חֲשֵׁבוֹן אָדָם מ"ה. וְהַשֵּׁם יו"ד ה"א וְא"ו ה"א, זָכַר וּנְקֵבָה בְּרָאָם כּו'. וַיִּקְרָא אֶת שְׁמֵם אָדָם. וְאַחַר כֵּן יִצַּר הַגּוֹף, שֶׁכְּתוּב (בראשית ב) וַיִּצַּר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עֶפְרָ מִן הָאֲדָמָה וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים.

מֵה יֵשׁ בֵּין אָדָם לְאָדָם, הָרִי יְהו"ה נִקְרָא אָדָם, וְהַגּוֹף נִקְרָא אָדָם, מֵה בֵּין זֶה לְזֶה? אֵלָּא,

סְטָרָא אַחֲרָא, דְלֹא מִזִּינָא דְאָדָם וְחֹהָה. וְעַל דָּא, (דברים כב י) לֹא תַחְרַשׁ בְּשׂוֹר וּבַחֲמוֹר יַחְדָּיו. וְעַל דָּא, לֹא תִיעוֹל בְּרִית דְּקוּדְשָׁא בְּרִשׁוֹת אַחֲרִיתִי, (שמות כ יג) לֹא יִהְיֶה לָךְ אֱלֹהִים אַחֲרַיִם עַל פָּנָי.

וְאָדָם הוּא דוֹגְמָא שֶׁל מַעְלָה. אֱלֹהִים אַחֲרַיִם, דָּא חֲמוֹר וְאַתּוֹן. זָכַר וּנְקֵבָה. וְעַל דָּא, מֵאֵן דְּעֵאִיל בְּרִית קֹדִישָׁא בְּרִשׁוֹת אַחֲרָא, כְּתוּב בִּיה, (הוֹשֵׁעַ ה ז) בְּה' בְּגָדוּ פִי בָנִים זָרִים לָדוֹ. וְלִית קִנְאָה לְהַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא, בַּר מִן דָּא דְבְרִית קֹדִישָׁא.

בְּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא בְּאִינְשׁ י"ה ו"ה, דְּהוּא שְׁמָא קֹדִישָׁא דִּילֵיה, נִשְׁמַתָּא לְנִשְׁמַתָּא, וְדָא נִקְרָאת אָדָם, וּמִתְפַּשְׁטִין נְהוֹרִין בְּתַשְׁעָה נְהוֹרִין, וְהֵם מִשְׁתַּלְשְׁלִין מִן י', וְהוּא אוֹר אֶחָד בְּלֹא פִירוּדָא. וְעַל דָּא, גּוּפָא דְאִינְשׁ, אַתְקֵרִי לְבוּשָׁא דְאָדָם.

ה' נִקְרָאת נִשְׁמָה, וְתוֹדוֹג עִם י', וְאַתְפְּשִׁיט לְכַמָּה נְהוֹרִין, וְהוּא חַד. י"ה בְּלִי פִירוּדָא. וְעַל דָּא, (בראשית א כז) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצִלְמֵ אֱלֹהִים בְּרָא אֹתוֹ, זָכַר וּנְקֵבָה בְּרָאָם וְכו', וַיִּקְרָא אֶת שְׁמֵם אָדָם.

ו' נִקְרָאת רוּחַ, וְאַתְקֵרִי בֶן י"ה. ה', אַתְקֵרִיאַת נֶפֶשׁא, וְאַתְקֵרִיאַת בַּת. וְעַל דָּא, אָב וְאִם בֶּן וּבַת. וְרָזָא דְמִלְהָ יו"ד ה"א וְא"ו ה"א, אִיקֵרִי אֲדָם. וְאַתְפְּשִׁיט נְהוֹרָא דִּילֵיה, לְחַמְשָׁה וְאַרְבָּעִים נְהוֹרִין, וְדָא הוּא חוּשְׁבֵן אָדָם מ"ה. וְהַשֵּׁם יו"ד ה"א וְא"ו ה"א, זָכַר וּנְקֵבָה בְּרָאָם וְכו'. וַיִּקְרָא אֶת שְׁמֵם אָדָם. וְאַחַר כֵּן יִצַּר הַגּוֹף, דְּכְתוּב (שם ב ז) וַיִּצַּר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עֶפְרָ מִן הָאֲדָמָה וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים.

מֵאֵן אִית בֵּין אָדָם לְאָדָם, הָרִי יְהו"ה נִקְרָא אָדָם, וְגּוּפָא נִקְרָא אָדָם, מֵאֵן

במקום שנקרא (שם א) ויברא
אלהים את האדם בצלמו, הוא
יהו"ה. ובמקום שלא נקרא
בצלמו, הוא גוף.

ואחר שאמר וייצר ה' אלהים,
שיצר את האדם, עשאו, שכתוב
(שם א) ויעש ה' אלהים לאדם
ולאשתו פתנות עור וילבשם.
בראשונה פתנות אור, בדגמא של
מעלה, ואחר שחטאו - פתנות
עור.

ועל דא אמר, (ישעיה מג ז) כל הנקרא
בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו
אף עשיתיו. בראתיו - זה יו"ד
ה"א וא"ו ה"א. יצרתיו - זה
פתנות אור. א"ף עשיתיו - זה
פתנות עור, משום שהאף סבב
זה.

ולכמו יקרא רע? זה יצר הרע, וזה
הנחש, שעשה וסבב שנגזר על
אדם ותוה מות, ועל כל איש.
ובדגמא שיש שם של קדש, כף
יש שם של טמאה, שהוא טמא.
ועל זה, לא יהיה לך אלהים
אחרים על פני. וכל הפוגם אחד
מאיבריו מלמטה, כאלו פוגם
מלמעלה.

ועל זה חרב בא לעולם, ורעב
ומות באים לעולם, ועל זה (שמות
כב) והיו נשיכם אלמנות וגו', למי
שמכניס ברית הקדש לרשות
אחרת. ועל זה (ויקרא יט) שעטנז
לא יעלה עליך. (דברים כב) לא
תחרש בשור ובחמר יחדו. ועל
זה אמר, (שם כז) ארוור שכב עם כל
בהמה. מי היא הבהמה? זו
פותית, גוף שהיא מצד הבהמה
האחרת שלמעלה, טמאה.

ועל דא אמר, (שם ל) ראה נתתי
לפניך היום את החיים ואת הטוב
ואת המות ואת הרע. את החיים
ואת הטוב - זה יהו"ה. ואת המות
ואת הרע - זה שמו של סמא"ל,
נשמה לנשמה מצד השמאל,

בין האי להאי. אלא, באתר דאקרי (שם א כז)
ויברא אלהים את האדם בצלמו, הוא יהו"ה.
ובאתר דלא אקרי בצלמו הוא גוף.

ובתר דאמר וייצר ה' אלהים. שיצר לאדם,
עשאו. דכתיב (שם ג כא) ויעש ה' אלהים
לאדם ולאשתו פתנות עור וילבשם.
בראשונה פתנות אור, בדוגמא של מעלה,
ובתר דחבו פתנות עור.

ועל דא אמר, (ישעיה מג ז) כל הנקרא בשמי
ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו.
בראתיו, דא יו"ד ה"א וא"ו ה"א. יצרתיו,
דא פתנות אור. א"ף עשיתיו, דא פתנות עור.
משום דהאף סבב זה.

ולכמו יתקרי רע. דא יצר הרע, ודא נחש,
דעבד וסבב דאתגזר על אדם ותוה
מותא, ועל כל אינש.

ובדוגמא דאיתא שם דקודשא, הכי אית שם
דמסאבו, שהוא טמא. ועל דא, לא
יהיה לך אלהים אחרים על פני. וכל הפוגם
אחד מאיבריו מלמטה, כאלו פוגם מלמעלה.
ועל דא, חרב בא לעולם, וכפנא ומותא אתי
לעלמא. ועל דא (שם כב כג) והיו נשיכם
אלמנות וגו'. למאן דעאיל ברית קדישא ברשו
אחרא. ועל דא, (ויקרא יט) שעטנז לא יעלה
עליך. (דברים כב) לא תחרש בשור ובחמור יחדו.
ועל דא אמר, (שם כז כא) ארוור שוכב עם כל
בהמה. מאן היא בהמה. דא פותית. גוף שהיא
מסטרא דבהמה אחרא דלעילא, מסאבא.

ועל דא אמר, (שם ל טו) ראה נתתי לפניך היום
את החיים ואת הטוב ואת המות ואת
הרע. את החיים ואת הטוב, דא יהו"ה. ואת
המות ואת הרע, דא שמייה דסמא"ל, נשמתא
לנשמתא מסטרא דשמאלא, ונשמה ורוח

ונשמה ורוח ונפש מצד השמאל,
שהיא בגוף, שאדם שהוא משאר
עמים שלא נקראים אדם. ומה
אמר? ובחרת בחיים.

ועל זה יש שדים יהודים, ולא
בא הפסוק שאמר לא יהיה לך
אלהים אחרים, אלא לישמעאל
ולעשו. ואלהים אחרים
מישמעאל ועשו ומאיזה מקום
יצאו? מן השמרים של השדים
היהודים, ועל זה כתוב (ישעיה יד)
פי משרש נחש יצא צפע. ועל
כן, אם אמר לך יצר הרע חטא
ושכב עם בהמה - אל תאמן בו.
ועל זה יש שדים יהודים
וישמעאלים ונוצרים, והגדולה
לכני עשו וישמעאלים. ומאיזה
מקום היא? מן הגופות שלהם,
שהם אחים עמנו מן הגוף, ולא
מנשמה, ולא מן רוח, ולא מנפש,
ולא מנשמה לנשמה.

ואני פותח לך פתח גדול. כל בני
ישראל הם משפתחים לקדוש
ברוך הוא. ואלהים של בני עשו,
הוא ישתחוה להם. מנין לנו?
רמז שאמר הכתוב, ויבא אלהים
אל בלעם בחלום הלילה. אלהים
שלו ישתחוה לו. (במדבר כב) ויבא
- עד ביתו, וידבר עמו בלעם מן
החלון שלו. (נ"א החלום) וזה למה?
בשביל כבוד הגוף, שהוא עקר
שלהם.

ועל זה, כל גוי שיעשה תשובה
ויפרד מעבודה זרה ומעברה,
יכניס הקדוש ברוך הוא בו רוח
קדושה ונפש קדושה. ועל זה יש
חלק לעולם הבא ולא עם בני
ישראל, אלא חלק בפני עצמו
ועולם בפני עצמו.

וכך זה למה? בשביל השמרים
שיש בגופו, שהם מן הטמאה.
והרוח הקדושה, ונפש הקדושה,

ונפש מסטרא דשמאלא, שהיא בגופא, דאדם
שהוא משאר עמין דלא אקרוין אדם. ומה
אמר. ובחרת בחיים.

ועל דא אית שידין יהודאין. ולא אתא פסוקא,
דאמר (שמות כג) לא יהיה לך אלהים אחרים,
אלא לישמעאל ולעשו. ואלהים אחרים מן
ישמעאל ועשו מאן אתר נפקו. מן השמרים
של שדים יהודאין. ועל דא פתיב, (ישעיה יד כט)
פי משורש נחש יצא צפע. ועל דא, אם אמר
לך יצר הרע, חטא, ושכב עם הבהמה, אל
תאמן בו.

ועל דא, אית שדין יהודאין וישמעאלים
ונוצרים, והגדולה לבני עשו
וישמעאלים. ומאיזה מקום היא. מן הגופות
שלהם, שהם אחים עמנו מן הגוף, ולא
מנשמה, ולא מן רוח, ולא מנפש, ולא
מנשמתא לנשמתא.

ואני פותח לך פתח גדול. כל בני ישראל הם
משפתחים להקדוש ברוך הוא. ואלהים
של בני עשו, הוא ישתחוה להם. מנלן. רמז
שאמר הכתוב, (במדבר כב) ויבא אלהים אל בלעם
בחלום הלילה, אלהים שלו ישתחוה לו, ויבא
עד ביתו, וידבר עמו בלעם מן החלון
שלו. וזה למה. בשביל כבוד הגוף, שהוא
עיקר שלהם.

ועל דא, כל גוי שיעשה תשובה, ויתפרש
מעבודה זרה ומעבירה, יעול קודשא
ברוך הוא ביה רוח קדישא ונפש קדישא.
ועל דא יש לו חלק לעולם הבא. ולא עם בני
ישראל, אלא חלק בפני עצמו, ועולם בפני
עצמו.

וכך זה למה. בשביל השמרים שיש בגופו,
שהם מן הטמאה. והרוח הקדושה, ונפש הקדושה, שישבו על

שִׁישְׁבוּ עַל הַשְּׁמָרִים, בְּחֻזְקָה
גְּדוֹלָה יָבִיאוּ אוֹתָהּ לְזֶה הַגּוֹף,
כְּמוֹ הָאָדָם הַדָּר בְּאִשְׁפָּה.
וּמְשִׁימוֹת, נֶאֱבָדִים הַשְּׁמָרִים
שֶׁלוֹ.

וְעַל זֶה אָמְרוּ, הַגּוֹף מִן הַפּוֹתֵי -
בְּחִיּוֹ טָמֵא, וּבְמוֹתוֹ טָהוֹר.
לְמָה? בְּשִׁבִיל שְׁתֵּאבֵד נִשְׁמָתוֹ,
וְהַגּוֹף יֵשׁוּב אֶל הַעֶפֶר כְּשֶׁהָיָה.
הִיְהוּדֵי - בְּחִיּוֹ טָהוֹר, וּבְמוֹתוֹ
טָמֵא, בְּשִׁבִיל שְׁנִשְׁמָתוֹ עוֹלָה
לְמִקּוֹם גְּבוּהָ, וְנִשְׁאָר נֶפֶשׁ
הַבְּהֵמִית בַּגּוֹף. וְעַל זֶה, זֶה נִקְרָא
טָמֵא בְּמוֹתוֹ, וְהַפּוֹתֵי טָהוֹר.

לְמָה הַדְּבָר דּוּמָה? לְשֵׁנֵי אֵילָנוֹת,
אֶחָד קָדוֹשׁ וְאֶחָד טָמֵא. מִי הוּא
הַקָּדוֹשׁ, וּמִי הוּא הַטָּמֵא? מִי
שֶׁעוֹשֶׂה פְרִי הוּא הַקָּדוֹשׁ, וּמִי
שֶׁאֵין עוֹשֶׂה פְרִי הוּא הַטָּמֵא. וְזֶהוּ
שִׁיעֵשָׂה צֶל לְעַבּוּדָה זָרָה. וְעַם כָּל
זֶה הֵם נְטוּעִים בְּאֶרֶץ, וְלַעֲצֵן אֶחָד
יֵשׁ מִים, וְלַעֲצֵן הָאֶחָד אֵין מִים. וְעַם
כָּל זֶה, עֵץ אֶחָד יַעֲשֶׂה פְרִי,
וְעֵץ אֶחָד לֹא יַעֲשֶׂה פְרִי.

בְּהִנְמָא הִזּוּ הֵם יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי
הָאֻמּוֹת. שְׁנֵי אֵילָנוֹת, שֶׁהֵם
נְטוּעִים בְּאֶרֶץ. רוּחַ שֶׁל קִדְשָׁה,
וְרוּחַ שֶׁל טְמֵאָה. זֶהוּ הָאֵילָנוֹת,
וְהֵם בְּאֶרֶץ אַחַת, שֶׁהֵן מִן הַגּוֹף,
אֲחִינוּ עִמָּנוּ. וְלֹא אֶחָד יֵשׁ מִים
וְעוֹשֶׂה פְרִי, זֶה הוּא הַתּוֹרָה
הַקְּדוּשָׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל שְׁנִמְשְׁלָה
לְמִים, שְׁנִמְשְׁלָה (יִשְׁעִיָּה נה) הוּא כָּל
צְמָא לְכוּ לְמִים, וְאֵין מִים אֲלָא
תּוֹרָה.

וְעַל הַגּוֹף שֶׁל יִשְׂרָאֵל אָמַר, וְעֵץ
עוֹשֶׂה פְרִי אֲשֶׁר זָרְעוּ בוֹ עַל הָאֶרֶץ
וְגו'. וְיִוְרֵשׁ גֵּן הַעֲדֵן, וְיִוְרֵשׁ גּוֹף
קָדוֹשׁ שְׁלִמְעֵלָה, וְנִהְיִית נִשְׁמָתוֹ
מֵאוֹר הַשְּׁכִינָה.

וְאֵם תֵּאמַר, אֲמַרְתָּ, שֶׁאֵין פְרִי
בְּאֵילָן הַטְּמֵאָה, לְמָה הַפְּסוּק אָמַר
עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְרִי לְמִינוֹ? אֵין
בְּפִרְיָהּ הַעֵץ שִׁיעֵשָׂה צֶל לְעַבּוּדָה

הַשְּׁמָרִים, בְּחֻזְקָה גְּדוֹלָה יָבִיאוּ לָהּ לְזֶה הַגּוֹף,
כְּמוֹ הָאָדָם הַדָּר בְּאִשְׁפָּה. וּמְשִׁימוֹת נֶאֱבָדִים
הַשְּׁמָרִים שֶׁלוֹ.

וְעַל דָּא אָמְרוּ, הַגּוֹף מִן הַפּוֹתֵי, בְּחִיּוֹ טָמֵא,
וּבְמוֹתוֹ טָהוֹר. לְמָה. בְּשִׁבִיל שְׁתֵּתֵאבֵד
נִשְׁמָתָא דִּילֵיהּ, וְהַגּוֹף יֵשׁוּב אֶל הַעֶפֶר כְּשֶׁהָיָה.
הִיְהוּדֵי, בְּחִיּוֹ טָהוֹר, וּבְמוֹתוֹ טָמֵא. בְּשִׁבִיל
שְׁנִשְׁמָתוֹ עוֹלָה לְמִקּוֹם גְּבוּהָ, וְנִשְׁאָר נֶפֶשׁ
הַבְּהֵמִית בַּגּוֹף. וְעַל דָּא, זֶה נִקְרָא טָמֵא בְּמוֹתוֹ.
וְהַפּוֹתֵי טָהוֹר.

לְמָה הַדְּבָר דּוּמָה, לְתַרְיִן אֵילָנִין, חַד קְדִישָׁא,
וְחַד מְסֻאָבָא. מָאן הוּא קְדִישָׁא, וּמָאן הוּא
מְסֻאָבָא. מָאן דְּעֵבִיד אֵיבָא, הוּא קְדִישָׁא. וּמָאן
דְּלֹא עֵבִיד אֵיבָא, הוּא מְסֻאָבָא. וְדִין הוּא
דְּיַעֲבִיד צֶל לְעַבּוּדָה זָרָה. וְעַם כָּל דָּא הֵם
נְטוּעִים בְּאֶרֶץ, וְלְחַד אֵילָנָא אֵית מִיִּין,
וְלֵאֵילָנָא אַחֲרִינָא לֵית (נ"א אֵית) מִיִּין, וְעַם כָּל
דָּא, אֵילָנָא חַד יַעֲבִיד אֵיבָא, וְאֵילָנָא חַד לֹא
יַעֲבִיד אֵיבָא.

בְּדוּמָא דָּא, אֵינוֹן יִשְׂרָאֵל, וּבְנֵי אוּמּוֹת. תְּרֵי
אֵילָנִין, דְּאֵינוֹן נְטִיעֵין בְּאֶרְעָא. רוּחָא
דְּקְדִישָׁא, וְרוּחָא דְּמְסֻאָבָא, דָּא הוּא הָאֵילָנוֹת,
וְאֵינוֹן בְּאֶרְעָא חַדָּא, דְּאֵינוֹן מִן גּוֹפָא, אַחוּנָא
עִמָּנָא. (דף צו ע"א) וְלְחַד אֵית מִיִּין וְעֵבִיד אֵיבָא, דָּא
אֵיהִי אוּרִייתָא קְדִישָׁא דִּישְׂרָאֵל, שְׁנִמְשְׁלָה
לְמִים, שְׁנִמְשְׁלָה (יִשְׁעִיָּה נה א) הוּא כָּל צְמָא לְכוּ לְמִים,
וְאֵין מִים אֲלָא תּוֹרָה.

וְעַל גּוֹפָא דִּישְׂרָאֵל אָמַר, (בראשית א יא) וְעֵץ עוֹשֶׂה
פְרִי אֲשֶׁר זָרְעוּ בוֹ עַל הָאֶרֶץ וְגו'. וְיִרִית גֵּינְתָא
דְּעֲדָן. וְיִרִית גּוֹפָא קְדִישָׁא דְלַעֲיִלָא. וְנִהְיִית
נִשְׁמָתוֹ מֵאוֹר הַשְּׁכִינָה.

וְאֵי תִימָא אֲמַרְתָּ, דְּלֵית אֵיבָא בְּאֵילָנָא
דְּמְסֻאָבָא, לְמָה הַפְּסוּק אָמַר עֵץ עוֹשֶׂה

זרה שיאמרו עליו שיעשה פרי, שלא אוכלים ממנו, וידפנו הרוח. ועל זה אמר, לא כן הרשעים פי אם כפז וגו'.

ויש לאילן הזה של הטמאה מים, ולא יעשה פרי, אלא כמו שאמרנו, כפ"ץ אשר תדפנו רוח. זו התורה שלהם, שכתוב (תהלים א) לא כן הרשעים פי אם כפז כו'. מה שאין פן בישראל, מה כתוב? והיה כעץ שתול על פלגי מים.

רבי אושעיא אמר, בא וראה, מעץ הדעת טוב ורע, זרע דוד כמו זה, עץ הדעת טוב ורע. טוב - מצד האבות, ורע - מצד האמהות, שהיו מן האמות. ועם כל זה, לא מהחציפות שלהם זה היה. כיון ששמע רבי אלעזר בר יוסי את זה, בא ונשקו בראשו. אמר רבי חסדאי, רות מצניעות שבהם היתה, ונכנסה תחת כנפי השכינה, ויצא ממנה דוד. והמלכים התחייבו להיות מזרע דוד, כדי שיהיו רחמנים ואכזרים. רחמנים מצד האב, ואכזרים מצד האם. וזה וזה צריך להיות כאחד. ולפיכך זרע דוד נוקם ונוטר כנחש לאמות, ורחמן לישראלים.

אמר רבי חלפתא, כשושנה בין החוחים נותנת ריח טוב - כך רות מזרע האמות נתנה ריח טוב לפני הקדוש ברוך הוא. כשושנה שהעלתה ריח טוב - כך רות ממעשיה הטובים נכנסה תחת כנפי השכינה.

שאל רבי פדת את בנו של רבי יוסי איש סוכו, רות, כיון שנתגיירה, מפני מה לא קראוה בשם אחר? אמר לו, כך שמעתי, ששם אחר היה לה, וכשנשאת למחלוז, קראו שמה רות, ומשם עלתה בשם זה. שהרי כשנשאת

פרי למינו. אין באיבא דאילנא, דיעביד צל לעבודה זרה, שיאמרו עליו דיעביד איבא, דלא אכלין מיניה, וידפנו הרוח. ועל זה אמר, (תהלים א ד) לא כן הרשעים פי אם כפז וגו'.

ואית לאילנא דא דמסאבא מיין, ולא יעביד איבא, אלא כמא דאמרנא, כפז"ץ אשר תדפנו רוח. דא אורייתא דלהון, דכתיב לא כן הרשעים פי אם כפז כו'. מה שאין פן בישראל, מה כתיב. (שם א) והיה כעץ שתול על פלגי מים.

רבי אושעיא אמר, בא וראה מעץ הדעת טוב ורע, זרע דוד כהאי גוונא עץ הדעת טוב ורע. טוב מצד האבות. ורע מצד האמהות, שהיו מן האומות. ועם כל זה, לאו מחציפות דלהון הוות. כיון ששמע רבי אלעזר בר יוסי דא בא ונשקו בראשו.

אמר רבי חסדאי, רות מצניעות שבהם היתה, ונכנסה תחת כנפי השכינה, ויצא ממנה דוד. והמלכים התחייבו להיות מזרע דוד, כדי שיהיו רחמנים ואכזרים. רחמנים מצד האב, ואכזרים מצד האם. וזה וזה צריך להיות כאחד. ולפיכך, זרע דוד, נוקם ונוטר כנחש לאומות ורחמן לישראלים.

אמר רבי חלפתא, כשושנה בין החוחים, נותנת ריח טוב, כך רות מזרע האומות, נתנה ריח טוב לפני הקדוש ברוך הוא. כשושנה שהעלתה ריח טוב, כך רות ממעשיה הטובים נכנסה תחת כנפי השכינה. שאל רבי פדת, לכריה של רבי יוסי איש סוכו. רות, כיון שנתגיירה, מפני מה לא קראוה בשם אחר. אמר ליה, כך שמעתי, דשם אחר היה לה, וכשנשאת למחלוז, קראו שמה רות. ומשם עלתה בשם זה. דהא

למחלון נתגיירה, ולא לאחר זמן. אמר לו, והכתיב אחר כך, באשר תליני אליך ואלהיך ואלהי וכו'. הרבה התראות עשתה נעמי, כמו ששנינו, וכלן קבלה עליה. ואם נתגיירה קודם, למה לה לה כעת כל זה?

אמר לו, חס וחלילה שנסאף מחלון והיא גויה, אלא כשנסאף נתגיירה, ובחזקת אימת בעלה עמדה היא וערפה בענין זה. כיון שמתו בעליהן, ערפה חזרה לסורחונה, ורות עמדה בטעמה, שפתיב, הגה שבה יבמתך אל עמה ואל אלהיה, ורות דבקה בה, כמו שהיתה בתחלה. כיון שמת בעלה, ברצונה דבקה בתורה.

אמר לו, שמעת מה שמה בתחילה. אמר לו, (פלוגית) גילית שמה. כשנסאף מחלון, קרא לשמה רות. ערפה, הרפה שמה, וחזרה לסורחונה, ולשמה, ולעמה, ולאליה, שפתיב (שם) הגה שבה יבמתך אל עמה ואל אלהיה. אל עמה - להקרא בשם הראשון. ואל אלהיה - לעבד עבודה זרה.

רבי רחומאי ורבי קיסמי בן גירי, הוו שכיחי בהדי הדדי באונו, משבת לשבת. יומא חד הוו יתבי, ורבי רחומאי הוה יתיב ודרש, ועמא יתבי קמיה. פתח ואמר, (ישעיה כד טו) על פן בארים כפדו ה'. מאי באורים. אלו אורים ותומים.

דבר אחר. באורים: בשתי אישות, שהם בציון ובירושלים. דכתיב, (שם לא ט) נאם ה' אשר אור לו בציון ותנור לו בירושלם. ואין בני אדם יודעים בהם.

בציון ובירושלים לבד עולה על דעתך? אלא, כמו שציון וירושלים זה עם זה, כך גם אלו

כשנסאף למחלון נתגיירה, ולא לאחר זמן. אמר לו, והכתיב אחר כך, באשר תליני אליך ואלהיך ואלהי וכו'. הרבה התראות עשתה נעמי, כדתנינן, וכולן קבלה עליה. ואם נתגיירה קודם, למה לה לה השתא פולי האי. אמר לו, חס ושלום שנסאף מחלון, והיא גויה, אלא כשנסאף נתגיירה, ובחזקת אימת בעלה עמדה היא וערפה, בענין זה. כיון שמתו בעליהן, ערפה חזרה לסורחונה, ורות עמדה בטעמה. דכתיב, הגה שבה יבמתך אל עמה ואל אלהיה ורות דבקה בה, כמו שהיתה בתחילה. כיון שמת בעלה, ברצונה דבקה בתורה.

אמר לו, שמעת מה שמה בתחילה. אמר ליה, (ס"א פלוגיתא) גילית שמה. כשנסאף מחלון, קרא לשמה רות. ערפה, הרפה שמה, וחזרה לסורחונה, ולשמה, ולעמה, ולאליה, דכתיב הגה שבה יבמתך אל עמה ואל אלהיה. אל עמה, להקרא בשם הראשון. ואל אלהיה, לעבוד עבודה זרה.

רבי רחומאי, ורבי קיסמי בן גירי, הוו שכיחי בהדי הדדי באונו, משבת לשבת. יומא חד הוו יתבי, ורבי רחומאי הוה יתיב ודרש, ועמא יתבי קמיה. פתח ואמר, (ישעיה כד טו) על פן בארים כפדו ה'. מאי באורים. אלו אורים ותומים.

דבר אחר. באורים: בשתי אישות, שהם בציון ובירושלים. דכתיב, (שם לא ט) נאם ה' אשר אור לו בציון ותנור לו בירושלם. ואין בני אדם יודעים בהם.

בציון ובירושלים לבד סלקא דעתך. אלא, כמו דציון וירושלים דא עם דא, הכא נמי אלין דא עם דא, והם פועין זכר ונקבה.

זֶה עִם זֶה, וְהֵם כְּעֵין זִכְרֵי וּנְקָבָה.
וְהוּא אֵשׁ שֶׁל זִכְרֵי חִלוּשׁ, וְשֶׁל
נְקָבָה חִזְקָה. זֶה אֵצֶל צִיּוֹן, וְזֶה אֵצֶל
יְרוּשָׁלַיִם.

וְאֵין לָךְ אָדָם בְּעוֹלָם שְׂאִין לוֹ
שְׂתֵי אִשׁוֹת אֵלָיו, וְהֵם נִקְרָאִים יֵצֵר
הָרַע וְיֵצֵר הַטּוֹב. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא נִתְּנָם לְבְנֵי אָדָם כְּדֵי לְנַסּוֹתָם
בָּהֶם, וְהַפְתּוֹב אָמַר, עַל כֵּן בְּאֵרִים
כִּפְדוּ ה', בָּהֶם הָאָדָם מְכַבֵּד לְקוֹנוֹ.

שְׁעַר אֶחָד יֵשׁ תַּחַת צִיּוֹן, וְהוּא
תַּחַת הָאָרֶץ אֲלֵפִים אַמּוֹת עַל
אֲלֵפִים אַמּוֹת, וְהַתְחַלַּת הָאֵשׁ
הוּא דָק וְחִלוּשׁ. וְהַשְׁעַר הַזֶּה הוּא
נִקְרָאת צְפוֹנִית, וּמִשָּׁם הוֹלֵךְ
וּמִתְפַּשֵּׁט עַד יְרוּשָׁלַיִם, מְקוֹם הַר
הַבְּיָתָה, עַד מְקוֹם שְׁעוֹמֵד כָּל זִכְרֵי
לְהִרְאוֹת אֶת פְּנֵי הָאֲדוֹן ה'
צְבָאוֹת.

מָה הַטַּעַם? מִפְּנֵי שְׁשֵׁם תַּחַת הַר
הַבְּיָתָה, שְׁעוֹמֵד לְפָנֵי הַעֲזָרָה,
מִתְחַתְּיוֹ שְׁעוֹר שֶׁלֹּשׁ מְאוֹת
וְשִׁשִּׁים וְחֲמִשָּׁה אַמּוֹת כְּפָלִים
הָאֵשׁ. אֲבָל לְמַעְלָה, הָאֵשׁ אֵינִי
בּוֹעֵר כִּתְּנוֹר חִזְקָה. וְלִמְטָה, הָאֵשׁ
דֹּגְמַת הָעֲרָלָה הַחוֹפֶפֶת עַל
הַבְּרִית, וְהִיא לְמַטָּה.

וְעַל כֵּן, כָּל זִכְרֵי שִׁישׁ לוֹ בְּרִית
נִרְשָׁם, עוֹמֵד עֲלָיו לְפָנֵי הָאֲדוֹן
ה'. וּמִפְּנֵי כֵּן, עַל כֵּן בְּאֵרִים
כִּפְדוּ ה'. בְּאוֹר שֶׁל צִיּוֹן, וְאוֹר
שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם.

שְׁעַר הַתְּנוּרָה הַחִזְקָה נִקְרָא עֲרָל,
וּכְשֶׁהֲזָכְרִים עוֹמְדִים עֲלָיו, נִשְׁקַע
אוֹתוֹ הָאֵשׁ עַד תְּהוֹם רַבָּה, וְהוּא
אֵשׁ שֶׁל גִּיהֶנֶם.

וַיֵּשׁ לוֹ שְׁבָעָה שְׁמוֹת לְיֵצֵר הָרַע,
וְאֵלּוּ הֵם: רַע, טָמֵא, שִׁטָּן, שׁוֹנֵא,
אֲבָן מְכֻשׁוֹל, עֲרָל, צְפוֹנִי וְשְׁבָעָה
שְׁמוֹת לְגִיהֶנֶם, וְאֵלּוּ הֵם: בּוֹר,
שַׁחַת, דּוּמָה, טִיט הַיַּיִן, שְׂאוּל,
צִלְמוֹת, אֶרֶץ תַּחְתִּית. שְׁבָעָה
פְּתָחִים יֵשׁ לְגִיהֶנֶם, כְּנֶגֶד שְׁבָעָה

וְהוּא אֵשׁ שֶׁל זִכְרֵי, חִלוּשׁ. וְשֶׁל נְקָבָה, חִזְקָה.
זֶה אֵצֶל צִיּוֹן, וְזֶה אֵצֶל יְרוּשָׁלַיִם.

וְאֵין לָךְ אָדָם בְּעוֹלָם, שְׂאִין לוֹ שְׂתֵי אִשׁוֹת
אֵלָיו, וְהֵם נִקְרָאִים יֵצֵר הָרַע וְיֵצֵר הַטּוֹב.
וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִתְּנָם לְבְנֵי אָדָם, כְּדֵי
לְנַסּוֹתָם בָּהֶם. וְהַפְתּוֹב אָמַר, עַל כֵּן בְּאֵרִים
כִּפְדוּ ה', בָּהֶם הָאָדָם מְכַבֵּד לְקוֹנוֹ.

שְׁעַר אֶחָד יֵשׁ תַּחַת צִיּוֹן, וְהוּא תַּחַת הָאָרֶץ
אֲלֵפִים אַמּוֹת עַל אֲלֵפִים אַמּוֹת, וְהַתְחַלַּת
הָאֵשׁ, הוּא דָק וְחִלוּשׁ. וְהַשְׁעַר הַזֶּה הוּא נִקְרָאת
צְפוֹנִית, וּמִשָּׁם הוֹלֵךְ וּמִתְפַּשֵּׁט עַד יְרוּשָׁלַיִם,
מְקוֹם הַר הַבְּיָתָה, עַד מְקוֹם שְׁעוֹמֵד כָּל זִכְרֵי
לְהִרְאוֹת אֶת פְּנֵי הָאֲדוֹן ה' צְבָאוֹת.

מִי טַעֲמָא. מִפְּנֵי שְׁשֵׁם תַּחַת הַר הַבְּיָתָה,
שְׁעוֹמֵד לְפָנֵי הַעֲזָרָה, מִתְחַתְּיוֹ, שִׁיעוֹר
שֶׁלֹשׁ מְאוֹת וְשִׁשִּׁים וְחֲמִשָּׁה אַמּוֹת כְּפָלִים
הָאֵשׁ. אֲבָל לְמַעְלָה, הָאֵשׁ אֵינִי בּוֹעֵר כִּתְּנוֹר
חִזְקָה. וְלִמְטָה, הָאֵשׁ דֹּגְמַת הָעֲרָלָה, הַחוֹפֶפֶת
עַל הַבְּרִית, וְהִיא לְמַטָּה.

וְעַל כֵּן כָּל זִכְרֵי שִׁישׁ לוֹ בְּרִית נִרְשָׁם, עוֹמֵד
עֲלָיו לְפָנֵי הָאֲדוֹן ה'. וּמִפְּנֵי כֵּן, עַל כֵּן
בְּאֵרִים כִּפְדוּ ה'. בְּאוֹר שֶׁל צִיּוֹן, וְאוֹר שֶׁל
יְרוּשָׁלַיִם.

שְׁעַר הַתְּנוּרָה הַחִזְקָה, נִקְרָא עֲרָל. וּכְשֶׁהֲזָכְרִים
עוֹמְדִים עֲלָיו, נִשְׁקַע אוֹתוֹ הָאֵשׁ עַד
תְּהוֹם רַבָּה. וְהוּא אֵשׁ שֶׁל גִּיהֶנֶם.

וַיֵּשׁ לוֹ שְׁבָעָה שְׁמוֹת לְיֵצֵר הָרַע, וְאֵלּוּ הֵן:
רַע. טָמֵא. שִׁטָּן. שׁוֹנֵא. אֲבָן מְכֻשׁוֹל. עֲרָל.
צְפוֹנִי. וְשְׁבָעָה שְׁמוֹת לְגִיהֶנֶם, וְאֵלּוּ הֵם: בּוֹר.
שַׁחַת. דּוּמָה. טִיט הַיַּיִן. שְׂאוּל. צִלְמוֹת. אֶרֶץ
תַּחְתִּית. שְׁבָעָה פְּתָחִים יֵשׁ לְגִיהֶנֶם, כְּנֶגֶד
שְׁבָעָה שְׁמוֹת שִׁישׁ לוֹ. שְׁבָעָה מְדוּרוֹת הֵן זו
עַל זוֹ, וְכוּלָן מְדוּרוֹת מְזוּמָנִים לְרָשָׁעִים לִידוֹן

שמות שיש לו. שבע מדורות הן זו על זו, וכלם מדורות מזמנים לרשעים לדון שם. גופם כלה בקבר, ונשמתם נשרפת, והאש אוכלתם.

מדור הראשון - בור, והוא מדור העליון, ושם כמה כתות של מלאכי חבלה, כעין הבור אשר אין בו מים, אבל נחשים ועקרבים יש בו. כך המדור הזה נקרא בור, בו כמה כתות של מלאכי חבלה, כעין נחשים השרפים, אשר אין להם לחש. ושרשה ממנים שולטים בגיהנם מתחת ידי דומה. והם: משחית, אף, חמה. וכל האחרים ממנים תחתם. וכל אותם הממנים רצים ושבים, ודנים כם נפשותם של רשעים.

וכר אותם כתות של מלאכי חבלה, כלם מרעישים גיהנם, ונשמע קולם ברקיע. וקול הרשעים בגיהנם צוחים ואומרים: וי וי! ואין מרחם עליהם.

וער כל אלו השלשה ממנים, עם שאר כתות של מלאכי חבלה, שמרעישים גיהנם, אמר עליהם הכתוב (ישעיה סו) קול שאון מעיר קול מהיכל קול ה' משלם גמול לאיביו.

בנגד שלשה משחיתים הללו, ששולטים כל ימי השבוע. מזמן תפלת ערבית, כל הלילה, דנים לאותם אשר (שם כט) היה במחשף מעשיהם וגו', ומרהררים עליהם על משכבותם. ועליהם אמר הכתוב (שם) והיה במחשף מעשיהם וגו'. (מכה ב) הוי חשבי און ופעלי רע על משכבותם וגו'. וכיון שהתחילו, גומרים ביום על כלם. אבל התחלת הדין ברשעים בגיהנם משתחשף הלילה. ועל זה נקראים לילות. כמה דאת אמר, (שה"ש ג ח) מפחד בלילות. ואמר רבי אלכסנדראי, מפחדה של גיהנם. וזה נקראים לילות, כמו שנאמר (שיר א) מפחד בלילות. ואמר רבי אלכסנדראי, מפחדה של גיהנם.

שם. גופן כלה בקבר, ונשמתן נשרפת, והאש אוכלתן.

מדור הראשון בור. והוא מדור העליון, ושם כמה כתות של מלאכי חבלה, כעין הבור אשר אין בו מים, אבל נחשים ועקרבים יש בו. כך המדור הזה נקרא בור, בו כמה כתות של מלאכי חבלה, כעין נחשים השרפים, אשר אין להם לחש.

ושרשה ממונים שולטים בגיהנם, מתחת ידי דומה. והם: משחית, אף, וכל האחרים ממונים תחתם. וכל אותם הממונים רצים ושבים, ודנים כם נפשותן של רשעים.

וכר אותם כתות של מלאכי חבלה, כולם מרעישים גיהנם, ונשמע קולם ברקיע. וקול הרשעים בגיהנם, צוחים ואומרים, ווי ווי, ואין מרחם עליהם.

וער כל אלו השלשה ממונים, עם שאר כתות של מלאכי חבלה, שמרעישים גיהנם, אמר קרא עליהו, (ישעיה סו ו) קול שאון מעיר קול מהיכל קול ה' משלם גמול לאויביו.

בנגד שלשה משחיתים הללו, ששולטים כל ימי השבוע. מזמן תפילת ערבית, כל הלילה, דנים לאותן אשר היה במחשף מעשיהם וגו', ומרהררים עליהם על משכבותם.

ועליהם אמר הכתוב, (שם כט טו) והיה במחשף מעשיהם וגו'. (איכה ב א) הוי חשבי און ופעלי רע על משכבותם וגו'. וכיון שהתחילו, גומרים ביום על כלם. אבל התחלת הדין ברשעים בגיהנם, משתחשף הלילה. ועל זה נקראים לילות. כמה דאת אמר, (שה"ש ג ח) מפחד בלילות. ואמר רבי אלכסנדראי, מפחדה של גיהנם.

וזה נקראים לילות, כמו שנאמר (שיר א) מפחד בלילות. ואמר רבי אלכסנדראי, מפחדה של גיהנם.

וּלְפִיכָךְ תִּקְנֶנּוּ בְתַפְלַת עֲרֻבִית כָּל יְמֵי הַשְּׁבוּעַ, וְהוּא רְחוּם יִכְפֹּר עִוֹן. עַל כִּי מֵאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁתַּחֲשֹׁף, דְּנִים אֶת הָרָשָׁעִים בְּגִיהֵנּוּם עַל יְדֵי הַמְּשַׁחֲתִים, שֶׁהֵם מְשַׁחֲתִים אֶף וְחִמָּה. וְכֹלָם נִכְלָלִים בְּזֶה שֶׁל וְהוּא רְחוּם. מְשַׁחֲתִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים עח) וְלֹא יִשְׁחִית. אֶף, שֶׁכָּתוּב וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אִפּוֹ. חִמָּה, שֶׁכָּתוּב וְלֹא יַעִיר כָּל חֲמָתוֹ.

וּלְפִיכָךְ תִּקְנֶנּוּ לֹמֵר וְהוּא רְחוּם בְּיָמֵי הַחֹל וְלֹא בַשַּׁבָּת. שֶׁפִּינּוֹן שְׁנֹכְנָס שַׁבָּת, מִסְתַּלֵּק הַדִּין מִן הָעוֹלָם, וְהָרָשָׁעִים בְּגִיהֵנּוּם יִשׁ לָהֶם מְנוּחָה, וּמִלֵּאכִי חֲבֵלָה אֵינָם שׁוֹלְטִים עֲלֵיהֶם מִשְׁעָה שֶׁקִּדַּשׁ הַיּוֹם.

וְעַל כֵּן אֵין אוֹמְרִים בְּעֲרֻב שַׁבָּת וְהוּא רְחוּם, שֶׁלֹּא יִתְעוֹרְרוּ מִלֵּאכִי חֲבֵלָה. וּלְפִיכָךְ הוּא אֲסוּר מִפְּנֵי כְבוֹדוֹ שֶׁל מֶלֶךְ הַמַּגֵּן עַל הָרָשָׁעִים בַּשַּׁבָּת, לְהוֹרוֹת שֶׁכָּבֹד נִסְתַּלֵּק הַדִּין מִן הָעוֹלָם, וְכָבֹד אֵין רְשׁוֹת לְמַחְבְּלִים לְחַבֵּל.

רְשׁוֹמֵר שֶׁהִיא מִלְקָה אֶת הָרָשָׁעִים. בָּא הַמֶּלֶךְ לְהִגָּן עֲלֵיהֶם, וְשֵׁם אוֹתוֹ לְפָנָיו. פִּינּוֹן שֶׁעוֹמֵד לְפָנָיו הַמֶּלֶךְ, מִי שֶׁמִּפְחָדֵם בְּמַלְכוּתוֹ, הָאֵין זֶה קְלוֹנוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ? כִּי הַמֶּלֶךְ הוּא הַשַּׁבָּת, נוֹטֵל אֶת רְשָׁעֵי הַגִּיהֵנּוּם לְפָנָיו, וּמִגֵּן עֲלֵיהֶם, וְכָל הַשׁוֹמְרִים מְעַבְרִים מִלְּפָנָיו הַמֶּלֶךְ. מִי שֶׁנוֹטֵל רְצוּעָה לְפָנָיו הַמֶּלֶךְ וּמִפְחָדֵם אוֹתָם, הָאֵין הוּא קְלוֹנוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ? וְהוּא הַדִּין שֶׁאֵין לֹמֵר שׁוֹמֵר עִוֹן יִשְׂרָאֵל.

בְּמִדּוֹר הַזֶּה דְּנִים לְאוֹתָם שֶׁקוֹטְפִים מְלוּחַ עֲלֵי שִׁיחַ, הַמְּפָסִיקִים דְּבָרִים שֶׁנִּתְּנוּ בְּלוּחוֹת עֲלֵי שִׁיחָה בְּטֵלָה, וְאוֹתָם שֶׁאֵינָם נוֹהֲגִים כְּבוֹד בְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים. וְאֵין דְּנִים בְּמָקוֹם הַזֶּה לְמַבְזָה תַלְמִיד חֲכָם, כִּי דְנִים אוֹתוֹ בְּטֵיט הַיּוֹן.

וּלְפִיכָךְ תִּקְנֶנּוּ בְתַפְלַת עֲרֻבִית, כָּל יְמֵי הַשְּׁבוּעַ, (תְּהִלִּים עח לח) וְהוּא רְחוּם יִכְפֹּר עִוֹן. עַל

כִּי מֵאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁתַּחֲשֹׁף, דְּנִין אֶת הָרָשָׁעִים בְּגִיהֵנּוּם, עַל יְדֵי הַמְּשַׁחֲתִים, שֶׁהֵם מְשַׁחֲתִים אֶף וְחִמָּה. וְכֹלָם נִכְלָלִים בְּהָאֵי דְוְהוּא רְחוּם. מְשַׁחֲתִים, הִדָּא הוּא דְכָתִיב, וְלֹא יִשְׁחִית. אֶף, דְכָתִיב וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אִפּוֹ. חִמָּה, דְכָתִיב וְלֹא יַעִיר כָּל חֲמָתוֹ.

וּלְפִיכָךְ תִּקְנֶנּוּ, לֹמֵר וְהוּא רְחוּם בְּיָמֵי הַחֹל וְלֹא בַשַּׁבָּת. שֶׁפִּינּוֹן שְׁנֹכְנָס שַׁבָּת, מִסְתַּלֵּק הַדִּין מִן הָעוֹלָם, וְהָרָשָׁעִים בְּגִיהֵנּוּם יִשׁ לָהֶם מְנוּחָה, וּמִלֵּאכִי חֲבֵלָה אֵינָם שׁוֹלְטִין עֲלֵיהֶם מִשְׁעָה שֶׁקִּדַּשׁ הַיּוֹם.

וְעַל כֵּן אֵין אוֹמְרִים בְּעֲרֻב שַׁבָּת וְהוּא רְחוּם, שֶׁלֹּא יִתְעוֹרְרוּ מִלֵּאכִי חֲבֵלָה. וּלְפִיכָךְ הוּא אֲסוּר מִפְּנֵי כְבוֹדוֹ שֶׁל מֶלֶךְ, הַמַּגֵּן עַל הָרָשָׁעִים בַּשַּׁבָּת, לְהוֹרוֹת שֶׁכָּבֹד נִסְתַּלֵּק הַדִּין מִן הָעוֹלָם, וְכָבֹד אֵין רְשׁוֹת לְמַחְבְּלִים לְחַבֵּל. לְסַנְטְרָא, דְּהוּא מִלְקֵי לְחִיּיבָא. אֶתָּא מִלְּפָא לְאַגְנָא עֲלוּי, וְשׁוּיָה קַמִּיה. פִּינּוֹן דְקָאִים קַמִּי מִלְּפָא, מֵאֵן דְאַגְזִים לִיה בְּמִלְקִיּוֹתָא, לְאוֹ קְלָנָא שֶׁל מֶלֶךְ הוּא. כִּי מִלְּפָא אִיהוּ שַׁבָּת, נְטִיל לְחִיּיבֵי דְגִיהֵנּוּם קַמִּיה, וְאַגִּין עֲלֵיהּ. וְכָל סְנִטְרִין מִתְעַבְרִין מִקַּמִּי מִלְּפָא. מֵאֵן דְנְטִיל רְצוּעָה קַמִּי מִלְּפָא וְאַגְזִים לְהוּ, לְאוֹ קְלָנָא דְמִלְּפָא הוּא. וְהוּא הַדִּין שֶׁאֵין לֹמֵר שׁוֹמֵר עִוֹן יִשְׂרָאֵל.

בְּהָאֵי מְדוֹר, דְּנִין לְאוֹתָן (אֵיב ל ד) שֶׁקוֹטְפִין מְלוּחַ עֲלֵי שִׁיחַ, הַמְּפָסִיקִים דְּבָרִים שֶׁנִּתְּנוּ בְּלוּחוֹת, עֲלֵי שִׁיחָה בְּטֵלָה. וְאוֹתָם שֶׁאֵינָן נוֹהֲגִין כְּבוֹד בְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים, וְאֵין דְּנִין בְּמָקוֹם הַזֶּה לְמַבְזָה תַלְמִיד חֲכָם, כִּי דְנִין אוֹתוֹ בְּטֵיט הַיּוֹן.

ובמדור הראשון מורידים ודנין
המבזה תלמיד חכם בלבו, אף
על פי שפכדום לפני אחרים.
והמקלל חרש וכיוצא בהם.
והעובר אחורי בית הפנסת
בשעה שהצבור מתפללים.
והמספר שבח חברו בפני מי
ששונאים אותו לרעה. (ועל אבק לשון
הרע) וכל אלו וכיוצא בהם נדונים
במדור הראשון.

המדור השני הוא נקרא שחת,
והוא אש ירקה. ואין שם פי אם
חשף, ואין שם רחמים כלל. ושם
דנים כל המספרים אחת מטתם
של תלמידי חכמים. והמלביץ פני
חברו ברבים, ואפלו בהלכה
שלא ללמד ממנו. והמתגאה
שלא לשם שמים. והמתכבד
בקלון של חברו. והיודע בחברו
שיפשל בדברים או בהלכה אחת,
והם בעיר אחת, ואינו מודיעו
קדם שיפשל, וישמח הוא או
אחרים. ומי שיש לו בית הפנסת
בעירו ואינו נכנס בה להתפלל.
ומי שאינו נוח לחברו בהלכה.
והאוכל מסעודה שאינה מספקת
לבעליה. והמגביה ידו על חברו,
אף על פי שלא הכהו. ומי
שמקלל בשחוק לחברו בענין
שיגיע לו בשת. כל אלו נדונים
שם במדור זה, וכל כיוצא בהם.
המדור השלישי הוא נקרא
דומה, ושם נדונים כל אותם גסי
הרוח המתגאים בלבם בהלכה
לפני העם שלא לשם שמים.
והמספרים לשון הרע. והמגיס
לבו בהוראה. והדן את חברו לכף
חובה. והמלוה לחברו ברבית.
והמגלה פנים בתורה שלא
כהלכה. ומי שאינו עונה אמן
אחר המברך. ומי שעושה תפלתו
פסקות פסקות, כגון המספר
בתפלתו וחוזר ואומר דבר אחר,
וחוזר ומפסיק, והוא נקרא פסקי

ובמדור הראשון מורידים ודנין המבזה תלמיד
חכם בלבו, אף על פי שפכדום לפני
אחרים. והמקלל חרש, וכיוצא בהם. והעובר
אחורי בית הפנסת, בשעה שהציבור
מתפללים. והמספר שבח חברו בפני מי
ששונאים אותו לרעה. (ס"א ועל אבק לשון הרע) וכל
אלו, וכיוצא בהם, נידונים במדור הראשון.
המדור השני, הוא נקרא שחת. והוא אש
ירקה. ואין שם פי אם חושף, ואין
שם רחמים כלל. ושם דנין, כל המספרין אחר
מטתן של תלמידי חכמים. והמלביץ פני חברו
ברבים. ואפילו בהלכה, שלא ללמוד ממנו.
והמתגאה שלא לשם שמים. והמתכבד בקלון
של חברו. והיודע בחברו שיפשל בדברים
או בהלכה אחת, והם בעיר אחת, ואינו
מודיעו קודם שיפשל, וישמח הוא או אחרים.
ומי שיש לו בית הפנסת בעירו ואינו נכנס בה
להתפלל. ומי שאינו נוח לחברו בהלכה.
והאוכל מסעודה שאינה מספקת לבעליה.
והמגביה ידו על חברו, אף על פי שלא הכהו.
ומי שמקלל בשחוק לחברו, בענין שיגיע לו
בושת. כל אלו נדונים שם במדור זה, וכל
כיוצא בהם.

המדור השלישי, הוא נקרא דומה. ושם
נדונים כל אותם גסי הרוח, המתגאים
בלבם בהלכה לפני העם, שלא לשם שמים.
והמספרים לשון הרע. והמגיס לבו בהוראה.
והדן את חברו לכף חובה. והמלוה לחברו
ברבית. והמגלה פנים בתורה שלא בהלכה.
ומי שאינו עונה אמן אחר המברך. ומי
שעושה תפלתו פסקי פסקי. כגון המספר
בתפלתו, וחוזר ואומר דבר אחר, וחוזר
ומפסיק, והוא נקרא פסקי פסקי. והמתלווץ

פסקי. והמתלוצץ על חברו ועל הזקן ששכח תלמודו. והרואה דבר ערוה בחברו ואינו מודיעו בינו לבינו. כל אלה נדונים שם, וכל פיוצא בהם.

המדור הרביעי נקרא טיט הינו, ושם נדונים כל אותם גסי הרוח, וכל אותם העונים עזות לעניים ומדבאים. והרואה לעני בדחק ואינו מלוהו, עד שמבקש ממנו הנאתו. וכל אותם היודעים עדות לעני ואינם מודיעים. והעושק שכר שכיר. והמוציא זרע לבטלה. והבא על גויה ונדה. והממשפן לעני ואינו מחזיר לו משכונותיו כשאין לו דבר אחר. והמטה משפט. והלוקח שחד. בכלם נדונים במדור הזה.

המדור החמישי נקרא שאול, ושם נדונים המינים, והמוסרים, והאפיקורסים, והכופרים בתורה, והכופרים בתחית המתים. על אלה נאמר (איוב ז) כלה ענן וילך פן יורד שאול לא יעלה. ועל שאר החוטאים כתוב (שמואל ב ג) ה' ממית ומחיה מוריד שאול ויעל.

המדור הששי נקרא צלמות, ושם נדונים כל אותם ששכבו עם אמותם ונדה ועם גויה. המדור השביעי נקרא ארץ תחתית, היורד לשם שוב אינו עולה, ועליהם נאמר (מלאכי א) ועסותם רשעים וגו'.

וכר אלו המדורות, אש אוכלה דולקת לילה ויום לנפשותם של רשעים. יש מי שנקרא רשע ונדון בגיהנם שנים עשר חדש. ויש רשע גמור שאין לו הרהור תשובה, אין לו תקנה, ונדון לעולם בגיהנם. חכמים אומרים, רשע נדון בגיהנם ששה חדשים. רשע גמור - שנים עשר חדש. ודברים אלו כשהרהרו לעשות

על חברו, ועל הזקן ששכח תלמודו. והרואה דבר ערוה בחברו ואינו מודיעו בינו לבינו. כל אלה נדונים שם, וכל פיוצא בהם.

המדור הרביעי, נקרא טיט הינו. ושם נדונים, כל אותן גסי הרוח. וכל אותן העונות עזות לעניים ומדופאין. והרואה לעני בדחק ואינו מלווהו, עד שמבקש ממנו הנאתו. וכל אותם היודעים עדות לעני ואינם מודיעים. והעושק שכר שכיר. והמוציא זרע לבטלה. והבא על גויה ונדה. והממשפן לעני ואינו מחזיר לו משכונותיו כשאין לו דבר אחר. והמטה משפט. והלוקח שחד. כולם נדונים במדור הזה.

המדור החמישי, נקרא שאול. ושם נדונים המינים, והמוסרים, והאפיקורסים, והכופרים בתורה, והכופרים בתחית המתים. על אלה נאמר, (שם ט ז) כלה ענן וילך פן יורד שאול לא יעלה. ועל שאר החוטאים פתיב, (שם ב ו) ה' ממית ומחיה מוריד שאול ויעל.

המדור הששי, נקרא צלמות. ושם נדונים, כל אותן ששכבו עם אמותן, ונדה ועם גויה. המדור השביעי, נקרא ארץ תחתית, היורד לשם, שוב אינו עולה. ועליהם נאמר, (מלאכי ג כא) ועסותם רשעים וגו'.

וכר אלו המדורות, אש אוכלה דולקת לילה ויום לנפשותם של רשעים. יש מי שנקרא רשע, ונידון בגיהנם שנים עשר חדש. ויש רשע גמור שאין לו הרהור תשובה, אין לו תקנה, ונידון לעולם בגיהנם. רבנן אמרי, (שם ט ז) רשע נידון בגיהנם ששה חדשים. רשע גמור, שנים עשר חדש. והני מילי כשהרהרו לעשות תשובה, ומתו. אבל אם לא הרהרו לעשות תשובה, ולא עשו תשובה, עליהם

תשובה ומתו. אבל אם לא הרהרו לעשות תשובה ולא עשו תשובה, עליהם הפסוק אמר (ישעיה 10) ויצאו וראו בפגרי האנשים הפשעים בי וגו'.

ואמר רבי רחומאי, פשגרש הקדוש ברוך הוא את אדם הראשון מגן עדן, נתיירא זה הנקרא ארץ תחתית, מפני שאין לו שעור, ועל זה נאמר (איוב 4) ארץ עפטה כמו אפל צלמות ולא סדרים ותפע כמו אפל.

מה עשה? עשה תשובה ונכנס במי גיחון עד צוארו. והקדוש ברוך הוא חס עליו וסלקו למקום הנקרא אדמה, שהיא אחת משבעה ארצות, ושם הוליד את קין והבל.

בשהרג קין את הבל, גזר עליו הקדוש ברוך הוא להיות נע ונד בארץ. מה פתוב? (בראשית ד) הן גרשת אתי היום מעל פני האדמה וגו', והייתי נע ונד בארץ. והקדוש ברוך הוא קבלו בתשובה, וסלקו לארקא.

בשנוצד שם, סלקו הקדוש ברוך הוא לאדם הראשון למעלה מפל הארצות, לתבל. במקום ארץ ישראל, בתברון. ושם חצב לו קבר, ועשה מערה לפנים ממערה סמוך לגן עדן, ושם היתה קבורתו, וקבורת אברהם יצחק ויעקב והאמהות.

רבי קיסמא אמר, מערת המכפלה סמוך לפתח גן עדן. בשעה שמתה חנה בא אדם לקברה שם, ושם הריח מריחות גן עדן, באותו הריח שהיה שם. רצה לחצב יותר, יצאה בת קול ואמרה: דייך. באותה שעה עמד ולא חצב יותר, ושם נקבר. מי נתעסק בו? שם בנו, שהוא היה בדמותו ובצלמו.

אמר רבי רחומאי, הקדוש ברוך הוא נתעסק בו בשנוצר, ונתעסק בו בשמת. ולא היה מי שידע

הפסוק אמר, (ישעיה 10 כד) ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי וגו'.

ואמר רבי רחומאי, פשגירש הקדוש ברוך הוא אדם הראשון מגן עדן, נתיירא זה הנקרא ארץ תחתית, מפני שאין לו שעור. ועל זה נאמר, (איוב י כב) ארץ עפטה כמו אפל צלמות ולא סדרים ותפע כמו אפל. מה עשה. עשה תשובה, ונכנס במי גיחון עד צוארו. והקדוש ברוך הוא חס עליו, וסלקו למקום הנקרא אדמה. שהיא אחת משבעה ארצות, ושם הוליד את קין והבל.

בשהרג קין את הבל, גזר עליו הקדוש ברוך הוא להיות נע ונד בארץ. מה פתיב.

(בראשית ד יד) הן גרשת אותי היום מעל פני האדמה וגו', והייתי נע ונד בארץ. והקדוש ברוך הוא קבלו בתשובה, וסלקו לארקא.

בשנוצד שם, סילקו הקדוש ברוך הוא לאדם הראשון למעלה מפל הארצות, לתבל. במקום ארץ ישראל, בתברון. ושם חצב לו קבר, ועשה מערה לפנים ממערה, סמוך לגן עדן. ושם היתה קבורתו. וקבורת אברהם יצחק ויעקב, והאמהות.

רבי קיסמא אמר, מערת המכפלה, סמוך לפתח גן עדן. בשעה שמתה חנה, בא אדם לקברה שם. ושם הריח, מריחות גן עדן, באותו הריח שהיה שם. רצה לחצוב יותר, יצתה בת קול ואמרה דייך. באותה שעה עמד, ולא חצב יותר, ושם נקבר. מי נתעסק בו. שם בנו, שהוא היה בדמותו ובצלמו.

אמר רבי רחומאי, הקדוש ברוך הוא נתעסק בו בשנוצר, ונתעסק בו בשמת. ולא היה מי שידע בו, עד שבא אברהם אבינו עליו

אמר רבי רחומאי, הקדוש ברוך הוא נתעסק בו בשנוצר, ונתעסק בו בשמת. ולא היה מי שידע

בו, עד שבא אברהם אבינו עליו השלום ונכנס לשם, וראה אותו, והריח ריח בשמים של גן עדן, ושמע קול מלאכי השרת אומרים: אדם הראשון קבור שם, ואברהם יצחק ויעקב מוכנים יהיו למקום הזה. ראה הנר דולק, ויצא. מיד היתה תאוותו על המקום הזה.

אמר רב הונא, קודם שבא אברהם, רבים היו מבקשים ליקבר שם, ומלאכי השרת היו שומרים המקום, ורואים אש דולקת שם, ולא יכלו לכנס. עד שבא אברהם ונכנס, וקנה את המקום.

רבי נחמיה פתח, (שם ב ח) ויטע ה' אלהים גן בעדן מקדם וגו'. כשבא הקדוש ברוך הוא את אדם הראשון, מבית המקדש בראו, ומעפר בית המקדש נטל וברא אותו. כיון שבא אותו ועמד על רגליו, באו כל הבריות להשתחוות לו.

מה עשה הקדוש ברוך הוא? נטלו משם, והכניסו לגן עדן, ועשה לו עשר חפות, כדגמת עשר חפות שעתידי הקדוש ברוך הוא לעשות לצדיקים בגן עדן לעתיד לבא. ומלאכי השרת היו יורדים ועולים ועושים שמחה לפניו, ונתן לו חכמה עליונה.

וכשיירד סמא"ל משמי מרום, ראה מעלתו של אדם, ומלאכי השרת משמשים לפניו בחפתו, וירע בעיניו. מה עשה? נטל נחש כמין גמל ורכב עליו, וירד ופתה אותו, עד שעבר מאמר יוצרו.

ומהו שעבר? רבי אלכסנדר רבי אמר, רוח זנונים נכנס בתוכו. רבי חזקיה אמר, רוח השמאה היתה בו, ועבר מאמר יוצרו. כיון שעבר, נגלה עליו הקדוש ברוך הוא ויגרשו מגן עדן, וגזר עליו

השלום, ונכנס לשם, וראה אותו, והריח ריח בשמים של גן עדן, ושמע קול מלאכי השרת אומרים, אדם הראשון קבור שם, ואברהם יצחק ויעקב מוכנים יהיו למקום הזה. ראה הנר דולק, ויצא. מיד היתה תאוותו על המקום הזה.

אמר רב הונא, קודם שבא אברהם, רבים היו מבקשים ליקבר שם, ומלאכי השרת היו שומרים המקום, ורואים אש דולקת שם, ולא יכלו לכנס, עד שבא אברהם ונכנס, וקנה את המקום.

רבי נחמיה פתח, (שם ב ח) ויטע ה' אלהים גן בעדן מקדם וגו'. כשבא הקדוש ברוך הוא את אדם הראשון, מבית המקדש בראו, ומעפר בית המקדש נטל, וברא אותו. כיון שבא אותו, ועמד על רגליו, באו כל הבריות להשתחוות לו.

מה עשה הקדוש ברוך הוא. נטלו משם, והכניסו לגן עדן, ועשה לו עשר חפות, כדוגמת עשר חפות שעתידי הקדוש ברוך הוא לעשות לצדיקים בגן עדן לעתיד לבא. ומלאכי השרת היו יורדין ועולין, ועושים שמחה לפניו, ונתן לו חכמה עליונה.

וכשיירד סמא"ל משמי מרום, ראה מעלתו של אדם, ומלאכי השרת משמשים לפניו בחופתו, וירע בעיניו. מה עשה. נטל נחש כמין גמל, ורכב עליו, וירד ופתה אותו, עד שעבר מאמר יוצרו.

ומהו שעבר. רבי אלכסנדר רבי אמר, רוח זנונים נכנס בתוכו. רבי חזקיה אמר, רוח השומאה היתה בו, ועבר מאמר יוצרו. כיון שעבר, נגלה עליו הקדוש ברוך הוא, ויגרשו מגן עדן, וגזר עליו עשר גזירות, ועל חוה

עֶשֶׂר גְּזִירוֹת, וְעַל חֲנוּהַ עֶשֶׂר גְּזִירוֹת, וְעַל הַנְּחֹשׁ עֶשֶׂר, וְעַל הָאֲדָמָה תִּשְׁעָה גְּזִירוֹת. נִמְצְאוּ אַרְבָּעִים חֶסֶר אַחַת, כִּנְגַד אַרְבָּעִים מַלְקִיּוֹת שֶׁנִּתְחַיֵּיב הַרְשָׁע בְּבֵית שְׁנַתְחִיב הַרְשָׁע בְּבֵית דִּין.

לְסוּף עֲשֵׂה תְּשׁוּבָה, וְקִבְלוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאוֹתָהּ שְׁעָה. שְׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה בַּר שְׁלוֹם, מֵהוּ שִׁפְתוֹב (תהלים ט) שִׁמְעָה תִּפְלָה ה' וְשׁוֹעֲתִי הַאֲזִינָה אֶל דְּמַעְתִּי אֶל תִּחְרַשׁ פִּי גַר אֲנֹכִי עִמָּךְ? דָּוִד הִמְלִיךְ אָמַר אֵת זֶה. שְׁאָמַר רַבִּי בּוֹן בַּר חֲמָא, אָמַר דָּוִד, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הוּא קְרוֹב לְכָל אוֹתָם שְׁקוֹרְאִים לוֹ.

פְּתַח וְאָמַר הַפְּסוּק הַזֶּה, (שם קמה) קְרוֹב ה' לְכָל קְרָאִיו לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאֵהוּ בְּאֵמֶת. שֶׁהָרִי כָּל אוֹתָם שְׁקוֹרְאִים בְּאֵמֶת לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַרֵּב אוֹתָם וּמְקַבֵּל אוֹתָם, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְבַקֵּשׁ אֵת הַלֵּב.

וְרִצּוֹנוֹ שֶׁל אָדָם חָשׁוּב לְפָנָיו מִכָּל הַקְּרִבּוֹת וְהַעוֹלוֹת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם. כִּיּוֹן שֶׁהָאָדָם שֶׁם רִצּוֹנוֹ בְּתְּשׁוּבָה, אֵין שְׁעַר בְּכָל אוֹתָם הַרְקִיעִים שְׁלֹא פוֹתַח אֵלָיו. קְרִבּוֹ שֶׁל אָדָם תְּלוּי בְּלִב וְרִצּוֹן, שִׁפְתוֹב וְהַתְּוֹדָה אֲשֶׁר חֲטָא עָלֶיהָ. וְהַתְּוֹדָה עָלָיו. וְהַלֵּל תְּלוּי בְּלִב. רַבִּי נְחוּנְיָא בֶּן הַקְּנָה אָמַר לְחַכְמִים: בְּנֵי חַיִּיכָם, אֵין קְרוֹב לְפָנָיו הַמָּקוֹם כְּלָבוֹ שֶׁל אָדָם, וְנוֹחַ לְפָנָיו מִכָּל הַקְּרִבּוֹת וְהַעוֹלוֹת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם.

מִי שִׁיּוֹשֵׁב בְּתַעֲנִית, וְיֹשִׁים לָבוֹ וְרִצּוֹנוֹ, הוּא מְקַרֵּב קְרִבּוֹת שְׁלָם, שְׁנוּחַ לוֹ לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁמְקַרֵּב לְפָנָיו חֻלְבוֹ וְדָמוֹ וְגוֹפוֹ, וּמְקַרֵּב לְפָנָיו הָאֵשׁ וְהָרִיחַ שֶׁל פִּי. וְהַלֵּל וְהַרְצוֹן נִקְרָאִים מִזְבַּח כְּפָרָה.

הַקְּרִבּוֹן נִחְלַק לְכַמָּה צְדָדִים, לְכַמָּה חֻלְקִים. הַתַּעֲנִית שֶׁל אָדָם

עֶשֶׂר גְּזִירוֹת, וְעַל הַנְּחֹשׁ עֶשֶׂר, וְעַל הָאֲדָמָה תִּשְׁעָה גְּזִירוֹת. נִמְצְאוּ אַרְבָּעִים חֶסֶר אַחַת, כִּנְגַד אַרְבָּעִים מַלְקִיּוֹת שֶׁנִּתְחַיֵּיב הַרְשָׁע בְּבֵית דִּין.

לְסוּף עֲשֵׂה תְּשׁוּבָה, וְקִבְלוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּהֵיאָ שְׁעָתָא. דָּאָמַר רַבִּי יְהוּדָה בַּר שְׁלוֹם, מֵאִי דְכָתִיב, (תהלים ט) שִׁמְעָה תִּפְלָתִי ה' וְשׁוֹעֲתִי הַאֲזִינָה אֶל דְּמַעְתִּי אֶל תִּחְרַשׁ פִּי גַר אֲנֹכִי עִמָּךְ. דָּוִד מְלַכָּא אָמַר דָּא. דָּאָמַר רַבִּי בּוֹן בַּר חֲמָא, אָמַר דָּוִד, קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא אִיהוּ קְרִיב לְכָל אֵינוֹן דִּקְרָאֵן לֵיהּ.

פְּתַח וְאָמַר הַאי קְרָא, (שם קמה יח) קְרוֹב ה' לְכָל קְרָאִיו לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאֵהוּ בְּאֵמֶת. דְּהָא כָּל אֵינוֹן דִּקְרָאֵן בְּאֵמֶת לְקוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא, קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא קְרִיב לוֹן, וּמְקַבֵּל לוֹן, וְקוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא לְבָא בְּעֵי.

וְרַעוּתָא דְּבַר נֶשׁ, חָשִׁיב קַמִּיהּ מִכָּל קְרִבּוֹתֵין וְעַלְיוֹן דְּכָל עַלְמָא. כִּיּוֹן דְּבַר נֶשׁ שְׁוִי רַעוּתִיהּ בְּתְּשׁוּבָה, לִית תְּרַעָא בְּכָל אֵינוֹן רְקִיעִין, דְּלֹא פְּתַח לְגַבִּיהּ. קְרִבּוֹתָ דְּבַר נֶשׁ, בְּלָבָא וְרַעוּתָא תְּלִיא. דְּכָתִיב, (ויקרא ה) וְהַתְּוֹדָה אֲשֶׁר חֲטָא עָלֶיהָ. (שם טז כא) וְהַתְּוֹדָה עָלָיו. וְכוּלָּא בְּלָבָא תְּלִיא.

רַבִּי נְחוּנְיָא בֶּן הַקְּנָה אָמַר לְחַכְמִים. בְּנֵי חַיִּיכָם, אֵין קְרוֹב לְפָנָיו הַמָּקוֹם, כְּלָבוֹ שֶׁל אָדָם, וְנִיחָא קַמִּיהּ יוֹתֵר מִכָּל קְרִבּוֹתֵין וְעַלְיוֹן דְּכָל עַלְמָא.

מֵאֵן דִּיתִיב בְּתַעֲנִיתָא, וְיִשְׁוִי לְבִיהּ וְרַעוּתִיהּ, אִיהוּ מְקַרֵּב קְרִבּוֹת שְׁלָם, דְּנִיחָא לֵיהּ לְקוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא דְּמְקַרֵּב קַמִּיהּ תְּרַבִּיהּ וְדַמִּיהּ וְגוֹפִיהּ, וּמְקַרֵּב קַמִּיהּ אִישָׁא וְרִיחָא דְּפוּמִיהּ, וְלָבָא וְרַעוּתָא אֲתַקְרִי מִזְבַּח כְּפָרָה. קְרִבּוֹן אֲתַפְּלַג לְכַמָּה סְטָרִין, לְכַמָּה חוֹלְקִין.

נחלקת לכמה צדדים, לכמה חלקים. והקדוש ברוך הוא לא נוטל מהפל אלא הלב והרצון.

ושלשה מלכים הם בגוף: מח, ולב, וכבד. המח אוכל מהפל ונותן ללב. הלב אוכל מהפל ונותן לכבד. הכבד נותן לפל, שגאמר (קהלת א) כל הנחלים הלכים את הים והים איננו מלא. והוא בדגמת ים. והקדוש ברוך הוא מקבלן.

אין לה בכל העולם שעומדים לפניו, אלא תשובה ותפלה של אדם. ואמר רבי יהודה, שלשה מיני תשובה כאן בפסוק הזה: תפלה, שועה, דמעה. וכלם כתובים בפסוק הזה, (תהלים ט) שמעה תפילתי ה' ושועתי האזינה אל דמעתי אל תחרש.

בר השלשה חשובים לפני הקדוש ברוך הוא, ומפלם אין תשובה מהם, רק הדמעה. שהרי בדמעות הולך הלב ורצון כל הגוף. שלשה עשר שיערים נכנסים לפני הקדוש ברוך הוא. הפכה - שכתוב בו שמיעה, שכתוב שמעה תפלה ה'. שועה - שכתוב ושועתי האזינה. דמעה - לא כאלה, אלא יותר מהפל, שכתוב אל דמעתי אל תחרש.

מה בין זה לזה? הרבנים של קיסרי, ורבי אלעזר בר יוסף אמר, תפלה - לפעמים שאדם מתפלל תפלתו והקדוש ברוך הוא שומע, אבל לא רוצה לעשות בקשתו, ושותק ממנו ולא משגיח בו, שהרי אין כתוב אלא שמיעה. השועה היא יותר מתפלה, שצווח ברצון הלב לפני רבונו ומשום ששם רצונו יותר, כתוב בו האזינה, כמי שמרכיב אזנו אל אותו הדבור, ועם כל זה שותק, ולא רוצה לעשות רצונו. אבל דמעה היא בלב וברצון של כל

תענית דבר נש אתפליג לכמה סטריין, לכמה חולקין. והקדוש ברוך הוא לא נטל מפולא, אלא לבא ורעותא.

ותרתא מלכין אינון בגופא: מוחא. ולבא. וכבדא. מוחא, אכיל מן פולא, ויהיב ללבא. לבא אכל מן פולא, ויהיב לכבדא. הכבד הוא יהיב לכולא. שגאמר, (קהלת א ט) כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא. והוא בדוגמת ים. וקודשא בריך הוא מקבלן. רית לה בכל עלמא, דקיימי קמיה, אלא תשובה וצלותא דבר נש. ואמר רבי יהודה, תלת זיני תשובה הכא בהאי קרא. תפלה. שועה. דמעה. וכלהו בהאי קרא פתיבי, (תהלים ט יג) שמעה תפילתי ה' ושועתי האזינה אל דמעתי אל תחרש.

בדהו תלתא חשיבי לפני קודשא בריך הוא, ומפולאו לא חשיב מנייהו, בר דמעה. דהא בדמעין אזלא לבא ורעותא וכל גופא. תליסר תרעין צאלין קמי קודשא בריך הוא. תפלה, דכתיב ביה שמיעה, דכתיב שמעה תפילתי ה'. שועה, דכתיב ושועתי האזינה. דמעה, לאו פהני, אלא (דף ע"א) יתיר מפולא, דכתיב אל דמעתי אל תחרש.

מאי בין האי להאי. רבנין דקיסרי, ורבי אלעזר בר יוסף אמר, תפלה, לזמנין דבר נש צלי צלותיה, והקדוש ברוך הוא שומע, אבל לא בעי למעבד שאילתיה, ושתיק מניה, ולא אשגח ביה, דהא לא כתיב ביה אלא שמיעה. שועה איהו יתיר מתפלה, דצווח ברעותא דלבא לקמיה מריה. ובגין דשוי רעותא יתיר, כתיב ביה האזינה, כמאן דארכין אודניה גביה היא מלה, ועם כל דא שתיק, ולא בעי למיעבד רעותיה. אבל דמעה, איהי בלבא

הגוף, ומשום כך פתוב בו אֵל
דְּמַעְתִּי אֵל תַּחַרְשׁ.

וּחֲכָמִים אוֹמְרִים, לֹא כָּל הַדְּמָעוֹת
נִכְנָסוֹת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ. דְּמָעוֹת שֶׁל
רָגֶז, וּדְמָעוֹת שֶׁל מוֹסֵר דִּין
לְחִבְרוֹ, לֹא נִכְנָסִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ.
אֲלֹא דְמָעוֹת שֶׁל תְּפִלָּה וְשֶׁל
תְּשׁוּבָה, וְשֶׁמִּבְקָשִׁים בְּקִשָּׁה
מִתּוֹךְ צָרָתָם, כֹּלָם בּוֹקְעִים
רְקִיעִים, וּפּוֹתְחִים שְׁעָרִים,
וְנִכְנָסִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ.

שְׂשֻׁנִי, בַּיּוֹם שֶׁנִּחְרַב בֵּית
הַמִּקְדָּשׁ, כָּל הַשְּׁעָרִים נִנְעָלוּ,
וְשַׁעְרֵי דְמָעוֹת לֹא נִנְעָלוּ. מַה
כָּתוּב בְּחֻזְקָהּ? (ישעיה לח) שְׂמַעְתִּי
אֶת תְּפִלָּתְךָ רֵאִיתִי אֶת דְּמָעָתְךָ.
רֵאִיהָ מִמֶּשׁ מִתּוֹךְ דְּמָעוֹת.

וְלָעֵתִיד לְבֹא מַה כָּתוּב? (שם כה)
וּמַחָה אֲדַנִּי יְהוָה דְּמָעָה מֵעַל כָּל
פְּנִים. יֵשׁ דְּמָעוֹת לְטוֹב, וְיֵשׁ
דְּמָעוֹת לְרַע. לְטוֹב - שֶׁל יֵצֵר
הַטּוֹב. שֶׁל רַע - שֶׁל יֵצֵר הָרַע.
עַל הַדְּמָעוֹת הַלְלוּ שֶׁל צָרָה
וּדְמָעוֹת שֶׁל תְּפִלָּה כָּתוּב, (ירמיה
לא) בְּכִי יָבֹאוּ וּבְתַחֲנוּנִים
אוֹבִילִם.

רַבִּי פְּרוּסְפָדַי חָלַשׁ, נִכְנָסוּ אֵלָיו
רַבִּי יוֹסִי בֶּן קֶסְמָא וְחֲכָמִים. אוֹתוֹ
הַיּוֹם, יוֹם הַשְּׁבֵת הָיָה. רָאוּ אוֹתוֹ
שֶׁהִיָּה בּוֹכָה, וְאַחַר כֵּךְ צָחַק.
בֵּינְתַיִם נִרְדָּם. אָמְרוּ, יוֹם הַשְּׁבֵת
הוּא, וְאַסוּר לְטַלְטֵלוֹ, וְטַרְחָה
אַחֲרָת לֹא צָרִיף. הַשְּׂאִירוּהוּ.

קָם רַבִּי יוֹחָנָן וְדַרְשׁ, (רות א) וַיִּמָּת
אֱלִימֶלֶךְ אִישׁ נְעָמִי וַתִּשָּׂאֵר הָיָה
וּשְׁנֵי בָנָיָה. מֵת אֱלִימֶלֶךְ - נִשְׂאָרוֹ
בָּנָיָה לְהַתְנַחֵם בָּהֶם, שֶׁנִּשְׂאָרוֹ שְׁנֵי
בָּנָיו לְהַשְׁלִים אֶת מְקוֹם אֱלִימֶלֶךְ,
שֶׁהִיָּה נִשְׁמָה לְנִשְׁמָה.

אַחַר כֵּךְ מַה כָּתוּב? וַיִּמּוּתוּ גַם
שְׁנֵיהֶם מִחֲלוֹן וְכִלְיוֹן, רוּחַ הַקֹּדֶשׁ
וְרוּחַ הַטְּמֵאָה. עֲכָשׁוּ הוּא שֶׁבֶר
עַל שֶׁבֶר. הַנִּשְׁמָה לְנִשְׁמָה שֶׁל

וּבְרַעוּתָא דְכָל גּוּפָא, וּבִגְזִין כִּף כְּתִיב בֵּיהּ, אֵל
דְּמַעְתִּי אֵל תַּחַרְשׁ.

וְרַבֵּן אֲמַרִי, לָאוּ כָּל דְּמָעִין עָאֲלִין קַמִּיה
מְלָכָא. דְּמָעִין דְּרוּגְזָא, וְדְמָעִין דְּמוֹסֵר
דִּין עַל חִבְרֵוֹ לֹא עָאֲלִין קַמִּיה דְּמְלָכָא. אֲלֹא
דְּמָעִין דְּצִלוּתָא וְדְתְּשׁוּבָה, וְדְבַעֲיִין בְּעוּתָא מִגּוֹ
עֻקְתָּא. כִּלְהוּ בְּקָעִין רְקִיעִין, וּפְתַחֲתֵי תְרַעֲיִין,
וְעָאֲלִין קַמִּיה דְּמְלָכָא.

דְּתַנְיִן, בַּיּוֹמָא דְאַתְחַרַּב בֵּי מַקְדָּשָׁא, כָּל תְּרַעֲיִין
נִנְעָלוּ, וְתְרַעֲיִין דְּדְמָעִין לֹא נִנְעָלוּ. מַה
כְּתִיב בְּחֻזְקָהּ, (ישעיה לח ה) שְׂמַעְתִּי אֶת תְּפִלָּתְךָ
רֵאִיתִי אֶת דְּמָעָתְךָ. רֵאִיָּיה מִמֶּשׁ מִגּוֹ דְּמָעִין.
וְלִזְמַנָּא דְאַתִּי מַה כְּתִיב. (שם כה ח) וּמַחָה אֲדַנִּי
יְהוָה דְּמָעָה מֵעַל כָּל פְּנִים. אֵית דְּמָעִין
לְטַב, וְאֵית דְּמָעִין לְבִישׁ. לְטַב, דְּיֵצֵר הַטּוֹב.
דְּבִישׁ, דְּיֵצֵר הָרַע. עַל הַגִּי דְּמָעִין דְּעָקוּ,
וְדְמָעִין דְּצִלוּתָא, כְּתִיב, (ירמיה לא ח) בְּכִי יָבֹאוּ
וּבְתַחֲנוּנִים אוֹבִילִם.

רַבִּי פְּרוּסְפָדַי חָלַשׁ, עָאֵל לְגַבְיָה ר' יוֹסִי בֶּן
קֶסְמָא וְרַבֵּן, הַהוּא יוֹמָא, יוֹמָא דְשַׁבְּתָא
הָיָה. חֲמוּנִיָּה דְהָיָה בְכִי, וּלְבַתֵּר חֲיִיף, אֲדָהֲכִי
דְּמִיף. אָמְרוּ יוֹם שַׁבַּת הוּא, וְאַסוּר לְטַלְטֵלוֹ,
וְטַרְחָא אוֹחֲרָא לֹא אֲצַטְרִיף, שְׁבַקוּהוּ.

קָם ר' יוֹחָנָן וְדַרְיֵשׁ, וַיִּמָּת אֱלִימֶלֶךְ אִישׁ נְעָמִי
וַתִּשָּׂאֵר הָיָה וּשְׁנֵי בָנָיָה. מֵת אֱלִימֶלֶךְ,
נִשְׂאָרוֹ בָּנָיָה, לְאַתְנַחֲמָא בְּהוֹן, דְּאַשְׁתָּאֲרוּ תְרִין
בָּנָיו, לְאַשְׁלָמָא דּוּכְתָא דְאֱלִימֶלֶךְ, דְּהָיָה
נִשְׁמָתָא לְנִשְׁמָתָא.

לְבַתֵּר מַה כְּתִיב, וַיִּמּוּתוּ גַם שְׁנֵיהֶם מִחֲלוֹן
וְכִלְיוֹן, רוּחַ דְּקוּדְשָׁא, וְרוּחַ דְּמִסְאָבָא.
הַשְּׁתָא הוּא תְבִירוֹ עַל תְּבִירוֹ. נִשְׁמָתָא לְנִשְׁמָתָא

הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא י', וְרוּחַ הַשְּׂכָלִית שֶׁהוּא ו"ו,
שֶׁהיא ו"ו, לֹא יָמוּתוּן, אֲלֵא אָדָם
יֵוֹרֵד מִגְדוּלָתוֹ נִקְרָא מֵת.

אִךְ כֵּאֵן, כְּשִׁמַּת רַבִּי אֲלִיעֶזֶר,
הִנְחִמָּה בַּחֲכָמִים שֶׁנִּשְׁאַרְוּ, וְהֵם
רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי וְחֲבֵרָיו. מֵתוּ
רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי וְחֲבֵרָיו - נִשְׁאַר
רַבִּי פְּרוּסְפָדָּאִי. וְכַעַת חֲבַרְנוּ רַבִּי
פְּרוּסְפָדָּאִי שְׁמַת עֲכָשׁוּ, הוּא שְׂבַר
עַל שְׂבַר.

בְּעוֹדָם יוֹשְׁבִים, רַבִּי חֶלְקִיָּה
שְׁהִיָּה אֲצֵלוֹ, רָאָה אוֹתוֹ שֶׁחוֹזְרוֹת
הַדְּמָעוֹת עַל פְּנָיו, וַיִּצְחֹק בְּפִיו.
קָרָא לְרַבִּי יוֹחָנָן וְלַחֲבָרִים, וְרָאוּ
אוֹתוֹ עִם דְּמָעוֹת עַל פְּנָיו, וַיִּצְחֹק
בְּפִיו. אָמְרוּ שְׂוֹדָאִי לֹא מֵת.

יָשׁוּבוּ, וְלֹא עָזְבוּ אָדָם לְקָרֵב אֵלָיו.
בְּעָרֵב פִּתַּח עֵינָיו, בְּקֶשׁ מִים
לְשִׁתוֹת. קָרְבוּ אֵלָיו רַבִּי יוֹחָנָן
וְחֲכָמִים. אָמַר לָהֶם: רַבּוֹתֵי, לָכוּ
לְשִׁלוּם. לְמַחֵר שׁוּבוּ אֵלַי וְאֹמַר
לְכֶם מָה שְׂרָאִיתִי, וְצַוּוּ אוֹתִי
לְהוֹדִיעַ לַחֲבָרִים.

שְׁעָכָשׁוּ הַצְּטֻרְכָתִי לְתַקֵּן כֹּל
הַדְּבָרִים שְׂרָאִיתִי, וּבִלְלִילָה הַזֶּה
שְׁהִיִּיתִי שֵׁם, עוֹלָם אַחֵר רָאִיתִי,
וְלֹא יִדְעָתִי מָה הוּא. אָמְרוּ לְבָנֵי
בֵּיתִי שֶׁלֹּא יִקְרְבוּ אֵלַי, וְלֹא יִהְיֶה
אָדָם כֵּאֵן. כְּלָם הִלְכוּ. וְרַבִּי יוֹחָנָן
נִשְׁאַר שֵׁם, וְלֹא קָרַב אֵלָיו כֹּל
אוֹתוֹ לֵילָה.

כְּשֶׁהָיָה מֵאִיר הַיּוֹם, רָאוּ אוֹתוֹ
שְׁהִיָּה מְדַבֵּר וּבוֹכָה. וְלֹא יָדְעוּ
דָּבָר. קָם וַיֵּשֶׁב, וַקָּרָא לְרַבִּי יוֹחָנָן.
אָמַר לוֹ: מָה רָאִיתִי? אָמַר: מַעוֹלָם
אַחֵר בָּאתִי, וּנְכַנְסָתִי לְשֵׁם, וְלֹא
נִתְּנָה לִי רְשׁוּת לְגַלוֹת דְּבָר, אֲלֵא
לְךָ וְלַחֲבָרָךְ. וְאָמַר לָהֶם מָה
שְׂרָאָה.

אָמַר לוֹ לְרַבִּי יוֹחָנָן: הִתְקַן
דְּבָרֶיךָ, וְלֹךְ לְכִסְאָךְ שֶׁתִּקְנֶנּוּ לְךָ.

חֲבַרְיָא יִיתוּן בְּגִינָךְ. וְאַנָּה

דְּקוֹדֶשׁא שֶׁהוּא י', וְרוּחַ הַשְּׂכָלִית שֶׁהוּא ו"ו,
לֹא יָמוּתוּן, אֲלֵא אָדָם יֵוֹרֵד מִגְדוּלָתוֹ נִקְרָא
מֵת.

אוֹךְ הָכָא, כַּד מֵית רַבִּי אֲלִיעֶזֶר, נִחְמָתָא בְּרַבָּנָן
דְּאִשְׁתָּאֲרוּ, וְאִינוּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי
וְחֲבֵרָיו. מֵיתוּ רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי וְחֲבֵרָיו,
אִשְׁתָּאֲר' פְּרוּסְפָדָּאִי. וְהִשְׁתָּא חֲבַרְנָא רַבִּי
פְּרוּסְפָדָּאִי דְּמֵית הִשְׁתָּא הוּא תְּבִירוּ עַל תְּבִירוּ.
עַד דְּהוּוּ יְתָבִי. רַבִּי חֶלְקִיָּה דְּהוּוה גַּבִּיָּה, חָמָא
לֵיה דְּאִהְדְּרוּ דְּמָעִין עַל אֲנָפוּי, וְחוּכָא
בְּפוּמִיָּה. קָרָא לֵיה לְרַבִּי יוֹחָנָן וְלַחֲבַרְיָא,
חֲמוּנִיָּה בְּדָמָעִין עַל אֲנָפוּי, וְחוּכָא בְּפוּמִיָּה,
אָמְרוּ וַדָּאִי לֹא מֵית.

יְתָבוּ, וְלֹא שְׂבָקוּ בַר נֶשׁ לְמַקְרַב גַּבִּיָּה. בְּרַמְשָׁא
אִפְתַּח עֵינָיו, שָׁאֵל מֵיָא לְמִשְׁתִּי, קָרִיבוּן
לְגַבִּיָּה רַבִּי יוֹחָנָן וְרַבָּנָן. אָמַר לוֹן, רַבּוֹתֵי, זִילוּ
לְשִׁלוּם, לְמַחֵר תּוּבוּ לְגַבָּאִי, וְאִימָא לְכוּן מֵאִי
דְּחָמִינָא, וּפְקִידוּ לִי לְהוֹדִיעַ לַחֲבַרְיָא.

דְּהִשְׁתָּא אֲצְטֻרִיכְנָא לְאַתְקְנָא כֹּל מְלִין
דְּחָמִינָא, וּבְהָאִי לֵילָא דְּהוּוִינָא
תַּמָּן, עַלְמָא אַחְרָא חָמִינָא, וְלֹא יִדְעָנָא מֵאִי
הוּי. אָמְרוּ לְבֵיתִי דְּלֹא יִקְרְבוּן לְגַבָּאִי, וְלֹא
יְהֵא בַר נֶשׁ הָכָא. אֲזִילוּ כְּלָהוּ. וְרַבִּי יוֹחָנָן
אִשְׁתָּאֲר תַּמָּן, וְלֹא קָרִיב גַּבִּיָּה כֹּל הַהוּא לֵילָא.

כַּד הָוה נְהִיר יוּמָא, חֲמוּנִיָּה דְּהוּוה מִשְׁתַּעִי,
וּבְכִי. וְלֹא יָדְעֵי מִיָּדִי. קָם וַיִּתֵּיב, וַקָּרָא
לֵיה לְרַבִּי יוֹחָנָן. אָמַר לֵיה, מֵאִי חָמִית. אָמַר,
מַעְלָמָא אַחְרִינָא אֲתִינָא, וְאַעִילְנָא תַּמָּן וְלֹא
יְהִי לִי רְשׁוּתָא לְגַלְאָה מִיָּדִי, אֲלֵא לָךְ
וְלַחֲבָרָךְ. וְאָמַר לוֹן מֵאִי דְּחָמָא.

אָמַר לֵיה לְרַבִּי יוֹחָנָן, אַתְקִין מִיָּלְךְ, וְזִיל
לְכוּרְסוּךְ דְּאַתְקִינוּ לָךְ, דְּהֵא תְּרִיסַר מִן חֲבַרְיָא בְּגִינָךְ. וְאַנָּה

שְׁהָרִי שְׁנַיִם עֶשֶׂר מִהַחֲבָרִים יָבֹאוּ
בְּשִׁבְלֶךְ, וְאֲנִי רֵאִיתִי מִה שְׁלֹא
נִתְּנוּ לִי רְשׁוֹת לְגִלּוֹת.

וְרֵאִיתִי מֵאוֹתָם הַחֲבָרִים
שֶׁהִתְקַיְּמוּ תַלְמוּדֵם בְּיָדָם. וְרֵאִיתִי
אֶת אוֹתוֹ הַמְּקוֹם שֶׁל מֶלֶךְ
הַמְּשִׁיחַ שֵׁם. וְשִׁמְעֵתִי כְרוּז מְכַרֵּז
בְּכָל יוֹם: אֲשֶׁרֵיהֶם הַחֲבָרִים
שֶׁשִׁמְשָׁדְדִים בַּתּוֹרָה, וְאוֹתָם
שֶׁשִׁמְּזוֹפִים בַּה אֶת הָאֲחָרִים, וְאוֹתָם
הַמְּעַבְרִים עַל מִדּוֹתֵיהֶם.

רֵאִיתָם, כִּשְׁהִיִּיתִי בּוֹכָה וְצוֹחֵק,
הַרְשׁוֹת נִתְּנָה לְמֶלֶךְ הַמְּנוֹת
לְהֵבִיא אוֹתִי, וְרֵאִיתִי הַשְּׂכִינָה
אֲצִלִּי, וְלֹא נִתְּנוּ לוֹ. וְעַל כֵּן בְּכִיתִי
מִמֶּלֶךְ הַמְּנוֹת, וְצוֹחֵקִי כִּשְׁרֵאִיתִי
הַשְּׂכִינָה שְׁלֹא נּוֹתַנְתָּ לוֹ.

וְרֵאִיתִי עַד שְׁנוּטָלִים אוֹתִי לְבֵית
הַדִּין שָׁשִׁים, וְרֵאִיתִי כַּמָּה צְבָאוֹת
וּמַחְנוֹת, שֵׁם כָּלֵם מִתְּעַסְקִים
בְּדִינֵי הָעוֹלָם, וּבְרֵאֲשֵׁיהֶם
סַנְדַּלְפוֹרִין בְּעַל הַפְּנִים, שְׁקוֹשֶׁר
קְשָׁרִים לְאֲדוֹנוֹ, וּפְרֻכַת אַחַת
פְּרוּסָה עֲלָיו, וְכָל צְבָאוֹת הַשָּׁמַיִם
שֶׁפָּתַח יָדוֹ, וְלֹא נִתְּנָה רְשׁוֹת
לְקָרֵב לְרֵאוֹתוֹ.

וְרֵאִיתִי בֵּית דִּין, וְכַמָּה שָׂרִים
מְמַנִּים לְפָנֵיהֶם, מִמֶּה סַנְגוֹרִים עַל
בְּנֵי הָעוֹלָם, וּמִמֶּה קַטְגוֹרִים. נָטְלוּ
וְקָרְבוּ אוֹתִי אֲלֵיהֶם. וְרֵאִיתִי שֵׁם
רַבִּים מִן הַחֲבָרִים.

אָמְרוּ לוֹ לְמֶלֶךְ הַמְּנוֹת: מִה זֶה
מִבְּנֵי הָעוֹלָם אֲצִלְךָ? אָמַר לָהֶם:
שְׁלֹא נּוֹתַנִּים לִי לְהַמִּית אוֹתוֹ,

וְקָרְבִיתוֹ לְדִין. (אָמַר לָהֶם, דּוֹנוּ דִּינוֹ
וְהִנְחוּ אוֹתִי לְשִׁבַת וְקָרְבוּ אוֹתִי לְדִין לְפָנַי שְׁלֹשָׁה

סַנְדַּרְדִּין שִׁדְּוֹנוּ דִּינִי וְשִׁמְעֵתִי).

שְׁקָמוּ שְׁלֹשָׁה עֲדִים, וְאָמְרוּ שְׁלֹשׁ
פְּעָמִים מְצָאנוּ כֹפֵר, מְצָאנוּ כֹפֵר,
וְהַעֲדִידוּ עָלַי שֶׁהַעֲבָרְתִי תְּמִיד עַל
מִדּוֹתַי. הַתְּעַסְקוּ בְּדִינִי כָּל אוֹתוֹ
הַיּוֹם, שְׁרֵאִיתָם שִׁישְׁנָתִי, וְעֲשׂוּ
חֲשָׁבוֹן שֶׁל יָמַי וְשָׁנָיִם שְׁלִי,
וּנְמַצְאוּ תְּמִיד שְׁלָמִים.

חֲמִינָא, מַה דְּלֹא יָהֲבוּ לִי רְשׁוֹ לְגַלְגָּאָה.
וְחֲמִינָא מֵאִינוֹן חֲבָרֵיִיא, דְּאֶתְקַיְּמוּ תַלְמוּדֵיִיהוּ
בְּיַדֵּיהוּ. וְחֲמִית בַּהֲהוּא אֶתְר דְּמֶלְכָא
מְשִׁיחָא תַמָּן. וְשִׁמְעֵנָא כְרוּזָא כְרוּז בְּכָל יוֹמָא,
זַפְאִין אִינוֹן חֲבָרֵיִיא דְּמִשְׁתַּדְּלִי בְּאוּרֵיִיתָא,
וְאִינוֹן דְּמִזַּפְאִין לָהּ לְאַחַרְנִין, וְאִינוֹן דְּמִעֲבִירִין
עַל מִדּוֹתֵיהוּ.

חֲמִיתוֹן, כִּד הָוִינָא בְּכִי וְחִיִּיךְ. רְשׁוֹתָא אֶתִּיהִיב
לְמֶלֶךְ הַמְּנוֹת לְאִיתִי יָתִי. וְחֲמִינָא
שְׂכִינְתָא לְגַבִּי, וְלֹא שְׂבָקִי לִיה. וְעַל דָּא, בְּכִינָא
מִמֶּלֶךְ הַמְּנוֹת. וְחִיִּיכִית, כִּד חֲמִינָא שְׂכִינְתָא
דְּלֹא שְׂבָקִי לִיה.

וְחֲמִינָא עַד דְּנָטְלָן לִי לְבֵי דִינָא דְתַמָּן, וְחֲמִינָא
כַּמָּה חִיִּילִין וּמְשָׁרְיִין, תַמָּן כּוּלְהוּ
מִתְּעַסְקִין בְּדִינִין דְּעֶלְמָא, וּבְרֵאֲשֵׁיהֶן
סַנְדַּלְפוֹרִין מֵאֲרִיָּה דְאַנְפִּין, דְּמִקְשָׁר קְשָׁרִין
לְמֵאֲרִיָּה. וְחַד פְּרוּכְתָא פְּרִיסָא עֲלוּי, וְכָל
חִילֵיה דְשְׁמִיָּא תְּחוֹת יָדוּי, וְלֹא אֶתִּיהִיב לִי
רְשׁוֹתָא לְמִקְרַב לְמִיחְמִיָּה.

וְחֲמִינָא בֵּי דִינָא, וְכַמָּה סְרַכִּין מְמַנִּין קַמֵּיהוּ,
מְנַהוֹן סַנְיַגוֹרִין עַל בְּנֵי עֶלְמָא, וּמְנַהוֹן
קַטְיַגוֹרִין, נָטְלוּ וְקָרִיבוּ לִי גַבֵּיִיהוּ. וְחֲמִינָא
תַמָּן סְגִיִּאִין מִן חֲבָרֵיִיא.

אָמְרוּ לִיה לְמֶלֶךְ הַמְּנוֹת, מַה דִּין מִן בְּנֵי עֶלְמָא
גַבְךָ. אָמַר לָהּ, דִּי לֹא שְׂבִיקִי לְמִימַת

יָתִיָּה וְקָרִיבְנָא לִיה לְדִינָא. (אָמַר לָהּ דִּינֵנוּ דִּינֵנוּ שְׂבִיקוּ
לִי לְמִימַת וְקָרִיבוּ לִי לְדִינָא כַּמִּי תֵּלַת סַנְדַּרְדִּין לְדִינֵנוּ דִּינֵנוּ וְשִׁמְעֵתִי).

דְּקָמוּ תֵּלַת סַנְדַּרְדִּין, וְאָמְרוּ תֵּלַת זַמְנָא, מְצָאנוּ
כּוּפֵר, מְצָאנוּ כּוּפֵר, וְאֶסְהִידוּ עָלַי
דְּאֶעֱבַרְנָא תְּדִיר עַל מִדּוֹתַי. אֶתְעַסְקוּ בְּדִינֵי כָּל
הַהוּא יוֹמָא, דְּחֲמִיתוֹן דְּדְּמִיכְנָא, וְעַבְדוּ
חֲשָׁבוֹן יוֹמִין וְשָׁנִין דִּילִי, וְאֶשְׁתַּפְּחוּ תְּדִיר
שְׁלִימִין.

ועל שהעברתי תמיד על מדותי, עזבו את הדין, ולא יכלו לדון בזה, עד שהעלו את דיני המקום אחר, ולא נדעתי לאיזה מקום. ובה מן הדין לעזר אותי, ולתת לי זמן להשלים תלמודי בעולם הזה, שעדין לא גמרתי אותו, ולא עזב אותי מלאך המות, עד שנתנו לו במקומי את רבי פרוספדאי הזקן של מקדם, ואז עזב אותי. כשראיתם הדמעות בפני וצחוק בפה, אותם הדמעות - שבכיתי מפחדו של מלאך המות, וצחקתי - משמחת השכינה, ועל שחפו לי עד זמן אחר כדי להודיע לי מה שגליתי לכם. ולא ישנתי על יד מלאך המות, אלא השאירו עמי את רבי אושעיא, ועמו הולך אני לשם.

תמהו החברים, וקראו עליו, (תהלים פד) עברי בעמק הבכא מעין ישיתוהו גם ברכות יעטה מורה. עברי בעמק הבכא - זה רבי פרוספדאי, שעבר על זה של מלאך המות, שהוא עמק הבכא, שהוא גרם בכיה לכל העולם. מעין ישיתוהו - שהניחוהו לגמר את תלמודו, ולהיות מעיין בתורה. לפיכך, גם ברכות יעטה מורה. אם התורה גורמת לו חיים, כל שכן מי שגורס אותה גרסה ולומד אותה.

קרא עליו רבי יוחנן, (תהלים קיב) זרח בחשף אור לישרים חנון ורחום וצדיק. זרח בחשף, מהו חשף? זהו מלאך המות, שמחשיף את פני העולם, כמו שנאמר וחשף על פני תהום. אור לישרים שמאיר הקדוש ברוך הוא לצדיק הזה, רבי פרוספדאי, את אור התורה. ומי עושה את זה? הקדוש ברוך הוא, שנקרא חנון ורחום וצדיק.

ועל דאעברנא על מדותי תדיר, שבקו דינא, ולא יכלו לי למידן בהאי, עד הסליקו דינאי לאתר אחרא, ולא ידענא לאן אתר. ואתיא מן דינא, לשבקא לי, ולמיהב לי זימנא, לאשלמא תלמודאי בהאי עלמא, דעדיין לא גמירנא ליה, ולא שביק לי מלאך המות, עד דיהבו ליה באתרי רבי פרוספדאי סבא דמלקדמין, באדין שבק לי.

בר חמיתון דמעין באנפאי, וחוכא בפומאי. אינון דמעין, דקא בכינא מדחילו דמלאך המות. וחייכינא מחדוה דשכינתא. ועל דאוריכו לי עד זמנא אחרא, בגין לאודעא לי מה דגלינא לכוון. ולא דמיכנא על יד מלאך המות, אלא שבקו בהדאי לרבי אושעיא, ועמיה אזלינא תמן.

תמהו חבריאי, וקרו עליה, (תהלים פד ז) עברי בעמק הבכא מעין ישיתוהו גם ברכות יעטה מורה. עוברי בעמק הבכא, דא רבי פרוספדאי, דעבר על דא דמלאך המות, דאיהו עמק הבכא. דאיהו גרים (דף צ"ב ע"א) בכיה לכוילי עלמא. מעין ישיתוהו, דהניחוהו למיגמר תלמודיה, ולמהוי מעיין באורייתא. לפיכך, גם ברכות יעטה מורה. אי אורייתא גרים ליה חיים, כל שפן מאן דגרים ליה גרסא ואוליה ליה.

קרא עליה רבי יוחנן, (שם קיב ד) זרח בחשף אור לישרים חנון ורחום וצדיק. זרח בחשף, מהו חשף. דא מלאך המות, דאחשיף אנפי עלמא. כמה דאת אמר, (בראשית א ב) וחשף על פני תהום. אור לישרים דאנהיר קודשא בריך הוא לצדיק דא, רבי פרוספדאי, נהירו דאורייתא. ומאן עבד דא. קודשא בריך הוא, דאיקרי (תהלים קיב ד) חנון ורחום וצדיק.

והאמר נעמי לכלותיה וגו', כי שמעה בשדה מאוב פי פקד ה' את עמו לתת להם לחם. אמר רבי ברכיה אמר רבי יצחק, בא וראה, מי שמעלים עיניו מעניים בשני בצרת, הם יראו בנחמות העולם ולא ימותו, עד שיפקדו לטובה, והוא לא יזכה לראותה. אלימלך עשיר היה. כיון שראה הרעב, העלים עיניו מן הצדקה, וברח לשדה מאוב. אמר רבי ברכיה, וכי לא דרפן של צדיקים לברח מפני הרעב, והרי גדולים מאלימלך, אברהם ויצחק, עשירים ממנו, והלך זה למצרים מפני הרעב, וזה לארץ פלשתים?

אמר רבי ברכיה אמר רבי יצחק, הקדוש ברוך הוא גרם להם לצדיקים הללו לצאת מתוף הרשעים ולהודיע טבעם בעולם, ולפיכך הביא הרעב.

אבר אלימלך, במקום של צדיקים היה יושב, במקום של תורה, ובעשר רב. וכשבא הרעב, העניים היו באים אליו, והעלים עינו מהם, וברח. ועוד, שראה הדין חל על העולם, וברח והלך בין האמות.

רבי חסדאי פתח, (קהלת ט) עיר קטנה ואנשים בה מעט. עיר קטנה, כף אמר רבי יוסי משמו של רבי יצחק, עיר קטנה - זה גופו של אדם. ואנשים בה מעט - אלו האברים. ובא אליה מלך גדול - זה יצר הרע, שהוא מלך זקן וכסיל, ובני אדם גם כן משעבדים תחתיו, והוא מלך עליהם. ומצא בה איש מספן חכם - זה יצר טוב, שהוא מספן ואין מאזין לו. חכם, שהוא מספן למאזין לו, להנצל מענשה של גיהנם.

ומלמט הוא את העיר בחכמתו -

והאמר נעמי לכלותיה וגו', פי שמעה בשדי מאוב פי פקד ה' את עמו לתת להם לחם. אמר רבי ברכיה אמר רבי יצחק, בא וראה, מי שמעלים עיניו מעניים בשני בצורת, הם יראו בנחמות העולם ולא ימותו, עד שיופקדו לטובה, והוא לא יזכה לראותה. אלימלך עשיר היה, כיון שראה הרעב, העלים עיניו מן הצדקה, וברח לשדי מאוב.

אמר רבי ברכיה, וכי לא דרפן של צדיקים לברוח מפני הרעב, והרי גדולים מאלימלך אברהם ויצחק עשירים ממנו, והלך זה למצרים מפני הרעב, וזה לארץ פלשתים. אמר רבי ברכיה אמר ר' יצחק, הקדוש ברוך הוא גרם להם לצדיקים הללו לצאת מתוף הרשעים, ולהודיע טבעם בעולם, ולפיכך הביא הרעב.

אבר אלימלך, במקום צדיקים היה יתיב, במקום תורה ובעותרא סגיי. וכשבא הרעב, עניים היו באים אליו, והעלים עינו מהם, וברח. ועוד, שראה הדין חל על העולם, וברח והלך בין האומות.

רבי חסדאי פתח, (קהלת ט יד) עיר קטנה ואנשים בה מעט. עיר קטנה, כף אמר רבי יוסי משמיה דרבי יצחק, עיר קטנה, דא גופו של אדם. ואנשים בה מעט, אלו האברים. ובא אליה מלך גדול, זה יצר הרע. שהוא מלך זקן וכסיל ובני אדם גם כן משועבדים תחתיו, והוא מלך עליהם. ומצא בה איש מספן וחכם, זה יצר טוב, שהוא מספן, ואין מאזין לו. חכם, שהוא מחפים למאזין לו, להנצל מעונשה של גיהנם.

ומלמט הוא את העיר בחכמתו, זו נשמתו של אדם, שלא תחטא לפני בוראה. ואדם

זו נשמתו של אדם, שלא תחטא לפני בוראה. ואדם לא זכר את האיש המספן ההוא. אין זוכר אותו, וישוב האדם לחטא באותו יצר הרע.

אמר רבי בון, אותו התינוק שהיה יושב אצלנו, מה אמר בפסוק הזה? אלא כף פתח: עיר קטנה - זו פנסת ישראל, שנקראת עיר הקדש, קריה קדושה אל הקדוש ברוך הוא. כמו שאמרנו (שיר השירים ח) אחות לנו קטנה, שנאמר (בראשית כט) ושם הקטנה רחל. ואנשים בה מעט - אלו האבות.

בא אדם הראשון - ירדה עמו שכינה ושרתה בתוכו. חטא אדם הראשון, ונסתלקה ממנו. בא נח, והורידה לארץ. חטאו דור המבול, ונסתלקה מן העולם. בא אברהם והורידה. באו אנשי סדום, ונסתלקה. לפיכך ואנשים בה מעט להתקיים עמה בעולם. זמן מועט היו, ולא נתקיימו בה הרבה.

ובא אליה מלך גדול וסבב אתה - זה פלוני. ומצא בה איש מספן חכם - זה יעקב. שבמספנות היה בזמן שחטאו בניו ביוסף, ונמנע השפע ממנו, ונתפרדה הגבירה ממנו. ומלט הוא את העיר בחכמתו - זה משה. מהו וסבב אתה? שמתעסק פלוני שיחטאו ישראל בגלות, בשביל להתעכב הגבירה בגלות, שכתוב (תהלים צא) עמו אנכי וגו'.

דבר אחר, (קהלת ט) עיר קטנה - זו ציון. ואנשים בה מעט - אלו ששת ימי בראשית. ובא אליה מלך גדול וסבב אתה - זה פלוני. ומצא בה איש מספן - זה משיח בן דוד, שנאמר בו (זכריה ט) עני ורכב על חמור, ונאמר (ישעיה נז) הצדיק אבד. כל זמן שלא יבא עליו השפע. ועליו נאמר (שם ט) ונהר יחרב ויבש.

לא זכר את האיש המספן ההוא. אין זוכר אותו, וישוב האדם לחטוא, בההוא יצר הרע. אמר רבי בון, ההוא ינוקא דהיה יתיב לגבן, מאי אמר בהאי קרא. אלא הכי פתח, עיר קטנה, זו פנסת ישראל, שנקראת עיר הקדש, קרתא קדישא לגבי הקדוש ברוך הוא. כדאמרין. (שה"ש ח ח) אחות לנו קטנה. שנאמר (בראשית כט טז) ושם הקטנה רחל. ואנשים בה מעט, אלו האבות.

בא אדם הראשון, ירדה עמו שכינה, ושרתה בתוכו. חטא אדם הראשון, ונסתלקה ממנו. בא נח, והורידה לארץ. חטאו דור המבול, ונסתלקה מן העולם. בא אברהם, והורידה. באו אנשי סדום, ונסתלקה. לפיכך ואנשים בה מעט להתקיים עמה בעולם. זמן מועט היו, ולא נתקיימו בה הרבה.

ובא אליה מלך גדול וסבב אתה, דא פלוני. ומצא בה איש מספן חכם, דא יעקב, שבמספנות היה בזמן שחטאו בניו ביוסף, ונמנע השפע ממנו, ונתפרשה מטרוניתא ממנו. ומלט הוא את העיר בחכמתו, דא משה. מהו וסבב אותה. שמתעסק פלוני שיחטאו ישראל בגלות, בשביל להתעכב המטרוניתא בגלות, דכתוב (תהלים צא טו) עמו אנכי וגו'.

דבר אחר, עיר קטנה, דא ציון. ואנשים בה מעט, אלו ששת ימי בראשית. ובא אליה מלך גדול וסבב אותה, דא פלוני. ומצא בה איש מספן, דא משיח בן דוד. שנאמר בו (זכריה ט ט) עני ורכב על חמור ונאמר (ישעיה נז א) הצדיק אבד. כל זמן שלא יבא עליו השפע. ועליו נאמר, (שם ט ה) ונהר יחרב ויבש.

ורכב על חמור, ונאמר (ישעיה נז) הצדיק אבד. כל זמן שלא יבא עליו השפע. ונהר יחרב ויבש.

חמור, דא סמא"ל. חכם, דא משיח בן דוד. ועליו נאמר, ומלט הוא את העיר בחכמתו. שיהיה גואל משיח בן אפרים, וזהו הגאולה מלמעלה.

דבר אחר, עיר קטנה - זו תבת נח. ואנשים בה מעט - אלו נח ואשתו ובניו. וכא אליה מלך גדול - זה יצר הרע, שסבב לה. ומצא בה איש מספן חכם - זה נח. ומלט הוא את העיר בחכמתו - זה אברהם, שבעבור אברהם שעתיד לבא, מלט את התבה בחכמתו, ומלטו נח ובניו.

דבר אחר, עיר קטנה - ירושלים, שהיא בזמן הזה קטנה וחרבה. ואנשים בה מעט - מעטים הם היהודים שיש בה. וכא אליה מלך גדול וסבב אתה - זה מלך מבני עשו, שנאמר עליו בדניאל, (דניאל ב לג) שקוהי די שמורועע כל אלו, תעשם דק ותרוע. שהמלכים וגו' תעשם דק ותביא סוף לכל אלו המלכויות. ובזמן שהוא סבב בירושלים, מצא בה איש מספן חכם - זה משיח ראשון, ומלט הוא את העיר בחכמתו - זה משיח אחרון. דבר אחר, עיר קטנה - זו התורה. ואנשים בה מעט. ולמה היא קטנה? והרי פתוב (איוב יא) ארבה מארץ מדה וגו'? אלא משום שאנשים בה מעט הם.

וכא אליה מלך גדול וסבב כו' - זה סם המות, שסבב אותה. ומצא בה איש מספן - זה דוד. חכם - זה שלמה המלך עליו השלום, שהתקין לה נר, והאיר לה באור, במשלו וספריו. ומלט הוא את העיר בחכמתו, מיד האפיקורסים והמינים, שהוא תקן אננים לתורה.

ששנינו, בטרם שבא שלמה, היתה התורה בקלחת שאין לה

חמור, דא סמא"ל. חכם, דא משיח בן דוד. ועליו נאמר, ומלט הוא את העיר בחכמתו. שיהיה גואל משיח בן אפרים, ודא הוא פרוקא מלעילא.

דבר אחר, עיר קטנה, זו תיבת נח. ואנשים בה מעט, אלו נח ואשתו ובניו. וכא אליה מלך גדול, דא יצר הרע, שסיבב לה. ומצא בה איש מספן חכם, דא נח. ומלט הוא את העיר בחכמתו, דא אברהם, שבעבור אברהם שעתיד לבא, מילט את התיבה בחכמתו, ומלטו נח ובניו.

דבר אחר, עיר קטנה זו ירושלים, שהיא בזמן הזה קטנה וחרובה. ואנשים בה מעט, מעטים הם היהודים שיש בה. וכא אליה מלך גדול וסבב אתה, דא הוא מלכא מבני עשו, דאתמר עליה בדניאל, (דניאל ב לג) שקוהי די פרזל. די מרעע כל אלין תדק ותרע. די מלכיא וגו'. תדק ותסף כל אלין מלכותא. ובזמן שהוא סיבב בירושלים, מצא בה איש מספן וחכם, דא משיח ראשון, ומלט הוא את העיר בחכמתו, דא משיח אחרון.

דבר אחר, עיר קטנה דא אורייתא. ואנשים בה מעט. ולמה היא קטנה, והכתיב (איוב יא ט) ארבה מארץ מדה וגו', אלא משום דאנשים בה מעט הם.

וכא אליה מלך גדול וסבב וכו', דא סמא דמותא, דסבב לה, ומצא בה איש מספן, דא דוד. חכם, דא שלמה המלך עליו השלום, דאתקין לה שרגא, ואנהיר לה בנהירו, במשלו וספריו. ומלט הוא את העיר בחכמתו, מידא דאפיקורסים ומינים, דאיהו אתקין אננים לתורה.

דתנינו, עד לא אתא שלמה, הות אורייתא

אֲזַנִּים, וּמִי שֶׁקָּרַב אֵלָיָה נִשְׂרָף. פִּיּוֹן שְׂבָא שְׁלֹמָה וְעָשָׂה לָּהּ אֲזַנִּים, וְנִצְלוּ בְּנֵי הָעוֹלָם בְּעֲצָתוֹ, נִתַּן בְּאוֹתָהּ הָעִיר כְּבִיכּוֹל הַצֵּלָה. וּבַמָּה? בְּחֻכְמָתוֹ.

וְכִרְיָ זֶה מִשּׁוֹם הַתְּקוּן שֶׁהַתְּקִינָה, וְהַהֲשַׁתְּדָלוֹת שֶׁהַשְּׁתַּדֵּל אַחֲרֶיהָ אוֹתוֹ הַמְּסַכֵּן, שֶׁהוּא דוֹד, שְׂאִין אִישׁ שֶׁהַשְּׁתַּדֵּל אַחֲרֶיהָ כְּמוֹ דוֹד הַמְּלַךְ.

וְשִׁנְיָנוּ, רְאוּי הִיָּה דוֹד הַמְּלַךְ לְהַתְּקִים בְּעוֹלָם מְאֹה שָׁנִים. שְׂאֵלְמָלָא הוּא הַתְּקִים מְאֹה שָׁנִים, הוּא הִיָּה מִתְּקֵן אֶת הַמְּאֹר תְּקוּן חֻזַק שְׁלֵא יִסּוּר לְעוֹלָמִים, וְלֹא הִיָּה נִחְרַב בֵּית הַמְּקֻדָּשׁ. אֲבָל כְּמָה גִּרְמוּ אוֹתוֹן הַשָּׁנִים שְׁלֵא הַתְּקִימוּ.

וְאָדָם לֹא זָכַר אֶת הָאִישׁ הַמְּסַכֵּן הַהוּא, זֶה אָדָם הִרְאִשׁוֹן, שֶׁנִּתַּן לוֹ מִשְׁנוֹתָיו רַק שְׁבַעִים שָׁנִים. וְאָדָם לֹא זָכַר אוֹתוֹ בְּשַׁעַה שְׂבָא ס"מ וְרוֹכֵב עַל גְּמָל, וְסָבַב אוֹתוֹ שְׁחָטָא, לֹא זָכַר אֶת דוֹד, שְׁבַעִנִי יִהְיֶה עַל הָעוֹן הַזֶּה. שֶׁהִנָּחַשׁ סָבַב לְחַוָּה, וְסַמְא"ל לְאָדָם הִרְאִשׁוֹן. וְסַמְא"ל לֹא הִיָּה לוֹ כַּח שִׁיְהַפֵּף אֶת הָאָדָם, עַד שְׂבָא הִנָּחַשׁ וְהִפֵּף אֶת לֵב חַוָּה, וְחַוָּה הִפְכָה אֶת לְבוֹ שֶׁל הָאָדָם, וְחָטְאוּ שְׁנֵיהֶם. וְעַל זֶה אָמַר, (בְּרַאשִׁית א) הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נִתְּנָה עִמָּדִי הוּא נִתְּנָה לִי מִן הָעֵץ וְאָכַל. וְלְסַמְא"ל לֹא הִיָּתָה הַרְשׁוּת שִׁיְהַפֵּף אֶת לֵב הָאָדָם, עַד שְׂבָאָה חַוָּה, וְגִרְמָה לוֹ שְׂאֵכַל מִמֶּנּוּ, וְעַל כֵּן הָאִשָּׁה נִעְנְשָׁה. (הִדְא הוּא דְאִמְרִינוּן, בְּכָל מְקוֹם שֶׁגָּלוּ שְׂכִינָה עִמָּהֶם. גָּלוּ לְכָבֵל שְׂכִינָה עִמָּהֶם. גָּלוּ לְאֲדוּם שְׂכִינָה עִמָּהֶם וְלֹא אַחַת מִן הַמְּדוּת.)

כְּשֶׁאָדָם הִרְאִשׁוֹן נִתַּן לוֹ מִשְׁנוֹתָיו אוֹתוֹן שְׁבַעִים שָׁנָה, לֹא זָכַר מִמֶּנּוּ בְּרַאשׁוֹנָה, שְׂאֵלְמָלָא נִזְכַּר מִמֶּנּוּ, מְאֹה שָׁנָה יִשְׁאִיר לוֹ מִשְׁנוֹתָיו, כְּמוֹ שְׂרַאֲוִיִּים לוֹ, כְּדִי לְהַתְּחַזֵּק

בְּקַלְחַת דְּלִית לָהּ אֲזַנִּים, וּמֵאֵן דְּקָרַב בְּהָדָה אִיתּוּקְדַ. פִּיּוֹן דְּאִתָּא שְׁלֹמָה, וְעַבְדָּ לָהּ אֲזַנִּים, וְאִשְׁתִּיזְבוּן בְּנֵי עֲלָמָא בְּעֲצָתֶיהָ. יִהֵב בְּהִיא עִיר כְּבִיכּוֹל שְׁזִיבוּתָא. וּבַמָּה, בְּחֻכְמָתוֹ.

וְכִרְיָ דָא בְּגִין תִּיקוּנָא דְאִתְקִין, וְאִשְׁתַּדְּלוּתָא דְאִשְׁתַּדֵּל אֲבַתְרָה הַהוּא מְסַכֵּן, דְּאִיהוּ דוֹד. דְּלֹאוּ אִית בְּרִנְשׁ דְּאִשְׁתַּדֵּל אֲבַתְרָה, כְּדוֹד מְלָפָא.

וְתַנְיָנוּ, יְאוֹת הָוּה דוֹד מְלָפָא, לְאִתְקִימָא בְּעֲלָמָא מְאֹה שָׁנִין. דְּאִלְמָלָא אִתְקִיִּים אִיהוּ מְאֹה שָׁנִין, אִיהוּ הָוּה מִתְקֵן לְבוּצִינָא, תְּקוּנָא תְּקִיף, דְּלֹא תַתְּעַדִּי לְעֲלָמִין, וְלֹא אִתְחַרִּיב בֵּי מְקֻדָּשָׁא. אֲבָל כְּמָה גִּרְיַעוּ אִינוּן שָׁנִין דְּלֹא אִתְקִימוּ.

וְאָדָם לֹא זָכַר אֶת הָאִישׁ הַמְּסַכֵּן הַהוּא, זֶה אָדָם הִרְאִשׁוֹן, דִּיְהִיב לִיָּה מִשְׁנוֹי רַק שְׁבַעִין שָׁנִין. וְאָדָם לֹא זָכַר לִיָּה בְּשַׁעַה שְׂבָא ס"מ (דף צט ע"א) וְרוֹכֵב עַל גְּמָל, וְסָבַב אוֹתוֹ שְׁחָטָא, לֹא זָכַר אֶת דוֹד, שְׁבַעִסְפְּנוּתָא לְהוּי עַל זֶה הָעוֹן, שְׁנַחֲשׁ סָבַב לְחַוָּה, וְסַמְא"ל לְאָדָם הִרְאִשׁוֹן.

וְסַמְא"ל לֹא הָוּה לִיָּה כַּח דִּיְהַפֵּפוּן לְאָדָם, עַד שְׂבָא נִחַשׁ וְהִפֵּף לְבַה דְּחַוָּה, וְחַוָּה הִפְכָה לְבוֹ שֶׁל אָדָם, וְחָטְאוּ שְׁנֵיהֶם. וְעַל דָּא אָמַר, (בְּרַאשִׁית ג יב) הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נִתְּנָה עִמָּדִי הוּא נִתְּנָה לִי מִן הָעֵץ וְאָכַל. וְסַמְא"ל לֹא הָוּה לִיָּה רְשׁוּת דִּיְהַפֵּף לְבִיָּה דְאָדָם, עַד שְׂבָאָה חַוָּה, וְגִרְמָה לִיָּה דְאֵכִיל מִיָּנִיָּה, וְעַל דָּא אִתְתָּא הִיא אִתְעַנְשָׁת (הִדְא הוּא דְאִמְרִינוּן, בְּכָל מְקוֹם שֶׁגָּלוּ שְׂכִינָה עִמָּהֶם. גָּלוּ לְכָבֵל שְׂכִינָה עִמָּהֶם. גָּלוּ לְאֲדוּם שְׂכִינָה עִמָּהֶם וְלֹא אַחַת מִן הַמְּדוּת).

אָדָם הִרְאִשׁוֹן כְּדִי יִהֵיב לִיָּה מִשְׁנוֹי אִינוּן שְׁבַעִין שָׁנִין, לֹא אִידְפַר מִיָּנִיָּה בְּקִדְמִיתָא, דְּאִלְמָלִי אִידְפַר מִיָּנִיָּה, מְאֹה שָׁנִין יִשְׁאִיר לִיָּה

לוח זוהר ש"ס דף היומי מסכת פְּרִיתוֹת

זוהר עמודים:	דף הש"ס	זוהר עמודים:	דף הש"ס	זוהר עמודים:	דף הש"ס
ח"י קפא-קפב-קפג	כריתות דף כ	ח"י קנד-קנה-קנו	כריתות דף יא	ח"י קכז-קכח-קכט	כריתות דף ב
ח"י קפד-קפה-קפו	כריתות דף כא	ח"י קנז-קנח-קנט	כריתות דף יב	ח"י קל-קלא-קלב	כריתות דף ג
ח"י קפז-קפח-קפט	כריתות דף כב	ח"י קס-קסא-קסב	כריתות דף יג	ח"י קלג-קלד-קלה	כריתות דף ד
ח"י קצ-קצא-קצב	כריתות דף כג	ח"י קסג-קסד-קסה	כריתות דף יד	ח"י קלו-קלז-קלח	כריתות דף ה
ח"י קצג-קצד-קצה	כריתות דף כד	ח"י קסו-קסז-קסח	כריתות דף טו	ח"י קמ-קמא	כריתות דף ו
ח"י קצו-קצז-קצח	כריתות דף כה	ח"י קסט-קע-קעא	כריתות דף טז	ח"י קמב-קמג-קמד	כריתות דף ז
ח"י קצט-ר-רא	כריתות דף כו	ח"י קעב-קעג-קעד	כריתות דף יז	ח"י קמה-קמו-קמז	כריתות דף ח
ח"י רב-רג-רד	כריתות דף כז	ח"י קעה-קעו-קעז	כריתות דף יח	ח"י קמח-קמט-קנ	כריתות דף ט
ח"י רה-רו	כריתות דף כח	ח"י קעח-קעט-קפ	כריתות דף יט	ח"י קנא-קנב-קנג	כריתות דף י

<p>ספי</p> <p>תורת הוהר</p> <p>תרנ"ג</p> <p>הקדש</p> <p>ברך יב</p> <p>♦</p> <p>מבדבי בלק</p> <p>פנחס</p> <p>שנות בלק</p> <p>ספר תורת הוהר תרנ"ג</p> <p>12</p>	<p>ספי</p> <p>תורת הוהר</p> <p>תרנ"ג</p> <p>הקדש</p> <p>ברך יא</p> <p>♦</p> <p>מבדבי נשא</p> <p>בנימלתן טה</p> <p>קרח חוקת בלק</p> <p>ספר תורת הוהר תרנ"ג</p> <p>11</p>	<p>ספי</p> <p>תורת הוהר</p> <p>תרנ"ג</p> <p>הקדש</p> <p>ברך י</p> <p>♦</p> <p>קדושים אמור</p> <p>בזר בחוקותיו</p> <p>ספר תורת הוהר תרנ"ג</p> <p>10</p>	<p>ספי</p> <p>תורת הוהר</p> <p>תרנ"ג</p> <p>הקדש</p> <p>ברך ט</p> <p>♦</p> <p>ויקרא צו</p> <p>שמיעו מצויע</p> <p>ספר תורת הוהר תרנ"ג</p> <p>9</p>	<p>ספי</p> <p>תורת הוהר</p> <p>תרנ"ג</p> <p>הקדש</p> <p>ברך ח</p> <p>♦</p> <p>ויקהל תנח</p> <p>פקודי</p> <p>ספר תורת הוהר תרנ"ג</p> <p>8</p>	<p>ספי</p> <p>תורת הוהר</p> <p>תרנ"ג</p> <p>הקדש</p> <p>ברך ז</p> <p>♦</p> <p>חייסיה תנח</p> <p>כי תשא</p> <p>ספר תורת הוהר תרנ"ג</p> <p>7</p>	<p>ספי</p> <p>תורת הוהר</p> <p>תרנ"ג</p> <p>הקדש</p> <p>ברך ו</p> <p>♦</p> <p>יתרו משפטים</p> <p>ספר תורת הוהר תרנ"ג</p> <p>6</p>	<p>ספי</p> <p>תורת הוהר</p> <p>תרנ"ג</p> <p>הקדש</p> <p>ברך ה</p> <p>♦</p> <p>ספוט וארא</p> <p>בא בשלה</p> <p>ספר תורת הוהר תרנ"ג</p> <p>5</p>	<p>ספי</p> <p>תורת הוהר</p> <p>תרנ"ג</p> <p>הקדש</p> <p>ברך ד</p> <p>♦</p> <p>סון וחי</p> <p>ספר תורת הוהר תרנ"ג</p> <p>4</p>	<p>ספי</p> <p>תורת הוהר</p> <p>תרנ"ג</p> <p>הקדש</p> <p>ברך ג</p> <p>♦</p> <p>חיי שרה תולדות</p> <p>ויצא וישלח וישב</p> <p>ספר תורת הוהר תרנ"ג</p> <p>3</p>	<p>ספי</p> <p>תורת הוהר</p> <p>תרנ"ג</p> <p>הקדש</p> <p>ברך ב</p> <p>♦</p> <p>חן לך לך</p> <p>וירא</p> <p>ספר תורת הוהר תרנ"ג</p> <p>2</p>	<p>ספי</p> <p>תורת הוהר</p> <p>תרנ"ג</p> <p>הקדש</p> <p>ברך א</p> <p>♦</p> <p>הקדמות לחור</p> <p>חזרת הקדמת חזרת בראשית</p> <p>ספר תורת הוהר תרנ"ג</p> <p>1</p>
<p>ספי</p> <p>תורת הוהר</p> <p>תרנ"ג</p> <p>הקדש</p> <p>ברך יח</p> <p>♦</p> <p>זהר חדש</p> <p>ספי</p> <p>תקוני הוהר</p> <p>חלק ב'</p> <p>ספר תורת הוהר תרנ"ג</p> <p>18</p>	<p>ספי</p> <p>תורת הוהר</p> <p>תרנ"ג</p> <p>הקדש</p> <p>ברך יז</p> <p>♦</p> <p>זהר חדש</p> <p>ספי</p> <p>תקוני הוהר</p> <p>חלק א'</p> <p>ספר תורת הוהר תרנ"ג</p> <p>17</p>	<p>ספי</p> <p>תורת הוהר</p> <p>תרנ"ג</p> <p>הקדש</p> <p>ברך טז</p> <p>♦</p> <p>זהר חדש</p> <p>ספי</p> <p>תקוני הוהר</p> <p>חלק א'</p> <p>ספר תורת הוהר תרנ"ג</p> <p>16</p>	<p>ספי</p> <p>תורת הוהר</p> <p>תרנ"ג</p> <p>הקדש</p> <p>ברך טו</p> <p>♦</p> <p>זהר חדש</p> <p>ספי</p> <p>תקוני הוהר</p> <p>חלק א'</p> <p>ספר תורת הוהר תרנ"ג</p> <p>15</p>	<p>ספי</p> <p>תורת הוהר</p> <p>תרנ"ג</p> <p>הקדש</p> <p>ברך יד</p> <p>♦</p> <p>זהר חדש</p> <p>ספי</p> <p>תקוני הוהר</p> <p>חלק א'</p> <p>ספר תורת הוהר תרנ"ג</p> <p>14</p>	<p>ספי</p> <p>תורת הוהר</p> <p>תרנ"ג</p> <p>הקדש</p> <p>ברך יג</p> <p>♦</p> <p>זהר חדש</p> <p>ספי</p> <p>תקוני הוהר</p> <p>חלק א'</p> <p>ספר תורת הוהר תרנ"ג</p> <p>13</p>						